

Slavko Pavin, SI

Sloboda za ljubav

Ignacijanske duhovne vježbe

Izdavač
Studentski katolički centar Palma (SKAC Palma)

Urednica
Jadranka Garmaz

Lektorica
Anđa Jakovljević

Grafička priprema
Vladimir Pavlić

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb

UDK 248.12

PAVIN, Slavko

Sloboda za ljubav : ignacijanske
duhovne vježbe / Slavko Pavin. – Zagreb :
SKAC Palma, 2002.

ISBN 953-98976-0-2

I. Duhovne vježbe – – Isusovci

420702011

Slavko Pavin, SI

Sloboda za ljubav

Ignacijanske duhovne vježbe

SKAC Palma, Zagreb, 2002

Predgovor

Knjiga koja je pred vama nastala je kao plod dugogodišnjega iskustva vođenja duhovnih vježba p. Slavka Pavina po načelima sv. Ignacija Lojolskog. Razmatranja u njoj sadržana, moljena su, promišljena, življena, nadopunjavana novim osobnim iskustvima i uživo izgovarana mnogim skupinama u domovini i inozemstvu. Pred vama su onakva kakvo ih je vrijeme zateklo od siječnja do lipnja 2002. godine kad je pater vodio duhovne vježbe u svakodnevnom životu za tristotinjak nazočnih sudionika.

P. Slavko Pavin, iskusan duhovnik, filigranski balansirani – u nastupima se otkriva kao poznavatelj čitavoga spektra stanja ljudske duše. Polazi od čovjeka i njegovih osjećaja, svjetlom razuma virtuozno zalazi u njegove labirinte – te ga blago, ali bespoštedno privodi k Bogu.

Knjiga izlazi u jubilarnoj, stotoj godini od izgradnje bazilike Srca Isusova u Zagrebu, uz koju su se ove duhovne vježbe odvijale. Počasćeni smo što je knjigu povjerio na izdavanje Studentskom katoličkom centru – Palma. Znak je to i osobita prijateljstva prema mladima koji k njemu rado navraćaju po riječ ohrabrenja i utjehe. Svrha knjige sadržana je u geslu pod kojim su vježbe i vođene: “Udari pečat na svoj život!” Pred vama je da vam se to dogodi čitajući je.

P. Luka Rada

Uvod

Bog je stvarnost, temelj svake stvarnosti, izvor bitka, za čovjeka počelo i punina ostvarenja i sreće.

Bog uvijek traži čovjeka i želi se s njim povezati, sjediniti. Duhovne vježbe (DV) nam žele pomoći kako da u sebi i oko sebe, u svemu, tražimo i prepoznamo njegovu prisutnost i njegovo djelovanje. Kako je Bog stvorio čovjeka na svoju sliku, kao svoga sugovornika i suradnika, ne nameće mu svoju volju silom, nego želi od čovjeka slobodnu suradnju. Da bi čovjek mogao ući u razgovor s Bogom i s njim surađivati, mora upoznati sebe i prepoznati svoj specifičan, osoban način suradnje i sjedinjenja, prepoznati i ono što ga otvara Bogu i pomaže trajnom rastu života u Bogu, kao i ono što usporava ili onemogućuje suradnju s Bogom.

Duhovne vježbe, kako ih je doživio i nama predao sv. Ignacije Loyolski, idu za tim “da čovjek samoga sebe pobijedi i svoj život uredi tako da se ne da voditi ni od kakva nagruća koje bi bilo neuredno” (DV 21). Polazna točka vježba je čovjekov pozitivan, dobrohotan stav prema drugima (DV 22).

Ova knjižica pred mene stavlja iskustvo jednoga sveca u njegovu traženju i pronalaženju Boga. Želi mi pomoći da i ja tražim i pronalazim Boga i dođem do osobnoga iskustva. Ignacijevo iskustvo, koje je zapisao i ostavio u “Duhovnim vježbama”, pomaže egzercitantu (vježbeniku) da se osobno nađe s Bogom oči u oči, licem u lice. Zato i onaj koji tumači duhovne vježbe i onaj koji ih obavlja trebaju unijeti u vježbe sebe, svoju dobru volju, svoju otvorenost, svoju velikodušnost. Trebaju se otvoriti djelovanju Duha i prepoznavati njegovo djelovanje, put kuda ih vodi i barem naslutiti cilj kamo ih vodi.

Duhovne vježbe su proces, hod, rast. A svaki, i najdulji, hod počinje prvim korakom. Ignacije želi da budem svjestan i svakoga koraka koji napravim i cilja prema kojemu idem. Zato svaki korak moram učiniti u skladu s

ciljem. Budući da je cilj duhovnih vježba sjedinjenje s Bogom, svaki korak, svaka vježba treba biti nastojanje da se postigne sjedinjenje s Bogom. Nutarnje raspoloženje bit će mi znak jesam li na pravom putu ili se od njega udaljavam. Iskusan vođa pomoći će mi da prepoznam pravo stanje u kome se nalazim i kakvu pouku to stanje nosi u sebi.

Svaki je čovjek osoba i kao takav obilježen je određenim osobinama, ograničenostima, težnjama i ciljem prema kome sve te sastavnice vode. Duhovne vježbe mi, prije svega, pomažu da upoznam sebe, da krenem putem koji je obilježen mojom osobnošću i koji će me sigurno dovesti do cilja – do osobnoga odnosa i sjedinjenja s Bogom.

Duhovne vježbe u ovoj knjižici, po svojoj tematici i načinu doživljavanja, plod su mnogih vrsnih ljudi. Oni su svoje iskustvo unosili u osobno davanje duhovnih vježba, koje je autor pod njihovim vodstvom obavljao, ili su nam ih ostavili napisane u knjigama, kojima se autor služio. Spomenimo neke: kardinal Karlo Marija Martini, bivši rektor Papinskoga biblijskog instituta, poslije rektor Papinskoga sveučilišta Gregorijana i sadašnji milanski nadbiskup; Simon Decloux, negdašnji osobni savjetnik isusovačkoga vrhovnog poglavara; Juan Larrain Ochagavia bio je član savjeta isusovačkoga vrhovnog poglavara; Luis Gonzalez, stručnjak za ignacijansku duhovnost i nekadašnji predstojnik Instituta kršćanske duhovnosti na sveučilištu Gregorijana; Alfred Darmanin, psiholog, donedavno provincijal europske zajednice isusovaca u Bruxellesu; Alex Lefrank, njemački stručnjak za isusovačku duhovnost; Jean Laplace, francuski stručnjak za duhovne vježbe u teoriji i praksi; Michel Ledrus, dugogodišnji profesor na Papinskom sveučilištu Gregorijana i uvaženi duhovni vođa; Tomaš Špidlik, vrsni poznavatelj i pisac orijentalne duhovnosti; Ugo Vanni, profesor i stručnjak za Otkrivenje sv. Ivana na sveučilištu Gregorijana; Gilles Cusson, kanadski isusovac, plodan duhovni pisac i vrstan poznavatelj duhovnih vježba; Paolo Dezza, povjerljiva osoba više papa (papa Ivan Pavao II. imenovao ga je delegatom (privremenim vrhovnim poglava-

rom)) Družbe Isusove; Pietro Schiavone, talijanski stručnjak za duhovne vježbe; Indijac Anthony de Mello, psiholog i popularan i plodan duhovni pisac, kao i mnogi drugi.

Knjižica se drži tekstova i dinamike duhovnih vježba sv. Ignacija Loyolskog. Božja riječ u kontekstu duhovnih vježba kratko je interpretirana duhovno, psihološki i egzistencijalno, prema potrebama onih koji ih obavljaju. Ni jedna tema nije razrađena do kraja. One naliče više usmjerenjima i uputama kojim putem treba krenuti. Egzercitantu mogu pomoći da pronađe sebe i svoj put k Bogu.

Uspješna uporaba knjižice pretpostavlja da imam u ruci Sv. pismo i tekst "Duhovnih vježba" Ignacija Loyolskog.

Ako želim obaviti cijele duhovne vježbe, onda one traju ili trideset dana po četiri vježbe dnevno, a svaka traje od 45 do 60 minuta, ili svakoga dana obavim jednu takvu vježbu tijekom više mjeseci. Ovakve duhovne vježbe najplodnije se mogu obaviti uz vodstvo dobra poznavatelja i iskusna voditelja duhovnih vježba.

Vježbe se mogu obaviti i djelomično: uzmem šest dana po četiri vježbe dnevno ili kroz mjesec dana po jednu vježbu dnevno. Vježbe mogu uzeti ili po redu kako se nalaze u knjižici ili se mogu poslužiti pojedinim skupinama vježba s namjerom da dublje, snažnije i bogatije doživim određene istine. Primjerice, ako želim produbiti temelje svoga odnosa prema Bogu, uzet ću vježbe o Temelju na početku duhovnih vježba. Želim li snažnije doživjeti istine o grijehu i svojoj grešnosti, uzet ću vježbe o grijesima. Želim li produbiti svoj osobni odnos prema Isusu Kristu, uzet ću vježbe na početku drugoga tjedna. Vrijednost svoga svakodnevnog života i rada najbolje ću doživjeti ako pratim Isusa u svim okolnostima njegovog života uzimajući razmatranja drugoga tjedna. Na pitanje koliko doživljavam da je moje zvanje istinito, vrijedno, koliko ga praktično ostvarujem, naći ću odgovor u vježbama o zvanju pri kraju drugoga tjedna. Osjetim li potrebu produbiti svoje znanje i iskustvo o vrijednosti patnje, uzet ću vježbe trećega tjedna o Isusovoj muc i smrti. Treba li mi više radosti i vedrine u životu, uzet ću razmatranja

četvrtoga tjedna i vježbati kako živjeti svoj život u prisutnosti Krista uskrsnuloga, pobjednika nad grijehom, zlom i smrću.

No svaka pojedina vježba cjelina je za sebe i može se obavljati prema osobnoj trenutnoj potrebi.

Najvažnije je da u svakoj vježbi prepoznam sebe, svoje trenutno duhovno stanje, prvi korak koji moram učiniti, put kojim trebam krenuti i da učinim konkretno ono što sada mogu učiniti.

Autor

Prvi tjedan

Ulazim u temelje svoga bića. Otkrivam Početnika svoga života – Boga ljubavi. Sebe doživljam kao plod Božje ljubavi. Ova misao treba prožeti moje biće tako da me ona nadahnjuje i nosi, da se sve teškoće rasprše pred svjetlom ove istine, da živim obasjan njenim svjetlom kao suncem koje u meni izaziva i potiče stalan rast.

Dok razmišljam o Bogu – Ljubavi, prepoznajem razliku između njega i sebe. On je Ljubav koja se daje, a ja sam egocentrično usmjeren na sebe. Ovakva sebična usmjerenost izvor je i srž svih mojih grijeha. Zbog njih sam udaljen od Izvora bića, života, sreće. Bog me kao Otac poziva da upoznam svoju grešnost, da mi se ona ogadi, da je se oslobodim u sakramentu pomirenja pa da i u vremenu i u vječnosti živim u njegovu očinskom zagrljaju.

Isus je došao k meni da me oslobodi moga egocentričnog kruženja oko sebe, mojih grijeha. Priznanjem svoje krivnje dobivam potvrdu da sam spašen, doživljam da su Očeva i Isusova ljubav u meni, da sam slika Božja, dijete Božje, suradnik Kristov u djelu spasenja svijeta.

Ignacijanske duhovne vježbe

Uvodna tema

Duhovne vježbe: Fizičke vježbe iziskuju napor, ali on jamči uspjeh. (Jesam li pokušavao svakodnevno gimnasticirati? Vlastita iskustva ustrajnosti...)

Duhovne vježbe – duhovni napor i duhovni uspjeh. Jesam li spreman na svakodnevnu ustrajan napor?

Apsolutno najvažniji posao – jer o njemu ovisi moja sudbina na ovom svijetu i u vječnosti: moje sjedinjenje s Bogom.

Često slušam propovijedi, pouke, studiram duhovnu literaturu, pohađam seminare... očekujući Boga da će mi doći izvana, od drugoga. A Bog ne dolazi izvana. On je u meni, u mom srcu i ja želim naučiti otkrivati ga, surađivati s njime, učiti u njegov svijet.

Cilj duhovnih vježba: da čovjek samoga sebe pobijedi i svoj život uredi ne dajući se voditi ni od kakva nagnuća koje bi bilo neuredno – da bi se u slobodi mogao dati Bogu na raspolaganje, da ga Bog može voditi svojim Duhom.

Sredstva na raspolaganju:

- Sveto pismo,
- knjižica “Duhovnih vježba” sv. Ignacija,
- pomoćna literatura.

Način vježbanja:

Duhovne vježbe od 30 dana s 4 ili 5 razmatranja dnevno u izoliranosti, šutnji i sabranosti – za one koji se mogu povući u samoću.

Duhovne vježbe u svakodnevici s jednim razmatranjem svakodnevno.

Skica za vjebu (razmatranje)

1. *napomena*: Odredi prostor i položaj gdje ćeš obavljati svakodnevnu vježbu.

2. *napomena*: Odredi točno vrijeme u kojem ćeš obavljati svakodnevnu vježbu.

3. *trajanje vježbe je 1 sat*:

5 minuta – priprava

45 minuta – vježba

10 minuta – osvrt

Priprava za vježbu:

- 1) Zauzmi položaj tijela koji ti najviše odgovara.
- 2) Budi pred Bogom u vjeri da ti On želi nešto reći.
- 3) Moli ga da mu možeš odgovoriti i reći mu sve što ti želiš.
- 4) Zahvali Bogu za sva dobra (kojih si svjestan i kojih nisi svjestan).
- 5) Moli ga da ti oprostí sve grijehe.
- 6) Pomoli se da možeš pred njim biti otvoren i sabran.
- 7) Pomoli se da prihvatiš sve što ćeš spoznati kao Božju volju.

Vježba – razmatranje – susret s Bogom:

- 1) Uzmi materijal za razmatranje: Sv. pismo ili tekst i pažljivo čitaj.
- 2) Zaustavi se na poruci koju ti je Bog namijenio.
- 3) Razgovaraj s Bogom o toj poruci (zahvaljuj mu, klanjaj mu se, moli ga, pokaj se, obećaj mu učiniti što traži...).
- 4) Zabilježi ono što smatraš da je za tebe važno.
- 5) Moli ga da provedeš u djelo ono što on od tebe očekuje.
- 6) Zaključí vježbu sabrano moleći Očenaš.

Ispitaj se kako si razmatrao:

- 1) Koja je bila glavna poruka vježbe?
- 2) Što je bilo dobro, a što nije bilo dobro tijekom vježbe?
- 3) Koje plodove vježbe zapažаш na sebi?
- 4) Pribilježi ono o čemu bi bilo dobro razgovarati s voditeljem?

Oče naš

(Mt 6,9–15)

Izmoli molitvu polagano svjestan svake riječi koju izgovaraš. Zatim se vrati na svaku riječ i oslušuj što ti po njoj Otac govori:

Oče: Veliki, neizmjerni, tajanstveni Bog – moj je pravi Otac. Ja nosim tragove njegove dobrote i ljubavi. Ja sam dijete ljubavi. Imam Oca koji me voli, koji mi se veseli, koji u meni uživa. Koliko ova temeljna istina moje vjere oživljuje, pokreće, preobražava moje misli, riječi, djela, čitavo moje biće?

Naš: On nije samo moj Otac. On je Otac svakoga čovjeka, svih ljudi. Zato smo mi svi braća i sestre. Skrivena povezanost jedva se primjećuje. Treba puno truda i vremena da nam se pročiste oči srca da prepoznamo sve ljude kao svoju braću i sestre. Kako ću u konkretnim ljudima prepoznati da su djeca Božja, za njih i s njima moliti, raditi?

Koji jesi: Bog nije iluzija, imaginarna čežnja ljudskoga bića za snagom, nježnošću, ljubavlju. Bog je najstvarnija stvarnost – temelj svake druge stvarnosti. Kako se stvarnost da Bog postoji odražava na moj život, na moje misli, riječi, djela?

Na nebesima: Osim ovoga vidljivog svijeta postoji isto tako stvaran, nevidljiv, duhovni svijet. Heb 11,3 kaže da “vidljivo nije nastalo iz vidljivoga, nego iz nevidljivoga”. Koliko je nevidljiva, duhovna stvarnost prisutna u mom načinu razmišljanja i djelovanja?

Sveti se ime Tvoje: Kad upoznamo Boga kakav jest, trebat će nam vječnost da ga dostojno proslavimo, predanje čitava bića Bogu da izrekemo ono što Bog Bog slušuje. Koliko se po meni Bog sada slavi?

Dodi kraljevstvo tvoje: Kraljevstvo istine i pravde, ljubavi i mira, kraljevstvo svetosti i milosti, punina sreće i blaženstva. Čežnja za srećom su tragovi toga Kraljevstva u momu srcu?

Budi volja tvoja – kako na nebu tako i na Zemlji: Volja Božja je Božja ljubav prema meni i svemu stvorenom. On zna i hoće ono što je za nas najbolje – zato želim da bude onako kako On hoće. Dopuštam li da volja Božja po savjesti upravlja mojim životom?

Kruh naš svagdanji daj nam danas: Kruh je život i sve ono što čuva i produžuje život. Povjeravam li rado Bogu svoj život i sve što taj život podržava? Očekujem li s povjerenjem Božju pomoć u svim mojim tjelesnim i materijalnim potrebama?

I otpusti nam duge naše: Svi smo tako otrovani grijehom da se ne možemo sami izbaciti od toga zla koje nam pripravlja smrt. Kad nam Bog oprostí grijeha, postajemo slobodni od zla i ne bojimo se smrti jer smo “iz smrti prešli u život”.

Kako i mi otpuštamo dužnicima našim: Kad kažem bratu, sestri: Opraštam ti, jeka mojih riječi od Božjega Srca meni govori: Opraštam ti.

I ne uvedi nas u napast: Ne dopusti, Oče, takve okolnosti u kojima se neću moći osloboditi zavodljivosti grijeha. Neka mi Tvoja snaga i milost budu štit i obrana!

Nego izbavi nas od zla: Snagom svoga Duha pobijedi zlo u meni i oko mene da živim u dobroti, istini, ljubavi.

Upoznaj sebe!

Upoznaj svoje sadašnje duhovno stanje

Bog uvijek, u svakoj situaciji, u svakom raspoloženju djeluje. Važno je da budem iskren i otvoren. Onda ću prepoznati njegovo djelovanje i put kojim me vodi.

Zazovi svjetlo Duha Svetoga i uđi u sebe da se u njemu prepoznaš, da vidiš gdje se nalaziš i kamo trebaš krenuti:

- 1) Možda sam sličan “putniku iz Jeruzalema u Jerihon koji je opljačkan, izudaran, ostavljen polumrtav”? – osoba slomljena, neraspoložena, bezvoljna da djeluje pozitivno.
- 2) Možda sam u praktičnom životu izgubio povjerenje u Boga, nadu da mogu ostvariti svoj život – kao “dvojica Isusovih učenika na putu u Emaus”?
- 3) Možda mi je izbljedadjela životna Istina i ne vjerujem dovoljno da je Krist u meni, u Crkvi, u ljudima oko mene, da On sve okreće na dobro?
- 4) Možda vapim za osobnim, iskrenim, potpunim susretom s osobom Isusa Krista?
- 5) Možda osjećam potrebu da uđem u svijet prave, nesebične, požrtvovne ljubavi koja dolazi od Oca po Kristu?
- 6) Možda u ovim duhovnim vježbama želim posvijestiti, obnoviti i učvrstiti Savez sklopljen s Bogom po krštenju?
- 7) Možda želim jasnije upoznati volju Božju sada, u ovom raspoloženju i u sadašnjim okolnostima?
- 8) Možda želim dublje ući u Duh Evanđelja da bih ga više upio, asimilirao, da bi on oblikovao moj život i okrenuo ga prema Bogu?
- 9) Možda osjećam potrebu vratiti se ljudima kao braći i sestrama u pravoj, čistoj, nesebičnoj, požrtvovnoj ljubavi?

- 10) Možda mi je potrebna veća sloboda od loših utjecaja okoline (društva, televizije, loših običaja, navika...) u ozračju u kojem živim?
- 11) Možda moje biće vapi za sigurnošću, nutarnjim mirom, radošću, srećom?

P.S.! Odgovori na svako pitanje te prepoznaj i zapamti svoje raspoloženje!

Upoznaj sebe!

U odnosu na duhovne vje be:

- 1) Vjerujem li da ću u ovim duhovnim vježbama doživjeti duhovnu promjenu svoje osobe, svoga načina razmišljanja i ponašanja?
- 2) Pouzdajem li se iskreno u Boga i u svoj rad?
- 3) Jesam li spreman velikodušno raditi, svaki dan jedan sat meditirati, gledati TV manje od umjerenoga, nametnuti sebi neku pokoru u odnosu prema sebi, prema svom poslu, prema ljudima?
- 4) Vjerujem li da će me u ovim duhovnim vježbama voditi Duh Sveti?
- 5) Jesam li spreman otvoriti se djelovanju Duha Svetoga, dopustiti mu da me On nadahnjuje i vodi?
- 6) Opraštam li ovoga trena svim svojim dužnicima koji su me ogovarali, učinili mi nepravdu, zagorčuju mi život na razne načine – prema molbi iz Očenaša: “Otpusti nam... kako i mi otpuštamo...” i Isusovim riječima: “Ako doneseš dar na oltar... najprije se izmiri s bratom, a onda prinesi dar?”
- 7) Jesam li spreman odreći se svakoga bolesnog kritičizma i negativizma u odnosu na ljude i okolnosti koji me okružuju?
- 8) Jesam li spreman izbjegavati bučne zabave, stalno se truditi biti smiren i iznutra sabran – da me teme iz razmatranja neprestano nadahnjuju i potiču na promjenu?

U odnosu na svoju životnu zadaću:

- 9) Bog je pozvao Nou, Abrahama, Mojsija, proroke, izabranike, sve ljude. Svatko ima svoj specifičan poziv, misiju, poslanje. Prema mojoj naravi, darovima, okolnostima, ograničenjima, i **JA IMAM SVOJU ŽIVOTNU ZADAĆU, SVOJU MISIJU, SVOJE POSLANJE**. Kako ga sada doživljavam?

- 10) Kao Noa koji se oslobađa utjecaja ljudi i sam ostvaruje Božje naume!
- 11) Kao Abraham koji napušta svoj rodni kraj, rodbinu i polazi u nepoznato dajući se voditi od Boga?
- 12) Kao Mojsije koji dobiva zadaću da izbavi svoj narod od njegova ropstva?
- 13) Kao prorok Samuel koji, osluškujući Božji glas, postaje Božji glas za kraljeve, knezove, cijeli narod?
- 14) Kao Marija – Majka Isusova i naša Majka – koja, izgovarajući svoj: “Neka bude”, omogućuje dolazak Spasitelja svijeta?
- 15) Kao Isus koji reče: “Primjer sam vam dao da i vi činite kao što sam ja vama učinio?”
- 16) Kao što su učinili svi oni kojima zahvaljujem život i sva dobra povezana sa životom?

Duhovne vježbe

1) U duhovnim vježbama ulazim u najjemenitiju stvarnost: Bog me je stvorio na svoju sliku. Bog u svom Srcu nosi vječnu težnju za mnom. Iz ljubavi prema meni Bog se lišio, osiromašio samoga sebe, predao samoga sebe, žrtvovao samoga sebe. Duhovne vježbe mi žele pomoći da se zaljubim u tu Ljubav, da budem velikodušan prema svome Stvoritelju i Otkupitelju. Da postanem indiferentan prema svemu što nije Bog i ukoliko me ne vodi Bogu. Nije li me navezanost na stvorenja učinila indiferentnim i hladnim prema Božjoj Ljubavi?! Zarobila stvorenjima? Onesposobila živjeti za svoga Stvoritelja?!

2) Duhovne vježbe mi kažu da je sve stvoreno samo zato stvoreno da mi otvori oči za Božju dobrotu i da me dovede k Bogu. Čovjek je svećenik prirode, solist u orkestru prirode. Kad čovjek poštuje Boga, Bog ga pritjelovljuje Kristu, uvodi u misterij Presvetoga Trojstva. Kad se čovjek približava Bogu, postaje duhovno zdrav, jak, bogat, sposoban pomagati drugima. Kao što je Isus Krist poslan od Oca, tako šalje svakoga od nas jedne drugima. Zato svako ljudsko, kršćansko, svećeničko, redovničko zvanje nije ništa drugo nego Božji poziv da svatko na svoj način surađuje na Kristovu djelu spasenja.

3) Duhovne vježbe mi žele pomoći da što brže, lakše i radikalnije pobijedim zarobljenost stvorenjima. Tada ću moći prihvatiti svjetlo vjere koje će me prožeti i upravljati mojim životom. Tada ću poći ususret Ljubavi koja me zove k sebi, koja mi nudi vječni život. Tada ću moći Bogu iz dna duše zahvaljivati, služiti mu, slušati njegov glas koji mi progovara po Utjelovljenom Sinu, dati se voditi od njegova Duha. A sve stvoreno što me okružuje samo je zato tu da mi otvori oči za Božju dobrotu i da me dovede do Cilja.

4) Moje srce? Distanciralo se od Boga: Bog želi biti stijenjena moga života i rada. Želi me osloboditi praktičnog ateizma i nemarnosti prema njemu. Bog me želi privući

k sebi i ugraditi me u Mistično Tijelo Kristovo na određenom mjestu, poslu, službi.

5) Moj ljudski, kršćanski život manjkav je, neostvaran je ukoliko nije suobličan Kristovu životu. Nikada nije kasno vratiti se Bogu i Bogu ništa nije nemoguće. Trebam se pouzdati u njegovu milost. Radnici jednoga sata primili su istu plaću kao i oni što su radili cijeli dan jer su se uzdali u njegovu dobrotu.

6) U duhovnim vježbama otkrivam vjeru kao nešto senzacionalno, prepoznajem svugdje oko sebe Božja stvaranja, a po njima prepoznajem Božje veličanstvo kao izvor svega stvorenoga. Dopuštam da me posve prožme duh Evanđelja – žive riječi koje nose u sebi snagu, razlučuju duhovnoga od tjelesnog čovjeka, daju svjetlo mojim životnim putovima, prosuđuju iskrenost moga raspoloženja i mojih motivacija u Božjoj službi.

7) Voditi duhovne vježbe znači sudjelovati s poštovanjem na djelovanju Duha Svetoga u duši egzercitanta. Zato se obavljaju u obostranu povjerenju.

8) Duhovne vježbe su najprikladniji način da iziđem iz svoga individualističkog, sebičnog svijeta, da se pročišćen od sebičnosti otvorim za ljubav i predam u službu drugim ljudima. To je naporan posao. Cilj mu je urediti ljudski život, pobijediti neukročene nagone, osloboditi se grešnih želja, aktivirati neaktivirane sposobnosti, oblikovati novoga čovjeka, urediti njegov odnos s Bogom i ljudima, pobijediti samoga sebe i svoju buntovnost. Zato moram prihvatiti stalnu borbu. Pobjeda mi je zajamčena kad se oslonim na Onoga koji je pobijedio grijeh, svijet, đavla, smrt. Moja borba je svladavanje otpora, a ono uvijek daje svjetlost (kometi!). Molitva će mi pomoći. Snaga Duha Božjega je u meni.

U svjetlu vjere otkrivam Boga

Vjera je najstvarnija stvarnost jer nam otvara vrata u pravu stvarnost.

“Vjera je jamstvo (osiguranje, garancija) za ono čemu se nadamo, dokaz za one stvarnosti kojih ne vidimo” (Heb 11,1).

“Vjerom doznajemo da je svijet stvoren Božjom riječju tako da je vidljivo proizvedeno od nevidljivoga” (Heb 11,3).

Vjerom Abraham postade blagoslov za čovječanstvo; vjerom Mojsije izvede Izrael iz ropstva; vjerom Marija začne Spasitelja svijeta; “vjerom se mogu premještati bregovi” (Mt 17,20) (najveće teškoće); “Tko bude vjerovao i pokrstio se, spasit će se” (Mk 16,16).

Vjera je čin cijeloga čovjeka, čin ljudskoga srca kojim se čovjek posve priklanja, prijanja, izručuje i predaje Božjoj riječi i odgovara joj i razumom i voljom i srcem i osjećajima i radom, svime što ima i svime što jest.

U toj vjeri treba prepoznati sebe u Bogu, svoj život, svoje djelovanje, događaje koji nas prate izvana, kao i ono raznoliko unutarnje doživljavanje sebe i stvarnosti oko sebe.

U svjetlu vjere pogledat ću svoj život:

1) Sve stvara svojom ljubavlju, svojom Providnošću upravlja ljudskom poviješću i mojom sudbinom do u najsitnije detalje: “A vama su i vlasi na glavi izbrojene” (Mt 10,30). Prepoznat ću Božju prisutnost i Božju brigu u svakom času života. Izdvojit ću trenutke jasnijih Božjih zahvata. Prepoznat ću ga u poslovima, događajima, doživljajima, u prirodi. Zapisat ću one Božje zahvate koji su bitno utjecali na moj život! Ako je svjetlo moje vjere pre-slabo, neću ga prepoznati.

2) Budući da me Bog ljubi neizmjerne više nego što ja mogu sebe voljeti, da me ne može ne voljeti i da me ne može malo voljeti i da ne može ništa učiniti što bi bilo sa-

mo na moju štetu, imam u njega apsolutno povjerenje. U ovim duhovnim vježbama provjerit ću je li moje povjerenje u Boga stvarno, ulijeva li u mene dubok mir i sigurnost, potiče li u meni želju da mu se posve prepustim? Što mu se bojim prepustiti?

3) Iz potpuna povjerenja u Boga logično slijedi moje posvemašnje podvrgavanje Božjem vodstvu, kako u srcu tako i u praksi. Moja spremnost da se odreknem nečega što mi je ugodno, simpatično, što bi mi donijelo koristi, što bi pomoglo mom uspjehu, mojoj afirmaciji... jer vjerujem da će mi bez toga biti bolje. Moja spremnost da prihvatim iz Božje ruke ono što je gorko, mučno, ponižavajuće, što izgleda kao gubitak...

4) Vjera mi osigurava trajno prijateljevanje s Bogom, zajedništvo života s njime, drugovanje s Bogom. Treba sačuvati prisan, prijateljski stav i onda kada je "Bog protiv mene", kada je "Bog na strani mojih neprijatelja". Isus na križu, nakon što ga je Otac predao u ruke grešnika i u smrt na križu, s bezgraničnim pouzdanjem umire povjeravajući se Ocu: "Oče, u ruke tvoje predajem Duh svoj!" (Lk 23,45). Sumnje i nepovjerenje u Boga nagrizaju čovjeka od prvoga pada u raj u zemaljskom.

5) Vjera se živi u sadašnjem trenutku, u ovim okolnostima, u ovom raspoloženju, u ovom odnosu s drugima, u ovim patnjama, u ovim grijesima... Pravi vjernik živi svaki trenutak u svjetlu posljednjega vječnog Cilja. Svaki trenutak proživljava dinamično, čitavim bićem, kao da je jedini i posljednji. Živi sadašnji trenutak svjesno, angažirano, vedro i tako dokazuje čvrstoću svoje vjere. Vjernik se ne vraća u prošlost, jer je više nema. "Ne trči pred rudo" u budućnost, jer je još nema. Zna da ima jedino sadašnji trenutak u kome mu se Bog – Jahve objavljuje, u kome se može predati Bogu i po kome čitav njegov život može biti plodan, pun. Zna da se u ovom trenutku odlučuje o njegovoj vječnosti.

Vjera je integralni dio ljudske naravi

Vjerovati ne znači odreći se razuma i drugih svojih moći (volje, osjećaja). Vjerovati ne znači biti pasivan, suziti i osiromašiti svoje biće. Vjera nije ni opijum da lakše podnesemo životne teškoće.

Vjerovati znači prihvatiti stav koji najviše odgovara čovjekovoj naravi cjelovito gledano.

Čovjek kao ograničeno biće ne može spoznati svu stvarnost i ne zna što je za njega dobro, što bi trebao željeti. Razum mu kaže da mu je vjera potrebna, da vjerom može otkriti pravu stvarnost.

Vjerovati znači dati povjerenje drugome (Bogu i ljudima). Uvijek kad vjerujemo nečijem svjedočanstvu, dajemo povjerenje toj konkretnoj osobi. Čovjek je dakle po ograničenoj naravi upućen prema Neograničenom Biću – Izvoru svakoga bitka. Ako je čovjek slobodan (nenavezan na sebe i na stvari oko sebe), rado će potražiti smisao svega izvan sebe.

Blaise Pascal veli da je Bog tako nejasan da ga mogu odbaciti i ostati sasvim normalan čovjek. Ali je isto tako jasan da ga ne mogu odbaciti bez svoje krivnje.

Mi, dakle, vjerujemo voljom, a razum nam kaže da je pametno i dobro vjerovati. Mi vjerujemo, jer smo slobodni i jer hoćemo vjerovati, jer smo se pozitivno postavili prema životu, jer ljubimo, jer smo sposobni izići iz svoga uskog svijeta i živjeti, biti za druge.

Čovjek se ne može opredijeliti u jednom času. Potrebno je da se neprestano opredjeljuje, odlučuje. Zato je vjera životni stav stalnoga opredjeljivanja.

Čovjek je osoba i mora se prema Bogu postaviti kao osoba: razumom, voljom, spontanom simpatijom, čitavim bićem, srcem. Čovjekova volja utječe na razum kao što razum utječe na volju. Zato moralne kvalitete bitno utječu na čovjekovu vjeru u Boga i čovjeka.

Ako je čovjek dobar, dobrohotan, ako je njegovo srce čisto, slobodno, sposobno za ljubav, lako može pronaći Boga. Zato Sv. pismo kaže da Bog govori ljudskom srcu, a čovjek odgovara Bogu srcem, čitavim bićem, spontanom simpatijom. Isus kaže: “Blago čistima srcem, oni Boga gledaju!” Filozofi kažu: “Ništa ne volimo što prije nismo upoznali.” Ipak, isto tako možemo ustvrditi: “Ništa ne možemo pravo spoznati ako ne volimo.” Ljubav – stav otvorenosti – upućuje nas da vjerujemo. Osvojeni smo od Boga samo zato jer smo ljubljani.

Vjera ne spada u bit same ljudske naravi. Ona je dar Božji i mi je moramo primiti kao dar. Ali mi se bez vjere ne možemo spasiti. Zato vjeru treba hraniti dobrom voljom.

Vjera, prema sv. Pavlu, mora biti ljubavlju djelotvorna. Moramo surađivati s Bogom. Kad mi Bog daje svjetlo za 5 koraka, moram napraviti tih pet koraka da bih dobio novo svjetlo.

Čovjek vjerom svladava besmisao smrti i svega onoga što je kao “sjena smrti” kao što su patnje, križevi, neuspjesi, neostvarenosti. Vjera čovjeku kaže da je smrt promjena, ne nestanak, susret s onim u koga je vjerovao. Po vjeri sve dobiva pravi pozitivan smisao, dapače, sve postaje sredstvo na putu do ljudskoga potpunog ostvarenja.

Čovjek je društveno biće. Oblik vjere uvjetovan je prilikama u kojima živi. Patrijarhalne prilike lakše su čuvala vjeru nego današnje. Danas je vjera ugrožena čovjekovom zarobljenošću gospodarskim blagostanjem ili teškoćama, materijalističkim pogledom na život, sklonošću individualističkom zatvaranju. Vjernik mora biti jaka osobnost, mora se izdignuti iznad takva mentaliteta. Tijekom povijesti uvijek su vjernici pojedinci obogaćivali mnoštvo. Dok se mi pojedinci borimo za svoju vjeru, učvršćujemo je, produbljujemo je, pomažemo drugima da prihvate vjeru i da u njoj rastu.

Molimo kao apostoli: “Gospodine, umnoži nam vjeru!”

Smisao duhovnih vjeba – tražiti i pronaći volju Božju

1. Za Isusa vršenje volje Očeve bio je sav smisao njegova života.

“Hraniti mi se valja jelom koje vi ne poznajete.” Učenici se na to zapitkivahu: “Da mu nije tko donio jesti?” Kaže im Isus: “Jelo je moje vršiti volju onoga koji me poslao i dovršiti djelo njegovo” (Iv 4,32.34).

Vršenje volje Očeve crta je koja se provlači kroz cijeli Isusov život: “Ulazeći u svijet, Krist veli: Evo dolazim vršiti, o Bože, volju Tvoju” (Heb 10,5). U hramu će svojim roditeljima: “Niste li znali da moram biti u kući svoga Oca!” (Lk 2,49). “Sišao sam s neba, ne da vršim svoju volju, nego volju onoga koji me poslao” (Iv 6,38). Volja Božja bila je da umre na križu. Kad ga u tome Petar želi spriječiti, on se okrenu, pogleda svoje učenike pa zaprijeti Petru: “Nosi se od mene, sotonu, jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko!” (Mk 8,33). U Getsemani ju govoraše: “Abba! Oče! Tebi je sve moguće! Otkloni čašu ovu od mene! Ali ne što ja hoću, nego što hoćeš ti!” (Mk 14,36). Umrijet će na križu proboden kopljem i to je njegovo krštenje pred kojim je bio tjeskoban dok se ne izvrši (Lk 12,50).

2. Za nas je volja Božja:

Slijediti Kristov primjer u najdubljoj dubini njegova mišljenja, njegovih stavova, njegova odnosa prema nebeskom Ocu.

Stavio nam je u usta da svakodnevno molimo: “Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji!”

Još u Starom savezu Bog je objavio: “Budite sveti, jer sam ja svet!” (Lev, Izl).

Što je volja Božja, jasno govori Pavao: “Volja Božja je vaše posvećenje!” (1 Sol 4,3). Posvećenje, svetost je naše sjedinjenje s Bogom Ocem po Kristu u Duhu, a to znači

izjednačenje naših misli, volje, osjećaja s Božjim. U Poslancima Filipljanima Pavao piše: “Neka u vama bude isto mišljenje kao i u Kristu Isusu!” (Fil 2,5). Volja je Božja da se ponovno rodimo iz vode i Duha Svetoga (Iv 3,3); da živimo životom dostojnim djece Božje, jer mi smo hram Duha Svetoga (1 Kor 7,19), mi smo subaštinici Isusa Krista (Rim 8,17).

Kad se otvorimo Bogu kao Ocu, mi smo tada otvoreni i braći i sestrama. Ići k Ocu znači ići braći i sestrama. Kad se otvorimo Duhu Božjemu, Bogu kličemo: “Abba, Oče!”, a čovjeku: “Brate, sestro; prijatelju, prijateljice!”

Vršiti volju Božju bezuvjetno je potrebno za spasenje: “Neće ući u život koji mi govori... nego koji vrši volju Oca moga koji je na nebesima!” (Mt 7,21).

Vršenjem volje Božje ulazimo u topli “rodbinski” odnos s Bogom: “Tko je majka moja i braća moja?” I okruži pogledom po onima što su sjedili oko njega u krugu i kaže: “Evo majke moje, evo braće moje! Tko god vrši volju Božju, on mi je brat i sestra i majka” (Mk 3,33–35).

3. Volja Božja i duhovne vježbe

Smisao ignacijanskih duhovnih vježba: treba tražiti i pronaći volju Božju i vlastiti život uskladiti prema njoj da bi čovjek spasio svoju dušu. One pomažu čovjeku da uđe u Kristovu misao, da se učvrsti u temeljnoj opciji života, da živi novim poletom, posebno u nekoj kreposti, da sve prožima ljubavlju, da se angažira na društvenom i crkvenom planu.

Osobni susret s Kristom, u Duhu, ponijet će nas Ocu i otkriti nam njegovu volju. Nju treba prihvatiti i izvršiti sa svim oduševljenjem i osobnim angažmanom.

Molimo da uvijek budemo raspoloživi vršiti volju Božju. Recimo s malim Samuelom: “Govori, Gospodine, sluga tvoj sluša!” (1 Sam 3,10).

Kako prepoznati volju Bo žju?

1. Cilj duhovnih vježba: tražiti i pronaći volju Bo žju, otkriti Očev plan sa mnom, prepoznati svoje zvanje, talente, karizme, otkriti osobni identitet i ostvariti ga u Bogu, ostvariti svoj život sa svime što jesam i što imam...

Da bih mogao sve to ostvariti, moram se susresti s Bogom. U tom susretu otkrit ću pravu vrijednost života; što znači živjeti s Kristom, u Kristu i po Kristu; otkrit ću svoje mjesto u društvu i Crkvi i učiniti ono što samo ja mogu učiniti.

2. Da bi susret s Bogom bio autentičan, treba:

- a) na području intelekta prihvatiti istinite i dobre misli,
- b) na području volje očistiti se od želja koje mogu biti pogubne,
- c) na području nagona treba se oslobađati pokreta koji nisu dobri,
- d) na području osjećaja naći ravnotežu između hladnoga racionalizma i ovisnosti o emocijama.

3. Naše je biće obdareno mnogim darovima i mogućnostima. Mi nismo gospodari nego samo upravitelji dobra. Treba svime upravljati po Bo žjoj namisli.

4. Da bismo rasli u slobodi:

- a) moramo se oslobađati egoistična, bolesna kruženja oko sebe,
- b) moramo tražiti i prihvatiti Boga onako kako nam se objavljuje.

Ludi bogataš (Lk 12,16–21). Pozorno pročitaj tekst.

Ovaj bogataš je zatvoren u sebe, boji se za sebe, sam razgovara sa sobom, tašt je, sam programira svoj život.

Mi smo zarobljeni svojim bogatstvom: novcem, titulama, osobnim kvalitetama... Svime se služimo da bismo stekli dobit, čast, ugled, priznanje.

Bogati smo svojim mislima, ugodnim uspomenama, fantaziranjima, susretima, dobrim djelima, žrtvama podnesenim za vlastitu afirmaciju, sebičnom ljubavlju, vrlinama kojima se ponosimo, sebičnim planovima...

Ne nosimo li često prazninu u srcu jer se nismo otvorili drugome "ti"? Otvorimo se da osjetimo da smo voljevi od Boga i da volimo Boga!

Obraćeni carinik Zakej (Lk 19,1–10). Pročitaj tekst.

- a) I mi poput Zakeja imamo svoje obveze i odgovornosti u obitelji, društvu, župi, školi, nekoj zajednici... koje vršimo s mnogo sebičnosti.
- b) Zakej je želio susresti se s Isusom. I mi u ovim duhovnim vježbama želimo vidjeti, doživjeti Isusovu prisutnost, osjetiti njegovo djelovanje.
- c) Ali zbog niska rasta nije ga mogao vidjeti. Mi zbog pomanjkanja ljudskih vrijednosti: iskrenosti, čestitosti, pravednosti, finoće, zbog pomanjkanja vjere, nade, ljubavi, poniznosti, siromaštva u duhu, jednostavnosti... poput Zakeja malena smo rasta.
- d) Zakej se popeo na sikomoru. Mi se trebamo izdići iznad samih sebe, pobijediti sami sebe, "neuredne sklonosti", ljudski obzir...

U ovim duhovnim vježbama poželimo primiti Isusa s radošću, dati mu s radošću ne samo pola naših dobara, nego nas same, našu volju, slobodu, inteligenciju, srce, osjećaje... da On raspolaže s nama i s onim što imamo "po svojoj svetoj volji". Tada ćemo osjetiti da smo spašeni, da smo zaživjeli Božju volju, Kristovu ljubav, da je u nama proključao izvor Kristova života.

Tko sam ja?

Ljubav mi je darovalaivot

Post 1,1–29. Čitaj “prvi put”! U početku stvori Bog nebo i zemlju... I reče Bog: “Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična.” Na svoju sliku stvori Bog čovjeka... (Post 1,27). Na svoju sliku stvori Bog svakoga od nas, na svoju sliku stvori Bog mene.

Prije nego što me je Bog stvorio, poznavao me je do srži. Od vječnosti. Od prapočetaka ovakva me planirao, u određenom vremenu stvorio – baš ovakva, kao originalno biće. Rekao je meni svoj DA! Neka bude! Razlog moga postojanja je On. Ja sam plod, dijete njegove ljubavi. Izišao sam iz njegove ruke, jedinstven, neponovljiv. Ja sam mu dragocjen – ne po kvalitetama koje mi je dao, nego po onom što ja jesam, po onome što je moj Stvoritelj i moj najveći Dobročinitelj stavio u mene.

To je temelj moje egzistencije. To sam ja u svjetlu Božje istine i Božje ljubavi. To su izvori moga bića. To je moja prava stvarnost. To je moj identitet.

A stvorio me je samo zato da me ispuni nezamislivom srećom koja nikada neće imati kraja. On želi da jednom u punini postane moja radost, moja sreća, moje sve.

Moji roditelji mogli su jedino poželjeti dijete. A sve drugo: moj duh, moju dušu, moje tijelo, sve moje osobine... sve je On predvidio, sve je prihvatio, sve je zavolio moj Otac nebeski.

Bog me savršeno poznaje, neizmjereno više nego što ja sebe poznajem. Dobro zna što je za mene najbolje. Sve što se zbiva u meni i oko mene svojom dobrohotnom providnošću uređuje tako da bude na moje dobro. Sve ima samo jedan razlog: da mi pomaže da dođem do punine života. Želi da mu povjerujem i da pođem putem kojim me vodi. Nije li Isus rekao da “su nam sve vlasi na glavi izbrojene i da nam ni jedna ne pada bez Očeve volje”? (Lk 12,7).

Moj prvi korak na tom putu jest da povjerujem, da mu priznam da mi je darovao život i sve što jesam, darovao mi je mene samoga. Dao mi je moje tjelesne, duševne i intelektualne sposobnosti, određene specifične sklonosti, određene manjkavosti, ograničenosti, slabosti, bolesti, temeljne nade i čežnje. Dao mi je točno određenu mjeru života.

Stat ću pred njega zadivljen i zahvalan za ničim zasluženi dar. Prepoznat ću ga kao moje Svjetlo, moju sudbinu, smisao moga života, potrebu moga bića, moju sreću, moje blaženstvo. On mi se raduje, sprema mi mnogo veća iznenađenja. Jednom će mi se u potpunosti objaviti i zauvijek me privinuti k sebi.

U toj vjeri i povjerenju prihvatit ću samoga sebe kao dar proizišao iz Božje ruke, iz Božjega Srca. Stat ću pred njega i zahvaliti za sve pojedine darove i za cijeloga sebe. Zahvalit ću mu za tjelesne kvalitete (i za sve manjkavosti i ograničenosti); za sve naravne ljudske darove: za inteligenciju, pamćenje, volju, osjećajnost, za sve ono što me čini baš ovakvom osobom; za sve duhovne darove; za sve ljude koje je stavio na moju životnu stazu... za ovo vrijeme u kome živim; za sva mjesta u kojima sam boravio, za sve stvari koje posjedujem, za sve krajeve u kojima sam živio, za prirodu koju sam promatrao... za sve.

Molit ću ga da čitav moj život bude jedna velika pjesma zahvalnica i da mu s ljubavlju vraćam sve što mi je u ljubavi dao! Živjet ću u ljubavi prema Bogu, u sjedinjenju s njim i tako ispunjati njegov plan koji je utkan u moju narav. Dat ću se voditi od njegovoga Duha i ići putem kojim me vodi do konačnoga Cilja.

U potpunu djetinjem povjerenju u Boga rado ću prihvatiti: a) da Bog dobro "režira" moj život; b) da Bog zna odakle sam i kamo idem i kojim putem ću doći do cilja; c) da On zna zašto ne mogu od ove zemlje načiniti raj; d) da On zna zašto se često osjećam posve nemoćan, izgubljen i osamljen i da u takvu stanju ostvarujem meni nepoznate Božje ciljeve.

Tko je Bog?

Iskustvena spoznaja otkriva Boga

Kakva je moja ideja, moje iskustvo, moj doživljaj Boga?

Svatko ima neki doživljaj, neko iskustvo Boga. I ono je od bitne važnosti za naš duhovni život, našu upućenost prema Bogu. Što je to iskustvo jasnije i snažnije, više nas oslobađa od navezanosti na stvorenja, više nas povezuje s Bogom. Osnovno iskustvo imamo kad smo uvjereni da negdje Nešto postoji. Najviše, apsolutno iskustvo imaju blaženi uronjeni u Boga.

Što je naše iskustvo jače, mi se brže približavamo Bogu.

Sveto pismo oslikava nam Boga kao ljubav oca prema sinu, majke prema djetetu, zaručnika prema zaručnici, muža prema ženi, prijatelja prema prijatelju.

Isus nam dokazuje da Otac ljubi sve ljude, da nikoga ne isključuje. Kao Dobri pastir Bog traži one koji su odbjegli ili zalutali i raduje im se. Kao žena uporno traži mene – izgublenu drahmu. Kao Otac koji iščekuje i dočekuje mlađega sina koji ga je napustio, grli ga u ljubavi i vraća mu izgubljeno dostojanstvo. Ljubav Božja prema nama tako je velika da za nas daje svoga vlastitog ljubljelog Sina.

Riječima i djelima Isus oslikava Boga kao Oca koji nastoji svim silama, na sve načine, svoju djecu ohrabriti, pomoći im, učiniti ih sretnima. Slijedi ih i traži neumornom ljubavlju, kao da ne bi mogao biti sretan bez njih.

Predmet posebne Isusove ljubavi bili su carinici, grešnici, izgubljeni narod, oni koji su bili bez nade, beznačajni pojedinci, izgubljeni slučajevi... Najvjerniji i najjači izričaj Božje ljubavi prema nama jest sam Isus, posebno na križu, koji iz ljubavi prema Ocu i nama umire u najstrašnijim mukama.

Danas ljudi teško vjeruju da Božja ljubav upravlja svemirom i ljudskom sudbinom:

- a) zbog mnogih vanjskih zala, nepravdi i tvrdoće života,
- b) zbog čovjekove grijehom ranjene naravi i nutarnje nemoći da sam ljubi.

Iskustvena spoznaja najviše ovisi o čistoći našega srca.

U Starom savezu Bog više puta ponavlja: “Kad me budete tražili čitavim srcem, onda ćete me naći!” Isus kaže da ljudi “čista srca Boga gledaju”. Mali Princ zna da se stvari dobro vide ne razumom, nego srcem. Biblija često govori o ljudskom srcu.

Tražiti srcem znači ujediniti sve sile: i razum i volju i osjećaje i duh i tijelo, sve što imamo i što jesmo, angažirati sve sile – da bismo pronašli Onoga koji je jedini vrjedniji od svega što mi imamo i što mi jesmo.

Dvije prispodobe o blagu i biseru govore nam kako treba tražiti Boga (Mt 13,44–46): treba sve prodati i kupiti blago, biser. Bogatom čovjeku Isus govori: “Idi, prodaj sve što imaš, podijeli siromasima i imat ćeš blago na nebu!” (Lk 18,22).

Kod mlađega sina slika oca: “U mog oca i najamnici imaju kruha na pretek!” – i vraća se Ocu. Kod starijega sina: “Tolike ti godine služim, a nisi mi dao ni jareta!” – i ne ide na gozbu priređenu mlađem bratu (Lk 15,17,29).

Čisto srce Boga ljubi iznad svega, nije ničim zarobljeno. Sa sigurnošću prepoznaje Boga u svim stvarima, u svim događajima, u svim doživljajima.

Bog – temelj, središte, smisao i cilj ljudskoga ivota

On je jedini Apsolutni, prema njemu se određuju sve druge vrednote, svi drugi odnosi. On mora biti Prvi i Posljednji u našim mislima, u našim nakanama, u našem djelovanju.

Tekst kao polazna točka za razmatranje: Luka 10,38–42 (Marta i Marija).

Isus ulazi u njihovu kuću i u njoj se osjeća kao među svojim. Želi svojim prijateljicama donijeti mir, radost, svjetlo, snagu, puninu života. Tako dolazi u susret i nama koji ga tražimo u duhovnim vježbama. Želi ući u naše misli, osjećaje, brige, radosti, žalosti, poslove, planove.

Ključno mjesto na kome se susrećemo s njime je središte našega bića. Isus želi biti u tom središtu, želi zauzeti mjesto koje jedino njemu pripada, želi sam biti to središte, želi da ga priznamo svojim apsolutnim Gospodom.

U ponašanju dviju sestara doznajemo kako staviti Gospodina u središte našega života.

Isus želi da u našim molitvama, djelovanju i patnjama On bude središte, smisao i cilj!

Marta shvaća važnost Isusova posjeta, važnost trenutka. Želi biti na visini zadatka. Želi pripremiti ručak koji će se stoljećima pamtili. Zaposlena je, zabrinuta je kako će ostvariti svoju namjeru. No, u želji da što bolje posluži Isusa, izgubila je svoju slobodu i mir jer želi poslužiti Isusa prema svojem zamišljaju, na takav način da ona i njezini planovi ostanu na prvom mjestu. Zato je u sebi podijeljena između Isusa i svojih nakana. Zato nije slobodna Isusa poslužiti kako to On želi.

Ispravno služenje Bogu i bližnjemu je ono kada mi njima dadnemo prvo mjesto i u srcu i služimo im kako oni to žele.

Kad previše naglašavamo svoje poslove, svoje planove, svoje želje, svoje odluke... mi namećemo Isusu sebe i svoje djelovanje.

Marta postaje sve nervoznija, nemirnija, napetija, agresivnija – najprije prema sestri Mariji, koju je uvrstila u svoje planove, a onda i prema Isusu. Ona sebe doživljava osamljenom, ostavljenom da sama posluhuje, neke vrste mučenicom. Sve se svalilo na njezina ramena... Nije svjesna da se sama postavila u takav položaj. Ne osjećamo li se svi mi vrlo često kao Marta?

Radi Martina neraspoloženja ozračje u kući postaje neugodno, napeto, teško. A Isus je došao donijeti mir u kuću! Napokon, Marta reagira oštro i patetično. Okrivljuje i Isusa i sestru Mariju. Ona Isusu predbacuje da On za nju ne mari. Isusov odgovor je odlučan: “Marta, Marta... samo jedno je potrebno!” Isto tako će reći bogatom mladiću: “Još ti jedno nedostaje” (Lk 18,22). Tako govori i svima nama... Ovim odgovorom Isus mnoge naše smutnje i tjeskobe proglašava nepotrebnima, besmislenima, štetnima. Mi često dajemo nešto od sebe, ali ne dajemo sebe. A Bog ne traži nešto od nas. On traži nas.

Marija sjedi. Pozorno sluša Isusovu riječ. Pušta je da padne u njezino srce kao sjeme. Želi tu Riječ kao sjeme sačuvati, prema njoj oblikovati svoje misli, želje, djela. Našla je ono jedno potrebno: stavila je Gospodina u središte svoga bića. Njezinim životom upravljat će samo Isusova riječ, Isusova volja.

Treba moliti za nutarnji mir, cjelovitost bića. To ćemo postići ako živimo u Bogu i s Bogom. Tada ćemo lako nadići tjeskobe i brige (koje pokazuju da On nije u središtu našega bića). Da bismo njega stavili u središte – mi moramo to središte napustiti!!!

“Tražite najprije kraljevstvo Božje, a sve ostalo će vam se nadodati!” (Lk 12,22).

“Toliko-koliko”

Na početku “Duhovnih vježba” Ignacije je stavio Boga u središte ljudskoga života. Odmah nakon toga govori o našem stavu prema stvorovima:

(DV 23): “Ostale stvari na zemlji stvorene su radi čovjeka, da mu budu od pomoći da postigne svrhu za koju je stvoren. Odatle slijedi da se čovjek smije njima poslužiti toliko koliko ga podupiru u njegovu određenju, a toliko treba da ih se otrese koliko ga u tom priječe. Stoga je potrebno da se učinimo neopredijeljenima prema svim stvarima u svemu onom što je prepušteno izboru naše slobodne volje i nije zabranjeno tako da, što se nas tiče, ne volimo zdravlje više od bolesti, bogatstvo više od siromaštva, čast više od sramote, dug život više od kratka života, pa tako i u svemu ostalom, želeći i birajući jedino ono što nas više dovodi k svrsi za koju smo stvoreni.”

Postoji ključno pravilo da riješim sve probleme, da napravim najbolju životnu odluku i da ostvarim najviši Cilj.

Toliko se služim stvorenjima – koliko me ona vode prema Cilju.

Toliko se ne služim stvorenjima – koliko me ona ne vode Cilju.

Ako gradim kuću – sve mora biti podvrgnuto planu i cilju gradnje.

Ako studiram – sve mora biti podvrgnuto postizanju znanja.

Ako putujem – sve mora biti podvrgnuto cilju prema kome idem.

Sve moram mudro odvagnuti i prepoznati što me vodi, a što ne vodi prema jedinom smislu i zadnjem Cilju moga života.

Nema propisa! Nema zabrana! Sve mi je dano da slobodno raspolazem svime. “Ama et fac quod vis! – Ljubi i čini što hoćeš!” (Augustin). Slobodan sam mudro ili ludo

raspolagati stvorenjima. Radi se o mudrosti koja je meni mjerilo uporabe ili ne uporabe, ovakve ili onakve uporabe stvorenja.

Stvorenja su dobra. Stvorenja ne mogu biti zla. Zla može biti njihova uporaba!

Ukoliko imam pred očima i u srcu zadnji Cilj, ukoliko mi je ljubav prema Bogu vrhunska vrednota – bit ću slobodan i znat ću mudro odabrati, znat ću se toliko služiti stvorenjima koliko me vode do cilja ili se njima ne ću služiti zato jer me ne vode k Cilju. Ovu slobodu od navezanosti nazivamo neopredijeljenošću.

Čovjek je stalno u opasnosti da ne gospodari stvorenjima, nego da ona gospodare njime! Da bi sačuvala svoju slobodu, stalno se mora pitati: “Što mi to koristi za vječnost?” Pa ukoliko mi koristi – u slobodi prihvaćam, ukoliko ne koristi – u slobodi ne prihvaćam.

Nije li bogataš od Boga nazvan ludim jer je ludo raspolagao imanjem zaboravivši zadnji Cilj? (Lk 12,16–21).

Izgled tijela – dobar je ako njime dobro raspolazem; loš je ako loše raspolazem.

Seksualnost – dobra je ako je upotrebljavam po zakonu ljubavi; loša je ako je upotrebljavam po zakonu sebičnosti.

Hrana i piće – dobro je ili loše – ovisi o mojoj uporabi.

Novac – dobar je ili loš – ovisi o tome kako ga i u što trošim.

Odjeća – dobra je ili loša – ovisi o mojoj nakani s kojom je nosim.

Televizor – dobar je ili loš – ovisi o tome što gledam.

Položaj u društvu – dobar je ili loš – ovisi o tome kako se njime služim.

Sve je za mene dobro – ako se svime dobro služim!

Sve je za mene loše – ako se svime loše služim!

Boga otkrivam u prirodi

Priroda nam pokazuje “Božje tragove”. “Očima duše vidimo Boga u njegovim stvorenjima.” “Priroda je Sveto pismo za one koji ne znaju čitati” (narodna).

Čitaj Hvalospjev stvorenja Stvoritelju (Dan 3,51–90) u kome se poziva sva priroda da “progovori” svome Stvoritelju.

Isus je preko stvorenja kontaktirao sa svojim Ocem. Poticao nas je da gledamo ljiljane, ptice, vrapce, gavrane... i da prepoznamo kako se Božja providnost brine za sve stvoreno, posebno za čovjeka. Poticao nas je da gledamo sijača kako sije, da gledamo zrno gorušičino i da razmišljamo o kraljevstvu Božjem. Gledajući neplodnu smokvu, potiče nas da naš život bude bogat dobrim djelima. Da gledamo vinograd i prepoznamo sebe izrasle iz Krista kao loze izrasle iz trsa. Priča o dragocjenom zrnu bisera kraljevstva nebeskoga za koje moramo biti spremni sve bisere ovozemaljskih vrednota prodati da bismo ga mogli kupiti. Isus gleda kuće sagrađene na živom kamenju i kaže da i mi moramo imati svoje temelje u njemu. Gleda sol i govori o ukusu koji ona daje i kako čuva hranu od kvarenja. Gleda kako pastiri napasaju svoja stada i priča dirljivu priču o “izgubljenoj ovci” da nas uvjeri kako je Bog dobar i milosrdan. Gleda klasove zrele pšenice i priča o zrnu koje donosi mnogostruk rod. Gleda pšenicu u kojoj ima kukolja i govori o Zlome koji sije kukolj zla na njive naših duša. Gleda djecu koja se bezbrižno igraju i kaže da svi moramo pred Bogom biti mala djeca koja se pouzdaju u Oca. Gleda svijećnjak i govori: “Ja sam svjetlo svijeta!” A onda da smo i mi svjetlo od Svjetla. Uzima u ruke kruh i govori da je On Kruh koji podržava Božji život u nama. Stišava oluju na moru i pokazuje da je Gospodar svih oluja, da se sve njemu pokorava i da zato moramo imati povjerenja u njega. Gleda vinogradara koji obrezuje lozu da bi ona donijela više ploda i potiče nas da dopustimo Ocu da nas “obrezuje” kako

bismo bili što plodniji. Gleda kako poslodavci dolaze na trg unajmiti radnike za vinograd i priča o “radnicima jedanaestoga sata”. Gleda kako udovica baca u škrabicu dva novčića i upozorava da vrijednost života ovisi o čistoći nakane i o velikodušnosti u davanju, a ne o materijalnoj količini. Gleda ženu kako je umijesila kvasac u tijesto i priča o “tijestu” Božjega života koji mora prožeti čitavo naše biće. Gleda kako ribari iz mora izvlače mreže sa svakovrskom ribom i dok probiru ulov, upozorava nas da će tako učiniti anđeli na koncu svijeta sa svima nama – odijeliti dobre od zlih.

Otvori oči i gledaj predmete oko sebe! Slušaj što ti govore. Predstavi si makrokosmos (promjer 120 milijardi godina svjetlosti?), sa svojim bezbrojnim zvijezdama, suncima, planetima (200 tisuća sunčanih sustava), s brzinama posve neshvatljivim za naše pojmove. Predstavi si još neshvatljiviji mikrokosmos: u žlici juhe ima 50 kvadrilijuna atoma. A svaki atom za sebe je kao sunčani sustav. Brzina kojom se kreću čestice oko jezgre atoma: 70.000 puta u sekundi. A gustoća? Kad bi se jezgra i čestice u atomu stisnule u jednu čvrstu masu, čitavo bi čovječanstvo stalo u jedan naprstak, a godišnja proizvodnja čelika na cijelom svijetu zbila bi se na veličinu jednoga jajeta, s time da bi težina ostala ista.

Sve stvoreno nosi u sebi Božju poruku! Živjeti s prirodom znači vidjeti Božje tragove, čuti Božju riječ, prepoznati Božju providnost na djelu. “Sve stvari su radi čovjeka – da mu pomognu na putu do Boga” (DV 23). “Blago onima koji su čista srca, oni Boga gledaju!” (Mt 5,8).

Čovjek kao zrela osobnost

Pravila i kriteriji za ocjenjivanje zrelosti prema nauci Isusa Krista i u svjetlu personalne psihologije i njezinih začetnika: E. Eriksona, C. Rogersa, E. Fromma, V. Frankla, W. G. Allporta i G. Cruchona.

1) Zreo čovjek ima svoj ja: misli svojom glavom, odlučuje svojom voljom. Uspješno se brani od iracionalnih i negativnih utjecaja i svoje naravi i okoline.

2) Ima prijatelje: sposoban je voljeti ljude, živjeti za njih i s njima. Ima osoba u čiji život ulazi s prijateljskom ljubavlju i kojima dopušta da uđu u njegov život s istom ljubavlju.

3) Uravnotežen je na području osjećajnosti: ne podliježe eksploziji srdžbe, sljepilu euforije, ropstvu strasti. Ne guši svoje teške osjećaje u alkoholu, drogama, sanjarenju, psovka. Nije sputan uskogrudnim brigama, zarobljen u svoj sebični svijet. Teške osjećaje svladava smireno, bez ispada, bez dramatiziranja; ne pribjegava praznovjerju. Prihvaća sebe, podnosi osjećaj frustriranosti, na neprijateljstva i neprihvatanja ne uzvraća agresivnošću ili neprijateljstvom.

4) Ima jasan životni cilj. Svoje misli, riječi i djela usmjeruje prema njemu. Sve vrijeme stavlja u službu cilja. Stalno je koncentriran na cilj i ne zarobljava se ni uspjesima, ni neuspjesima, ni poslom, ni odviše sitničavim pravilima života.

5) Realistički gleda na život i spreman je na zalaganje. Objektivno sudi o stvarima, događajima i osobama; sposoban je rješavati probleme praktičnoga života i društvenih odnosa; ustrajan je u ostvarivanju planova. Ocjenjuje realno okolnosti, uspijeva u svom naumu i to ga potiče da se još više zalaže.

6) Objektivno gleda na sebe i spreman je na humor. Ne živi u iluzijama, ne laže sebi, ne uzdiže se i ne ponižava se. Objektivno ocjenjuje sposobnosti i ograničenosti, mjesto u društvu, rad. Na manjkavosti reagira blagim humorom, prihvaćajući stvarnost kakva jest.

7) Stalno proširuje svoj životni nazor, obogaćuje iskustvo. Spreman je na razgovor, stalnu korekturu, mi-

jenja sudove jakim dokazima koje prihvaća od pametnijih, učenijih, zrelijih, boljih ljudi.

8) Preuzima na sebe odgovornost za svoje čine i za čine onih koji su radili po njegovoj naredbi, volji, pod njegovim utjecajem, po njegovu primjeru. Ne umanjuje niti uvećava odgovornost za svoje čine.

9) U teškoćama se oslanja najviše što može na sebe. Ne opterećuje druge. Teškoće podnosi strpljivo, nije impulzivan, ne oklijeva, nije tjeskoban. No spremno prihvaća pomoć kada mu je potrebna.

10) Pronalazi ravnotežu između otvorenosti i zatvorenosti, ne gubi se u društvu i ne bježi u izolaciju. Ima vremena za sebe, ne isključujući druge. Drugima prilazi kao individuum, a u individualnosti je svjestan drugih. Individualnošću obogaćuje druge, a oni njega obogaćuju svojom raznolikošću.

11) Prihvaća druge sa svim kvalitetama i slabostima, s njihovom širinom i skućenošću, prihvaća ih kao drukčije. Zna da je prihvaćanje drugoga temelj dijaloga i prilagodavanja, a neprihvaćanje drugoga izvor neuroze, agresivnosti, bojažljivosti, egoističnih reakcija, kao i lažna ponašanja. U odgoju prevelika sustavnost i uniformiranost mogu ugušiti osobnost.

12) Prihvaća kritiku i sugestiju, pa i nedobronamjernu, misli na ono što se govori, a ne tko govori; zna da će mu neprijatelj reći ono što mu se prijatelj ne usudi reći.

13) Usmjeruje sve težnje i aktivnosti da ostvari životni poziv. Životnim nazorom na svijet osmišljava svaku misao, riječ, djelovanje. Cjelovito gleda na život. Vjerom (ukoliko ne traži vlastitu sigurnost, interes i sentimentalno zadovoljstvo) formira ljestvicu vrednota podvrgavajući niže višima.

14) Hrabro se suočava s tragičnim, nepredviđenim situacijama koje dovode u pitanje životno opredjeljenje, zvanje ili samu egzistenciju (smrt drage osobe, neuspjeh u poslovima, politički neuspjeh, nepravdu, gubitak dobra glasa, bolest koja ga diskvalificira, neostvarenje pravedne težnje...). U takvim situacijama dolazi do izražaja čovjekova vitalnost, energija, hrabrost, pozitivan, konstruktivan, snalažljiv duh. Ako možeš gledati kako se ruši tvoje životno djelo, ostati miran i nakon toga ići naprijed – ti si zreo čovjek.

Molitva

Sveto pismo govori da “treba uvijek moliti i nikada ne prestati”. Isus Krist kaže: “Molite i primit ćete, tražite i naći ćete, kućajte i otvorit će vam se!” (Lk 11,9).

Molitva je odraz moga života, vanjski izričaj moje vjere. Kako živim, tako molim; kako molim, tako živim.

Samo po molitvi mogu spoznati temeljne životne istine: prije svega osobu Isusa Krista, tajnu spasenja, tajnu križa.

Molitva je osobni odnos čovjeka i Boga. Nitko ne može drugoga uvesti u njegov osobni odnos s Bogom. Svatko to sam mora naučiti. Samo Duh Božji može čovjeka poučiti o tome kako i što će moliti. “Duh potpomaže našu nemoć. Doista, ne znamo što da molimo kako valja, ali se sam Duh za nas zauzima neizrecivim uzdasima” (Rim 8,26). Svatko treba naučiti i uvježbati svoju molitvu da bi bio pravi molitelj.

a) Moliti znači razgovarati s Bogom. Razgovarati znači izreći sebe i čuti drugoga. Zato čovjek treba biti iskren, pošten, otvoren. Da bi čovjek čuo Boga, treba htjeti čuti istinu. Čuti Boga znači čuti ono što On želi reći, znači jednostavno prihvatiti ga.

Što sam iskreniji u izričaju sebe i što sam spremniji čuti Boga, to je moja molitva bliža pravom prijateljskom odnosu s Bogom.

Razgovarat ću iskreno s Bogom o svojoj molitvi...

b) Moliti znači uzdići um i srce Bogu. Osloboditi se svega onoga što me sputava, veže, zarobljava i ne da mi da mi Bog bude prva ljubav. Pitat ću se što me najčešće rastresa i tako otkriti gdje su moje misli i gdje je prema tome moje srce.

Što se ispriječilo između mene i Boga? Zašto mi Bog nije na prvom mjestu u mislima, riječima, djelima? Tu zapreku ću predati Bogu.

c) Moliti znači htjeti u svemu svoju volju uskladiti s voljom Božjom. Dobro moliti znači htjeti ono što Bog ho-

će i ne htjeti ono što Bog neće. Ako ne želim prihvatiti volju Božju, ne mogu ući u prijateljski razgovor s Bogom. Između Boga i mene bit će ponor.

Zašto se bojim prihvatiti Božju volju? Ne vjerujem mu. Ne želim se odreći... prihvatiti. Molit ću s Isusom: "Oče, ne moja, nego tvoja volja neka bude!" (Lk 22,42).

d) Moliti znači htjeti biti s Bogom. Kad nekoga volim, nije mi teško biti s njim. Želim produžiti trenutke zajedništva. Kad nekoga ne volim, vrijeme u prisutnosti takve osobe pretvara mi se u vječnost. Što više volim Boga, to mi je draže moliti, to češće molim.

Molit ću da Boga ljubim "svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom i svim umom svojim".

1) Isusu se u molitvi otvorilo nebo, sišao je na njega Duh Sveti... Došao je glas s neba: "Ti si Sin moj, Ljubljeni moj, koga sam odabrao!" (Lk 3,22b).

Dok molim, otvara mi se nebo, doživljam prisutnost Duha, doživljam se ljubljenim, miljenikom, izabranikom.

2) Isus je ostavljao propovijedanje, liječenje i "povlačio se na samotna mjesta da moli" (Lk 5,16). Na mojoj ljestvici vrednota zauzima li molitva prvo mjesto? Pronalazim li svakodnevno vremena za molitvu? Koje vrijeme mi najviše odgovara za molitvu?

3) Isus prije važne odluke moli: "I provede Isus noć moleći se Bogu. Kad se razdanilo... izabra Dvanaestoricu, koje prozva apostolima" (Lk 6,12).

Molim li prije svojih odluka za mudrost, velikodušnost? Poslije: snagu da ih ostvarim?

4) Isus u mucu više, intenzivnije moli; moli cijelim bićem. Njegova molitva postaje grčevita borba da ostane vjeran Očevu planu: "A kad bi u smrtnoj mucu, usrdnije se molio" (Lk 22,42).

Molim li u teškoćama, sumnjama, napastima, osjećaju klonuća?

Po kršćanskoj molitvi čovjek dobiva od Boga snagu da može na Božjim rukama umrijeti sebi i predati se Ocu po Kristu u Duhu.

Smisao života: ljubav prema Bogu i blišnjemu

Duhovne vježbe su me dovele dotle da sada prihvatim temeljni evanđeoski stav.

Cilj Božjega stvaranja jest da se Bog kao Ljubav objavi svemu stvorenom. Cilj stvaranja čovjeka jest da ga Bog usreći samim sobom.

Cilj i smisao svakoga ljudskog života jest da upozna Boga kao Onoga koji ga voli i da mu vrati ljubav za Ljubav, da sebe dadne Bogu.

“Ljudski život se živi u tri etape: prva traje 9 mjeseci, druga traje 99 godina, a treća 999999... godina. U prvoj čovjek se mora tjelesno razviti da bi, neovisno o majčinu tijelu, odživio zemaljski život; u drugoj etapi čovjek se mora duhovno razviti, steći osobine djeteta Božjega, osloboditi se navezanosti na ‘majku zemlju’ da bi mogao živjeti u trećoj etapi – u vječnom životu.”

Čovjek je po svojoj naravi tražitelj, mnogostruko je aktivan, muči se oko mnogo čega i najčešće ne pronalazi ono bitno i ostaje nezadovoljan, nemiran, nesretan.

Jesam li ovoga časa našao ono bitno i s njim mir, zadovoljstvo, sreću? Vjerujem li da mi je ono bitno na dohvat ruke?

Bog me je stvorio za sreću. Isus je rekao da je “došao da ljudi imaju život i da ga imaju u izobilju” (Iv 10,10b). Vjerujem li Božjoj riječi: da je moguće biti smiren, radostan, sretan – i da ja to mogu biti ako ostvarim ono bitno?

Neću gubiti vrijeme! Trošiti sile uzalud! Neću tražiti ono bitno u sporednome!

Potražiti ću ga u srži svoga bića! Ono bitno nije u pojmovima, riječima, djelovanju, uspjesima, u bilo kojoj vanjskoj stvarnosti. Ono se nalazi u svemu, a mogu ga otkriti ako gledam Božjim očima – kroz prizmu smisla i cilja Božjega stvaranja, uzdržavanja i upravljanja.

Ono bitno, ono najvažnije, najsudbonosnije može se u Božjem svjetlu ovako izreći:

Darovana mi je sloboda da danas, sada, odgovorim na ljubav koja mi se daje – da vratim ljubav za Ljubav!

Bog i čovjek dva su bića koja se stalno traže: Bog ne želi biti bez čovjeka, a čovjek ne može bez Boga. Bog svakoga čovjeka voli i svatko mora osobno odgovoriti na tu ljubav. Bog me sada pita: “Šimune, Andrija, Stjepane, Franjo, Josipe, Krešimire, Marijo, Ano, Ivano..., ljubiš li me?” “Ljubiš li me svim srcem svojim, svom dušom svojom, svim umom svojim i svom snagom svojom? – A sve druge ljubiš li kao sebe samoga?”

Ono što je za čovjeka najvažnije nije zdravlje, sposobnosti, bogatstvo, uspjeh, ugled pred ljudima, slavno djelo..., nego darovana sloboda da se danas, sada otvorim Ljubavi, da sada živim i djelujem u ljubavi, za ljubav. Veliko djelo, učinjeno s malo ljubavi, malo je djelo! Malo djelo, učinjeno s velikom ljubavlju, veliko je djelo! Siromašna udovica je sa svoja dva novčića dala više od svih jer je dala sve s ljubavlju.

Isus je sebe i cijeli svijet predao, izručio Bogu. I ja po Isusovu primjeru, uz pomoć Duha Svetoga, moram sebe i sve oko sebe predati Ocu. Isus je ustvrdio: “Tko izgubi svoj život radi mene, taj će ga sačuvati za vječnost!” (Lk 9,24). Jedino Bog me može sačuvati za vječnost. Isus mi je od Oca poslao svoga Duha Svetoga da mogu ostvariti ovo predanje. Ono nije nikakvo osiromašenje, nego cijena da bih dobio Sve.

Da bih se mogao dati, moram biti slobodan. Zato moram izboriti slobodu. Neprijatelji slobode su bezbrojni: sebičnost, strah pred teškoćama, srdžba na nepravilike, kukavičluk. Trebam imati snage vidjeti sebe u istini. Ne bježati, ne htjeti biti netko drugi. Već to je savršenost u klici. Otac nebeski dat će sunca, kiše, toplinu. Klica će se razrasti do punine.

Sveti Augustin reče: “Za sebe si nas stvorio, Bože, i nemirno je naše srce dok se ne smiri u Tebi!”

Kardinal Newman: “Bože, od Tebe dolazim, u Tebi živim. Daj da se Tebi vratim i ostanem s Tobom kroza svu vječnost!”

Novalis: “Ljubav je zadnji cilj svjetske povijesti i Amen svemira!”

Udišemo ozračje otrovano grijehom

Razmatranja i vježbe o grijehu upućuju me na Krista Spasitelja koji oprašta, oslobađa, posvećuje i usrećuje. Moja veća spoznaja grešnosti, snažniji osjećaj nemoći i ugroženosti, doživljaj većega tereta i odvratnosti zbog grijeha izaziva u meni veću potrebu za spasenjem, veću otvorenost da Isus uđe u moje biće, žarkiju molitvu za spasenjem, a time i veći mir i radost u srcu.

S Kristom idem u ponor svoga zla – jer nitko od nas nije sposoban sam suočiti se sa zlom u sebi. Bez Krista možemo se naći zapljusnuti vlastitom nemoći, pesimizmom, defetizmom, kapitulacijom, očajem. Čovjek to naslućuje, a kako se ne oslanja na Krista, uopće ne želi ulaziti u tešku, mračnu, grešnu tajnu svoje nutrine.

U vjeri stojim pred Isusom, Jaganjcem Božjim koji oduzima grijeha svijeta. Bog je objavio da će Isus osloboditi narod od njegovih grijeha. Isus je naglašavao da ima vlast opraštati grijeha. Isus je spreman ući u najdublje dubine moga zla i u tom ponoru odsutnosti Boga donijeti mi svoje spasenje, milost i ljubav. On je došao spasiti izgubljeno... Jesam li spreman podnijeti doživljaj da sam grešan, sam sebi odvratani, zastidjeti se, zgaditi se nad sobom (Petar na jezeru govori: “Otiđi od mene, grešan sam čovjek, Gospodine!” (Lk 5,8b)), doživjeti da sam izgubljen. Takvi neugodni osjećaji prethode obraćenju. Gorki su, ali ljekoviti. Oni me potiču da budem prema svima blag, ne dopuštaju mi da ikoga osuđujem.

Osnovni preduvjet da doživim nutarnje iskustvo spašenja jest doživljaj grešnosti i potreba za spasenjem. Čovjek se sam ne može spasiti kao što se utopljenik ne može sam uhvatiti za kosu i spasiti. Isus nam kaže: “Zaista, zaista, kažem vam, tko god čini grijeh, rob je grijeha... Bit ćete slobodni ako vas Sin oslobodi” (Iv 8,34.36).

Svi sveci, uz veliko iskustvo Božje ljubavi i dobrote, imali su i snažno iskustvo svoje grešnosti. Oba iskustva uvijek su se ispreplitala.

Napomena: osjećaj krivnje je neprihvaćena svijest grešnosti koja je bačena u podsvijest i čovjeka razara iznutra. Osjećaj grešnosti je krivnja priznata i donesena Isusu da je odnese.

Silaženje u ponor svoje grešnosti uvijek me vodi prema većoj spoznaji onoga što u meni nije dobro, čisti moje srce i upućuje me prema potpunijem predanju Bogu.

Grijev? "Otklanjanje od Boga i priklanjanje stvorenjima." Ali zašto se čovjek otklanja, udaljava od Boga i priklanja stvorenjima? Zato jer je svoj ja stavio na mjesto Boga.

Prema tome: grijeh je egocentrično kruženje oko sebe; ostvarenje sebe za sebe; egoizam u svim oblicima življenja. U grijehu čovjek odbacuje Boga, jer misli da je sebi dovoljan; odbacuje bližnjega ili ga želi podložiti svojim interesima; želi biti apsolutno neovisan kako o Bogu, tako i o bližnjemu.

Sveti Ignacije definira grijeh: "Odbijanje da se tako služim svojom slobodom da častim Stvoritelja Gospodina i da mu služim."

Naš tipično ljudski grijeh je:

- a) U zaljubljenosti u sebe. Želim biti sam sebi središte, sreću tražim u sebi.
- b) U zavedenosti i u prevarenosti. Robujem nagonima. Nemoćan sam izići iz tamnice svoga ja.
- c) U lošem izboru: stvorenja pretpostavljam Stvoritelju. Velik sam siromah u ljubavi.
- d) U slabosti volje: ne prihvaćam što mi Bog daje, ne dajem Bogu što od mene traži, ne opredjeljujem se za Boga. Bojim se prepustiti Kristu, izgubiti u njemu (a samo "Tko izgubi svoj život radi mene, spasit će ga" (Lk 9,24)).

Krist stoji preda mnom otvorena Srca, raširenih ruku. Primit će me samo s mojom sviješću da sam grešan i da mi treba njegovo spasenje.

Pad i ruševine

(istočni grijeh, Post 3)

Ako se dogodi nesreća, ispitujemo uzroke. Ako grijesimo, potražimo razloge.

1) Zašto su pali anđeli? Da bi ih Bog mogao uvesti u svoj božanski život, morali su se slobodno odlučiti. Zato im se Bog nije objavio u svoj svojoj veličini i privlačnosti. Objavio im se dovoljno jasno da ga mogu prihvatiti i ostao dovoljno nejasan da ga mogu odbaciti.

Bit njihova grijeha: "Neću služiti!... Podići ću svoje prijestolje zdesna Bogu; bit ću jednak Svevišnjemu!" Trebao je ući u prijateljstvo s Bogom s povjerenjem i ljubavlju, a on se odlučio za oholost, bahatost, neprijateljstvo, pobunu...

Taj duh davao ulijeva u ljudska srca koja tako postaju otrovana grijehom.

Isus u raspravi sa Židovima (Iv 8) kaže: "Vi imate đavla za oca i vršite želju svoga oca. On je ubojica ljudi od početka. On je lažac i otac laži. Vi ne prihvaćate Božje riječi jer niste od Boga!"

Gdje je neiskrenost i laž, gdje je neprijateljstvo i mržnja koja ubija, tu je prisutan sotona. Laž i mržnja tipično su sotonske osobine.

Svojstva đavla i njegovih sljedbenika: skloni su varkama i lažima. Zatvaraju se u sebe, osamljeni su, ras-trgani, negativni prema drugima. Nemaju prijateljske odnose s drugima.

Svojstva slobodne Božje djece: poklonici su istine. Otvoreni prema Bogu i ljudima, smireni i radosni. Sve gledaju dobrohotno, u ljubavi prijateljuju s Bogom i ljudima.

2) Zašto su pali prvi ljudi? Zašto mi grijesimo? Knjiga postanka, opisujući grijeh prvih ljudi, govori nam o uzrocima, procesu i posljedicama naših padova!

a) Đavao je prvim ljudima prikazao Božju zabranu težom nego što jest da u njima izazove nepovjerenje prema Bogu: "Zar vam je Bog rekao da ne smijete jesti ni s jednog drveta u vrtu?" Na dnu grijeha krije se stav: "Život po

Božjem zakonu je pretežak... Tko može ispunjati sve ono što savjest nalaže? Bog nema pravo to od mene tražiti!"

b) Pobuđivao je u njima želju za neovisnošću, apsolutnom slobodom, ohološću: "Ne, nećete umrijeti... nego ćete biti kao bogovi!" Čovjek ne vjeruje da će mu život u prijateljstvu s Bogom donijeti sreću, blaženstvo. Želi to osigurati sam sebi vlastitim silama.

c) Nakon što je u njihova srca posijao sumnju, nesigurnost, praroditelji postaju plijen požude i strasti. "Žena vidje da je stablo dobro za jelo, za oči zamamljivo, za mudrost poželjno." I nama se Bog često čini tvrd. A požuda i strast "nude" nam zadovoljstvo i sreću. Oslabljeni sumnjom pribjegavamo užicima koje pruža požuda tijela, očiju i oholosti.

d) Učinili su grijeh neposlušnosti: "Žena uze njegova ploda i pojede." Kad robuje strastima, čovjek se sve više udaljava od Boga, buni se, ne sluša ga, postaje Božji neprijatelj, a to je trajno stanje grijeha.

e) Grijeh sa sobom povlači loš primjer, sablazan, nagovaranje drugoga na grijeh. "Dade ga i mužu te je i on jeo." Kad čovjek griješi, teško podnosi da postoji kraj nje-ga netko tko se drži Božjega zakona: sebe i druge uvjerava da dobro čini te nastoji, najviše javnim mišljenjem, navesti druge da misle i žive kao on – po zakonu grijeha.

f) Rezultat grijeha: golotinja, praznina, ruševine bi-ća. Koliko ljudi danas osjećaju nutarnju golotinju, nezadovoljstvo, prazninu, besmisao, životnu bljutavost?

g) Kad ih Bog traži, skrivaju se. "Čuo sam tvoj korak, pobjoh se i sakrih." Čovjek danas ne priznaje da je grijeh uzrok svemu zlu.

h) Bog ih traži, pokazuje im uzrok njihove golotinje, nesreće. "Ti si dakle jeo sa stabla s kojeg sam ti zabranio jesti." Ali oni krivnju bacaju na druge: "Žena koju si mi ti dao dala mi je pa sam jeo..." "Zmija me navela pa sam jela." I danas čovjek za svoje padove i neodgovornost baca krivnju na druge.

i) Tada Bog s njima više ne razgovara. Tjera ih iz raja. Moraju iskusiti posljedice svoga grijeha. Dokle god čovjek ne priznaje grijehe nego za njih okrivljuje druge, nema pristupa Bogu.

Strah i grijeh

Svi se mi bojimo da ne izgubimo što imamo ili i sami sebe: da umremo. Postoji povezanost između straha i grijeha. Strah Božji – početak je mudrosti! Naravni strah – početak je ludosti, grijeha. Duh Božji smiruje, daje sigurnost. Zao duh uznemiruje, tjera nas da u tjeskobi činimo lude poteze.

Obranimo se od straha koji vodi u grijeh i sačuvat ćemo se od grijeha!

Strah od gubitka: “On postade našim sudionikom da smrću obeskrjepi đavla koji imaše moć smrti pa oslobodi one koji od straha pred smrću kroza sav život bijahu podložni ropstvu” (Heb 2,14–15). Tekst kaže da je strah od gubitka nečega, pa sve do gubitka samoga života, prožeo naše biće i da nas stalno drži u ropstvu.

Želimo posjedovati neka dobra, želimo biti sigurni ne pouzdavajući se u Boga, nego u prolazna dobra. Bojimo se da ćemo ih izgubiti. U tom trajnom stanju straha treba tražiti korijen grijeha. Čovjek može nadvladati strah samo milošću Božjom.

Moje iskustvo straha od gubitka zdravlja, uspjeha, prijatelja, dragih stvari, života...?

1) Abraham – praotac naše vjere, uz mnoge poteškoće došao je do potpuna povjerenja u Boga. Post 12,11–13 govori da se on u strahu ne pouzdaje u Božja obećanja, nego u prijevaru i da je bio spreman žrtvovati čast svoje Sare da bi spasio svoj život. Post 15 i 16: Abraham je već ostario, a još uvijek nema potomstva. Uzalud mu Bog govori: “Ne boj se!” On želi imati poroda. U dogovoru sa Sarom Agara mu rađa Jišmaela. Post 17: “Kad je Abrahamu bilo 99 godina, ukaza mu se Jahve i reče: ‘Postat ćeš ocem mnogih naroda. Saru ću blagosloviti i dati ti sina.’ Abraham reče Bogu: ‘Neka tvojom milošću poživi Jišmael.’ Bog reče: ‘Ipak će ti tvoja žena Sara roditi sina.’”

Prepoznajem li u sebi duboko nepovjerenje u svezi sa svojim životom, poslom, obitelji, budućnošću, s Crkvom? Pouzdajem li se više u svoje sposobnosti nego u Boga?

Priznajmo da se bojimo! Isus se u Getsemaniju bojao, drhtao, krvlju znojio: “Žalosna mi je duša do smrti!” Ali je molio snagu od Oca i dobio ju je.

Čovjekov strah pred teškoćama i Bog koji taj strah uklanja vrlo je česta biblijska tema.

2) Mojsije (Izl 3) od Boga dobiva zadaću: “Zato hajde! Ja te šaljem faraonu da izbaviš moj narod!” Mojsije odgovara Bogu: “Tko sam ja da se uputim faraonu?” Bog: “Ja ću biti s tobom!” Mojsije iznosi teškoće: “Što ću im reći, tko me šalje?” Bog mu se objavljuje i osigurava ga znakovima, čudesima, Aronovom pomoću. Ali Mojsije oklijeva: “Oprosti, Gospodine, ne bi li poslao nekoga drugoga!” Razljuti se Jahve na Mojsija... i reče: “Uzmi ovaj štap u ruku, njime izvodi znamenja! – Idi!”

Pred kojim se teškoćama ja bojim? Što za mene znači Božja riječ: “Ja ću biti s tobom?” Vjerujem li da je milost jača od moje slabosti?

3) Izraelce u pustinji (Br 13) nakon izviđanja zahvati paničan strah, gorčina i pobuna. U strahu su velike oči: kanaanska zemlja proždire svoje stanovnike, ljudi su krupna stasa, ima i divova. Posljedica pobune? – “Tako ja bio živ, objavljuje Gospodin: U ovoj pustinji popadat će vaša mrtva tjelesa: svih vas koji ste se pobunili protiv mene. Prema broju dana u koje ste istraživali zemlju, dana četrdeset – za svaki dan jednu godinu – ispaštajte svoje opacine četrdeset godina. Iskusite što znači mene napustiti!”

Nisu li mnoga zla u našem životu samo posljedice straha i nepouzdanja u Boga? Život se pretvara u životarenje, međuljudski odnosi ostali su neriješeni, vidimo divove gdje ih nema?

4) Kralj David, pobjednik, moćan, slavan, bogat, ugledan (2 Sam 11 i 12), griješi s Bat Šebom. U strahu za svoj ugled postaje licemjer, ubojica njezina muža.

Od straha čitav život može postati licemjerje. Kolike smo nedužne okrivljavali, opterećivali, nanosili im boli iz straha za svoj ugled koji je došao u pitanje? Koliko takvih nepravdi u društvu, u politici, u odgoju, u vršenju vlasti?

Bog je Davidu poslao proroka Natana da mu pokaže zlo koje je iz straha počinio.

Molim li ja da mi Bog pošalje moga “Natana”?

5) Petar (Lk 22,54) je bio određen za Isusova namješnika. Na Posljednjoj večeri govori: “Ako te svi zataje, ja te neću zatajiti nikada!” A onda ga se, nakon nekoliko sati, u strahu za vlastiti život odrekao. Isusov ga je pogled spasio.

Pouzdanjem u Boga nadvladavam strah. Nadvladavajući strah, pobjeđujem grijeh!

Isus i Samarijanka

(lv 4,4–26)

Isusov razgovor s ljudima bio je vrlo osoban, prilagođen sugovornicima, na njihovo duhovno dobro i duhovni rast.

“Oživimo” jedan takav susret. Isus je bio umoran, gladan i žedan. Poželio je ugasiti žeđ, ali nije imao čime zahvatiti vode iz zdenca.

Tada dođe neka Samarijanka, jedna od mnogih, ali posve određena osoba sa svojim kvalitetama i nedostacima, s radostima i žalostima, s teretom grijeha.

Isus ju je promatrao kao jednu od onih kojima je došao pružiti ruku, pokloniti pažnju, ljubav, spasenje. Hoće li ona prihvatiti pruženu ruku? Isus je nenametljiv, prema njoj se tako postavlja da ga može prihvatiti i da ga može odbiti. Prava ljubav poštuje slobodu.

Žena je u Isusu vidjela stranca, Židova, jednoga od onih koji se prema Samarijancima ponašaju neprijateljski. Ne želi s njim imati posla.

Potiče li me Isusov stav da u svojim odnosima prema “lošim” ljudima zauzmem stav poštovanja, slobode i ljubavi? Ili je on neprijateljski, više sličan stavu ove žene prema Isusu?

Dok je žena zahvaćala vodu, Isus joj se obrati kratkom molbom: “Daj mi piti!” Moleći je za uslugu, s njom uspostavlja kontakt, želi joj pomoći; želi joj dati “vodu koja teče u vječnost”, pružiti joj ruku spasenja.

Isusova pružena ruka nije prihvaćena, naprotiv, izazvala je određen prezir i ironičan odgovor: “Kako ti, Židov, išteš piti od mene, Samarijanke?” Daje mu do znanja da ne prelazi olako preko neprijateljstva. Isus nije povrijeđen ženinom distancom i hladnoćom.

Možda i ja danima, mjesecima, godinama u sebi nosim gorčinu, predbacujem drugima zlo koje su mi nanijeli, osuđujem ih, ostajem nepovjerljiv, spor, hladan, tvrd,

uporno ukorijenjen u starim okrivljivanjima, razmiricama, svađama, ranjen starim nepravdama? Ili sam spreman, poput Isusa, zamoliti nezgodne osobe za kakvu uslugu i tako ući u dijalog?

Isus želi pomoći ženi – da je otvori za mir, radost, sreću. S poštovanjem prema njoj nastavlja: “Kad bi znala dar Božji, i tko je onaj koji ti veli: ‘Daj mi piti’, ti bi u nje-ga zaiskala, i on bi ti dao vode žive.”

Žena mu više ne govori da je Židov, ali ipak s ironijom odvrća: “Gospodine, ta nemaš ni čime bi zahvatio, a zdenac je dubok. Otkuda ti, dakle, voda živa?” Prihvajući ga kao sugovornika, priznaje da imaju zajedničkoga patrijarha: “Zar si ti možda veći od oca našeg Jakova, koji nam dade ovaj zdenac, i sam je iz njega pio...?”

Mogu li sugovornici u mom ponašanju prema njima osjetiti poštovanje, otvorenost?

Isus svakoga čovjeka poštuje i voli bez obzira na njegove grijeha. Govori ženi: “Tko bude pio vode koju ću mu ja dati, ne, neće ožednjeti nikada; postat će u njemu izvorom vode koja struji u život vječni.” Otkrivajući joj najdublje tajne spasenja, pruža joj šansu, ruku.

Žena se i dalje vrti isključivo oko zemaljskih dobara: “Gospodine, daj mi te vode da ne ožednim i da ne moram dolaziti ovamo zahvaćati.” Isus je želi povesti u dubinu gdje je izvor prave sreće ili nesreće: “Idi i zovni svoga muža pa se vrati ovamo.” Isus ulazi u njezin život, njezinu grešnost. Žena to želi izbjeći: “Nemam muža!” Isus ruši njezinu ogradu: “Pet si, doista, muževa imala, a ni ovaj koga sada imaš nije ti muž. To si po istini rekla.” Iako gorka, istina oslobađa. Žena je pogođena u srži svoje bijede. To boli. Isus dalje ne kopa po njezinoj rani. Ona izmiče i svraća pozornost na spasenje koje i ona očekuje: “Gospodine, vidim da si prorok. Naši su se očevi klanjali na ovome brdu, a vi kažete da je u Jeruzalemu mjesto gdje se treba klanjati.”

Isus dalje nastavlja pričati sa ženom kao s prijatelji-com. Govori joj da će se “pravi klanjaoci klanjati Ocu u duhu i istini”, a ne na Garizimu niti u Jeruzalemu. Ne-

vjerojatno Isusovo povjerenje u jedno grešno stvorenje! Žena prihvaća i izriče svoju potrebu za Mesijom koga i ona čeka: “Kad dođe Mesija, objavit će nam sve.” Tada joj se Isus u potpunosti objavi: “Ja sam, ja koji s tobom govorim!”

Vjerujem li da i ja mogu biti prislan s Isusom? Da će se i meni objaviti? Da svaki grešnik može prijateljevati s Bogom? Da On može svako ljudsko srce, pa i moje, promijeniti?

“Grešan sam čovjek, Gospodine!”

(Lk 5,1–11)

Uvjet da se čovjek vrati Bogu jest spoznaja i priznanje da je grešnik. Molimo da nam Bog dadne spoznaju naše stvarne situacije u odnosu na njega, na ljude, na same sebe.

Čovjek ne može svojim sposobnostima i silama shvatiti i podnijeti osjećaj grešnosti. Shvaćanje i prihvaćanje svoje grešnosti dar je Milosti.

Ako se iskreno gledam u svjetlu Božjem, uvijek ću pronaći “dijelove” svoga bića koji nisu u Bogu i za Boga, koji nisu u službi ljubavi.

Lk 5,1–11: Šimun Petar oduševljeno je pošao za Kristom. U njemu je bila skrivena svijest kako je on pravi čovjek u službi Kristovoj, dostojan Isusova poziva. Bilo je potrebno da mu Krist otvori oči, da ga očisti.

Kako je Isus čistio, obraćao Petra, tako čini i s nama i sa svakim koji ga želi slijediti.

Šimun je bio počašćen i ponosan time što je Isus poučavao ljude iz njegove lađe. Doživljavao se kao onaj koji je vrlo važan u Kristovu djelu, s kojim i Isus i ljudi mogu računati. Isus želi dublje zahvatiti u Petrov život, u Petrovu dušu. Želi Petra čvršće privezati uza se.

Prvi korak bio je u tome da Petar poslušá Isusa: “Izvezi na pučinu i bacite mreže za lov!” To nije bilo tako jednostavno. Petar nije bio osobito raspoložen. Tà cijelu noć je uzalud lovio. Osim toga, “svatko ima svoju struku i kompetenciju”. Isus je učitelj, prorok, propovjednik, svaka mu čast. Ali nije ribar. Isus zna svoj posao. Ali i Petar zna svoj posao. Petar je stručnjak u svom zanatu. Zna da se riba ne lovi u po bijela dana. Što će reći ovi ljudi oko njih ako poslušá Isusa? Pomislit će da mu se nešto po-brkalo u glavi. A što će tek biti kada se budu vraćali praznih mreža?!... Pred Petrom su dvije mogućnosti: ili – što je logično – pod pritiskom ljudskoga obzira ne ići u lov; ili

– što je nelogično, ali odgovara Petrovoj privrženosti Isusu – pouzdati se u Kristovu riječ i poslušati je. Petar se odlučio za ono što će biti presudno za čitav njegov život, ali i za vječnost: odlučio je poslušati Isusa. Uspio je nadvladati profesionalnu oholost, uspio je pobijediti samoga sebe.

Nije li borba protiv profesionalne oholosti koja vodi u “profesionalnu deformaciju” najteža zadaća? Dopuštam li Gospodinu primjedbe na moj profesionalni posao? Dopuštam li ljudima kritiku, sugestije na moju stručnost?

Petar je poslušao. Dogodilo se dvostruko čudo:

- 1) Isus je natjerao ribe u Petrovu mrežu.
- 2) Petru je otvorio oči da upozna sebe u Božjem svjetlu i da uđe u Isusov svijet.

Šimun je shvatio da je Isus Gospodar riba, Gospodar cijeloga Genezaretskog jezera, Gospodar planina oko jezera i da je Gospodar cijelog svijeta – da je on Bog!

Istodobno uviđa istinu o svojoj nutrini. U svojim očima i u očima ljudi izgledao je častan, ugledan, uspješan. Sada odjednom snažno doživljava da je pun slabosti i mana, da je grešan, dvoličan, nečist, jadan, ograničen... posve nedostojan Isusova izbora. Između sebe, jedna i grešna, i Isusa, uzvišena, sveta, vrijedna neizreciva strahopoštovanja, vidio je nepremostiv jaz, ponor.

Pod teretom toga dara Šimun Petar ne može izdržati: “Vidjevši to Šimun Petar, pade do nogu Isusovih govoreći: ‘Idi od mene! Grešan sam čovjek, Gospodine!’”

Isus je uvjerio Petra kako mu je neophodan popravak, promjena, obraćenje ako želi biti u Isusovoj blizini, biti koristan u Isusovoj službi.

Prepoznajem li sebe u Petrovoj samodopadnosti, ali i u doživljaju grešnosti? Grešnici koji priznaju svoje grijehе u središtu su Isusova Srca. Ako želim doživjeti ljubav njegova Srca, dopustit ću da Isus energično zahvati i u moj život, da mi otvori oči, da me On učini prikladnim za svoga svjedoka.

Moj grijeh!

(Mk 7,20–23)

Isus je došao na svijet da vjerom i ljubavlju rasvijetli i ogrije svako ljudsko srce. Upozorava da je ljudsko srce izvor svih zala i da njega treba očistiti. Tvrdi da su sav zakon i svi proroci u službi preobrazbe ljudskoga srca. Slušajući Isusovu riječ, molit ću da mogu čitavim bićem izreći: “Moj grijeh.”

1) Iz ljudskoga srca izlaze zle misli: ja sam ono što mislim o drugima. Svetac misli da su svi sveci, lopov misli da su svi lopovi. Negativistički stav proizlazi iz otrovna srca.

2) Razne vrste bluda: lutanja mojih misli, maštanja, pogledi, djela... slabe moju volju, otupljuju duhovni pogled, zarobljuju moje duhovne snage, onemogućuju moju upućenost na Boga, moje predanje Bogu. Duhovni blud? Nisu li proroci cijeli Izabrani narod nazivali “bludnicom” kada je taj narod ostavljao Boga i priklanjao se idolima?

3) Krađe: od najgrubljih posezanja za tuđim stvarima do najprofinjnijih oblika kada sve što jesam i što imam zadržavam za sebe, a ne dajem onima kojima trebam davati.

4) Ubojstva ne moraju biti samo fizička, nego i moralna: kada nekoga “ne mogu vidjeti”, kada govorim: “Daleko mu kuća od moje!”; kada je u meni mržnja jača od ljubavi; kada kažem: “Ti za mene ne postojiš” – on za mene ne postoji, mrtav je.

5) Preljubi mogu biti oni stvarni, oni u braku, ali duh preljuba prisutan je kod svih koji sebično ljube, idu od osobe do osobe i traže ljubav, ali je nikome ne daju.

6) Lakomstva se očituju u želji i nastojanju da sve što mislim, govorim, radim, planiram, sve to činim sebi u prilog, da mi je zadnji cilj stjecati i posjedovati.

7) Opačine su izopačeni, iskrivljeni sudovi o ljudima i događajima. Do njih najčešće dolazi kada se u moje stavove umiješaju moji sebični interesi, simpatija, antipatija. Tada sam sposoban reći da je zlo dobro, da je dobro zlo; da je bijelo crno, a crno bijelo.

8) Prijevera je kad iz sebičnosti varam druge svojim riječima i ponašanjem. Lukavo nastojim živjeti na račun drugoga.

9) Razuzdanost je slabost volje da se discipliniram, nesposobnost da se odrekнем štetnih ugodnosti i da prihvatim korisne neugodnosti. Prepuštanje vlastitim hirovima.

10) Zavist (zlo oko) ne može podnijeti da drugi bude bolji od mene, voljeniji od mene, više cijenjen od mene. Ne podnosim da padnem u sjenu. Zbog zavisti prema drugima sam zatvoren, blokiran, na druge ogorčen, sklon rušiti lijepo i dobro, nesposoban radovati se uspjesima drugoga i žalostiti se njegovim neuspjesima.

11) Psovka (zao govor, ogovor) učvršćuje u zlu onoga koji ogovara, truže onoga pred kim se ogovara, oštećuje onoga koga se ogovara, osiromašuje zajednicu u kojoj se ogovara. Uz to je stalno prisutna opasnost da ogovor prijeđe u klevetu. "Kad god nešto zinemo o drugome, uvijek nešto zinemo i o sebi!" Čovjek može biti sličan leptiru (ako dobro govori o drugima) ili muhi (ako o njima zlo govori).

12) Oholost želi da se ostvarim izdizanjem i vladanjem nad drugima, potiče me da se smatram boljim, sposobnijim, da budem sebi središte, da se divim sebi, klanjam sebi, svojim sposobnostima, svojim rezultatima, da svu svoju sigurnost i sreću polažem u sebe. Zato sam nesposoban s drugim razgovarati, drugoga saslušati, od drugoga primiti savjet, biti jednak drugima. Oholost me najviše udaljava i od ljudi i od Boga. "Bog rasprši oholice umišljene... silne zbací s prijestolja" (Lk 1,51-53).

13) Bezumlje je pomanjkanje zdrava suda, pobrkana ljestvica vrednota. Isus nam najbolje tumači što je bezumlje kada priča o bogatašu komu obilno urodi ljetina i koji sam sebi govori: "Dušo, evo imaš u zalihi mnogo dobara za godine mnoge. Počivaj, jedi, pij, uživaj!" Ali Bog mu reče: "Bezumniče! Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe! A što si pripravio, čije će biti?" (Lk 12,19-20).

Nastojanjem oko čistoće svoga srca više ću učiniti za kraljevstvo Božje, za svoje najbliže i za sve ljude, nego bilo kakvom aktivnosti.

Odgovornost

Za život i rad – pred Bogom i ljudima

Ono što mislim, govorim, činim, oblikovat će cijeli moj život, odredit će svu moju vječnost. U svojim rukama držim ovaj svoj zemaljski život i svoju vječnu sreću (ili nesreću). Živjeti odgovorno znači misliti, govoriti i činiti tako da meni i drugima sve bude u prilog života dostojna čovjeka na ovoj zemlji i da sve bude u službi sretne vječnosti. Neki od tekstova Evandjelja neka mi pomognu da odgovorno shvatim svoj život.

1) Odgovoran sam za sjeme Božjega života u meni (Lk 8,5–15). "Iziđe sijač sijati sjeme. Dok je sijao, jedno pade uz put i ptice ga nebeske pozobaše. Drugo pade na kamen i osuši se jer ne imaše vlage. Drugo opet pade među trnje i trnje ga preraste i uguši. Drugo napokon pade u dobru zemlju, nikne i urodi stotrukim plodom..."

2) Odgovoran sam za sve darove koje mi je Bog dao (Mt 25,14–30). "Kraljevstvo Božje je kao kad čovjek dade jednomu pet talenata, drugomu dva, a trećemu jedan..."

3) Odgovoran sam za proces obraćenja (Mk 1,15). Isus je govorio: "Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujte Evandjelju!" (Lk 13,1–9). Neki javiše Isusu da je Pilat pobio neke Galilejce. Isus im odgovori: "Ako se ne obratite, svi ćete slično propasti!" (Mt 23,37–39). "Jeruzaleme, Jeruzaleme, koji ubijaš proroke ... Evo, napuštena vam kuća" (Lk 10,13–15). Isto tako prijeteći govori i drugim gradovima: "Jao tebi, Korozaine! Jao tebi, Betsaido! I ti Kafarnaume!" (Lk 13,6). "Na to im pripovjedi prisposobu o nerodnoj smokvi. Kad gospodar ne nađe ploda na njoj, reče vinogradaru: 'Evo, već tri godine ne nalazim ploda na ovoj smokvi. Posijeci je.'" Rok za moje obraćenje je određen mojim životom. Vrijeme za donošenje plodova je ograničeno. Ako se za života ne obratim, nikada neću ući u Kraljevstvo.

4) Trebam volju Božju staviti na vrh ljestvice vrednota (Mt 7,21–23). "Neće u kraljevstvo nebesko ući svaki

koji mi govori: Gospodine, Gospodine... nego onaj koji vrši volju Oca moga nebeskoga...”

5) Trebam sve podvrgnuti kraljevstvu Božjem (Lk 12,29–31): “Zato i vi: ...tražite kraljevstvo njegovo, a to će vam se nadodati!” Uz to moramo biti kao djeca da bismo ušli u kraljevstvo Božje (Lk 18,17): “Zaista, kažem vam, tko ne primi kraljevstva Božjega kao dijete, ne, u nj neće ući.”

6) Trebam dopustiti da me Duh Sveti preobražava (Iv 3,5–6): Odgovori Isus Nikodemu: “Zaista, zaista, kažem ti: ako se tko ne rodi iz vode i Duha, ne može ući u kraljevstvo Božje.”

7) Trebam biti spreman svega se odreći radi kraljevstva Božjega (Mt 13,44): “Kraljevstvo je nebesko kao blago skriveno na njivi. Kad ga čovjek nađe, proda sve i kupi ga.” (Mt 13,45): “Kraljevstvo je nebesko kao kad trgovac nađe dragocjeni biser. Proda sve što ima i kupi ga.”

8) Trebam biti spreman odreći se i života radi Života. (Lk 9,23–24): “Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe... Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga; a tko izgubi život svoj poradi mene, taj će ga spasiti.”

9) Trebam sve dati da bih sve – Boga dobio. (Mt, 25,31–43): “Tada će kralj reći onima sebi zdesna: ‘Dodi-te, blagoslovljeni Oca mojega! Primate u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta!... Što god ste učinili jednome od moje najmanje braće, meni ste učinili... Odlazite, prokleti!... Što niste učinili jednome od najmanje braće, ni meni niste učinili!’”

Povratak Prvoj Ljubavi

(Lk 15,11–32)

Isus me upozorava da postoji samo jedan put da se sjedinim s Bogom – da priznam svoje grijehе, da dopustim njegovoj Ljubavi da me vrati u Očev zagrljaj.

Tragedija farizeja i moja: ne vidimo svoju grešnost, za nju se ne kajemo, mislimo doći Bogu putem pravde, a ne putem milosrdne ljubavi. Bog želi da mu se vratim kao raskajani krivac, da moj odnos prema njemu bude odnos ljubavi, a ne pravde, da povijest moga hoda prema njemu bude povijest ljubavi, a ne trgovina.

Isus je došao radi grešnika, radi bolesnih, radi izgubljenih. To osjećaju carinici i grešnici koji se zato i okupljaju oko Isusa. Farizeji, pismoznanci, svećenici smatraju se pravednima i energično se distanciraju od bilo kakva kontakta s grešnicima.

U prisposodbi o izgubljenim sinovima Isus mi osvjetljava tajnu Božjega milosrđa. U njoj se moram pronaći bilo kao odlutali, poputa mlađega sina, bilo kao hladni, tvrdi, ogorčeni, poput starijega sina, ali svakako kao sretni povratnik koji se opet našao u Očevu zagrljaju.

U ovoj vježbi uklonit ću zapreke, ispuniti uvjete: gledam u duhu oba sina i Oca, prepoznajem u čemu sam im sličan! Molim Boga da bude svojim Duhom sa mnom.

A) Mlađi sin je zaželio raspolagati samovoljno dijelom svoje baštine: otišao je od Oca, živio za sebe, sve spiskao, ostao bez ičega, jadan, siromašan, ponižen i poništen. Uskratio je ocu ljubav i tako izgubio sve, postao ruševina, bezvrijedno biće. Kako se to moglo dogoditi? Otac je poštivao njegovu slobodu. Želio je da sin slobodno odabere njegovu blizinu i ljubav... Prepoznat ću u njemu sebe: dobio sam od Boga svoj dio baštine: materijalna dobra, tjelesne kvalitete, duševne i duhovne sposobnosti. Nisam li i ja svojom baštinom raspolagao sebično tražeći sigurnost, ugodnost, slavu? Živio sam, ne za Boga ni za

bližnjega, nego za sebe? Nisam li i ja osjetio posljedice takva života: grižnju savjesti, nutarnju prazninu, osjećaj da nisam ispunio životnu zadaću, da sam u životu nešto promašio? Osjetio se poniženim? Nisu li me drugi zbog toga omalovažavali, degradirali, ismijavali, prezirali, odbacivali?... Ali u mlađem sinu ostala je živa slika dobrog oca koji “daje na pretek hrane i najamnicima”. To mu je dalo snage da ustane i vrati se ocu. Bog ništa toliko rado ne daje koliko dar spoznaje svoje dobrote i dar moga povjerenja u tu njegovu dobrotu. “Dok je još bio daleko, njegov ga otac ugleda, ganu se, potrča, pade mu oko vrata i izljubi ga.” Bogu nije svejedno kako se ja osjećam. On najviše želi da mu se, potaknut svojom bijedom, vratim i padnem mu u naručaj.

Moj povratak Prvoj Ljubavi bio bi siguran i brz da nije zapreke u mom srcu.

B) Stariji sin se rasrdi... jer mu je “mlađi brat načinio nepravdu i jer je otac preko svega olako prešao”... Negativan stav prema drugima, osuđivanje drugih, ljutnja na Boga koji prihvaća i “propalnice” – što je čest slučaj – nepremostiva je zapreka da “uđem u radost svoga Gospodara”.

“Otac tada iziđe i stane ga nagovarati”... Čujem li Božji glas koji i mene nagovara, koji i meni govori da zaboravim uvrede koje su mi nanijeli ljudi oko mene, da im oprostim, da se oslobodim ogorčenosti i otrovanosti, želje za predbacivanjem i osvetom? Možda sam u srcu posvađan s mnogima (makar to možda ne pokazujem izvana)?

Mogu li sada i sebi i Bogu i ljudima priznati svoje nezadovoljstvo s drugima? Mogu li sada prihvatiti u ljubavi sve ljude bez razlike? Ako mogu, onda sam sigurno u Božjem zagrljaju!

Stariji sin predbacuje ocu: “Toliko ti godina služim i nikada ne prestupih tvoju zapovijed, a nikad mi ni jareta nisi dao da se s prijateljima provedem.” Stariji sin se, dakle, smatrao korektnim, pravednim, neporočnim. Napravio je pri tom velikom pogrešku: svrstao se među one koji služe, sve gleda kroz zapovijed, a ne ljubav; on se

želio barem malo odijeliti od oca i proveseliti sa svojim prijateljima; osuđuje brata da “je s bludnicama proždoro očevo imanje”; okrivljuje oca da to na neki način odobrava: “a ti mu zakla ugojeno tele”... On je, dakle, u srcu već odijeljen od oca.

Očev odgovor na sinovljeve prigovore kratak je i jasan: “Sinko (ne sluga), ti si uvijek sa mnom (nema zapovijedanja), i sve moje – tvoje je (a tražiš jare!). No, trebalo se (ako već ne razumiješ zakone ljubavi) veseliti i radovati, (a ne ljutiti) jer ovaj brat tvoj bijaše mrtav i oživje, izgubljen bijaše i nađe se!”... Izgubljeni sin je onaj koji nema snage prihvatiti i voljeti i tako se vratiti Ocu...

Smrt – prijelaz u život

Živim svoju svakodnevicu, brinem se za sutrašnjicu... Želim si osigurati lijep, ugodan, radostan život. Dopuštam li svojim mislima da idu do kraja? Ili zatvaram oči pred najvažnijom činjenicom prema kojoj ide moj život?

Prelazim preko crvenoga svjetla svoje savjesti. Opteću dušu nemirom, grizodušjem, prazninom. Znam: trebam se promijeniti, popraviti. Ali mislim: imam vremena. Koliko imam vremena? U svakom slučaju, ono mi je do u sekunde odmjereno. Isus veli: "Bdijte, jer ne znate ni dana ni časa!" (Mk 13,33–37).

Pjesnik Izidor Poljak kaže: "Tiho idu zlatne zore, ginu dani sunčani. Iz daljine viču: 'Ave!' mrki grobni čempresi."

Što bih sada učinio kad bih saznao da ću za jedan sat umrijeti? Jedna izreka veli: "Živi tako kao da ti je posljednji dan. Jednom ćeš sigurno biti u pravu!"

Smrt je najsigurnija stvarnost! "Ljudima je jednom umrijeti, a potom na sud!" (Heb 9,27). Čim se čovjek rodi, dovoljno je zreo da umre. Između datuma rođenja i datuma smrti – samo je jedna crta. Jednom će se za mene govoriti: "Živio je... bio je... radio je..." Poslije toga doći će novi naraštaj i pitati: "Tko je on bio... što je radio?" A onda će nastati tišina: nitko ništa o meni neće znati, neće govoriti...

Smrt je najvažnija stvarnost! U kakvu ću stanju i raspoloženju umrijeti? Isus upozorava: "Zato i vi budite pripralni jer u čas kad i ne mislite Gospodin vaš dolazi" (Mt 24,42–44). Kakva će biti moja smrt? Isus je umro govoreći: "Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!" (Lk 23,46). Mogu li sada izreći tu molitvu s Isusom kao da mi je posljednja u životu? Vjera mi kaže: "Tvojim se vjernima, Gospodine, život ne oduzima, nego mijenja!" (Predslovlje za pokojne). Krist je svojom smrću otkupio cijeli svijet i otvorio mu vrata u život. Kršćanin svojom smrću

prolazi kroz ta otvorena vrata u vječni život. U vjeri sebi neprestano ponavlja: “Jednoga dana položit ću svoj život u ruke svoga Prijatelja...” Trenutak smrti trebao bi biti svjesno izručenje svoga bića Bogu, dragovoljna žrtva svoga sudjelovanja na Kristovu vječnom svećeništvu “za život svijeta”.

Ignacije Lojolski se u mladosti bojava smrti. U zreloj dobi se kajao što život nije bolje upotrijebio, pri koncu života plakao je od sreće pri pomisli na smrt. On nas upozorava: “Živi ovog časa tako kao da ćeš za jedan sat umrijeti!”

Halil Džubran u “Proroku” veli: “Vi biste da doznate tajnu smrti?”

Ali, kako ćete je naći ako je ne potražite u srcu života?

Jer, život i smrt jedno su, kao što su jedno rijeka i ocean.

U dubini vaših nada i čežnja leži vaše znanje o onostranom.

I što je prestati disati, ako ne osloboditi dah iz nemirnih plima i oseka, da se može uzdići i potražiti Boga neopterećen?

I kad zemlja zatraži vaše udove, tek ćete onda odistinski proplesati.”

O svojoj smrti odlučujem ja i to sada, u ovom trenutku. Sada ću otvoriti ruke, srce, cijelo svoje biće i u poniznosti i ljubavi predati se Bogu kao da je ovo moj posljednji čas. Molit ću žarko, čitavim srcem da se po meni, po mom životu i posebno po mojoj smrti proslavi Bog. Molit ću sada da se svojom smrću ugradim u Kristovu smrt za spasenje svijeta. Molit ću da ovo moje sadašnje raspoloženje bude trajno i da se u potpunosti ostvari u času smrti. Na taj način nosit ću u sebi dubok mir pri pomisli na smrt jer ću u času smrti zajedno s Kristom sigurno prijeći u blaženu vječnost.

“Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike sada i na času smrti naše!”

Mogućnost sudbonosnoga promašaja (pakao)

Veliku ljubav prema Bogu trebam povezati s pročišćenim strahom da ne uvrijedim Boga koji je izvor moje egzistencije i smisao moga života. Kad Boga ljubim, grijeh je najveća muka jer je on odijeljenost od Boga. U grijehu sam sebe uništavam.

1) Najveće zlo je grijeh: nemoć da ljubim, odluka da se isključim iz ljubavi, ekskomuniciram iz dobra. Uronjen u grijeh, izvrćem Očenaš: "Sveti se ime moje, dođi kraljevstvo moje, budi volja moja!" – nikoga ne trebam, ni o kome ne želi biti ovisan, opredjeljujem se za zlo, za uništavanje sebe i drugih, prestajem se boriti za dobro. Obuzet zlom, ohol i tvrdoglav odlučujem: "Manje boli biti mrtav nego živ." Više ne vjerujem da netko stvarno voli. Gubim nadu. A to je dah pakla. Patnja je pomanjkanje dobra, pakao je pomanjkanje svakoga dobra.

Predokus pakla: zatvoren u sebe, odbacujem druge, nemilosrdan, nesnosan sebi s mržnjom i željom za osvetom, za uništavanjem.

Za takvo stanje kriv sam ja, a ne Bog "u kome živim, mičem se i postojim". Sličan sam zgradi koja se izvana kupa u suncu (Bogu), ali su prozori i vrata zamračeni bez tračka svjetla.

Nebo primam od Boga, a pakao sam stvaram. Radije živim u beznadu i zdvojnosti nego da se pouzdam u Boga i s njim stalno iznova započinjem dok ne dođem do Cilja.

2) Duhovni strah od grijeha dar je Duha Svetoga. On znade mučiti tijelo i naše sebeljublje, ali nas izdiže nad servilni, ropski strah od vječne kazne. Ovaj strah spasio je desnoga razbojnika na križu: "Zar se Boga ne bojiš ti koji podnosiš istu kaznu?" (Lk 23,39–41).

Iako ovakav strah nije savršen, ipak je pametan i spasonosan jer "duh je spreman, ali je tijelo slabo". Takav strah je plod činjenice da se zbog mojih grijeha Spasi-

telj ponizio, u strašnim mukama izdahnuo na križu, izbrisao mi grijeh, donio mi život. Od mene očekuje da prihvatim dar i da surađujem. Potiče u meni želju za borbom, svladavanjem nagona, želju da pomažem ljudima oko dobra, potiče me da ozbiljno shvatim život, čini me poniznim i prema ljudima i prema Bogu. Čuva me od opasnosti da svojom krivnjom zaboravim ljubav Božju, potiče me da sebe realno gledam u svjetlu Božje riječi, čini me spremnim da ovdje na zemlji prihvatim razne neugodnosti radi zlorporabe stvorenja, čini me budnim i daje mi snagu da nesmotrenošću ne uvrijedim Boga, spremnim platiti svaku cijenu da nikada ne uvrijedim Boga.

3) Konačna kazna za grijeh ne dolazi od Boga, nego od grijeha, jer je on "pomanjkanje Boga". Konačna kazna je spoznaja Dobroga koga sam zauvijek izgubio. Spoznaja Dobroga za blažene bit će početak vječnoga života s Bogom, a za zle početak vječne odijeljenosti od Boga, vječne tame, početak nutarnje vatre koja razara, muke i odbojnosti koja razdire i uništava. Bog nije odsutan u osuđenom, nego je osuđeni radi svoga glupog egoizma, kratkovidne egocentričnosti odsutan od Boga. Takva "krajnja tama" postaje dio njega samoga.

Konačno odbacivanje Boga stvara u osuđenom raspadanje bića (vatra). Osuđeni se okrenuo od Dobroga. Zato je zao, odvratn i nepodnošljiv samom sebi, svjestan da je sve proigrao, mrzi samoga sebe, želi uništiti samoga sebe (kao Juda), bori se protiv samoga sebe jer je lišen ljubavi. Njegova oholost se bori protiv činjenice da je ništa i da je za sve to sam kriv. Stvorenja, odraz Božje dobrote, okreću se protiv osuđenoga i uvećavaju mu muku. Vječna kazna je posvemašnje prijanjanje uz grijeh, prevlast grijeha, sebičnosti i oholosti.

4) Milosrdni i svemoćni Bog želi predusresti ovakvu katastrofu, no poštuje čovjekovu slobodu. Bog želi da s ljubavlju primim nebo kao dar. Nametnuto nebo ne bi bilo nebo, ono bi u sebi bilo besmisao. Nebo je plod moje uzvraćene osobne ljubavi na Božju ljubav.

Ovom Božjem zakonu podvrgnuti su svi ljudi. Neznabošce Bog spašava snagom svoga milosrđa prema njihovoj dobroj savjesti.

Strašna mogućnost da se moja braća i sestre upropaste u meni budi žar da velikodušno, požrtvovno radim, molim, trpim, da budem spreman i umrijeti za njih.

Ozbiljan govor ljudima o mogućnosti da propadnu može biti djelo ljubavi djelotvornije od riječi o ljubavi Božjoj – ukoliko im pomogne da se čuvaju grijeha.

Isus je 17 puta izravno ili neizravno govorio o mogućnosti propasti u paklu.

Nebeska domovina

Čovjek čezne za srećom, za blaženstvom. Sve njegove misli, želje, djelovanje, planovi... sve je usmjereno prema tome – pa i onda kada na krivi način traži sreću.

Bog je objavio da je “onima koji ga ljube pripremio što ljudsko oko nije vidjelo, što ljudsko uho nije čulo i što u ljudsko srce nije ušlo” – što nadilazi čovjekove želje.

Uvjeti da postignem ono za čim čeznem – spasenje i neizrecivo blaženstvo – jesu:

- trebam Boga ljubiti svim bićem i iznad svega,
- trebam željeti na ovoj zemlji samo jedno – njegovu slavu,
- trebam htjeti da se na meni ispuni Božja volja,
- trebam biti siromašan, slobodan od zemaljskih interesa i tjeskobnih briga.

Ovo blaženstvo ne sastoji se samo u izuzeću onoga što me muči, nego se sastoji u beskonačnoj radosti i punini života, u ispunjenju svih mojih čežnja. Isus reče: “Došao sam da ljudi imaju život, u izobilju da ga imaju.”

Snagom Duha Svetoga mogu ispuniti Božju volju, biti prožet duhom Evanđelja i Duhom djeteta Božjega i u ovom životu doživjeti relativnu puninu, klicu neba.

Nebo je familijarnost s Bogom, osobno stanovanje kod Boga, sudioništvo u Božjem životu... Ući u tu sreću mogu samo putem vjere ljubavlju djelotvorne. Bog stanuje “u nepristupačnom svjetlu”. Sveto pismo govori o “Očevu krilu” u kome se nalazi Sin Čovječji i svi sinovi čovječji koji su oblikovani prema njegovoj slici.

Kristov oprostajni govor na Posljednjoj večeri pun je povjerljivosti. Raduje se životu koji će dijeliti sa svojim učenicima tamo kamo odlazi da im pripravi mjesto.

U govoru o Euharistiji (Iv 6) Isus govori o vječnom jedinstvu sa svojima: “Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni i ja u njemu... Tko blaguje moje tijelo i pije moju krv, ima život vječni i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan... Onaj koji mene blaguje, živjet će po meni... Ja sam

kruh života... Tko jede ovaj kruh, živjet će uvijek... tko od njega jede, neće umrijeti nikada...”

Po milosti Bog stanuje u meni i ja u njemu i tako već ostvarujem u klici Kristovo kraljevstvo. No, doživjeti to blaženstvo mogu samo ako se posve predam Bogu. Bog se daje meni, ja se moram dati njemu. Veličina moje ljubavi omogućuje mi iskustvo sjedinjenja s Bogom – anticipaciju vječnoga blaženstva.

U časovima kušnje Bog nije manje prisutan u meni. On očituje svoju prisutnost snagom kojom podnosim kušnje, razboritošću u mom ponašanju, nadnaravnom plodnošću moga djelovanja, postojanim mirom i stabilnošću, ustrajnošću u neprilikama, prisnom familijarnošću.

Sjetit ću se primjera bezbrojnih svetaca i njihove prisnosti s Bogom.

Božja prisutnost u meni može se odraziti i kao sjena: kada se osjećam na ovom svijetu kao u tuđini; kada čeznem žarkim uzdasima za sjedinjenjem s Bogom; kada doživljam Isusovu prisutnost kao iza nevidljiva zastora; kada osjećam tjeskobu da ga ne izgubim; kada me obavlja tama nejasnoće i nesigurnosti, a ja ipak u dubinama osjećam njegovu prisutnost i nježnost; kada me kao slabo svjetlo vodi životnom stazom; kada mi govori da Sunce sja iza oblaka; kada u vjeri ustrajno čekam Gospodina; kada moje srce govori: Maranatha – Dođi, Gospodine Isuse! Na koncu života ova će se klica razrasti u Stablo Života – u vječno sjedinjenje s uskrsnim i proslavljenim Isusom. “Smrću se raspada kuća ovozemaljskog boravka, ali se stječe vječno prebivalište na nebesima.” Ovo iskustvo zajamčeno je i “dobrim razbojnicima”.

Na koncu ljudske povijesti nastat će novo nebo i nova zemlja. Tada će i moje tijelo sudjelovati u Božjem blaženstvu. Bog će biti sve u svemu. Svi će sudjelovati na dobroti i ljubavi svih. Poznavat ćemo se do kraja, komunicirati, voljeti se velikom, čistom, neizrecivom, Božjom ljubavlju. Jedni drugima ćemo biti izvor sreće i blaženstva.

“Kad bi bijedna ličinka bila svjesna da će se jednom pretvoriti u prekrasnog leptira!” – ohrabruje nas sv. Tezija Avilska.

Drugi tjedan

Usredotočenost na osobu Isusa Krista karakteristično je raspoloženje drugoga tjedna, drugoga dijela duhovnih vježba. Gledam osobu Isusa Krista kao Drugu Božansku Osobu, kao Spasitelja svijeta i moga osobnog Spasitelja, kao ideal svakoga čovjeka i moj najviši ideal. On se utjelovio radi mene i moga spasenja. Uspostavljam osoban odnos s njim, razgovaram s njim, ulazim u sve dublju spoznaju njegove osobe, njegove nutrine, njegovih misli, osjećaja, njegove volje. Pratim ga kroz njegov život, u pojedinim događajima otkrivam poruke za svoj život, nastojim ga nasljedovati prema svojim mogućnostima.

Središnja točka ovoga dijela duhovnih vježba je izbor, životna opcija, osobno životno opredjeljenje za Isusa Krista. Prema njemu je upravljen dinamizam svih duhovnih vježba. Isus zove svakoga čovjeka da s njim surađuje na spasenju i preobrazbi svijeta. Svatko je pozvan na svoj način. Isus osobno zove i mene u svoju službu da mu se pridružim u djelu spasenja, da mu sve što imam i što jesam dadnem na raspolaganje. Isusov poziv upravljen meni uvjetovan je Božjom milošću, osobnim kvalitetama, sklonostima i okolnostima u kojima živim.

Izraz ovakve spremnosti sveti je Ignacije izrekao u molitvi:

“Vječni Gospodaru svih stvari! Uz Tvoju milost i pomoć prinosis Ti svoju žrtvu pred neiz-

mjernom Tvojom dobrotom i pred licem Tvoje preslavne Majke i svih svetaca i svetica nebeskoga dvora te izjavljujem da želim i da hoću i da je to promišljena moja odluka, samo ako je na veću službu Tebi i na Tvoju proslavu, da slijedim Tebe podnoseći svaku nepravdu i svaku poruku i sve siromaštvo u zbilji kao i srcem, samo ako me Tvoje presveto Veličanstvo bude htjelo odabrati i primiti u takav život i stalež” (DV 98).

Sveti Ignacije upozorava da Isusov poziv, upravljen meni osobno, mogu na razne načine prepoznati:

1) Bog me tako snažno i jasno poziva u određeno zvanje da ni trunka ne sumnjam u to.

2) Mir, sigurnost, radost i utjeha koju nosim u sebi pri odabiru određenoga zvanja dokazuju mi da sam odabrao pravo zvanje.

3) a) U časovima smirenosti važem razloge u prilog jednom ili drugom zvanju pa odabirem ono za koje prevagnu brojniji i ozbiljniji razlozi.

b) Uživljujem se u dušu drage osobe pa ono što bih njoj savjetovao sam prihvatim kao objektivno ispravno.

c) Uživljujem se u čas smrti ili u posljednji sud – u posljednje stvarnosti prema kojima idem pa prihvatim ono što bi mi tada bilo draže da sam sada učinio.

Kristocentričnost ljudskoga života

(Mt 16,13–25)

Isus je sa svojim učenicima na samotnom mjestu kod Cezareje Filipove. Želi produbiti odnos s njima. Isto tako želi produbiti u ovim duhovnim vježbama odnos sa mnom. I njih i mene pita: “Što govore ljudi, tko je Sin Čovječji?” Apostoli su odgovorili da je Ivan Krstitelj, Ilija, Jeremija, jedan od proroka... Ja znam da ljudi Krista smatraju mudrim učiteljem, osnivačem vjere, dobrotvorem čovječanstva... Čuo sam što misle oni koji u njega vjeruju: Crkva, teolozi, svećenici, katehete.

Isus onda pita apostole: “A vi, što vi kažete, tko sam ja?” Isus danas i mene osobno pita: “A ti, što ti kažeš, tko sam ja?” On želi da u svom srcu čujem to pitanje na jedinstven način, da odzvoni čitavim mojim bićem, da nadjača sva druga životna pitanja i da odzvanja u meni sve dok na nj ne dadnem odgovor.

Petar je u ime ostalih apostola odgovorio: “Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga!” Njegov je odgovor bio – sam Isus tvrdi – nadahnuće Oca nebeskoga: “Blago tebi, Šimune, sine Jonin, jer ti to ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima!”

Molit ću da i moj odgovor Kristu bude nadahnut Duhom Oca nebeskoga.

Reći Isusu: “Ti si Krist-Pomazanik!” znači:

- čitavim svojim bićem poželjeti njegovo spasenje,
- iskusiti da mi je oprostio grijeha, da je moja grešna prošlost izbrisana,
- doživjeti Kristovu istinu kao najviše načelo mojih misli i djela,
- iskusiti u sebi Isusov mir i njegovu radost,
- opredijeliti se za život u istini, pravdi, dobroti i ljubavi,
- živjeti tako da mogu s Pavlom reći: “Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist” (Gal 2,20).

Jesam li već oblikovao svoj osobni odgovor? Zauzeo svoj osobni stav prema Isusu? Je li moj odgovor sličan Petrovu odgovoru?

Reći Isusu: “Ti si Sin Boga živoga!” znači:

- doživjeti da je Isus moj Stvoritelj, Izvor života, Smisao, Gospodar, Punina moga života, Blaženstvo moga bića, moj Bog, moje sve,
- vjerovati da me voli više nego što ja volim sebe,
- da će mi dati neizmjereno više nego što ja to mogu i poželjeti,
- dopustiti mu da me vodi kamo hoće, kuda hoće i kako hoće, da radi s mojim životom što hoće.

Isus odgovara Petru: “A ja tebi kažem: Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati!...” Isus i meni kaže: Ako vjeruješ u mene i ako se osloniš na mene, bit ćeš jači od svih zlih sila i od svih neprijatelja u tebi i oko tebe; svako zlo preokrenut ćeš u svoje dobro; i u najtežim trenucima i u najvećim gubicima bit ćeš dobitnik; konačno, bit ćeš pobjednik. “Ne bojte se, ja sam s vama u sve vrijeme do svršetka svijeta!... Ne bojte se, ja sam pobijedio svijet!”

Isus tada navijesti kako će “mnogo trpjeti, biti ubijen i treći dan da će uskrsnuti”. Petar to ne prihvaća: “Bože sačuvaj, Gospodine! Ne, to se tebi ne smije dogoditi!” Apostoli nisu razumjeli tu istinu – kao što je ni mi ne razumijemo.

Kako predivne stvarnosti vjere spojiti s patnjom, progonstvima, mukama, smrću? Ako to uspijem, otkrit ću najtežu, ali i najljepšu tajnu života. Petar to nije mogao i Isus ga naziva sotonom. Neprihvatanje Božjega plana, Božje volje znači naći se u taboru Božjih neprijatelja.

Isus mi sada govori: “Hoćeš li za mnom, odreci se samoga sebe, uzmi svoj križ i idi za mnom. Hoćeš li život svoj spasiti, izgubit ćeš ga, izgubiš li svoj život poradi mene, naći ćeš ga!”

Vjerujem li Kristu? Prihvaćam li njegov put?

Poziv Vječnoga Kralja

(DV 91–98)

(U ovoj vje bi treba lučiti slike svojstvene određenom Ignacijevu vremenu od poruke koja je neprocjenjivo va na za sva vremena.)

Gledam sinagoge, gradove i gradiće u kojima je propovijedao Krist Spasitelj. Slušam što govori ljudima. Gledam ga i slušam što govori meni.

Molim milost da se ne oglušim na njegov poziv, da budem spreman i velikodušan i brz ispuniti u svemu do kraja njegovu volju.

Predočit ću sebi zemaljskoga vladara koga je odabrao sam Bog i naš Gospodin, a koga prihvaćaju i pokoravaju mu se svi vladari i svi kršćani.

Slušam kako taj kralj govori svima svojima:

“Moja je odluka da sebi podvrgnem svu zemlju; stoga, tko hoće krenuti sa mnom, mora se zadovoljiti istom hranom kao i ja, istim pićem, istom odjećom... Isto tako mora se sa mnom truditi danju, a bdjeti noću... da onda ima sa mnom udio i u pobjedi kao što ga je imao u napo-rima.”

Pretpostavljam što bi odgovorili vjerni podanici tako velikodušnu i dobru kralju i kako bi, kada netko ne bi prihvatio ponude toga kralja, takav vitez zavrijedio da ga sav svijet izgrdi i nazove kukavicom.

Ovu sliku sada primjenjujem na Krista našega Gospodina.

Ako visoko cijenim već takav poziv zemaljskoga vladara, upravljen podanicima, koliko li je više dostojno razmotriti kad vidimo Krista, našega Gospodina, Vječnoga Kralja, i pred njim cijeli svijet koji on poziva, kao i svako-ga pojedinca napose, te im govori:

“Moja je odluka da sebi podvrgnem cijeli svijet i sve svoje neprijatelje i da tako uđem u slavu svoga Oca. Sto-

ga, tko hoće poći sa mnom, mora se sa mnom truditi pa da, kao što me je pratio u naporu, tako slijedi mene i u slavi.”

Pretpostavit ću kako će svi u kojih bude pameti i razuma cijelu svoju osobu ponuditi i prihvatiti svaki napor. Koje napore bih ja trebao velikodušnije prihvatiti?

Oni pak koji žele pokazati što veću privrženost i istaknuti se u svakoj službi svoga vječnoga Kralja i Gospodara svih stvari, neće samo ponuditi cijelu svoju osobu za svaki napor, nego će, radeći i protiv vlastite sjetilnosti, protiv ljubavi puti i svijeta, prinijeti žrtve veće cijene i veće vrijednosti govoreći:

“Vječni Gospodaru svih stvari! Uz Tvoju milost i pomoć prinosim Ti, evo, svoju žrtvu pred neizmjernom Tvojom dobrotom i pred licem preslavne Tvoje Majke i svih svetaca i svetica nebeskoga dvora te izjavljujem da želim i da hoću i da je to promišljena moja odluka, samo ako je na veću službu Tebi i na Tvoju proslavu, da slijedim Tebe podnoseći svaku nepravdu i svaku porugu i sve siromaštvo, u zbilji kao i srcem, samo ako me Tvoje presveto Veličanstvo bude htjelo odabrati i primiti u takav život i stalež.”

Što za mene znači boriti se danas za Kristovo kraljevstvo?

Potiče li me ovaj tekst na velikodušnost prema Isusu Kristu?

Jesam li na mjestu i na poslu gdje, prema svojim sposobnostima, sklonostima i Božjom milošću, mogu najviše učiniti za Krista?

Isus Krist – uzor

“Primjer sam vam dao, da i vi činite kao što sam ja činio” (Iv 13,15). Isus mi je primjer kakav treba biti moj odnos prema Ocu, ljudima, svom zvanju, patnji i konačnoj pobjedi. U “Pjesmi o Sluzi Jahvinu” – Isusovoj svojevrsnoj osobnoj iskaznici – Otac objavljuje lik Isusov.

Odnos prema Ocu: “Evo sluge mojega... mog izabranika, miljenika duše moje...” (Iz 42,1). Sav smisao Isusova dolaska na svijet je Očeva volja. Ona je za njega hrana, radost, jedini smisao života i djelovanja, jedina želja, jedini program... Je li moje temeljno životno opredjeljenje volja Božja? U vjernosti Bogu doživjet ću da sam miljenik, izabranik.

Odnos prema ljudima: “On ne viče, on ne diže glasa... On ne lomi napuknutu trsku niti gasi stijenj što tinja” (Iz 42,2–4). U odnosu prema ljudima Isus je tih, ponizan, ne agitira za sebe, ne osvaja za sebe, blag, strpljiv, dobrohotan, ima razumijevanja za moje slabosti, jak je i ne da se pobijediti mojim grijesima... Je li moj način komuniciranja s ljudima strpljiv, blag, ponizan, dobrohotan?

Odnos prema zadaći povjerenoj od Oca: “Ja, Jahve... pozvah te, čvrsto te za ruku uzeh; oblikovah te i postavih te za Savez narodu i svjetlost pucima, da otvoriš oči slijepima, da izvedeš sužnjeve iz zatvora...” (Iz 42,6–7). “Sion reče: ‘...Gospod me zaboravi.’ Može li žena zaboravit svoje dojenče...? Pa kad bi koja i zaboravila, tebe ja zaboraviti neću. Gle, u dlanove sam te svoje urezao...” (Iz 49,14–16). “Ne boj se, jer ja sam te otkupio; imenom sam te zazvao: ti si moj! Kad preko vode prelaziš, s tobom sam; ili preko rijeke, neće te preplaviti... Jer ja sam Jahve... tvoj spasitelj” (Iz 43,1–3)... Isusa je Otac poslao, On ga vodi, čuva, štiti; pripravo ga je da izvrši misiju: da poveže ljude s Bogom, da im donese svjetlo, pokaže put u vječni život; da ljudi upoznaju pravi smisao života; da ih istragne iz vlasti grijeha i smrti i uvede u slobodu djece

Božje... Vjerujem li da je i mene Bog pozvao; da me voli više nego moja majka; da me vodi, štiti, posebno u teškoćama; da mi je dao sve potrebno da izvršim zadaću; da se ostvarenje moje zadaće – povezivati Boga i ljude, biti Božje svjetlo, oslobađati ljude – temelji na Božjoj dobroti i vjernosti, a ne na mojim sposobnostima i mojoj snazi.

Odnos prema patnji:

“Gospod Jahve uši mi otvori... Leđa podmetnuh onima što me udarahu... i lica svojeg ne zaklonih od uvreda ni od pljuvanja” (Iz 50,5–6). “Gospod mi Jahve pomaže, zato se neću smesti... Neka se svatko na Boga svog osloni” (Iz 50,7–10). “Ne bijaše na njemu ljepote ni sjaja... Prezren bješe, odbačen od ljudi, čovjek boli, vičan patnjama, od kog svatko lice otklanja, odvrnut” (Iz 53,2b–3). “A on je naše boli na se uzeo... Za naše grijehе probodoše njega... njegove nas rane iscijeliše... Za grijehе naroda njegova na smrt ga izbiše... Sam se ponudio na smrt, da se zauzme za zločince” (Iz 53,4–12)... Prihvaćam li dragovoljno patnju da njome “nadopunjujem što nedostaje Kristovim patnjama”... Pouzdajem li se u Boga...! Isus je prihvatio da bude ljudima odvratan, prezren, osramoćen, odbačen... Prihvatio je na sebe posljedice mojih grijeha... Kako ja podnosim osjećaj frustriranosti, bezvrijednosti, odbačenosti?

Odnos prema konačnoj sigurnoj pobjedi: “Gle, uspjeh će Sluga moj, podignut će se, uzvisiti, proslaviti!” (Iz 52,13–15). Isus je trpio za mene, za cijeli svijet, da mi vrati dostojanstvo djeteta Božjeg. Dao se satrti – da budem pošteđen udaraca. Bio proboden – da otkloni strelice zloga uperene protiv mene grešnika. Svojim ranama iscijelio me je od rana grijeha i zla. Izbijen do smrti – da meni vrati život. Ubroyen među zločince – da mene zločinca spasi... Znam li trpjeti za druge? Vjerujem li da patnja za druge više koristi nego dobro djelo i dobra molitva?

Kad god Isus svojim učenicima govori o svojoj budućoj patnji, uvijek naglašava da će uskrsnuti. Kad god se nađem u patnji, moram misliti na ono poslije patnje. Patnju mi Bog šalje ne zato da me ubije, nego zato da me osposobi za bogatiji, sretniji, blaženiji život.

Isus Krist – milosrdni Bog – odbačen

Isusov programski nastup (Lk 4,14–30)

Isus Krist je Put, Istina i Život. Za mene poziv! Trebam ga slijediti. Trebam se odazvati (DV 91,104). Ići za Kristom znači doživjeti ono što je On doživio. Isus me želi posve prožeti svojim Duhom. Molit ću da ga mogu slijediti i u krutoj stvarnosti.

“Isus se u snazi duha vrati u Galileju. Slavljen od svijetu, naučavaše po njihovim sinagogama.” Njegovi ga Nazarećani pozivaju u svoj grad, a On koristi priliku da objavi svoj životni program.

Isus je u Nazaretu proživio najveći dio svoga života. Sada se vraća pun Duha, kao prorok, Božji poslanik. Pozvan je u sinagogu. Ponudiše mu svitak. Isus odmata tekst: “Duh Gospodnji me pomaza. Posla me blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, osloboditi potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje”, i doda: “Danas se ispunilo ovo pismo što vam još odzvanja u ušima!” – došlo je vrijeme spase-nja. “Oči svijetu u sinagogi bijahu uprte u njega.” Svi su uzbuđeni, iščekuju nešto veliko. Sve je naelektrizirano, nabijeno osjećajima. Tà ovaj veliki prorok iz njihova je grada. Svi ga poznaju. Ponose se njime.

No, oni ga ipak promatraju kroz prizmu vlastitih interesa. Očekuju da ispuni njihove želje. Zato “mu povlađuju”, žele da im se prilagodi, pomogne gradu materijalno, podigne mu ugled. Njihovo razočaranje bilo je veliko kada su shvatili da Isus ne govori o političkom ili gospodarskom oslobođenju, nego o oslobođenju u Duhu, o slobodi djece Božje. Oni za to ne mare. Isus govori da je Duh Božji već na djelu, da se spasenje već može doživjeti.

Ključna riječ napetosti i sukoba jest ona o “proglašenju godine milosti Gospodnje”. Isus ne govori o danu osвете i kazne za zločince. Isus kaže da vrijeme Milosti i Milosrđa isključuje osvetu. Ne boji se njihove reakcije i neprihvatanja. Tvrdi: “Danas se ispunilo ovo pismo što

vam još odzvanja u ušima!” Spasenje je u svakoj prilici, u svakom poslu, u svakom trenutku života.

Isus je prisutan u Nazaretu mojih duhovnih vježba u svakodnevici, u mom srcu. Danas ostvaruje svoju spasi- teljsku misiju. Dolazi mi ako ga čekam onakva kakav jest, a ne onakva kakva ga želim. Želi me siromašna u du- hu obogatiti, osloboditi potlačenosti od zla i grijeha. Dati da progledam u vjeri. Ojačati me kad “hramam”, kad sam slab, nestalan, klonuo. To je moja “godina milosti Božje”.

Isus nije ispunio očekivanja Nazarećana. Oni zaklju- čuju da On ne može biti prorok. On je samo sin Josipov? Sva njegova rodbina redom obični ljudi... Ako je stvarno prorok, mora se dokazati. Neka učini kakvo čudo, kao što su čuli da je učinio u Kafarnaumu. Isus tvrdi da nijedan prorok nije dobrodošao u svom zavičaju. Naglašava da kod Boga nema povlastica. Prorok Ilija spasio je udovicu u Sarfati Sidonskoj kada su stotine udovica u Izraelu umirale od gladi. Elizej je izliječio od gube Sirca Naama- na dok su mnogi Izraelci od te bolesti umirali... Nato se “Nazarećani napune gnjevom, izbace ga iz grada... da ga strmoglave”.

Isus je branio slobodu Radosne vijesti od robovanja: ljudskim interesima, povlasticama, onima koji svojataju Boga i Božju riječ za sebe, onima koji je sputavaju svojim ideologijama, onima koji tumače da je Bog pristran, oni- ma, koji zazivaju Božje kazne na svoje neprijatelje. Isus je znao da će to biti sudbina Božje riječi kroz vjekove? Da će njegovi pravi učenici doživljavati njegovu sudbinu... Jesam li ja sklon Božju riječ podvrgavati svojim interesima; da ne služim njoj, nego ona meni; da Boga prisvojim za sebe. Samo slobodna i čista srca mogu doživjeti “godinu milosti Gospodnje”. Isus je u ovoj vježbi u “mom Na- zaretu”. Hoće li morati otići zato što nije ispunio moja očekivanja? Ili će radosno ostati sa mnom zato što pri- hvaćam njegov Duh, njegovu ljubav koja obuhvaća sve ljude?

Isus čovjek

Ostvarujem sebe kad sam u svemu sličan Isusu Kristu – prema svojim mogućnostima.

Isusa mogu promatrati kroz njegov odnos prema ljudima: djeci, grešnicima, siromasima, ženama, apostolima... Ili kroz njegova čudesa, njegovu nauku, pouke, govore... Ili kroz čitanje nekoga evanđeoskog izvještaja.

Dok gledam Isusa, nastojim osjetiti otkucaje njegova Srca.

Mogu ga upoznavati: kao Sina Božjega, kao Sina čovječjega, kao Mesiju, kao kralja, kao učitelja, čudotvorca, dobroga pastira...

U ovoj vježbi gledat ću Isusa Krista kao čovjeka.

1) Isus je bio osoba bogata osjećajima. Nije ih skrivao. Bio je radostan i žalostan, snažan i umoran, opraštao je i prijetio, plakao je, išao je u društvo i povlačio se u samoću, spavao je kao i svi mi, jeo je koliko mu je trebalo... Sve je to bilo djelo jedne osobe božansko-ljudske i sve je to ugrađeno u djelo spasenja. Snažno je doživljavao ljudsku ljubav: volio je svoju majku i s njom živio u Duhu; volio je apostole i s njima dijelio njihove radosti i žalosti; volio je djecu i djeca su voljela njega. Posebno je volio one koji su bili u materijalnoj ili moralnoj bijedi. Patio je kada mu ljudi nisu uzvratili ljubav: kada ga je Juda izdao, kada ga je bogati mladić napustio, kada mu devetorica gubavaca nisu zahvalila, kada se farizej Šimun pokazao kritički hladnim.

2) Njegovi odnosi prema ljudima bili su vrlo osobni: u razgovoru sa Samarijankom, s Nikodemom, s Magdalenom, s Pilatom, s Judom, s apostolima (na Genezaretskom jezeru). Ivan se naslanjao na njegove grudi, preljubnica mu je pomazala noge, ljubila ih.

3) Isusov karakter bio je specifičan, bio je određeni individuum, determiniran krajem, spolnošću, vanjskim izgledom, kulturom...

4) Psihološki profil: kao dijete imao je oznake svojstvene svakom normalnom djetetu; kad je odrastao, radio je kao i drugi odrasli muškarci; imao je specifične odnose prema roditeljima kao druga djeca. Volio je skrovit način života.

5) Njegove naravne sposobnosti: bio je lider, vođa, hrabar, pošten i poštivan, prihvaćen i voljen, iskren, povezan s ljudima da bi im služio, ponizan, čvrst protiv farizejizma, blag prema grešnicima; spojio je jaku volju s blagošću i ljubavlju prema ljudima.

6) Njegove profesionalne kvalitete: dobar profesor, psiholog, govornik, odvjetnik siromaha, dobar radnik, nije volio zakon i sud, nije bio pisac, ne bi bio dobar vojnik, nije imao sklonosti prema upravi i vlasti.

7) Njegove ideje su bile revolucionarne: okretao je vjeru od vanjštine na nutrinu, poboljšavao običaje, zakon nije smatrao apsolutnom vrednotom, bunio se, napadao je one koji su zlorabili vlast, ljubio je istinu, pravdu, slobodu, naglašavao je ljubav kao najvišu vrednotu i najviše mjerilo djelovanja.

8) Bez straha je činio dobro. Žigosao je farizejizam, družio se s grešnicima, bio autentična osoba. Rekao je istinu i Herodu i Pilatu i Kajfi.

9) Imao je povlaštene osobe: siromahe, bolesnike, djecu, grešnike, napuštene, potlačene, izgubljene. Imao je prijatelje (Petra, Ivana, Lazara, Mariju, Martu).

Isusov ljudski život proživljen u svjetlu volje Božje ne slaže se s našim shvaćanjem: mi bismo ga programirali, da se izbjegnju nesporazumi, neuspjesi. Mjesto rođenja bio bi Rim, Atena, Jeruzalem, bogata palača, od poznatih roditelja. Previše je bio u Nazaretu 30 godina. Dovoljno bi bilo 18 godina. Trebao je putovati izvan Palestine. Danas svi značajni ljudi putuju. Njegovi odnosi prema ljudima bili su previše osobni, "gubio je vrijeme" s njima. Trebao je organizirati centar s trustom mozgova. Odviše se distancirao od novca. Izbor apostola je bio promašaj. Nauku nejasno prezentirao. Bio je odviše demokratičan da bi ga ljudi mogli slijediti. Posljednja večera bila je po-

sljednji promašaj. Nije li s križa mogao sve obratiti kad su mu govorili da siđe? Prerano je umro. Na Uskrs se trebao javno ukazati.....

Ovakvi savjeti pokazali bi da ne shvaćam ni Isusov ni svoj život, da ne shvaćam Isusov duh. Previše bih gledao na djelotvornost, a najvažnija je ljubav.

Utjelovljenje Sina Bojega

(Lk 1,26–38; DV 101–109)

Bog je stvorio čovjeka za sreću, za vječni život. Kada se ovaj grijehom osudio na propast, Bog ga želi spasiti. Presveto Trojstvo promatra sa žaljenjem i čežnjom zemaljsku kuglu i ljude koji se bez njega upropaštavaju. Odlučuje da Druga Božanska Osoba postane čovjekom i tako spasi ljudski rod. Šalju anđela Gabrijela Mariji da ona svojom slobodnom odlukom i dragovoljnim pristankom bude put kojim će Krist doći na zemlju.

Gledam u duhu cijeli svijet u kojem borave toliki i tako različiti narodi; gledam napose kuću i stan naše Gospe u gradu Nazaretu u pokrajini Galileji.

Isus se utjelovio zbog mene, da meni objavi istinu o sebi, o meni, o svijetu, o vječnom životu. Molit ću ga da ga što dublje upoznam, više zavolim i radikalnije nasljedujem.

a) Gledam ljude po svojoj kugli zemaljskoj, različite po mišljenju, odijelu, hrani, vladanju... bijele, crne, crvene, žute... one u miru i one u ratu, one koji plaču i one koji se smiju, zdrave i bolesne, one koji se rađaju i one koji umiru...

Predstavljam sebi Tri Božanske Osobe u svojoj božanskoj slavi kako motre cijeli krug zemaljski i sve narode u tolikoj zaslijepljenosti te kako ginu i propadaju.

Gledam našu Gospu kako je anđeo pozdravlja, kako ga ona pita i kako prihvaća Božji plan da postane majkom Sina Božjega...

Iz svake slike koju gledam nastojim izvući pouku za sebe, čuti Božji glas koji govori meni sada, prepoznati što Bog sada od mene očekuje.

b) Slušam što govore ljudi na zemaljskoj kugli: razgovaraju, svađaju se, zaklinju, proklinju, psuju...

Slušam što Božanske Osobe govore: “Otkupimo ljudski rod!...”

Slušam što govore arkandeo Gabrijel i Gospa. Sve to treba odjeknuti u mojoj duši. Moram čuti što preko svega Bog meni govori.

c) Gledam što rade ljudi na zemlji: kako se među sobom mrže, vrijeđaju, tuku, ubijaju, srljaju u propast...

Što rade Božanske Osobe, kako tvore presveto Utjelovljenje Sina Božjega da on bude čovjek i da po njemu, koji je postao čovjekom, sve ljude spasi...

Što čine anđeo i Marija, kako anđeo vrši poslaničku službu, a naša Gospa kako se ponizuje i zahvaljuje Božanskom Veličanstvu. Onda ću to primijeniti na sebe da se okoristim svime.

Što ću ja reći Trima Božanskim Osobama... Utjelovljenoj Vječnoj Riječi... Majci Isusovoj i mojoj...?

Prema onome što budem osjećao u sebi molit ću sve ono što će mi služiti da što bliže slijedim i nasljedujem našega Gospodina koji se upravo utjelovio.

Isus mi je obnovio dostojanstvo djeteta Božjega. Zato ću kao dijete Božje izmoliti Očenaš.

Utjelovljenje po Duhu Svetom

(Nastavak kontemplacije o Utjelovljenju)

Bog je Mariju ispunio svojim Duhom i ona je začela Sina Božjega. Bog želi i mene ispuniti svojim Duhom i tako u mojoj osobi oblikovati lik Isusa Krista.

Tajna Utjelovljenja u Marijinu životu otkriva mi tajnu kako se Isus “utjelovljuje” u meni.

Pratim izvještaj sv. Luke o Isusovu začecu i primjenjujem ga na sebe (Lk 1,26–38):

1) “Posla Bog anđela” – svoju riječ koja govori mom srcu, želi me oblikovati po Božjoj volji... Što mi ta riječ sada govori?

2) “Gabrijela” – svoju snagu kojom je Marija začela Isusa, Sina Božjega, kojom i ja oblikujem u sebi Sina Božjega. Pouzdajem li se u tu snagu?

3) “u grad imenom Nazaret k djevici zaručenoj s mužem koji se zvao Josip; a djevica se zvala Marija.” Četiri puta spominje se ime. Time Bog naglašava da On surađuje u konkretnim mjestima s konkretnim osobama. Marija je bila posve obična osoba, a jedinstvena. Iako nikom poznata – najveća, najvažnija u povijesti čovječanstva. U usporedbi, primjerice, s Cezarom Augustom, Marija je neizrecivo veća, vrjednija, njezina uloga neprocjenjivo važnija.... Bog želi surađivati i sa mnom, konkretnom, jedinstvenom osobom.

4) “Anđeo reče: ‘Zdravo’, haire, raduj se!... Bog želi da i ja, surađujući s njime, budem sretan, pun života, da ga dijelim drugima.

5) ...”milosti puna!” – Marija je, po izuzeću od istočnoga grijeha, bila milosti puna, a meni je Bog po Isusu Kristu i u Isusu Kristu dao “milost na milost”, “zamilovao me u Ljubljenome”.

6) “Gospodin s tobom!” Bog je Emmanuel – s nama Bog. U svetoj misi svećenik četiri puta govori: “Gospodin s vama!”

7) “Na tu se riječ ona smete...” Bog je neizmjereno velik, a mi ljudi neizmjereno maleni. Čovjek s pravom može osjećati određeni strah i pred Božjom veličinom i pred neizvjesnošću onoga što Bog od nas traži. Sveti Ignacije Lojolski rado upotrebljava riječ “neizmjereno Božje Veličanstvo”... Kakav osjećaj imam pred neizmjereno velikim Bogom? Jesam li pred njim ponizan, malen?

8) “Anđeo reče: ‘Ne boj se, Marijo! Ta našla si milost u Boga.’” Bog ne želi da ga se bojimo, ali ne zato što smo mi veliki i dobri, nego što nas neizmjereno voli, što smo “našli milost u Boga”.

9) “Evo, začeti ćeš i roditi sina i nadjenut ćeš mu ime Isus.” Najvažnija poruka: Marija će, ispunjena Bogom, začeti i roditi sina... Onda će ga dati ljudima... Tako i ja moram u sebi oblikovati lik Isusa Krista, utjelovljenoga Boga: u svojim mislima, riječima, djelima, pogledima na život, u svom odnosu prema ljudima. Moram biti christianus – kristoliki, drugi Krist.

10) Marija pita: “Kako će to biti kad ja muža ne poznajem?”... Ja pitam: Kako tako malen, slab čovjek mogu oblikovati u sebi neizmjereno velikoga Boga? Odgovor na tu teškoću: “Ljudima je to nemoguće, ali Bogu je sve moguće.”

11) Anđeo: “Duh Sveti sići će na te i sila će te Svevišnjega osjeniti...” Ono što ne može Marija, učinit će Duh Sveti... Ono što ne mogu ja, slab čovjek, učinit će Duh Božji.

12) “A evo tvoje rođakinje Elizabete: ovo je već šesti mjesec. Ta Bogu ništa nije nemoguće!” ... Žena, nerotkinja, već je u šestom mjesecu trudnoće! Ta Bogu je sve moguće!

13) “Na to Marija reče: ‘Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!’” Ovim riječima dopustila je Bogu da s njom raspolaže po svojoj riječi, po svojoj volji, prepustila mu se da radi s njom što hoće, radosna što tako na najodličniji način uzvraća Bogu ljubav za ljubav... Prava veličina i spasenje svakoga čovjeka jest u to-

me da izrekne svoj DA. Prvi čovjek rekao je NE i upropastio se. Drugi Čovjek, Sin Čovječji, rekao je DA – i cijeli svijet je bio spašen.

Jesam li spreman izreći Bogu svoj DA?

Susret Marije i Elizabete

(Lk 1,39–56)

Prema opisu sv. Luke, bio je to susret koji je nadahnjivao i obogaćivao i Mariju i Elizabetu.

Odakle ova radost? Zbilo se ono za čim čezne u najdubljim dubinama svako ljudsko biće: nakon grijeha i prekida odnosa između čovjeka i Boga – došlo je vrijeme ponovnoga susreta s Bogom, došlo je vrijeme spasenja. Marija, puna milosti, sluša riječi: “Gospodin je s tobom!” Bog je ispunja svojom prisutnošću, prožima svojim Duhom te ona i srcem i tijelom začinje Sina Božjega, Spasi-telja.

A onda dolazi do susreta čovjeka s čovjekom: Marija se susreće s Elizabetom. Ovaj susret prototip je svih pravih susreta. Marija, ispunjena Bogom, žuri Elizabeti da s njom podijeli radost. A Elizabeta, noseći u sebi plod, dar Božji – Ivana, ispunjena silinom Duha Svetoga, pridružuje svoju radost Marijinoj u jedinstven usklik radosti i zahvalnosti Bogu. Njezina radost bila je tolika da ona “više iz svega glasa”.

Susret Marije i Elizabete nadahnjuje želju da se i ja naučim životno susretati s Bogom i da tu puninu susreta živim u susretu s ljudima.

Da se dogodi takav susret, moram se najprije susresti s Bogom i dopustiti mu da mene osobno ispuni Bog; da Duh Božji oplodi moje misli, riječi i djela, preobrazi me u Krista. A onda u tom svjetlu da prepoznam drugoga s istom milosti, koji se susreo s Bogom, koji nosi u sebi isti dar života, istu radost, puninu. Susresti se s drugim znači donijeti mu bogatstvo koje je Bog meni dao i primiti bogatstvo koje je Bog njemu dao i tako se sjediniti u pjesmu zahvalnicu za “velika djela koja nam učini Gospodin”. Tada moja želja da pomognem drugima na putu prema Bogu neće biti “dužnost, obveza”. Ona će se roditi iz punine koju sam nosim u sebi i zbog koje ne mogu mirovati, nego je želim podijeliti s drugima – kao što je to

učinila Marija. Tada će moji susreti biti plodni i radosni prema izreci: “Radost podijeljena s drugim dvostruko je veća.”

U susretu s drugima dolazi do izražaja ono što ja u sebi jesam i što u sebi nosim. Zato mi susreti s drugima mogu pomoći da prepoznam sebe i svoju objektivnu vrijednost. U drugome, kao u vlastitom zrcalu, prepoznajem svoj pravi, istinski, objektivni lik, svoj identitet. Ako druge obogaćujem, ako se drugi kraj mene i u društvu sa mnom osjećaju istinski lijepo i dobro, ako im uzdižem duh, oplemenjujem srce, potičem na hrabar hod naprijed, ako u tom smislu razveseljujem druge, onda djelujem s onom vrijednošću i dobrotom koju je Bog meni dao... Ako moji susreti, naprotiv, drugima donose nemir, tugu, gorčinu, prazninu, osjećaj poniženosti... onda ja djelujem pod utjecajem zloga i njegovih plodova.

Naši susreti odražavaju i naš afinitet, našu konaturalnost. Što nam je netko bilo u čemu sličiji, to se lakše i bogatije s njim susrećemo, prepoznajemo sebe u njemu i njega u sebi – prema izreci: “Reci mi s kim si i reći ću ti kakav si!”

Da se mogu stvarno susresti s drugima, moram prevladati ljudske razlike, ljudske kategorije, ljudske granice koje sužavaju i moje horizonte i moje srce. Čovjek uskih horizonata uskogrudno bira samo sebi slične, a i njih samo na kratko vrijeme. Čovjek koji je širokih horizonata i široka srca, koji se može uživljavati u razne temperamente i naravi, može se suživjeti s većim brojem ljudi, više komunicirati, više davati i više primati.

Isusovo rođenje

(Lk 2,1-14; DV 110-117)

Gledam kako iz Nazareta Marija i Josip polaze na put dug tri dana hoda. Marija je u posljednjem stadiju trudnoće. Siromašni su. Vjerojatno je Marija sjedila na magarcu. Idu u Betlehem da se upišu prema Cezarovoj zapovijedi i da plate porez. Cezar ima svojih planova, a Bog svojih... Pratim ih na putu, u dolasku u Betlehem, mjesto Isusova rođenja: štalu, spilju, njen oblik, veličinu. Vjerojatno je hladna, prljava, smradna, po kutovima paučina.

Molim unutarnju spoznaju Gospodina koji je postao čovjek zbog mene – da ga više uzljubim i radikalnije nasljedujem.

Gledam osobe: našu Gospu Mariju i njezina zaručnika Josipa, maloga Isusa. Gledam mladu Majku kako se nadvija nad svoje čedo, uzima ga svojim rukama i grli ga... Dijete, koje je Bog, nalazi se u zagrljaju svoje Majke! Nije li ovo malo Dijete Božji poljubac čitavom čovječanstvu? To je bila želja svih vjekova, svih pokoljenja, svega stvorenog na zemlji! Gledam Josipa koji čitavo svoje biće ugrađuje u Isusovo djelo.

Bit ću spreman poslužiti svete osobe u njihovim potrebama, s najvećom odanošću, poštovanjem, radošću i ljubavlju... i razmišljati... Ne događaju li se sve velike stvari na tako skroman način? Nije li kraljevstvo nebesko kao zrno gorušičino, manje od svega sjemenja, razraсте se u stablo...? Ne zbiva li se tako i s kraljevstvom nebeskim u mom srcu?

Slušam, zamišljam što govore na putu, u Betlehemu, u štatici... Približavam se Majci, razgovaram s njom. Molim je da svi moji susreti sa živim Isusom, posebno u Euharistiji, budu puni vjere, ljubavi, predanja. Molim je da mi stavi na ruke svoje Dijete, moga Spasitelja, da ga privinem na svoje srce, da ono bude Srce moga srca. Gledam malo dijete Isusa kako me promatra svojim dječjim

očima i govori mi: "Iz ljubavi prema tebi rodio sam se u ovoj jadnoj štatici. Radi tebe sam ostavio svoje Božansko Veličanstvo i spustio se ovako nisko da te spasim. Daj mi svoje čovječstvo, a ja ću ti dati svoje Božanstvo. Daj mi svoje vrijeme, a ja ću ti dati svoju vječnost. Daj mi svoje slabo tijelo, a ja ću ti ga preobraziti u vječnu mladost. Daj mi svoje slomljeno srce, a ja ću ti dati ljubav svoga božanskog Srca. Daj mi svoje ništavilo, a ja ću ti dati Sve, svoj Božanski život!" Već prije svoga rođenja Isus je bio odbačen od ljudi koje je došao spasiti. Rodio se u neljudskim uvjetima – u štali. Položen je u jasle, na slamu. Tako je Bog došao na svijet. Od tada brojimo godine nove ere, Isusove ere. Onda ću doći Josipu koji Mariji i Isusu služi u poniznosti, nezapaženosti i povučeniosti i moliti ga da i ja svoju životnu misiju ostvarujem u nesebičnu ugrađivanju u Kristovo djelo spasenja u duhu malenosti, tiho, neprimjetno, nezapaženo, povučeno, ponizno.

Gledam i razmatram ono što svete osobe rade i što im se događa: na putovanju, u teškoćama koje ih prate, pri dolasku u Betlehem. Slušam kako Betlehemci odbijaju Mariju i Josipa, jer su siromašni, jer je ona trudna, jer je Josip potomak Davidov, a time i opasnost zbog Herodovih špijuna. Zato se Isus rađa u najvećem siromaštvu, u štali. Poslije će, nakon bezbrojnih napora, gladi i žeđi, nakon žege i studeni, nakon nepravda i kleveta umrijeti na križu, a sve to poradi mene... Molim Isusa da razumijem zašto je odabrao siromašan način života, da ga i ja zavolim više nego sve blago na zemlji; da Isusa uvijek nosim u srcu znajući "da se Isus i tisuću puta rodi, ako se ne rodi u mom srcu, ništa mi ne koristi"!

"Evangelje propovijeda siromasima." "Lakše će deva kroz iglene uši, nego bogataš u kraljevstvo Božje?" "Kada se oko tijela gomila bogatstvo, oko duše se gomilaju grijesi."

Isus je postao siromašan da nas obogati svojim bogatstvom. Ako prihvatim njegovo siromaštvo, On mi daruje svoje božansko bogatstvo.

Bo ić

1) Božić? – Veliki Bog postaje maleni Bog – Božić, postaje dijete Isus, koje nije prihvaćeno od sebičnih ljudi i zato se rodilo u bijedi; zato je povijeno u pelenice i položeno u jasje; koje drhti od hladnoće – i prirodne i ljudske... da svi maleni mogu doći k njemu, da bi po svojoj malenosti, zajedno s njim i po njemu, postali veliki: djeca Božja.

2) Marija? – Miljenica, Izabranica Božja – tri dana pred porod mora na put, prihvatiti nevjerojatne napore... Ona ih prikazuje Bogu za nas da mi znademo prihvaćati i vrednovati tjelesne napore.

3) Josip? – Čuvar, poočim, u povučenoj poniznosti i velikodušnoj ljubavi služi Mariji i Isusu... Kako nam je potreban stav ponizna služenja ako želimo ostvariti volju Božju, svoje životno zvanje.

4) Betlehemci? Pred svojim Spasiteljem zalupili su vratima svojih kuća i – svojih srdaca:

a) jer od Marije i Josipa nisu mogli očekivati bogatu nagradu za svoju uslugu,

b) jer bi njezina trudnoća od njih iziskivala dodatan napor, na što oni nisu bili spremni,

c) jer je Josip bio Davidov potomak, a oni se nisu htjeli zamjeriti Herodu čiji su uhode preplavili grad.

5) Pastiri? – Siromašni i slobodni od svih sebičnih interesa: ekonomskih, osobnih, političkih, prepoznali su u siromašnom Novorođenčetu, u Mariji i Josipu ljude slične sebi. Tako su, slični njima, mogli u malom, bespomoćnom djetetu prepoznati Mesiju... i svima nama biti učitelji u najdubljoj mudrosti da samo po sličnosti Bogu možemo shvatiti i doživjeti Boga, po duhovnom siromaštvu ući u Kraljevstvo.

6) Štalica? – Hladna, prljava, smradna – mjesto je u kome se rodio Stvoritelj svega svijeta da bi bio u svemu što sličniji nama, što bliže nama i da nas uvjeri kako je

On uvijek spreman roditi se i u štalicama naših siromašnih srdaca koja su često hladna, bez ljubavi, uprljana grijesima i smradna sebičnošću – uz uvjet da mu se otvori mo i da ga prihvatimo kada dođe.

7) Noć? – je bila osvjetljena Kristovim, Božjim svjetlom da nam naznači kako je Isus Krist za sve nas Svjetlo u tami naših neistina, sumnja, neznanja – ako smo spremni odreći se djela tame i prihvatiti svjetlo Kristove istine.

8) Isusovo napuštanje, “lišenje” svoga Božanstva i prihvaćanje ljudske sudbine – dokaz je njegove ljubavi prema nama: sišao je k nama da bismo mi mogli uzići k njemu i postati djeca Božja. Poniznost je najsigurniji put do velikoga Boga i do čovjeka koji je pun slabosti, ograničenosti, grijeha i nesavršenosti.

9) Cezar August – Marija Cezar – iako vladar cijeloga tada poznatoga kulturnog svijeta i misli da je dobrotvor čovječanstva – spominje se samo usput, jer mu je i uloga usputna... Daleko je važnija i utjecajnija uloga nepoznate, skromne, mlade židovske djevojke Marije. Ona je svojom otvorenošću Bogu, svojim pristankom na Božji plan, svojim *da* omogućila Božji dolazak na ovaj svijet... Bog i danas dolazi na svijet, ovom naraštaju, u ovim okolnostima, po onima koji izriču svoj da Bogu.

10) Anđeli su navijestili i donijeli čovječanstvu radosti neba. Poučili su nas da Bog ljubi ljude i da tu ljubav mogu doživjeti svi ljudi dobre volje. Da mogu biti ispunjeni Božjim mirom, Božjom radošću, Božjim životom...

Bogojavljenje

(Mt 2,1–12; Mudraci – Hod prema Bogu)

Isus je Spasitelj svih ljudi. Mudraci koji traže i nalaze – to smo svi mi, to sam ja koji tražim i nalazim Boga.

Slijedim mudrace na njihovu putu – prepoznajem svoj životni put k Bogu. Njihova iskustva pokazat će mi što sve moram učiniti na svom životnom putu traženja Boga.

“Gdje je taj novorođeni kralj židovski?” – To pitanje ih je vodilo cijelim putem. Oni su zaista tražili. A Isus reče: “Tražite i naći ćete!”...

“Vidjesmo gdje izlazi njegova zvijezda...” Preko određenoga vanjskog znaka oni su u svojim srcima prepoznali Božji glas, Božji poziv da ga traže. Vanjski znakovi i moja nutarnja spremnost da tražim volju Božju omogućit će mi da je sigurno nađem.

Prevladali su mentalitet društva, sredine, mišljenja onih koji su drukčije mislili i možda im se podsmjehivali kada su odlučili slijediti neobičnu zvijezdu.

Svladali su prirodne zapreke: planine (oholost), provalije (propuste), pustinju (duhovnu suhoću), rijeke (nagone), bespuća (nesigurnosti i sumnje)... Prorok Izaija kaže: “Svako brdo neka se slegne, svaka dolina neka se ispuni, krivudavo (nepoštivanje istine) neka bude pravo i hrapavo (neuglađenost) glatko i svako će stvorenje vidjeti spasenje Božje!”...

Borili su se protiv divljih zvijeri (strasti koje zarobljavaju i uništavaju). Isus je rekao: “Tko god čini grijeh, rob je grijehu!” A grijeh razara i ubija čovjeka – baš kao divlja zvijer.

Pobijedili su razočaranje nad kraljem Herodom: izdigli se iznad ljudskoga mentaliteta po kojemu “veliki ljudi ovoga svijeta” prihvaćaju Boga. Naprotiv, oni ga često odbacuju.

Pobijedili su razočaranje nad književnicima koji su znali, a nisu prakticirali; nad svećenicima koji su “govorili, a nisu činili”.

“Dođosmo pokloniti mu se.” Mudraci su željeli pokloniti se novorođenom kralju. Spremnost da čovjek daruje, predaje, otvara se – najviše ga osposobljava da pronađe Boga.

“Herod se uznemiri i sav Jeruzalem.” Velikodušni mudraci vesele se dolasku novoga Kralja; sebičnjaci, uživatelji, borci za vlast – boje se njegova dolaska.

“Iz Betlehema će izaći vladalac Izraela!” – kažu svećenici i pismoznanci. Oni znaju, ali ne traže, ne dolaze Onome koga su čekali, jer nije došao prema njihovu očekivanju.

“Kad ga nađete, javite mi da mu se i ja poklonim.” Herod, u strahu za sebe, postaje i lukav i okrutan. U borbi za imetak, užitak, vlast – ljudi postaju lukavi, beskrupulozni, okrutni.

Mudraci, razočarani ovakvim ponašanjem, dalje traže. Bog im je još bliži: “I gle, zvijezda iđaše pred njima.” Kada su ih drugi ostavili na cjedilu, pouzdali su se u svoju zvijezdu i “obradovaše joj se veoma velikom radošću”. Isus kaže da će se naša žalost preokrenuti u radost.

“Ugledaše Dijete”, obično, siromašno; ne kralja, ne bogataša, ništa izvanredno. Ali nutarnji glas i njihova zvijezda im kažu: to je Mesija. “Prinesoše mu darove: zlato, tamjan i smirnu” – spremni služiti mu kao Kralju, kao Bogu i kao Spasitelju.

Mogu li ja sada čitavim bićem izreći Ignacijevu molitvu:

“Uzmi, Gospodine, i primi, svu moju slobodu, moju pamet, razum i svu moju volju. Ti si mi dao sve što imam i što posjedujem. Tebi sve to vraćam da svime upravljáš po svojoj svetoj volji. Daj mi samo svoju milost i svoju ljubav i to mi je dosta” (DV 234).

Prikazanje Gospodinovo

(Lk 2,22–40)

Isus Krist, Sin Božji, donesen je u hram da bude prikazan Ocu. Njegovo prikazanje čitavoga života Ocu oslobodilo nas je krivnje u koju smo upali neposlušnošću, ali pod uvjetom da se i mi zajedno s njime prikažemo Ocu nebeskom i da nasljeđujemo Isusa u predanu vršenju volje Očeve.

Mal 3,1–4: Bog nam govori da dolazi u svoj hram – u moje srce. Tu ga mogu pronaći ako ga tražim, ako za njim žudim, ako sam spreman na pročišćenje svoga srca, jer je “On kao oganj ljevačev i kao lužina bjeliočeva”. Nije li najčešći “nesporazum” između mene i Boga u tome što nisam spreman na čišćenje, na popravak, na promjenu?! Isus kaže: “Blago čistima u srcu, oni Boga gledaju!”

Heb 2,14–18: Čovjek se boji gubitka. Najviše gubitka samoga života. Sotona to zna. Zato i meni ulijeva strah u kosti pred gubitkom, zato me nagovara da se borim za ovaj život, da ga nikome ne dam, ni Bogu. Sotona mi Boga prikazuje kao onoga koji želi živjeti na moj račun, koji me želi osiromašiti, oplijeniti, na neki način mučiti. Svaki čovjek nosi u sebi izvjesno nepovjerenje prema Bogu i pokušava se obraniti od njega.

Isus Krist je došao na svijet samo zato da prihvati smrt, da je pobijedi, da kroza smrt uđe u vječni život i sa sobom povede sve koji ga slijede. Tako me oslobađa straha pred gubitkom, smrću. Pokazuje mi da smrt nije ni gubitak ni kraj, da kroza smrt idem u Život.

Lk 2,22–40: Isusa su donijeli u hram da ga, prema Mojsijevu zakonu, prikažu Bogu. Gledam događaj, slušam riječi, osluškujem glas u svom srcu!

Marija i Josip znaju da Isusa prikazati znači prepuštiti ga velikom Bogu da s njim raspolaže po svojoj volji. Znaju da su u tom trenutku prisutne sve Isusove patnje, sve neprihvatanje, odbacivanje, njegova muka i smrt. Na

to ih je podsjetila Šimunova riječ: "Ovaj je postavljen na propast i uskrsnuće mnogima, za znak kome će se protiviti... A i tebi samoj mač će probosti dušu." Prikazanje u hramu djeteta od 40 dana i Isusova smrt na križu jedan je čin Isusove volje da svoj život žrtvuje iz ljubavi prema Ocu i ljudima.

Kada su Isusa donijeli u hram, nitko od mnogih klanjatelja Jahvi nije ga prepoznao. Oni nisu čekali siroto dijete, nikom poznato. Za njih Mesija mora biti kralj, poznat, moćan, silan, utjecajan. Čekam li ja Boga onakva kakav mi dolazi ili onakva kako ga zamišljam? Prepoznajem li ga u malim ljudima, običnim događajima, kako mi dolazi bez senzacija?

U malom djetetu velikoga Boga i Mesiju prepoznao je starac Šimun. Zašto?

- Bio je pravedan, pošten, svakoga je s poštovanjem susretao kao Božjega stvora.
- Bio je pobožan, bogobožan. Boga je stavio na prvo mjesto, u središte svoga bića.
- Iščekivao je, vjerovao, nadao se, bio raspoloživ da Boga svugdje prepozna.
- Njega je Duh Božji ispunjao, preobražavao, nadahnjivao, vodio.
- Duh Sveti ga je potaknuo da dođe u hram i Šimun ga je poslušao.

U malom djetetu velikoga Boga prepoznala je i proroci Ana. Zašto?

- Prihvatila je svoj mukotrpan udovički život bez plaća ili ljutnje.
- Služila je u hramu sa svim neugodnostima i poniženjima.
- Nametnula si je postove i pokore i tako pokazala snagu svoje ljubavi prema Jahvi.
- Danju i noću je molila i po molitvi uvijek bila povezana s Bogom.

Bijeg u Egipat

(Mt 2,13–23)

Grijech je izazvao progonstvo iz zemaljskoga raja. Grijech je izazvao lanac beskonačnih progonstava tijekom ljudske povijesti. On je i danas uzrok progonstava, odbačivanja, ugrožavanja.

Polazim s Isusom, Marijom i Josipom u progonstvo. Razgovaram s njima o ovom zlu koje pogađa, prije ili poslije, svaki ljudski život. Molim da prihvatim progonstvo kao sastavni dio života, molim za progonitelje, da nikoga ne progonim, za one koje sam progonio.

Uzrok progonstva je Herodova sebičnost i oholost. Herod želi ubiti Dijete. Smatra ga takmacem. Osjeća se ugroženim u svojoj vlasti, a ne zna kakvu vlast to Dijete uzima, a kakvu donosi... Kada sam doživio da me drugi gura u pozadinu, da mi prijete, zagorčuje mi život? Kome, kada i kako sam ja drugima zagorčavao život?

Andeo traži od Josipa da odmah, noću, otputuje. Neugodnosti dolaze naglo, nepredviđeno, u najnezgodnije vrijeme, posve isprevrnu moje planove, ugrožavaju me, žele mi oduzeti sigurnost i mir... Povezujem li se u takvim trenucima s Bogom spreman prihvatiti nove okolnosti?

“Budi ondje dok ti opet ne kažem!” Vremenska neizvjesnost. Dokle će ostati u Egiptu? Tjedan dana, mjesec dana, godinu dana, deset godina...? Imam li strpljivosti u vremenima progonstava, kad me drugi napada, zagorčuje mi život? Oslanjam li se na Boga? Vjerujem li da je progonstvo dragocjeno, da će progonstvo oploditi moj konkretan rad, čitav moj život, moju vječnost? “Blago progonjenima zbog pravednosti, njihovo je kraljevstvo nebesko!” Da sam u progonstvu sličniji Kristu Prognaniku? Molim li tada za sve prognanike, izbjeglice, odbačene, prezrene, ugrožene?

“Herod naredi da se poubijaju sva muška djeca od dvije godine pa naniže...” Djeca, maleni, nemoćni, bezaz-

leni, često su predmet progonestava. Možda upravo ta činjenica upozorava da je proganjanje plod đavolskoga djelovanja... Kolika su djeca poubijana i prije rođenja – zbog ljudske sebičnosti! Jesam li spreman u poniznosti priznati sebi i drugima da sam i ja, makar nehotice, bio izvor boli mnogim nedužnima? Molim li za te žrtve?

“Kad umrije Herod, anđeo... reče Josipu: ‘Idi u zemlju izraelsku!’” Herod je morao umrijeti, grijeh mora nestati iz ljudskih srdaca, da se svi prognani mogu vratiti u svoja mjesta, u svoje domove, na svoje poslove. Boreći se protiv vlastite sebičnosti, oslobađamo pozitivne energije u ljudima, liječimo čitavo ljudsko društvo.

“Josip... ode u pokrajinu Galileju...” Arhelaj je bio sličan ocu Herodu. Josip zato odlučuje biti oprezan. Povlači se “u manje poznati grad”, među neprijazne i tvrde ljude: “Iz Nazareta da može nešto dobro doći?” U prezrenu Galileju: “Nismo li ti rekli da si Galilejac i da imaš đavla?”... Kako ja podnosim svoje “Nazarećane”? Zahvaljujem li Bogu i za njih i za “svoju Galileju”?

“Zvat će se Nazarećanin!” “Isus Nazarećanin, Kralj Židovski.” Prihvaćam li mišljenje drugih o meni, ime, nadimak koji nije pozitivan, kao dio moga životnog progonestva? Da sam i po tome blizak mome pogrđenom Isusu?

Isusov skroviti život

(Lk 2,39–52)

Početak i svršetak izvještaja o Isusovu skrovitu životu opisuje se gotovo istim riječima: “Dijete je raslo i jačalo, napunjavući se mudrošću...” “A Isus je napredovao u mudrosti, rastu i milosti ‘pred Bogom i ljudima.’” Kako se to raste u mudrosti i milosti?

Skrovit život Isusov i svagdanji život čovjeka nije nekoristan, beznačajan. On je stalan rast u dobru, Božjem životu. A to se događa neprimjetno.

Isus je 90% svoga života proveo skrovito. Nitko ništa naročito nije zapažao na njemu. Nije to bilo slučajno! Takav život provodi najveći broj ljudi. U njemu se ništa osobito ne događa. Sve se događa u nekoj tajnovitosti... Vrijednosti takva života, osoba, rada otkrivaju se vjerom, molitvom. Isus, živeći “beznačajnim” životom, otkriva prave vrijednosti.

Otvaram srce, prepoznajem vrijednost “sive svakodnevice”, prihvaćam milost “obična života”. Po njoj i ja neprimjetno rastem i obogaćujem nevidljivim dobrima i sebe i druge – kao sjeme koje “samo od sebe raste danju i noću”.

Nazaretski život otkriva vrijednost svakodnevice ispunjene uvijek istim, smirenim i radosnim, napornim i dosadnim radom, prijateljskim posjetima, gostoprimstvom, razgovorima, događajima, manjim i većim pothvatima, manjim i većim radostima, nadanjima, odricanjima, razočaranjima, gubicima, patnjama... Pratim te događaje. Doživljavam ih u vjeri i ljubavi prema Bogu i ljudima i tako neprestano rastem u mudrosti i milosti... Vjerujem li da ništa u mojoj svakodnevici nije slučajno, nevrjedno, beznačajno, beskorisno?

Jedan događaj izronio je iz Isusove sive svakodnevice:

Dvanaestogodišnji Isus hodočasti u hram (Lk 2,41–50). Nastojim ući u osjećaje, u srce dječaka Isusa: On je u kući

svoga ljubljenog Oca? Hram je bio mjesto gdje je Otac na poseban način prisutan, središte Izabranoga naroda okupljenog oko svoga nebeskog Oca. Isus duboko doživljava da je njegov ljubljani Sin, da je došao na ovaj svijet da ga vrati Ocu.

Zašto Isus nije rekao roditeljima da će ostati u hramu?... Za Mariju i Josipa Isus je bio vidljiva slika nevidljivoga Boga. Njegov nestanak za njih je bio veliko iznenađenje, izazvao je prazninu, nesigurnost. Tjeskobno i uporno ga traže. Nađu ga među učiteljima koji se dive njegovoj mudrosti. Ne razumiju što se to s njim događa. Pitaju ga: “Zašto si nam to učinio? Mi smo te tjeskobno tražili.” Marija i Josip slika su svih tjeskobnih tražitelja prave istine i pravih vrednota, tražitelja Boga i čovjeka. Meni, koji često ne znam gdje tražiti, kako tražiti da ga nađem, Isus kaže: “Zar niste znali da moram biti u kući svoga Oca!” Kao da kaže: “Tražiš li Oca, naći ćeš mene!” Kako se ponašam kada mi se čini da je Bog dalek, nestvaran, kao da ga nema? Pretvori li se tada čitavo moje biće u traženje Boga?

“Oni nisu razumjeli” što im je htio reći – kao što ni ja ne razumijem mnoge Božje zahvate. No, “Majka je njegova razmišljala” i tako sve više shvaćala da je On za sve ljude središnja točka susreta s Ocem; da će ljudi po njemu naći Oca – svoj vječni život; da je put do Oca put poslušnosti koji će On do savršenstva ostvariti na svome križnom putu... Tražim li i pronalazim li smisao svega u intimnom, prijateljskom, prisnom odnosu prema Ocu? Što se više povežem s Ocem, to ću sigurnije dobiti odgovore na sva životna pitanja.

Otac je središte Isusova života. Njegova je prva riječ zapisana u Evandjelju: “Niste li znali da moram biti u kući svoga Oca?!” A posljednja je ona na križu: “Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!”

Smisao skrovita života jest:

- a) prepoznati prisutnost Božju u vjeri,
- b) vježbati se u poslušnosti Božjem glasu.

Marija – Majka Crkve

Marija je na Božju ponudu izrekla svoj *da*. Ovaj pri- stanak živjela je u svakodnevicu. Prepoznajmo u Marijinu životu svoj život, u njezinu *da* svoj *da*!

Začeće Isusovo donijelo joj je veliku radost: u svom ti- jelu nosi Sina Božjega. Ali i nesigurnost: Josip se želi po- vući od nje. I teškoće: Nazarećani neće dobro shvatiti djevojku u blagoslovljenu stanju. Njezin dobar glas je ugrožen. Na sve to rekla je *da*.

Marija je čula za milost danu Elizabeti. Žuri dati joj svoju radost i primiti njezinu; ide je poslužiti. Susret Ma- rije i Elizabete tipičan je susret osoba u Duhu Božjem: obostrano darivanje. Elizabeti je izrekla svoj *da*.

Isusovo rođenje bilo je ushit radosti: gleda svoje i Božje dijete, Čežnju čovječanstva. Ono je bilo popraćeno mnogim neugodnostima: putovati pred porod tri dana, negostoljubivi Betlehemci, Marija rađa Isusa u hladnoj, prljavoj, smradnoj štali. Na sve izriče svoj *da*.

Prikazanje Isusa u hramu bio je njezin čin osobnoga predanja Bogu. Ona Bogu predaje Srce svoga srca. Riječi starca Šimuna ranjavaju je poput mača: Isus, Prva Lju- bav svijeta, bit će odbačen. Oni koji ga odbacuju, propast će. A On ih je došao spasiti. Je li to moguće? Ona izriče *da*.

Poklon mudracâ otkriva Isusa kao Spasitelja svijeta. Kraljevi se klanjaju, prinose darove. Marija gleda sve du- še koje će se dati Spasitelju svijeta na raspolaganje. Sret- na je. Izgovara svoj *da*.

Herod u svom častohleplju i vlastoljublju želi Isusa ubiti. "Ovaj je postavljen na propast..." Marija pred na- siljem bježi u prognostvo i osjeća gorčinu tuđine. Prihva- ća je: *da*.

Život u Nazaretu, među Nazarećanima, nije bio lak. Svoj nježni svijet živjela je u sivoj svakodnevicu i u trnju ljudske krutosti i sebičnosti, ali uvijek sa svojim *da*.

Isus je ostao u hramu. Bolan trenutak, jer je ostala bez njega. Utješan događaj, jer je Isus uživao biti kod svoga Oca. Neka bude! Da, Oče!

Kada je Marija imala oko 45 godina, Isus je napustio Nazaret. Pratila ga je molitvom i žrtvom. Radovala se s njime, žalostila, strahovala... i uvijek izgovarala svoj *da*...

Na svadbi u Kani očitovala se njezina uloga u Crkvi, u životima ljudi. Isusu govori: "Nemaju vina!", a ljudima: "Što vam god rekne, učinite!" – Isusu uvijek recite *da*!

Sukob Isusa proroka s Nazarećanima i pokušaj da ga ubiju duboko ranjava njezino srce. Isusa osporavaju, odbacuju oni među kojima je živio, za koje je radio. "... njegovi ga ne primiše" – zapisat će sv. Ivan. I na ovu krutost Marija ima samo jednu riječ: Da, Oče!

Marija s Isusom dijeli najgorče trenutke života: u Getsemaniju, na križu. U duhu jedno s Isusom govori: "Oče, neka bude volja tvoja!" Tako završava svoj: "Neka mi bude po riječi Tvojoj!"

Sluša Isusove riječi: "Ženo, evo ti sina!..." Gleda Ivana koga joj Isus daje namjesto sebe: "Evo ti majke!" i izgovara svoj *da*.

Uskrsno jutro je pobjeda života, kraljevstva Božjega. Povezanu s Isusom, kao kćerku Boga, kao majku Sina, kao zaručnicu Duha Isus je uvodi u nebeski, božanski svijet. Plod je to njezina *da*.

Marija, okružena Isusovim učenicima, moli dar Duha. Po Duhu je začela tjelesnoga Isusa. Po Duhu sada se začinje i rađa mistični Isus, Crkva. Ona je u srcu Crkve kao njezina Majka.

Marijin duh

(Prema apostolskom pismu "Marialis cultus" –
"Marijino štovanje")

Bog je ljude upućivao na Mariju kao nadu čovječanstva od prvoga grijeha pa do danas. Ona svojim porodom pobjeđuje Zloga.

U spomenutoj enciklici pape Pavla IV. uočavam četiri temelja na kojima je Marija izgradila uzvišenu zgradu svoga života i svoje suradnje s Bogom.

1) Marija sluša. Osluškujе Božju riječ, pozorna je, spremna, raspoloživa izvršiti u svemu volju Božju. Zbog takva osnovnog raspoloženja ona lako i sigurno svugdje otkriva Božju prisutnost, Božje djelovanje – u sebi i u drugima. Razmišlja nad Svetim pismom, razumijeva Riječ, shvaća njezino praktično značenje i dopušta da je vodi nepredvidivim i nepredviđenim putovima.

U Starom savezu Bog je jako naglašavao slušanje Božje riječi ("Slušaj, Izraele!"). U Novom savezu Isus tvrdi: "U kraljevstvo Božje će ući onaj koji njegovu Riječ sluša i čuva."

Osluškivanje je temeljni stav kršćanske vjere, dokaz vjere u prisutnoga Boga!

2) Marija moli svoju molitvu hvale i zahvale: "Veliča duša moja Gospodina!" U molitvi trebamo slaviti Boga. Nisu li prva tri zaziva Očenaša upravo čežnja da se Bog proslavi, da nam dođe i da nas ispuni njegovo Kraljevstvo, njegov Duh, i da se na nama do kraja ostvari njegova volja?

Prosnom molitvom: "Nemaju vina!" Bogu se sviđa da mu se obraćam s prošnjama, jer na taj način lakše posvješćujem svoju posvemašnju ovisnost o njemu i tako izbjegavam opasnost da pokušavam tražiti životna rješenja bez njega. S obzirom da je Bog moj neizmjerно Dobri Otac, veseli ga iznad svega da ga molim s bezgraničnim pouzdanjem.

Marija je u središtu zajedničke molitve Prve Crkve: “Apostoli su postojano molili s Marijom, Majkom Isusovom.” Bog želi da naučim i da rado molim s drugima, da u molitvi budemo jedno srce i jedna duša, da nas povezuje i sjedinjuje njegov Duh. Tada nema stvari koju nam Bog po molitvi ne bi dao. Molitva je osobni izričaj moje osobne vjere i moje želje da se sjedinim s Bogom.

3) Marija rađa Sina Božjega i sina svoga. Ona ga je “po svojoj vjeri i poslušnosti Duhom Svetim začela i rodila” (LG 63; “Marialis cultus” 19).

Tako rađa i Crkva: po vjeri i poslušnosti, snagom Duha. Poslanje Marijino poslanje je i Crkve. Crkva smo svi mi. Ja se predajem Bogu u vjeri, pouzdanju, ljubavi i poslušnosti te u osobnom sjedinjenju s Bogom začinjem i rađam Božji život, koji onda dajem drugima. Život kršćanina, Božjeg svjedoka, mora biti plodan Božjim životom – za druge.

4) Marija prinosi, dariva Sina, potaknuta istim Duhom po kome ga je i začela. Kad Marija prikazuje Isusa, ne izvršava samo Mojsijev propis. Ona s Onim koji joj je draži od nje same dariva sebe Bogu. Jaslice i Kalvarija jedna su stvarnost, jedno predanje, jedna žrtva.

Crkva, zajednica vjernika, neprestano na oltarima prinosi Sina Božjega i samu sebe i tako potvrđuje žrtveni karakter svoga poziva. Predanje Bogu je cilj ljudskog života i vrata u vječni život.

Isusovo krštenje na Jordanu

(Mt 3,13–17; Mk 1,9–11; Lk 3,21–22)

Prvi Isusov korak u javni život: ide na Jordan, uključuje se među one koji su se javno priznali grešnicima i koje je Ivan krštavao. Kako je Isus na sebe uzeo grijehe svijeta, kako “ga je Bog za nas učinio i grijehom i prokletstvom”, Isus je i sam htio primiti krštenje.

Gledam Isusa kako prilazi Ivanu, slušam njihov razgovor, gledam čin krštenja, Isusa kako moli, gledam rastvoreno nebo, oči vide svjetlo, Duha u obliku goluba, uši slušaju riječi: “Ovo je Sin moj, ljubljeni moj, u njemu mi sva milina!” Nastojim ući u tajnu Isusova Srca!

Isus se krstio krstom kajanja i pokore. U moje ime, javno se priznao grešnikom, kajao se za grijehe i Ivan ga je “oprao”. To je vanjski znak da je u Isusu i meni Bog oprostio...

Uvrštavam li se ja spremno među grešnike ili se guram među pravedne? Kajem li se za grijehe? Nije li Isus rekao da nije došao zvati pravednike, nego grešnike? Da je došao spasiti ono što je izgubljeno?

Isus je ustanovio krštenje kao kupelj od grijeha i kao izvor vječnog života. Iako sam po naravi grešan čovjek i moram biti spreman priznati se grešnikom... ja sam kršten, rođen iz vode i Duha Svetoga za Božji život.

“Dok se Isus molio, otvori se nebo...” Evandelist Luka naglašava da se Isus poslije krštenja molio: srcem je bio kod Oca, ljubavlju je pozivao Oca da siđe na zemlju koju će On svojim životom, smrću i uskrsnućem otkupiti. Dok se molio, doista se nebo otvorilo, sišlo je na zemlju. Od tada shvaćam da je sam Isus ulaz, vrata u nebo.

Ako se povežem, sjedinim s Isusom, i ja gledam u vjeri otvoreno nebo, Duha kao goluba, čujem neizrecive riječi Očeve ljubavi, pun ushita zahvaljujem Bogu za krštenje i trudim se živjeti kao dijete Božje, Božjim životom.

“Side na njega Duh Sveti u tjelesnom obliku, poput goluba...” Duh Sveti je povezanost Oca i Sina, život Oca i Sina, ljubav Oca i Sina. Objavom Duha Svetoga Bog u Isusu i po Isusu povezuje nebo i zemlju, Boga i čovjeka... Ispunja li me, prožima li me i vodi li me Duh Sveti? Slušam li njegova nadahnuća i poticaje?

I dođe glas s neba: “Ti si Sin moj, ljubljeni moj, koga sam odabrao!” Ove riječi odnose se neposredno na Isusa. Ali po njemu i u njemu i na mene. Sveti Pavao kaže: “Zamilova nas u Ljubljenome!” Svatko od nas je u Isusu i po Isusu ljubljeni sin Očev, ljubljena kćerka Očeva, izabranik, izabranica, miljenik, miljenica Očeva Srca...

Vjerujem li da sam ja sin Božji, kćerka Božja, miljenik Božji, miljenica Božja, odabranik Božji, odabranica Božja? I da je to važnije od bilo koje zemaljske stvarnosti?

Prijateljstvo s Bogom i ljudima

Prijateljstvo je idealan odnos između čovjeka i Boga, između čovjeka i čovjeka, ozračje nutarnje otvorenosti u kojoj se Bog i čovjek, čovjek i čovjek, najlakše prepoznaju kao bliski.

Prijateljstvo je afinitet dviju osoba, sposobnost da svoje radosti i žalosti, brige i zadovoljstva, uspjehe i neuspjehe rado dijelimo s drugima. Sposobnost da uđemo u život drugoga, da hodamo s drugim na životnom putu. Otvorena vrata svoga doma pred otvorenim vratima doma svoga bližnjega. Suživot osoba. Obogaćivanje drugih života i obogaćivanje svoga života životima drugih. Otvorena vrata u svijet izvan osobnoga svijeta. Otvorena vrata prema našem najboljem "Prijatelju" koji je "dao svoj život za nas svoje prijatelje" (Iv 15,13).

"Vrijednost čovjeka kao čovjeka nadilazi odnos poslodavac – radnik, učitelj – učenik, muškarac – žena. Prije negoli netko u prijateljstvu otkrije drugoga i sebe kao bogata ili siromašna, muškarca ili ženu, učitelja ili učenika, otkriva sebe i drugoga kao čovjeka. Čovjek svjestan svoga bogatstva i svoga siromaštva postaje u prijateljstvu svjestan da mora davati što ima i primati ono što nema..." (Ignace Lepp "Psihologija prijateljstva", str. 136).

Iv 15,12–16: "Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje. Vi ste prijatelji moji ako činite što vam zapovijedam. Više vas ne zovem slugama... vas sam nazvao prijateljima jer vam priopćih sve što sam čuo od Oca svoga. Ne izabrate vi mene, nego ja izabrah vas i postavih vas da idete i rod donosite i rod vaš da ostane te vam Otac dadne što ga god zaištete u moje ime."

Isus želi da između njega i mene bude prijateljska otvorenost. Sa svoje strane učinio je najviše što se može učiniti: dao je svoj život za mene, svoga prijatelja. Ali doživjeti njegovo prijateljstvo prema meni mogu samo ako sam mu sličan. Samo ljubav otkriva ljubav. Samo

prijateljski stav otkriva prijatelja. Doživjeti Isusa kao prijatelja, ući u njegov svijet, mogu ako djelujem, ako činim što On hoće. "Svoj svijet" opisuje riječima: "priopćih vam sve što sam čuo od Oca svoga"; dao nam je ono što je najljepše, najbolje, božanski dobro, što mu je najdublje u Srcu: odnos prema Ocu. Yves Raguin u knjizi "L'esprit sur le monde" govori o izvorima, o srcu svih prijateljskih odnosa: Otac i Sin uronjeni u svoju ljubav, u svoga Duha! Tim Duhom Bog želi zagrliti cijeli svijet, svako ljudsko biće.

Poslanje Crkve, svakoga od nas, jest da stalno živimo u Duhu, u otvorenosti Bogu i ljudima, u prijateljstvu, da bismo tako Božji život nosili u sebi i poklanjali drugima, kao što je Isus Očev život poklonio nama. Isus to želi: "Kao što je Otac mene poslao, i ja šaljem vas!" (Iv 20,21). Bog je zbog prijateljevanja s ljudima predložio Izabranom narodu Savez. Bog je kroz Isusa Prijatelja sklopio Novi, Vječni savez sa svim ljudima. Bog želi po meni, po mom prijateljstvu povezati svijet sa sobom.

No naš Prijatelj nije bio prihvaćen: "K svojim dođe, i njegovi ga ne primiše!" (Iv 1,10–11). To je razlog zašto na svijetu tolika osamljenost, osjećaj napuštenosti, izgubljenosti. "A onima koji ga primiše dade moć da postanu djeca Božja; onima koji su rođeni od Boga" (Iv 1,10–13). Biti dijete Božje – znači biti prijatelj s Bogom i ljudima.

Prijateljstvo između Isusa i mene plod je njegove inicijative: on je mene izabrao. Razlog – da naše prijateljstvo urodi dobrim djelima, Božjim djelima.

Zbog čega se danas čovjek teško odlučuje za prijateljstvo? Ako kao dijete nije bio prihvaćen pa nosi rane, ako je psihički labilan, ako ne prihvaća samoga sebe, ako ne prihvaća druge, ako se ne izdigne iznad sebičnoga mentaliteta u kome živi, ako se ne odluči za nesebičnu ljubav, ako želi sam sebi biti središte...

Isuse, prijatelju! Uvedi me u prijateljstvo sa sobom i ljudima!

Kušnja u pustinji

(Mt 4,1-11)

Isusova kušnja u pustinji otkriva njegov životni program. Svaka Isusova misao, riječ, gesta za nas je od bitne važnosti, treba biti program našega života.

“Odvede ga Duh u pustinju...” da kroz 40 dana posti, moli, da pobijedi sotonsku napast. Biblijski broj 40 znači mnogo: Izraelci su lutali pustinjom 40 godina, Mojsije je molio i postio na Sinaju 40 dana... Duh Sveti vodi svako-
ga čovjeka u pustinju pokore, samoće, molitve, Božje bli-
zine, ali i kušnje. Dajem li se ja voditi od Duha Svetoga u svoju pustinju? Pobjeđujem li snagom Duha Svetoga na-
pasti?

“Za to vrijeme nije ništa jeo...” Post, razne vrste po-
kore, mrtvljenje, odricanje... sastavni su dio kršćansko-
ga života. Isus je rekao da se “ovaj rod izgoni postom i
molitvom”. Kakvo mjesto zauzimaju post i pokora u mom
životu?

Napasti počinju zamkom: “Ako si Sin Božji”, to jest, ako te Bog voli, onda slijedi da imaš pravo na užitke, uspjeh, čast i vlast. Nasjedam li ovom mentalitetu?

“Ako si zaista Sin Božji, reci ovom kamenju da postane kruh.” Napasnik želi da Isus svojom božanskom moći gospodari svojim životom, da sebi olakša muke ovozemnoga života i tako ga izvede iz pustinje, da nadnaravna moć bude podvrgnuta ovozemnoj stvarnosti. Kruh je život. Napasnik uvijek stavlja na prvo mjesto onu nižu čovjekovu stranu. “Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz Božjih usta!” Isus uspostavlja ravnotežu tako da svaka moć bude na svom mjestu: nije rekao da čovjek ne živi o kruhu, nego “ne živi samo o kruhu”. Božja riječ, Božja volja treba upravljati “kruhom našega života”. Tako čovjek ostvaruje sebe... Đavao mi govori da je moj život moja stvar, da ovisi samo o meni, da sam ja svoj gospodar. Odatle napast na samodostatnost, samoodređenje, bez obzira na Božju riječ, Božju

volju... No moj život je prije svega dar Očev. Zato ga trebam odživjeti prema njegovim planovima kao upravitelj dobara, a ne kao gospodar. Borim li se za dominaciju duha nad tijelom?

“Ako si zaista Sin Božji, baci se dolje...” Kad ljudi vide da dolaziš odozgor, svi će ti povjerovati, pokloniti se... Ali Isus zna da njegovo djelo spasenja ne ovisi o mišljenju i prihvaćanju ljudi, da mora ići putem koji je Otac odredio. Sve drugo bi bilo kušanje Boga. “Ne kušaj Gospodara, Boga svojega!”... Možda mislim da uspjeh moga života ovisi o tome koliko me ljudi cijene, što o meni govore i pišu? Ili vjerujem da mogu i bez toga uspjeti? Jedini čovjekov pravi uspjeh je izvršavanje volje Božje. A to ne ovisi o vanjskim okolnostima, nego o Bogu i o meni. Nadvladam li sklonost prema slavi zadovoljan onim da sam neizrecivo vrijedno dijete Božje?

“Sve ću ti ovo dati ako padneš ničice te mi se pokloniš” – kaže Napasnik Isusu nakon što mu je pokazao sva kraljevstva svijeta i njihovu raskoš. Potiče ga da ljude nasiljem, mržnjom, ratom, razaranjem, ubijanjem podvrgne sebi i da nad njima vlada. Vladati nad drugima đavolski je program s ljudskim životima. Isus odgovara: “Pisano je: ‘Gospodaru, Bogu svomu se klanjaj i njemu jedinom služi!’” Mnogi prihvaćaju đavolski program i odatle mnoga zla. Isus će “izbaciti kneza ovoga svijeta” i zavladatai ljudima, ali kako? “Kad budem uzdignut sa zemlje (raspet na križ iz ljubavi), sve ću privući k sebi (ne silom, nego ljubavlju)”... Gdje god ljudi žive zajedno, postoji napast da jedni nad drugima vladaju. Na koji specifičan način ovu sklonost prepoznajem u sebi? Nadvladam li je ljubavlju, Duhom služenja, na korist sveopćega napretka ljudi?

Evandjelje – Borba dvaju svjetova

I.

Sva naša životna borba vrti se oko dvije stvarnosti:

Isus Krist je došao od Oca k nama da nam donese Božji svijet, da nas uvede u taj svijet, da nas povede kući, Ocu.

Naša narav, suprotno, želi “prizemljiti” nebeske stvari, Božju stvarnost, zarobiti je u naš mali, ograničeni, zemaljski, prolazni svijet, učiniti je slugom zemaljskim interesima.

Stvarni sukob ovih dvaju svjetova prepoznajemo gotovo na svim stranicama Evandjelja. Isus i njegov svijet s jedne strane – njegovi učenici i njihov svijet s druge strane.

Isus ih je pozvao da ga slijede. Oni neprestano nastoje prinuditi Isusa da slijedi njih, da ispunja njihove želje, ostvaruje njihova očekivanja. U Božjoj riječi prepoznat ću sebe.

Lk 2,34: Isusovi suvremenici očekujui slavnoga Mesiju. Bog po starcu Šimunu govori da će “ovaj biti postavljen... za znak osporavan”. – Očekujem li da se u svom životu proslavim, da uspijem ili sam spreman na neugodnosti, protivljenja, prezir, progone?

Mt 10,16: Isus: “Šaljem vas kao ovce među vukove... ljudi će vas predavati sudovima, bičevati vas... Svi će vas zamrziti zbog imena mojega... Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo... Nisam došao donijeti mir nego mač... Tko ne uzme križa svoga i ne pođe za mnom, nije mene dostojan. Tko nađe svoj život, izgubit će ga, a tko izgubi svoj život poradi mene, naći će ga.” – Učenici, naprotiv, stalno sanjaju o tome “tko bi od njih mogao biti najveći” – i to nakon tri godine boravka s Isusom. – Svladavam li uspješno stalnu napast da budem poznat, velik, vrijedan u očima ljudi – prihvaćajući nepoznatost, neuglednost, malenost?

Lk 10,21: Mi vrednujemo ljude po svojim kriterijima. To su fizičke, intelektualne, psihičke, duhovne kvalitete.

Po njima ljudi postižu uspjeh, stječu ugled, osiguravaju budućnost, nadmoć nad drugima. Isus, naprotiv, tvrdi da se kraljevstvo nebesko – apsolutna čovjekova vrednota – ne postiže ni inteligencijom ni ugledom ni moći, jer “Otac nebeski sakriva pravu mudrost i prave vrednote od mudrih i umnih, a objavljuje ih malenima”. – Radujem li se više onom što imam ili onome što jesam: dijete Božje?

Lk 16,13: Mi se pouzdajemo u ono što vidimo, pipamo što nam donosi konkretnu materijalnu, vidljivu korist. Isus jednom rečenicom izriče bit Evandelja: “Ne možete služiti Bogu i bogatstvu!” Traži da naše pouzdanje u nje ga bude apsolutno veće od pouzdanja u bilo koja dobra ovoga svijeta. – Koji od dva životna puta svakodnevno odabirem: da sve što imam prodajem ili da sve što imam predajem, dajem?

Lk 11,28: Ženi koja više kako mora biti divno Isusovoj Majci što ima takva Sina Isus odgovara da su važnije i da još više usrećuju duhovne veze s njim koje ostvarujemo slušanjem i usvajanjem njegovih riječi. – Imam li duhovno iskustvo bliskosti s Bogom i ljudima?

Mt 11,16: Isusov sud o njegovim suvremeniciima (i o svima nama): mi smo kao djeca koja se stalno igraju na trgu i jedni drugima dovikuju: “Zasvirasmo vam i ne zai-graste, zakukasmo i ne zaplakaste.” Sve se, dakle, cijeli svijet, mora prilagoditi njihovim (našim) prohtjevima, željicama, raspoloženjima... Isus svoju prisposobu potvrđuje primjerom farizejskoga ponašanja prema Ivanu Krstitelju i prema njemu: za Ivana, koji je bio velik pokornik, rekoše da ima đavla, a za Isusa, koji se izvanjskim načinom života posve prilagodio nama ljudima, rekoše da je izjelica i pijanica. A Isus je došao da nam riječju i primjerom pokaže kako se u svemu trebamo prilagoditi i podvrgnuti volji Božjoj. – Čekam li u životu zgodne prilike da nešto dobro napravim ili koristim one prilike (i neprilike) koje su mi dane?

Evandjelje – Borba dvaju svjetova

II.

Mk 2,21–22: U raspravi o postu i farizejski i Ivanovi učenici žele da se Isus prilagodi njima, da poprimi neke običaje koji su već postojali, da se uključi u njihove suvremene vjerske tijekove, da definira koje su glavne smjernice njegova učenja i njegove škole. Isus kaže da je njegov nauk nešto posve novo, da ga i ne pokušavamo izjednačavati sa svojom praksom. Njegov nauk je apsolutna novost i svatko ga mora kao takva prihvatiti: “Nitko ne prišiva krpe od prijesna sukna starom odijelu... i nitko ne ulijeva novo vino u stare mješine.” – Želim li ozbiljno do kraja prihvatiti Isusov nauk i Isusovu volju i primijeniti je u svakom času i na sve prilike svoga života?

Mk 5,17: Isus oslobađa opsjednutoga Gerazenca kako bi ljudima pokazao svoju moć nad Zlim koji ih svojim lažima drži u ropstvu. To oslobođenje morali su “platiti” krdom svinja koje je sotona podavio u jezeru. Gerazenci, razočarani nad svojim gubitkom, zamoliše ga da otiđe od njih. Nisu vidjeli ništa dalje od svojih svinja, od svoga imanja, od ovozemaljskih potreba. – Što sam sada u svojoj velikodušnosti konkretno spreman ponuditi Isusu, odreći se nekih – i tako “platiti” prijateljstvo s njime?

Mk 7,3: Farizeji traže da se Isus prilagodi njima i njihovu načinu shvaćanja. Isus im odgovara: “Ovaj me narod usnama časti, a srce mu je daleko od mene.” Od njih traži da se radikalno promijene, da svoje srce očiste; samo tako će moći dostojno služiti Bogu. – Znam li praviti razliku između običaja i sadržaja, forme i smisla, vanjštine i nutrine i želim li u svemu i po svemu svoje srce dati Bogu?

Lk 9,22–44; 18,37: Kad god su Isusovi učenici bili u napasti da Isusov i njihov životni put shvate kao put slave i moći – Isus im stavlja pred oči da “Sin čovječji mora biti predan, ponižen, odbačen, mučen, ubijen, ali će treći dan uskrsnuti”. – Nije li temelj svih mojih životnih razo-

čaranja u tome što ne prihvaćam život s njegovom bijelom i crnom niti, što se ne snalazim kada me snađu razne kušnje?

Lk 12,22: Učenicima koji su se puno brinuli za zemaljske potrebe reče: “Ne budite zabrinuti za život, što ćete jesti, u što ćete se obući... Otac vaš zna da vam je sve to potrebno... Nego, tražite kraljevstvo njegovo, a to će vam se nadodati!” – Molim li s pouzdanjem da će mi Bog dati sve što mi stvarno treba? Molim li više za duhovna nego za materijalna dobra, više za vječna nego za prolazna, zemaljska?

Mt 13,44: Nebesko kraljevstvo nije kao neki dodatak onomu što imamo, da budemo bogatiji. Onaj tko hoće ući u kraljevstvo Božje, mora biti spreman sve prodati, sve žrtvovati, svega se odreći i tako, razvlašten od svega što ima i što jest, može samo samim sobom “kupiti” najdragocjenije zrno bisera s kojim se nikakvo zemaljsko bogatstvo ne može ni uspoređivati. – Je li meni Bog vrjedniji od svega što mi je vrijedno, je li mi draži od svega što mi je drago, jesam li spreman sve dati da bih živio s njime?

Iv 6,1–71: Isus je umnožio kruh i ribe i nahranio ljude. Ljudi su ga zato htjeli učiniti kraljem – iz sebičnih interesa. Apostoli su im se priključili i već gledali Isusa na Davidovu prijestolju. Isus ih prinudi da otplove. A ljudima, koji su ga došli tražiti u Kafarnaum, reče da ga traže zato što su se najeli. Kad im je obećao duhovnu hranu, za vječni život – svi ga ostaviše. “Hoćete li i vi otići?” izazovno pita Isus apostole. On ne želi svoju božansku moć upotrijebiti da služi isključivo zemaljskim interesima. – Dopuštam li Bogu da me čisti od navezanosti na ovozemaljsku stvarnost – da se u slobodi posvetim duhovnoj stvarnosti?

Mt 17,1: Kod Preobraženja učenici žele zaustaviti divan trenutak, uživati u njemu, dok im je Isus svojim preobraženjem htio pomoći da ustraju na putu prema Bogu, da ga slušaju i da mu do kraja povjeruju. – Vrednujem li svoj život prema ugodnim pobožnim osjećajima ili prema spremnosti da u svemu slušam glas Božji?

Evandjelje – Borba dvaju svjetova

III.

Mt 21,33: Vinogradari žele oteti Gospodaru vinograd da uživaju sami njegove plodove. Zato ubijaju gospodarove sluge, ubijaju i njegova Sina. – Gospodar ubija zle sluge i vraća u posjed svoj vinograd. – Koje plodove svojih talenata i svoga rada želim prisvojiti za sebe, a ne za Boga i bližnjega?

Mt 22,1: Kralj je priredio svadbenu gozbu sinu i pozvao uzvanike. Oni, svaki zabavljen svojim poslom: volovima, njivama, ženidbom... odbijaju doći. – Na koje sam radosti i ugodnosti navezan, kojim sam užicima zarobljen da se ne mogu odlučiti za posvemašnje predanje Bogu?

Iv 18,36: Isusa optužuju pred Pilatom da se pravi kraljem i da tako prijeti rimskom caru. Isus Pilatu govori da njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta, da prema tome nikoga ne ugrožava, nikome ništa ne oduzima. Znam li u sebi i u svom životu razlikovati zemaljsku od nebeske stvarnosti i u svom osobnom životu, u životu Crkve, u svijetu?

Lk 23,35: Glavari svećenički, farizeji, narod, vojnici govore: “Ako si sin Božji, siđi s križa pa ćemo ti vjerovati!” (Upotrijebi svoju božansku moć da spasiš ovaj zemaljski život!) Isus šuti, trpi, umire. Svoj zemaljski život On posve svjesno i dragovoljno stavlja u službu vječnoga života, Božjega kraljevstva, Božje volje. – Mislim li i ja da sam Bogu drag, blizak samo onda kada me čuva od teškoća i osigurava mi komotan život – ili se, naprotiv, spremno odričem ugodnosti radi svoje duhovne koristi i radi duhovne koristi drugim ljudima?

Lk 24,13: Dvojica učenika na putu u Emaus priznaju da su se razočarali, da su izgubili nadu jer Isus nije ostvario njihova očekivanja: da stalno ostane “prorok – silan na djelu i na riječi pred Bogom i narodom”. Isus im govori da je trebalo trpjeti, umrijeti jer je to bio jedini put da

se dođe do slave, ne zemaljske, nego nebeske, vječne, za što je Isus i došao na zemlju i sve podvrgnuo tom cilju. – Držim li se tvrdoglavo slike kako bi trebao izgledati moj život ili dopuštam da ga Bog oblikuje kako on hoće vjerujući da je tako za mene najbolje?

Mt 28,17: Isus uzlazi na nebo, ostvario je Božju volju: životom, smrću i uskrsnućem spasio je svijet. Ali, “neki posumnjaše”, pitali su: “Hoćeš li sada uspostaviti Davidovo kraljevstvo?” Isus nije ostvario zemaljsko kraljevstvo, nije drugima oteo kraljevstvo, nije donio zemaljski raj. – Sumnjam li u Božju ljubav i dobrotu prema meni zato što mi nije dao ono što sam od njega tražio, molio?

Mt 28,18: “Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji!” – to je vlast nad Knezom ovoga svijeta, nad zlom u našim srcima, vlast nad grijehom koji je najveće zlo. Ali to nije vlast nasilja nad drugima, vlast gospodarenja, vlast za iskorištavanje drugoga. Prihvaćam li da je najveća moć svakoga čovjeka u tome da pobijedi zlo, grijeh, svoju sebičnu volju i da tako postaje pravi gospodar, vladar, kralj?

Dj 2,1: Dolaskom Duha Svetoga, Duha koji je apostole i Jeruzalemce uveo u svu Istinu, koji ih je uveo u Božji svijet, o kome je Isus stalno govorio – napokon su se promijenili, shvatili su Istinu, dopustili da ih promijeni – pobijedio je Božji svijet. – Dopuštam li Duhu Svetom da me prosvjetljuje, jača, vodi, preobražava?

Govor na Gori – Božanska povelja slobodâ

(Mt 5,1–12; DV 278)

Božja riječ je kao kiša. Pada na zemlju, natopi je, ozele ni i oplodi. Sv. pismo je Božja riječ. Evandjelja su vrhunac Božje riječi. Jezgra Evandjelja je Isusov Govor na gori. On sadrži sve što Bog želi reći čovjeku.

U duhu se penjem na goru. Pogledom se susrećem s Isusom. Kao da mi govori: Sad ću ti reći sve što trebaš znati i činiti. Čitam ovaj tekst i slušam Isusa.

Ugledavši mnoštvo, uzide na goru. I kad sjede, pristupe mu učenici. On progovori i stane ih naučavati: “Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko! Blago ožalošćenima: oni će se utješiti! Blago krotkima: oni će baštiniti zemlju! Blago gladnima i žednima pravednosti: oni će se nasititi! Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe! Blago čistima srcem: oni će Boga gledati! Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati! Blago progonjenima zbog pravednosti: njihovo je kraljevstvo nebesko!” “Blago vama kad vas – zbog mene – pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima!”

Na gori, simbolu uzvišenoga Božjeg svijeta, Isus izriče ono što mu je najviše na Srcu. Daje nov pogled na sve što postoji. Radikalno mijenja ljestvicu vrednota ovoga svijeta. Proglašava zakon slobode kako bi se čovjek mogao opredijeliti za ljubav.

Slušajući što Isus govori, razmišljam koliko sam privatio Kristov pogled, mentalitet, Kristovu mudrost.

1) Siromah duhom je nenavezan, nikim i ničim zarobljen, slobodan od svega stvorenoga, u slobodi uzdiže pogled i srce prema Cilju – kraljevstvu nebeskom.

2) Ožalošćeni je slobodan od navezanosti na ono što je postigao. Svjestan je da u njemu i oko njega ima puno toga što nije dobro. Teško mu je zbog toga. Ne miri se s

time. Pati što nije onakav kakva ga je Bog zamislio. Trudi se biti ono što treba biti.

3) Krotki, blagi, strpljivi ukorijenjen je u Božjem svijetu, prožet Božjom milošću i ljubavlju, uživa Božji mir. Slobodan je od želje da se bori za bilo što ili bilo protiv čega jer ima ono najviše – Boga. Zna da “onaj koji se mača hvata od mača i gine”.

4) Gladan i žedan pravednosti nije vezan uz ono što je postigao, nego gleda ono što još mora napraviti. Vjeruje da može biti pravedniji, bolji i trudi se to svakodnevno ostvarivati. Bog mu osigurava uspjeh.

5) Milosrdni se ne vrti oko sebe i svojih muka. Ima slobodan pogled. Srcem vidi potrebe i muke onih oko sebe i djelotvorno pomaže gdje, kako i koliko može.

6) Čista srca je onaj koji, svjestan da je Božje dijete stvoreno za vječnu ljubav, ne želi svoje srce zarobiti ljubavlju prema bilo kome i bilo čemu prolaznome. U slobodi daruje svoje srce onoj Ljubavi koju prepoznaje u svim okolnostima.

7) Mirotvorac u sebi nosi Božji mir. Taj mir je jači od svih nemira. Plod je pobjede dobra nad zlom. Svoj mir pobjednika širi oko sebe. Slika je Boga mirotvorca.

8) Progonjeni zbog pravednosti nije ovisan o prilikama i neprilikama, izdiže se nad dobre ili loše postupke, nije uvjetovan ljudskim ovozemaljskim ostvarenjima. Vjeruje da se može ostvariti i kad je neostvaren – poput Isusa osuđenoga, mučenog i ubijenog. Spreman je zbog istine trpjeti. Opredjeljuje se za pravednost i kad ga zato progone. U sebi nosi mir i onda kada ga izvana opterećuju nemirni ljudi. Živi u ljubavi i kad ga ljudi zbog toga mrze.

Ovakve Isus naziva blaženima. Oni se uistinu ostvaruju već ovdje na zemlji, a na drugom svijetu osigurano im je kraljevstvo nebesko.

Jesam li ja među njima? Želim li se ozbiljno opredijeliti za takav životni nazor i takvu praksu?

Isus poziva apostole

(Iv 1,35–51)

Bog čovjeka poziva:

- a) kada ga stvara, daje mu određene osobine i darove koje treba ostvariti,
- b) kada mu daje dar vjere i krštenja, poziva ga da nastavi Kristovo djelo: “Pođite i učinite mojim učenicima sve narode...!” (Mt 28,19),
- c) kad čovjeka uputi u određeno zvanje i sredinu, daje mu i konkretnu zadaću.

U tom svjetlu prepoznat ću put kojim Bog mene vodi i zadaću koju mi povjerava.

Iv 1,35–51: Dvojica Ivanovih učenika – kad su čula Ivanove riječi: “Evo Jaganjca Božjega koji oduzima grijeh svijeta!” – podoše za Isusom... Kako je Isus mene pozvao da surađujem s njim: po savjesti, preko ljudi, događaja?

Isus se obazre i vidjevši da idu za njim, upita ih: “Što tražite?”... Isus i mene pita: Kad mene tražiš, što zapravo hoćeš, što tražiš?

Oni mu rekoše: “Rabbi” – što znači: “Učitelju – gdje stanuješ?”... Bili su zbunjeni i izrekli su ono što im je najdublje na srcu: Gdje se tebe može naći? I mene najviše zanima gdje Isus boravi, gdje se Isus može naći, u kakvu ozračju, raspoloženju, pod kojim uvjetima?

Reče im: “Dođite i vidjet ćete.”... Nije im teoretski tumačio gdje trenutno stanuje. Želio je da dođu, da vide, da osjete, iskuse njegovu blizinu, osobu, da im On može dati ono što stvarno traže.

Podoše dakle i vidješe gdje stanuje i ostadoše kod njega onaj dan. Bila je otprilike deseta ura... Odazvali su se. Pošli su s njim, prijateljski razgovarali. Taj susret im je ostao neizbrisiv. Svaki pravi susret s Isusom je neizbrisiv. Ostavlja trajne tragove. Obnovit ću u sjećanju susret

s Isusom koji je bitno utjecao na moj život. Oživjet ću ga jer mi on i sada ima nešto reći.

Jedan od one dvojice bijaše Andrija, brat Šimuna Petra. On nađe svoga brata Šimuna te će mu: “Našli smo Mesiju!” – što znači “Krist – Pomazanik”. Dovede ga Isusu... Plod Andrijina susreta s Isusom bio je djelotvoran. Andrija je potaknut da pozove brata Šimuna... Kakav plod je donio moj susret s Isusom? Koga sam doveo Isusu? Ljudi koji su susreli Boga, ne mogu šutjeti, zrače i kad šute, njihov život jednostavno mora biti djelotvoran, bez obzira na koji način.

Isus pogleda Šimuna i reče: “Ti si Šimun, sin Ivanov! Zvat ćeš se Kefa!” – što znači “Petar – Stijena”... Prvi susret sa Šimunom mijenja mu ime. Simboličnim novim imenom otkriva mu budućnost, zadaću koju će ostvariti: bit će mnogima stijena, oslonac, znak nepokolebljive čvrstoće, neslomivosti, nepobjedivosti, vrata paklena neće nadvladati ni Petra ni Crkvu, jer su jedno s Kristom.

Sutradan Isus nađe Filipa i reče mu: “Pođi za mnom!”... Jednostavan, kratak, jasan poziv: pođi za mnom – bez opisivanja, mudrovanja. Jednostavnom srcu jednostavan poziv.

Filip nađe Natanaela i javi mu: “Našli smo onoga o kome je pisao Mojsije u Zakonu i Proroci: Isusa, sina Josipova, iz Nazareta.” Svoje uvjerenje prenosi na prijatelja. Reče mu Natanael: “Iz Nazareta da može biti što dobro?”... Natanaelova iskustva s Nazarećanima nisu dobra. Ali Bog se ne ravna ljudskom logikom. Filipov argument Natanaelu jednostavan je kao i Isusov: “Dođi i vidi.”... Isus zna kako će s Natanaelom: “Evo istinitog Izraelca u kojem nema prijevare!”... Ulazi u njegovu nutrinu, otkriva ono najdublje u Natanaelu: “Vidjeh te prije negoli te Filip pozva, dok si bio pod smokvom.” Nato će mu Natanael: “Učitelju, ti si Sin Božji! Ti kralj si Izraelov!”... I Natanael pođe za njim... I toliki drugi... do danas. Treba se odazvati Isusovu pozivu. Ostalo će slijediti: “Zaista, zaista, kažem vam: gledat ćete otvoreno nebo i anđele Božje gdje uzlaze i silaze nad Sina Čovječjega.” Kristov poziv upravljen meni završava u vječnosti.

Isus šalje apostole

(Mt 10,1–16)

Isus je izabrao apostole najprije da budu s njim, da ga slušaju, da gledaju što čini. Želio ih je uputiti u naviještanje Radosne vijesti. To je njegov način: najprije čovjeka povezuje sa sobom, uči ga svojoj mudrosti, privikava ga na suradnju s milošću i kad čovjek stekne dovoljno iskustva, prenosi ga na druge.

“Isus dozva dvanaesticu i dade im vlast nad nečistim dusima: da ih izgone i da liječe svaku bolest i svaku nemoć.” I meni je Isus dao moć da pobijedim zlog duha: laž, mržnju, ubijanje (Iv 8,44). Istinoljubivost i pravednost u svim prilikama, snaga opraštanja i pozitivan stav prema drugima dokaz su da imam moć nad zlim. Liječiti bolest i nemoć znači puninu života koju je Isus donio predavati drugima.

A ovo su imena dvanaestorice apostola: Šimun i Andrija, Jakov i Ivan, Filip i Bartolomej, Toma i Matej, Jakov Alfejev i Tadej, Šimun Kananaj i Juda Iškariotski, koji ga izda... Mogu li s uvjerenjem čuti kako Isus izgovara moje ime i povjerava mi zadaću naviještanja, prilagođenu mojim sposobnostima i okolnostima života?

Tu dvanaesticu posla Isus uputivši ih: “K poganima ne idite i ni u koji samarijski grad ne ulazite! Pođite radije k izgubljenim ovcama doma Izraelova!” Sam Isus je propovijedao domu Izraelovu. Učenike upućuje da najprije propovijedaju svojim sunarodnjacima. I meni kaže da naviještam radosnu vijest najprije najbližima, s kojima živim, radim, družim se.

“Putom propovijedajte: ‘Približilo se kraljevstvo nebesko!’” Put simbolizira život, sve trenutke, sve osobe s kojima se susrećemo, sve prilike i neprilike u kojima se nađemo. Ako sam sjedinjen s Kristom, ako u sebi nosim kraljevstvo nebesko, ja ga približavam drugima. Jesam li naučio vještinu kako prenositi svoje uvjerenje na druge i kako poštivati drugoga da rado i slobodno uđe u Kraljevstvo koje sam mu približio.

Bolesne liječite, mrtve uskrisujte, gubave čistite, zloduhe izgonite! Snaga Božje riječi je u liječenju. Ne mora ono biti samo tjelesno. Ni Isus nije izliječio sve bolesnike. Ali ako naučim ljude da s pouzdanjem mole za ozdravljenje, onda će ih Gospodin ili izliječiti ili će ih uzeti kao bliske suradnike u svojoj patnji za spasenje svijeta.

Mrtve uskrsavam kada ljude koji su zatvoreni u svoju sebičnost i mrtvi za druge, otvorim i uputim da služe drugima. Gubave čistim kada ljudima pomognem da se oslobode robovanja strastima koje ih kao guba razaraju i dovodim ih do nutarnjega zdravlja i jakosti. Zloduhe izganjam kada ljude podižem iz sotonskoga mentaliteta laži, nepravde, neprijateljstva, negativističkoga stava prema bilo kome ili čemu.

“Besplatno primiste, besplatno dajte!...” Isusov naglasak na besplatnosti rada proizlazi iz duha Evanđelja koje čovjeka oslobađa od svake navezanosti na dobra koja posjeduje i od svake želje da nešto stekne. Svaki posao, a pogotovo duhovni posao, mora biti čin čiste ljubavi bez primisli na koristoljublje.

“U koji god grad ili selo uđete, razvidite tko je u njemu dostojan: ondje ostanite. Ulazeći u kuću, zaželite joj mir. Bude li kuća dostojna, neka mir vaš siđe na nju. Ne bude li dostojna, neka se mir vaš k vama vrati.” Isus želi da imam inicijativu u naviještanju Evanđelja, da se u Duhu prijateljski povežem s ljudima, da svi budemo “jedno srce i jedna duša”. Ako doživim neuspjeh, ne smijem klonuti, izgubiti mir. Treba nastaviti propovijedati, biti uporan.

“Gdje vas ne prime... izidite iz kuće ili grada toga i prašinu otresite sa svojih nogu.” Ova gesta treba svjedočiti da su moje namjere bile čiste i nesebične, da nisam tražio nikakve koristi za sebe.

“Evo, ja vas šaljem kao ovce među vukove. Budite dakle mudri kao zmije, a bezazleni kao golubovi!” Isus iz moga naviještanja isključuje bilo kakvo nasilje. Niti se smijem dati isprovocirati lošim postupkom niti smijem odstupiti od duha Evanđelja.

Umna anje kruha

(Mt 14,13–21)

Isus je govorio: “Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz Božjih usta!” Ako se čovjek odluči Boga i Božju riječ staviti na prvo mjesto, onda se Bog pobrine za sve ostalo. Isus umnaža kruh i ribu i hrani one koji su ga slušali. Time dokazuje da se on brine za “ostalo”.

“Isus se odande povuče lađom na samotno mjesto.” Isus je rado išao na samotna mjesta. Isusa zato najlakše mogu naći kad se povučem u osamu, saberem se, dopustim da u molitvi čujem njegov glas, da mu odgovorim.

“Dočuo to narod pa pohrli pješice za njim iz gradova.” Narod je osjetio snagu Isusove osobe i Isusove riječi. Pohrlio je za njim. Prvi znak da me je Bog zahvatio jest želja da ga tražim, da ga želim susresti. Tražim li ja iskreno Gospodina? Što očekujem od njega u ovoj vježbi?

“Kad on iziđe, vidje silan svijet, sažali mu se nad njim te izliječi njegove bolesnike.” Gledam Isusovo lice, njegove oči dok gleda izmučeni narod. U njima vidim ljubav, sućut koja nema granica, želju da mu pomogne. Isus prilazi mnoštvu, prigiba se k bolesnicima, pogledom, kretanjem ih liječi, pridiže. Susrećem se s njegovim pogledom. Pita me trebam li njegovu pomoć? Trebam li od čega ozdraviti, u čemu ojačati, doživjeti veću snagu i radost?

“Uvečer mu pristupe učenici pa mu reknu: ‘Pust je ovo kraj i već je kasno. Otpusti dakle svijet: neka odu po selima kupiti hrane.’” Učenici se iskreno brinu za narod koji je cijeli dan slušao Isusovu riječ i skoro zaboravio na okrjepu. Bespomoćni mole Isusa za narod. Predlažu mu da otpusti narod. Neka se nekako sam snađe.

Ima trenutaka i prilika kada osjetim potrebu ljudima konkretno materijalno pomoći, ali nemam mogućnosti; kad im želim duhovno pomoći, ali ne znam kako. Osjećaj bespomoćnosti je stvarnost. Treba ga prihvatiti, ali ne i

kapitulirati pred njim. Isus je čudesno nahranio pet tisuća ljudi. Time mi je dao nadu da On može svaki problem riješiti. Želi da mu s pouzdanjem iznesem svoje potrebe, potrebe drugih. Ako sam otvoren za njegovu milost, i danas će učiniti čudo, bilo materijalno, bilo duhovno. U mojim potrebama, u potrebama drugih je li moje povjerenje u njega moj životni stav?

“Isus im reče: ‘Ne treba da idu, dajte im vi jesti.’ Oni mu kažu: ‘Nemamo ovdje ništa osim pet kruhova i dvije ribe.’” I meni Isus kaže: ako želiš nekom pomoći, onda najprije pogledaj što sam možeš napraviti. I kad si svjestan svoje nemoći, znat ćeš se s pouzdanjem obratiti Bogu da ti pomogne. U susretu sa svojom nemoći susrest ćeš se s Božjom svemoći.

“A on će im: ‘Donesite mi ih ovamo.’ I zapovjedi da mnoštvo posjeda po travi. On uze pet kruhova i dvije ribe, pogleda na nebo, izreče blagoslov pa razlomi i dade kruhove učenicima, a učenici mnoštvu.” Gledam u duhu što se događa. Dok apostoli donose košaricu, Isus pogledom i kretnjom daje znak mnoštvu da posjeda. Uzdiže svoj božanski pogled kojim se sjedinjuje s Ocem, blagoslovom daje snagu onim kruhovima i ribama i oni se umnažaju. Božja moć koja daje zrnu da raste, daje kruhu i ribama da se umnažaju. On je Bog. On sve može. Ljubav ga tjera da nahrani gladno mnoštvo. Gledam Isusa kako je radostan što je mogao nahraniti narod, kao da govori: “Ja sam kruh života. Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijek.”

Opet nam se pogledi susretoše. Kao da njegov pogled prodire u moju nutrinu, prepoznaje moje nepovjerenje, želi ga izliječiti. Dopustit ću mu da me osvježi kad sam umoran, prosvijetli kad sam u tami, ojača kad sam slab, ispuni kad sam prazan... Kad molim prije jela, Gospodinov pogled me prati. Želi svojim blagoslovom mojoj hrani dati snagu da po njoj stalno rastem, preobražavam se, postanem mu što sličiji.

Dobri Samarijanac

(Lk 10,25–37)

Neki zakonoznanac upita Isusa: “Učitelju, što mi je činiti da život vječni baštinim?” Traži od Isusa odgovor na najvažnije pitanje o smislu života. Isus ga upućuje na Zakon: “U Zakonu što piše? Kako čitaš?” Zakonoznanac citira Pnz 6,5 i Lev 19,18: “Ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svoga, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svim umom svojim; i svoga bližnjega kao sebe samoga!”... Isus mu na to odgovara kratko: “To čini i živjet ćeš!”

No pismoznanc, želeći opravdati svoje pitanje, nastavi: “A tko je moj bližnji?” Pitanje nije bilo besmisleno. Židovi su imali ljestvicu od oko šest stupnjeva po kojoj su svrstavali ljude kao bližnje, počevši od najbližih pa do onih koje su Židovi jedva smatrali bližnjima. Za sve ostale zakon ljubavi nije vrijedio. Isus prisposodobom dokida tu ljestvicu. Pokazuje da su naši bližnji svi ljudi i da smo svi mi drugima bližnji.

Pripovijeda o čovjeku koji je bio napadnut, opljačkan, izudaran i napola mrtav ostavljen na cesti... Pokraj nje ga su prošla dvojica časnih vjerskih službenika: svećenik i levit. Vidjeli su ga, zaobišli i prošli. Ništa skandalozno. Ako bi mu prišli i htjeli mu pomoći, a možda je već bio mrtav (Isus kaže: “polumrtav”), oni bi se onečistili i po Zakonu onesposobili za vršenje vjerskih obreda. Isus ovdje navodi svećenika i levita da istakne Samarijančevu dobrotu u usporedbi s onima koji žive po Zakonu, ali nisu tako dobri kao taj mrski Samarijanac. Tako Isus upozorava kako vršenje Zakona nije dovoljno da čovjek “baštini život vječni”.

“Neki ga Samarijanac vidje, sažali se, pristupi mu i povije rane zalivši ih uljem i vinom... odvede ga u gostinjac i pobrinu se za nj...” Isus upita zakonoznanca: “Koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojнике?” Zakonoznanac je zatečen. Izbjegavajući i ime

Samaritanac, odgovori: "Onaj koji mu iskaza milosrđe." Bližnji je bio baš mrski Samaritanac. A na njega se, prema tadašnjem uvjerenju zakonoznanaca, ne odnosi zakon ljubavi. On ne živi po Zakonu. Iskrivljuje ga. Raškolnik je. Zavodi druge. Isključen je iz Saveza. Zato ga Židovi mrze. Ako ga Isus naziva bližnjim, znači da se i na njega mora odnositi zakon ljubavi.

U prisposobi Isus tumači Zakon, korigira ga, usavršava ga, nadilazi ga. Ruši sve dotadašnje ograde i okvire Zakona. Naglašava da su nam svi ljudi bližnji, da nema razlike među ljudima, da treba otkloniti distancu i udaljenost, da treba prevladati zapreke između nas i drugih, da otkrijemo drugoga kao bližnjega tako da mu se mi približimo, da prema svakom "drugom" moramo imati ljubavi.

Pred vrlo zahtjevnom zadaćom u opasnosti smo da zastanemo, da pomislimo kako se može živjeti i bez njega. Opasno je nasjesti toj napasti. Sebe možemo ostvariti samo prihvaćanjem drugih: "Samog sebe ćeš tek onda naći kada nađeš drugoga!" Razliku i udaljenost između nas i drugih, posljedicu sebičnosti i grijeha, svladavamo milosrdnom ljubavlju.

Samaritanac je u snažnom nutarnjem pokretu milosrđa nadvladao stoljetne razmirice i svađe između Samaritanaca i Židova, pobijedio mržnju i postao bližnji nesrećenome. On mi je putokaz. Krist traži da pođem putem milosrđa. Da nadvladam razlike: naravne, kulturne, nacionalne, vjerske; da pobijedim svaku odbojnost i mržnju. Samo "tako ću baštiniti život vječni".

Sveti oci su ovo čitanje tumačili kristološki: Isus je milosrdni Samaritanac. On se učinio bliskim meni. Pun milosrđa nadvladao je grijeh i uvrede koje sam mu nanio; prignuo se nada mnom koji sam ranjen sebičnošću i grijehom, kome je prijetila vječna smrt; izliječio me i spasio.

Isus će od zakonoznanaca, od svećenika i od narodnih vođa biti proglašen buntovnikom, onim koji iskrivljuje Zakon, koji zavodi narod i kao takav bit će izbačen iz svoga naroda. Farizeji, htijući ga pogrditi, rekoše: "Nismo li ti rekli da si Samaritanac i da imaš đavla?!"

Isus mi prisposodobom govori: Ljubav prema Bogu nedjeljiva je od ljubavi prema bližnjemu. I kao što je misterij milosrđa u korijenu Božje ljubavi prema meni, tako moje milosrđe prema drugima mora biti u korijenu moje ljubavi prema drugima.

Kao što se Isus za mene pobrinuo, tako od mene traži da se i ja brinem za druge, da budem drugima milosrdan. Primljeno milosrđe trebam dati drugima. Bog preko mene želi objaviti svoje milosrđe onima koji ga još ne poznaju.

Kad iziđem iz svoje uskogrudnosti, bit ću svjedok Božjega milosrđa. Kolika je snaga moje ljubavi prema Bogu? Ali i prema drugima? Koliko sam spreman biti milosrdni Samaritanac?

Svadba u Kani

(Iv 2,11)

Prvo čudo Isus je učinio na svadbi u Kani. Ne da izliječi bolesnika, uskrisi mrtvaca, oslobodi opsjednutoga. Pretvorio je vodu u vino da ne pokvari radost na svadbi.

Ova svadba je važna jer mistično oslikava naš život: kao što se mladenci na svadbi pripremaju za zajedništvo života, tako se i mi u ovom životu pripravljamo za zajedništvo vječnoga života s Bogom. Naš život, bez obzira koliko teškoća, patnji i zala nam ga zagorčavaju, jest Božji poziv na spasenje, na radost, na sreću, na sudjelovanje u Božjem životu, poziv na svadbenu gozbu Jaganjčevu.

Isus o svom životu govori kao o svadbi: On je Zaručnik koji je došao po svoju Zaručnicu (Iv 3,29). Njemu je Kralj priredio svadbenu gozbu (Mt 22,1). U Otkrivenju (21,9) naša ljudska povijest opisana je kao priprava za svadbenu gozbu nebeskoga Jaganjca.

Prisutnost Isusova i Marijina na svadbi u Kani i njihovi zahvati oslikavaju njihovu ulogu u našim životima. Isus je pokazao koliko mu je stalo da čovjeka zaista usreći, da mu pokaže put do punine života, a Marija se našla kao vjerni tumač Isusove volje.

Idem u duhu na svadbu u Kanu Galilejsku. Želim biti dionik događaja.

Marija majčinskim srcem sve prihvaća. Zato majčinskim okom vidi situaciju i želi spriječiti nezgodu. Isto tako, majčinskim okom vidi sve moje potrebe i majčinskim srcem prati me na mome životnom putu.

Toplo moli Sina za mladence: "Nemaju vina!" To je njezina uloga u životima svih ljudi. Govori Sinu: "Nemaju vina radosti i sreće, nemaju onoga što njihov život čini punim, lijepim, plodnim, sretnim, radosnim. Previše je u njihovu životu razočaranja, lomova, neuspjeha, nemoći, zla, besmisla, grijeha, opasnosti, nesigurnosti, straha, nepovjerenja, lutanja... " i kao da ga pita: "Nisi li ti do-

šao na zemlju da ljudi imaju život i da ga imaju u izobilju?”

Koliko povjerenja imam u snagu Marijine zagovorne molitve? Ona je od početka ljudskoga roda dana ljudima kao nada, jer ona donosi pobjedu (Post 3,15); ona donosi Boga koji će zauvijek ostati s nama (Iz 7,14); nju nam je sam Isus s križa dao za Majku (Iv 19,26); nju i meni daje za Majku, Odvjetnicu, Zagovornicu. Što ću joj sada povjeriti?

Marija savjetuje slugu: “Što vam god rekne, učinite!” (Iv 2,5). Ona je, nadahnuta Duhom Svetim, odgovorila Bogu: “Neka mi bude po riječi tvojoj!” (Lk 1,38). Njezinim pristankom na volju Božju došlo nam je spasenje. Ona zna da će i našim vršenjem volje Božje Božje spasenje ući u naše srce. Nije li vršenje volje Božje bio sav smisao Isusova života? “Moja je hrana vršiti volju Onoga koji me je poslao... Oče, ne moja, nego tvoja volja neka bude!...” Isus i meni govori: “Ako me tko ljubi, čuvat će moju riječ, pa će i Otac moj ljubiti njega i k njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti.” Kad se Bog nastani u meni, kao što je Isus bio prisutan na svadbi u Kani, onda on vodu moje bezvrijednosti pretvara u vino radosne punine, u izobilje života, u snažan doživljaj spasenja.

Put od zemlje do neba, od čovjeka do Boga, od praznine do punine, od grešnosti do svetosti, od nesreće do sreće – uvijek je samo jedan – vršenje volje Božje.

Doživljavam li da po ovom molitvenom susretu s Marijom i s Isusom postajem svježiji, vedriji, jači, bogatiji Božjim svjetlom i Božjim životom?

Što je volja Božja? – Isus govori slugama: “Napunite posude vodom!”, a nama: Ispunite posude svoga života savjesnim vršenjem svojih dužnosti. Iako je sve to bljutava voda, ja je svojom prisutnošću i blagoslovom pretvaram u najkvalitetnije vino plodnosti i radosti života. Napunite posude! Neka ne budu prazne! Radite dok je dan! Mojim blagoslovom sve u vašem životu postaje blagoslovljeno i vi sami postajete blagoslov, izvor radosti, izvor života za druge.

Vjerojatno je za sluge bila najteža kušnja kada im je Krist rekao: “Sad zahvatite i odnesite ravnatelju stola!” Bili su svjesni da zahvaćaju vodu! I za mene je najveća kušnja kada se doživljavam bezvrijednim, beskorisnim, bljutavim, a moram ići drugima, moram davati. Tada me prisutni Krist blagoslivlja, daje mi snagu i radost. I bljutavost moje bezvrijednosti i mojih poslova oživljuje ljude. Oni postaju radosniji, sretniji, blaženiji, bliži Bogu. Neka se svadbena pjesma zaori svadbenom dvoranom moga srca!

Preobra enje

(Lk 9,28–36)

Uspinjem se na brdo preobraženja. Želim biti svjedok događaja.

“Osam dana nakon tih besjeda”... kad su apostoli s Petrom posvjedočili da je Isus Mesija, Sin Božji, i kada ih je Isus upozorio da je Očev plan spasenja drukčiji od njihova zamišljaja...

“...povede Isus sa sobom Petra, Ivana i Jakova...” onu trojicu koji će biti svjedoci Isusove tjeskobe u Getsemaniju. To je Isusova odgojna taktika: koga odredi za uzvišenje, toga uči poniznosti; koga ponizuje, onoga sprema na proslavu.

“...uziđe na goru da se pomoli”... Po molitvi otkrivam da Isus nije samo jedan između nas, nego da je Sin Božji, a sebe shvaćam kao sliku Isusa, Sina Božjega. Po molitvi prihvaćam Božji put, razumijem svoj osobni odnos prema Ocu. Lakše razumijem Isusa kada govori: “Hoće li tko za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka uzima križ svoj i neka ide za mnom...” Po molitvi shvaćam da me Isus kroza smrt vodi u Život. Po molitvi njemu prepuštam da mi odredi put u nebeski Jeruzalem. Molit ću da me Isus uvede u prisni odnos s Ocem, da shvatim kako je jedini put da postanem dijete Božje put odreknuća od sebe, put križa, put umiranja. Život postižem samo tako da ga izgubim.

Dok se Isus molio, promijenio se: njegovo se lice preobrazilo, postalo je bljeskom svjetla. Otkriva tajnu njegova intimnog života s Ocem. Tako su apostoli mogli otkriti Isusovu slavu – na svom životnom putu s njim u zemaljski i nebeski Jeruzalem. Ova snažna milost bila im je potrebna da mogu svladati “sablazan” križa koji ih na tom putu čeka.

S Isusom razgovaraju Mojsije i Ilija. Oni su živi. Isusov svijet je svijet živih. Pojavljuju se u slavi Isusovoj. U

Mojsiju je zastupljena sva prošlost Izabranog naroda, u Iliji su prisutni svi proroci, a Isus je smisao sve povijesti. On povezuje čovječanstvo s Bogom. Vodi ga iz ropstva grijeha u slobodu djece Božje.

Razgovaraju s Isusom "o njegovu Izlasku, što se doskora imao ispuniti u Jeruzalemu". Mojsijev izlazak iz egipatskoga ropstva bio je slika: Isusov Izlazak s čitavim čovječanstvom iz ropstva grijeha je stvarnost. Mojsije je vodio Izabrani narod kroz pustinju u Obećanu zemlju. Isus nas vodi kroz pustinju života u Vječnu domovinu.

Ići za Isusom prema Jeruzalemu znači biti putnik na ovom svijetu, ne praviti sebi stalnoga boravišta na ovom svijetu, jer on nije naša prava domovina. Isus stoji preda mnom kao Put u Vječnu domovinu. Poći s njim i stići do Cilja znači izići iz sebe, živjeti u svijetu, ali ne od ovoga svijeta.

Kada su učenici ugledali njegovu slavu, bili su svladani "snom". Poslije će jednako tako u Getsemaniju biti svladani "snom". "San" označava nemogućnost da nadvladam razliku između mene i Boga, moju grešnost koja se ispriječila između mene i Boga. "San" ih priječi da uđu u Isusovu slavu. U Getsemaniju san ih priječi da uđu u sinovski odnos, sinovski dijalog s Bogom.

"I dok su oni odlazili od njega, reče Petar Isusu: 'Učitelju, dobro nam je ovdje biti...'" Petar se grčevito hvata događaja. Želi da potraje vječno... Kako čest slučaj u našem životu kada se vežemo na duhovne utjehe i radosti!

"Načinimo tri sjenice"... Luka odmah dodaje da Petar nije znao što govori. On doista ne zna tajnu odnosa s Bogom. Bog treba objaviti mjesto i način susreta s njime, a čovjek treba prihvatiti Božju ponudu. Ne mogu ja nuditi Bogu mjesto i način susreta. Petar je izrekao svoju svagdašnju napast: Boga smještam gdje hoću, kada hoću i kako hoću; s njim želim raspolagati po svojoj volji.

"Dok je on to govorio, oblak ih zasjeni"... Mudrost života jest u tome da dopustim da me obuhvati oblak Božje tajanstvenosti, da mi oduzme svu naravnu snagu i sigurnost i da me povede u svoj svijet. On me može pre-

strašiti, pokolebati, izvući mi tlo ispod nogu... no u oblaku je Bog prisutan i iz oblaka On sigurno govori.

“A glas se začu iz oblaka: ‘Ovo je Sin moj, izabranik!’” Baš kad sam u oblaku nesigurnosti i tame, oglasit će mi se Božja riječ i tad ću spoznati pravu istinu o svom pozivu, o svom sinovstvu u Isusu, o svom odabranju u Isusu, o slušanju Božje riječi koja je, u najtamnijim životnim trenucima, najsigurniji putokaz u Vječnost.

“Njega slušajte!” ... Slušati Riječ i onda kada mi govori o patnji i o smrti kao putu prema pravom životu. Slušati Sina znači postati s njim Sin, slijediti njegov put, prihvatiti njegov križ, s njim izgubiti život.

Isusova riječ je Riječ života, a ne smrti (razgovara sa živim Mojsijem i Ilijom). Kad je Očev glas zašutio, Isus je ostao sam na svom putu. Ali Očeve riječi odzvanjanju u mom srcu kao riječi života. Ja sam s njim, u njemu i po njemu Sin Božji. Isus je moj Put koji me vodi u vječni život.

Isus – trs

(lv 15,1–8)

Najveća Božja želja Staroga i Novoga saveza jest da Bog i čovjek budu jedno. U punini vremena veliki Bog je došao k nama i postao Emmanuel – s nama Bog. Bog je onaj koji dolazi čovjeku, čovjek je onaj koji prilazi Bogu. Smisao čovjekova života jest da se preda Bogu, da ostvari jedinstvo s njim već ovdje na zemlji da bi bio s Bogom kroza svu vječnost.

Čitam tekst i slušam Isusa koji mi izriče ovu vječnu Božju želju. Poziva me da uklonim sve zapreke između mene i njega, da budem jedno s njim.

“Ja sam istinski trs, a Otac moj – vinogradar. Svaku lozu na meni koja ne donosi roda on siječe, a svaku koja rod donosi čisti da više roda donese. Vi ste već očišćeni po riječi koju sam vam zborio. Ostanite u meni i ja u vama. Kao što loza ne može donijeti roda sama od sebe, ako ne ostane na trsu, tako ni vi ako ne ostanete u meni. Ja sam trs, vi loze. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda. Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa. Ako tko ne ostane u meni, izbace ga kao lozu i usahne. Takve onda skupe i bace u oganj te gore. Ako ostanete u meni i riječi moje ako ostanu u vama, što god hoćete, ištite i bit će vam. Ovim se proslavlja Otac moj: da donosite mnogo roda i da budete moji učenici.”

“Ja sam pravi trs... vi ste loze.” Zorna slika odnosa između Isusa i njegovih učenika! Isus Krist je korijen, trs moga bića. On je izvor samoga života, izvor svih zdravih životnih sokova, izvor sve moje plodnosti. Ja trebam izrasti iz njega kao što loza izrasta iz trsa, da bi moj život bio plodan. Za sve što imam i što jesam trebam zahvaliti njemu. Koliko sam povezan s Kristom u svojim mislima, osjećajima, odlukama, planovima?

“Otac je moj vinogradar... lozu koja ne donosi rod, siječe... a svaku koja donosi rod, čisti, da više roda donese”... Bez povezanosti s njim ja dakle nemam nikakve šanse. Beskoristan sam i odbačen. Ako sam koristan, Otac me odgaja da budem još korisniji, da se neprestano usavršavam. Sve što se zbiva u životu, sve što na bilo koji

način utječe na mene ide za tim da budem plodniji, korisniji. Prihvaćam li ovo neprestano usavršavanje? Nije li moje oklijevanje da se predam Gospodinu izraz moje nevjere, sebičnosti, traženja smisla u sebi, a ne u Bogu?

“Ostanite u meni, i ja u vama. Kao što loza ne može donijeti roda sama od sebe, ako ne ostane na trsu, tako ni vi ako ne ostanete u meni! Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda. Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa.” Intenzivno me poziva da budem jedno s njim da bih tako donio rod. I ponavlja mi da nema roda bez moje povezanosti s njim. Moj život bez Isusa je prema tome jalov i besmislen. Ova tema Isusovih upozorenja vrlo je česta: bez mene ništa – sa mnom sve! Zar ne činim puno toga bez njega, pače, protiv njega? Za Isusa je nešto samo ono što ostvaruje čovjeka, što je dobro, što ostaje vječno. Osjećaj plodnosti i vrijednosti života proizlazi iz moje povezanosti s Kristom. Osjećaj besplodnosti i nevrijednosti proizlazi iz moje udaljenosti od Krista. Isus me sada poziva da mu se povjerim, predam, sjedinim s njim. Što ću konkretno učiniti? Biti izvan njega znači: ne ostvariti se, biti jalov, izgubljen. Isus me ne želi ostaviti u lažnim, meni tako simpatičnim, iluzijama da ja nešto bez njega mogu, da ja nešto bez njega jesam. Sjetit ću se Isusovih izjava: “Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa!” i: “Ljudima je to nemoguće, ali Bogu je sve moguće.”

Kako te Isusove riječi odzvanjaju u mojim ušima? U mom srcu?

“Ako ostanete u meni i riječi moje ako ostanu u vama, što god hoćete, ištite i bit će vam.” Doživljaj praznine me upozorava da nisam povezan s Bogom. Poziva me da se povežem s njim: po molitvi, dobrim djelima, prihvaćanju stvarnosti, patnji, drugim ljudima. Doživljaj punine ostvarujem u sjedinjenju s njim. Znači da vrijednost svakoga mog čina toliko vrijedi koliko je učinjen u Kristu. Moja riječ, moja misao, moje djelo toliko vrijedi koliko je usklađeno s Kristovom riječju, s Kristovom misli, s Kristovim djelom spasenja. Iz ove moje povezanosti s Kristom dozrijevaju dobri plodovi koje Isus od mene očekuje. “Ovim se proslavlja Otac moj: da donosite mnogo roda i da budete moji učenici.”

Zvanje

Čovjekova težnja da traži i pronađe smisao života dovođi ga u krajnjoj liniji da traži i pronađe svoj osobni, jedinstveni životni poziv; da traži i pronađe svoje mjesto na zemaljskoj kugli, u vremenu u kome živi, u poslu koji obavlja, u društvu koje ga okružuje i da bude siguran da je tamo gdje ga Bog želi i da ide životnim putem kojim treba ići.

Zvanje je skup svih naravnih i nadnaravnih osobina koje čovjek u konkretnim okolnostima želi i može ostvariti i po njima ostvariti sebe. Kriza osobnoga identiteta pokazuje da ljudi ne pronalaze svoje pravo zvanje, da nisu zadovoljni ni svojom osobom, ni svojim radom, ni svojim životnim putem. Može li se uopće pronaći svoje pravo zvanje? Može li čovjek biti siguran da živi i djeluje u svom zvanju? Vjera u Boga uključuje vjeru u čovjeka, a ova uključuje vjeru u čovjekov životni poziv, životnu zadaću.

Sv. Augustin veli: "Onaj koji te je učinio (stvorio), zna što će s tobom učiniti." Moje životno zvanje određeno je od onoga časa kada me je Bog odlučio stvoriti baš ovakva kakav jesam, s ovakvim osobinama koje mi je dao i u ovakvim okolnostima u koje nas je postavio. Kao što je svaka osoba jedinstvena, neponovljiva i nenadomjestiva, tako je i svako zvanje jedinstveno, neponovljivo i nenadomjestivo. Bog zna što će sa mnom učiniti. Znadem li to ja?

Zvanje je sudjelovanje na Kristovu pozivu: "Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas..." I kao što je Isus imao zadaću da sebe i cijeli svijet vrati i preda Ocu – tako i svaki čovjek u biti ima zadaću da sebe preda Bogu i da pomogne drugima da se predaju Bogu. Ostvarenjem svoga poziva čovjek ostvaruje svetost i tako postaje najkorisniji drugim ljudima.

Kršćanin je po krštenju i potvrdi pozvan da kao ud mističnoga tijela Kristova – Crkve – ostvaruje svoj poziv. Svojim ostvarenim životom ostvaruje, oživljuje, izgrađuje, oploduje, posvećuje Crkvu.

Zvanje je:

- a) sudjelovanje na sveopćem spasenju,
- b) ostvaruje se u konkretnoj zajednici,
- c) u sklopu zadaće šire zajednice svatko ima osobnu zadaću.

Zbog trostruke požude čovjek bira zvanje u kojem će mu biti lakše, u kojem će se više obogatiti, gdje će ga ljudi više slaviti i gdje će više vladati nad drugima.

Kad ne bi bilo težnje za lakšim i ugodnijim životom (požude tijela) – svi bi ljudi prihvatili i najteži posao radosno da ostvare svoj poziv. Kad ne bi bilo želje za dobitkom (požude očiju) – svi bi ljudi gledali kako će najviše koristiti drugome. Kad ne bi bilo želje za čašću, slavom i vlašću (oholost života) – svi bi ljudi u poniznosti i ljubavi služili jedni drugima.

Čovjek mora nadvladati trostruku požudu da može ostvariti svoje pravo zvanje. Mora se obratiti, odreći se svoje sebičnosti i okrenuti se prema drugima.

Ostvariti zvanje može se ako se odabere ono u kome će sve dati od sebe, u kome će učiniti najviše dobra, u kome će drugi od njega imati najviše koristi. Narod veli: “Niti kruna čini kralja, nit misnika bijela halja!”

Sv. Ignacije čovjeku koji želi u potpunosti ostvariti svoje zvanje stavlja pred oči lik Isusa Krista – Kralja, Vođu, Učitelja, Uzor, Ideal, da bi u Isusu pronašao svoj nenadomjestivi, najveći i najsavršeniji uzor. Potiče ga da promatra Kristovu osobu i Kristov poziv, da puno moli kako bi prepoznao Kristov put i imao snage ići tim putem.

Zvanje nije statička stvarnost: Bog pozove, ja se odazovem. Zvanje je stalno Božje pozivanje i stalno čovjekovo odgovaranje. Svijest i jasnoća moga poziva razvija se stalnim aktivnim djelovanjem, angažiranjem.

Zvanje ima najrazličitija imena, najrazličitije oblike i načine ostvarivanja, ali ono po čemu se svako zvanje ostvaruje uvijek je isto: izlaženje iz sebe, umiranje sebi. Tako čovjek prihvaća druge kao cilj svojih misli, riječi, djela, žrtava, umiranja.

Kad se čovjek posve razda u svom zvanju, doživljava vrijednost i ljepotu života.

Zvanje? – Ljudska osoba sa svojim mogućnostima koje treba ostvariti.

Vjerujem li da me Bog osobno pozvao na sasvim konkretnu zadaću? Od čega se moram pročistiti da lakše upoznam i ostvarim svoje zvanje? Vjerujem li da je ovaj posao koji sada radim moje životno poslanje? Koji je moj specifičan način kako trebam mijenjati i spašavati svijet?

Obnoviti život ili promijeniti zvanje?

Bog mi je dao određene sposobnosti i sklonosti, stavio me u konkretne okolnosti i time mi zacrtao životni put, životnu zadaću. Tu zadaću mogu ostvariti u slobodnoj suradnji s njim. Neusklađenost mojih naravnih želja s najvišim Dobrom potiče me da pronalazim tisuću razloga u prilog mojim časovitim željama, koje nisu u skladu s posljednjim Ciljem.

“Specijalisti” mi mogu dati dobar savjet da lakše upoznam svoj životni cilj i steknem veći poticaj da ga ostvarujem, ali svoja osobna životna pitanja moram rješavati sam. Moram žrtvovati vrijeme, uložiti trud i aktivirati svoje sposobnosti da pronađem svoj životni put i životni cilj. Kod nezrelih osoba svijest životne zadaće može izazivati nemir, nesigurnost, tjeskobu i klonuće.

Ako je jedno zvanje u objektivnom redu “vrjednije”, ne znači da je ono za mene. Dobar glumac ne mjeri se po ulozi koju glumi, nego po načinu kako je odglumi. Tako se ni moja vrijednost ne mjeri po zvanju u kome živim, nego po načinu kako zvanje odživim. Neuspjesi i razočaranja su sastavni dio svakoga dobro življenog zvanja. Nijedno zvanje nije idealno i nijedno samo po sebi ne donosi sreću.

Odabrati pravo zvanje mogu:

1) Ako imam psihološku, ljudsku zrelost da slobodno odlučujem. Teško je postići zrelost. Zbog čega sumnjam u svoju zrelost?

2) Ako prođem svojim životom od djetinjstva i otkrijem milosti i darove koje mi je Bog najviše davao. Tako ću lakše otkriti Božju ruku na putu kojim me vodi.

3) Ako prepoznam koja je moja sadašnja, konkretna, životna želja? I kakav je moj sud o njoj u svjetlu duhovnih vježba? Kakvi su motivi u prilog mojoj životnoj želji i oni protiv njena ostvarenja? I kakva je vrijednost tih motiva? Kako se osjećam pri pomisli da ću sigurno ostvariti

ovu želju? A kako ako sam siguran da je neću moći ostvariti?

4) Ako u ostvarivanju moje životne želje prepoznam zapreke i teškoće na koje nailazim s moje strane, sa strane drugih ljudi, od okolnosti u kojima živim?

5) Ako saznam u odnosu na ostvarenje moje životne želje kakvo je mišljenje i kakvi su stavovi ljudi koji me dobro poznaju i koji mi žele dobro.

Odgovorit ću na ova pitanja u molitvi, u nutarnjem miru, u slobodi srca. Tako ću biti siguran da je moje životno opredjeljenje u skladu s Božjim planom.

Što činiti kad zvanje dođe u pitanje? Ako kažem: "Izgubio sam svoje zvanje", podsjetit ću se da zvanje nije statička stvarnost, da se ono razvija uz moju suradnju i da ono blijedi zbog mojih propusta. Ako ustvrdim: "Prevario sam se... Nisam zrelo odlučio... Pod pritiskom sam se odlučio... Bitni uvjeti su se promijenili i moram revidirati izbor...?" – tada ni slijepa vjernost prvoj odluci ni nagle promjene nisu dobra rješenja. Trebam se u Božjoj prisutnosti pitati zašto nisam siguran da je ovo volja Božja i kako pronaći istinu i mir. Teoretske rasprave, vraćanje s gorčinom na prošlost ili nada da će mi promjena vanjskih okolnosti pomoći... nisu mi ni od kakve koristi.

Promjenom i obnovom vlastitoga života postížem izgubljeni mir i slobodu.

Prihvaćanjem Božje volje pobjeđujem sebeljublje, nezadovoljstvo, gorčinu i nemir.

Prihvaćanjem pametnih ljudskih savjeta, pa i kritika, postajem mudriji i bolji.

Prihvaćanjem žrtve popravljam pokvareno, nadoknađujem propušteno.

Prihvaćanjem staroga puta, ali sada s čistim, jasnim i bistrim motivima...

Ako uza sve to ne nađem mir, znak je da ovo nije moj put i da mogu tražiti drugi.

Dvije zastave

(DV 136–148)

(dva tabora, dva svijeta, dvije mudrosti, dva životna nazora, dvije borbene taktike, duh siromaštva, slobode i ljubavi)

Magistralni evanđeoski tekstovi: Govor na gori (Mt 5,1–12), Kušnja u pustinji (Mt 4,1–11), molitva Očenaša (Mt 6,9–15), Marijin “Veliča!” (Lk 1,46–55), “Sedam riječi na križu”, Slanje apostola (Mt 10,1–42), Bogati mladić (Lk 18,18–27), Kraljevska svadbena gozba (Mt 22,1–14), Prispodoba o bogatašu i siromašnom Lazaru (Lk 16,19–31), Priča o ludom bogatašu (Lk 12,16–21), Posljednji sud (Mt 25,31–46)...

Isus Krist: “Ne možete služiti Bogu i bogatstvu!” (Mt 6,24); “Siromasima se propovijeda Evanđelje!” (Lk 7,22).

Sv. Ignacije, nadahnut Duhom Božjim, tumači Evanđelje:

Zao duh želi zarobiti ljude u svoje mreže i okove. To postiže tako da ih najprije napastuje na pohlepu za bogatstvom. Iz toga ih vodi dalje da teže za taštom ljudskom časti. A onda do oholosti, izvora svih grijeha (DV 142).

Isus Krist svoje šalje da budu svima na pomoć. Da bi to postigli, moraju se odlučiti za najviši stupanj duhovnoga siromaštva (slobode), a po volji Božjoj i do stvarna siromaštva. Drugi stupanj je želja da podnesu pogrde i prezir. Iz toga dolaze do prave poniznosti (DV 146).

Siromaštvo je sloboda od navezanosti na materijalna dobra, na tjelesna dobra, na ljudske kvalitete, na duhovne darove Božje. Životno opredjeljenje za prave vrednote, pravo zvanje, korisne poslove, plodan apostolat, najviše ovisi o duhu siromaštva. Ovo razmišljanje je srž Kristove nauke, bljesak svjetla koji osvjetljava naše biće, svijet oko nas, događaje koji nas prate.

Ono nam kaže da je cijelo čovječanstvo i svako ljudsko srce podijeljeno u dva tabora, dva grada, dvije ljubavi

vi. Da u svima nama postoji stalna napast da sve što imamo zadržimo za sebe, da se prilijepimo uz dobra koja posjedujemo, da se na njima zaustavimo, da se s njima identificiramo, da se dadnemo njima zarobiti, da ih apsolutiziramo i tako zadovoljni prolaznim dobrima više ne tražimo vječna dobra. Tako zatvoreni u prolazna dobra postajemo nemoćni otvoriti se, nesposobni za ljubav, za rast u Bogu.

Ovu napast prepoznajemo: kad naglašavamo pravo na svoje djelo, na svoju krepost, na osobne i skupne kvalitete, na uspjeh, u želji da uvijek pobjeđujemo, u sklonosti da zaokružimo svoje shvaćanje i dalje ga ne proširujemo...

Duhovno siromaštvo koje je cilj ovoga razmatranja cilj je cijele evandeoske poruke, temelj svake zdrave duhovnosti, zreo stadij duhovnoga života, izvor savršenosti. Ono razvlašćuje čovjeka od njega samoga i omogućuje mu da se u ljubavi preda Bogu i bližnjemu. U njemu su sadržani svi zakoni i svi proroci.

Isus Krist je svoje sposobnosti, bogatstvo i moć predao u službu Ocu. Zato nije bio u svom središtu. On je samo "Sluga Jahvin". Krist želi stvoriti zajednicu siromaha, zajednicu ljudi slobodnih od svake navezanosti. Samo slobodni možemo otvoriti srce prema svima. Umjesto usmjerenosti na bogatstvo, u ljubavi smo otvoreni jedni prema drugima.

Kako ovu božansku mudrost ne možemo ni shvatiti ni poželjeti svojim naravnim moćima, potrebno je ponizno, intenzivno, angažirano, ustrajno moliti. Ignacije predlaže "trostruki kolokvij": veliku milost nutarnje slobode najprije molimo od Marije, Majke Isusove, onda s Marijom od Isusa, onda s njima od Oca nebeskoga – izvora svakoga života i svetosti.

Tri vrste ljudi

(DV 149–164)

Pripravljam se ili za izbor ili za obnovu zvanja? Želim provjeriti koliko su ispravne i čiste moje nakane, motivacije, ciljevi.

Nije dovoljno da predmet koji biram bude dobar niti je dovoljna moja spremnost da biram. Nije dovoljno da nešto zakonito posjedujem da bih u sebi imao Božji mir (bogati mladić!). Nije dovoljno da se maksimalno angažiram u nekom pothvatu i poslu. Dobro djelo može biti loše motivirano. Da mogu napraviti dobar izbor ili radikalnu reformu života, “moje oko mora biti zdravo, jer samo tada je i čitavo moje tijelo zdravo” (Lk 11,34).

Ima ljudi koji se odriču mnogih lagodnosti, jako su aktivni za Božju stvar, puno govore o pravdi i ljubavi i – pri svemu tome čine ono što oni hoće. Njihova muka, a i onih oko njih, počinje kada više ne ide onako kako su oni zamislili, kada se dogode neočekivani obrati, kada dožive neuspjeh. Držeći se tvrdoglavo svojih zamišljenih planova i ciljeva, oni nastoje Božju volju okrenuti na svoju.

Iskreno i slobodno služe Bogu oni koji nisu navezani ni na stvari ni na posao, koji čine ono što je objektivno dobro, što je volja Božja, što je više na slavu Božju. Sloboda srca postiže se dugotrajnom vježbom tijekom cijeloga ljudskog života! Ovakav ideal postiže samo uravnotežena osoba.

Ovo razmatranje je test, ispitivanje savjesti, ispitivanje mojih najdubljih motiva koji pokreću moj život i moje djelovanje.

Gledam pred sobom Krista koji me s ljubavlju promatra, kao što je promatrao bogatoga mladića i govori mi: “Ostavi sve! Podijeli sve što imaš! Hajde za mnom prema vječnom Cilju!” Molim da se danas ne oglušim, da prihvatim njegovu volju. Molim ga da me nikakvo prolazno bogatstvo ne zarobi, da uvijek idem naprijed!

Sv. Ignacije predlaže da sebi predstavim tri vrste ljudi koji su dobili veliku svotu novca. Svi su potaknuti da se radi većega dobra odreknu dobivenoga bogatstva.

Prva skupina se želi otresti navezanosti na novac. No sve ostaje na pustoj želji. Ništa ne poduzimaju da bi ostvarili svoju želju. "Put do pakla popločan je dobrim željama!"

Druga skupina se želi otresti navezanosti, no tako da novac, ili stvar, ili užitak ostane u njihovu vlasništvu. Žele da im se Bog prikloni, da im dadne potrebnu slobodu, ali sami nemaju snage osloboditi se i krenuti Božjim putem.

Treća skupina želi se osloboditi sklonosti da njima ne gospodari želja da stečenu stvar zadrže. Oni tu stvar hoće toliko koliko Bog želi da je hoće. Oni tom stvari i željom hoće samo jedno – proslaviti Boga! Njihova želja za tom stvari uvjetovana je njihovom željom da proslave Boga. Njihova najveća želja je da u svemu slave Boga, a sve drugo je podložno tom cilju.

Moj problem u služenju Bogu je moja slaba volja. Sv. Augustin kaže: "Homines sunt voluntates!" (Ljudi postaju ono što hoće). Ja znam što bi trebalo činiti, ali nemam snage to provesti u djelo. Puno raspravljam, izvana pokazujem kao da hoću, ali stvarno malo poduzimam. Kardinal Jean Danielou kaže: "Naše 20. stoljeće ostat će zabilježeno u povijesti kao stoljeće velikih rasprava i velikoga otpada od vjere!"

Ja želim poći Božjim putem, ali ga isto tako želim sam odabrati ili odrediti. Znakovi da sam na svom, a ne Božjem putu su: nezadovoljstvo, nestrpljivost, razdražljivost, agresivnost, razočaranje, strah, praznina. Isus kaže: "Jer si mlak, ni vruć, ni hladan, izbacit ću te iz svojih usta." "Strm je put i uska su vrata koja vode u život i malo ih je koji njime idu." "Tko hoće biti moj učenik, neka se odreče samog sebe, neka uzme svoj križ svaki dan i neka ide za mnom." "Kraljevstvo nebesko silu trpi i siloviti ga osvajaju." "Tko ne uzme svog križa svaki dan i ne pođe za mnom, nije mene dostojan."

Što učiniti pred ovom zahtjevanošću? Ignacije predlaže trostruki razgovor: najprije s Gospom, onda s njom i Isusom, onda s njom, Isusom i Ocem nebeskim.

Vjerujem li da je moguće postići "nemoguće". Isus mi kaže: "Ljudima je to nemoguće, ali Bogu je sve moguće!" (Mt 19,26).

Tri načina ljubavi (poniznosti)

(DV 165–168)

Kao razmatranja o “Dvije zastave” i “Tri vrste ljudi”, i ovo razmatranje me priprema da ispravno odaberem životno zvanje.

U razmatranju o “Tri vrste ljudi” pročistio sam svoje motive i nakane. Ovo mi želi pomoći da se posve otvorim ljubavi.

Vježba o “Tri načina ljubavi” ili “Tri načina poniznosti” (kod sv. Ignacija je to isto) govori o temelju moga odnosa prema Bogu. Ljubav je spremnost da budem na raspolaganju Bogu koji je ljubav, da izvršavam njegovu volju. Ona pretpostavlja odricanje od svojih sebičnih i oholih želja.

Gledam pred sobom Isusa. On se radi mene i moga spasenja ponizio, sišao s nebesa, postao poslušan, ponižen do smrti na križu. Pokazao mi je put u vječni život. Iz ljubavi prema meni dao je svoj život da bi mi uskrsnućem poklonio svoj božanski život.

Osluškujem kucaje njegova Srca. Što mi sada govori? – “Prijatelju, pomakni se naviše, više mi se približi!” Ukoliko sam velikodušan prema Isusu, hrabro ću preoračiti sve granice ljudske logike i poći ususret Isusu.

Molim ga da me tako zahvati njegova ljubav, ispuni njegovo svjetlo, ojača njegova snaga, preobrazi njegov Duh, da me nikakav egoizam, nikakav strah pred žrtvom, nikakva ljudska logika, ne zaustavi na putu koji me vodi u Božji svijet.

Stav prema Bogu ne ponaša se po logici razuma i interesa, nego po logici srca, ljubavi. Blaise Pascal reče: “Srce ima svoje razloge koje razum ne može razumjeti!”

Crkva je mistično tijelo Kristovo. Što su kršćani više slični Kristu, to će Crkva biti vjernija slika Kristova. Zato se trebam “obučiti u Krista”, suobličiti mu se, upiti njegov duh: da Kristova misao bude moja misao, Kristove

težnje moje težnje, Kristova snaga moja snaga, Kristov mir moj mir, Kristova radost moja radost, Kristov život moj život. Krist treba postati srce moga srca!

Da bih došao do toga vrhunca, Ignacije mi predlaže razmatranje o tri načina ljubavi:

Prvi način sastoji se u tome da se tako odlučim ljubiti Boga da nikada neću teško sagriješiti. Od te odluke ne bih odstupio ni uz cijenu da dobijem cijeli svijet niti da mi oduzmu život.

Ovo je visok stupanj ljubavi. Isključena je svaka mogućnost da se svjesno i slobodno odijelim od Boga, da počinim težak grijeh. No, ovaj način ne isključuje lake grijehe, nesavršenosti, nemarnosti, izbjegavanje križeva i poniženja, želju za svjetskim radostima. A onda nisam siguran da ću ustrajati u dobru. Tako se ipak nalazim u opasnosti da padnem i u teški grijeh.

Drugi način savršeniji je od prvoga. Tako ljubim Boga da mi je svejedno jesam li bogat ili siromašan, čašćen ili prezren, hoću li dugo ili kratko živjeti. Želja da služim Bogu važnija mi je od svega. Uz to, ni za čitav svijet, pa ni uz gubitak vlastitoga života, ne bih počinio samo jedan laki grijeh. Onaj koji je doživio da je ljubljen shvaća svu težinu "lakog grijeha". Prihvaćanjem svjesno i slobodno lakoga grijeha kao da sam probio rupu na lađi svoga života.

Treći način je savršen. Pretpostavlja prvi i drugi: u pretpostavci da ću jednako proslaviti Boga, samo da se više povedem za Kristom, da mu postanem što sličiji: radije odabirem siromaštvo sa siromašnim Kristom, nego bogatstvo; radije pogrde s Kristom, zasićenim pogrđama, nego časti; više želim da me smatraju ispraznim i ludim poradi Krista, kojega su prvoga smatrali takvim, nego pametnim i mudrim na ovome svijetu. Tako se posve suobličujem s Kristom koji je prihvatio nepravde, prezir i sramotnu smrt. Ja, iz ljubavi prema njemu, prihvaćam radije prezir nego pohvalu, radije patnju nego užitak, radije sramotu nego ugled, radije umiranje nego radostan život. Tko je došao do toga stupnja ljubavi, zahvaljuje na svemu Bogu, sretan je sa svime, ničemu se ne protivi. Da

bih došao do toga stupnja ljubavi, moram se svakodnevno vježbati podnositi sramotu, izbjegavati želju za isticanjem, rado primati pouke, prigovore, opomene... “Moramo dopustiti da padnemo u zemlju kao zrno, da nas pokriju gnojem prezira, da na nas napada snijeg hladnoće i nemara, da nas pokrije vrijeme zaborava... tek tada će doći vrijeme da donesemo prave plodove” (P. Forestat). “Svi ljudi imaju svoj križ. Samo, neki ga nose rado i zato im je upola lakši. Drugi ga nose protiv volje i zato im je dvostruko teži!” (sv. Alfonso Liguori).

Trostrukim razgovorom zamolit ću da mi Gospodin dadne dar ovoga trećeg načina ljubavi.

Izbor (reforma ivota)

(Lk 18,15–30; DV 169–189)

Gospodin me u ovim duhovnim vježbama, u ovom razmatranju, poziva da nešto konkretno učinim za njega. Moje sadašnje duhovno raspoloženje, iskustvo u ovim duhovnim vježbama, pokazuje mi kakav treba biti moj odgovor Bogu. Evandeoski tekst će mi pojasniti i Božji poziv i moj odgovor. Bit će ovdje iznimno korisno zapisati ono što spoznam i odlučim učiniti.

Isusov susret s bogatim mladićem

Isus i bogatom mladiću i meni nudi vječni život. Očekuje od mene da ga primim.

Bogati mladić pita: “Dobri učitelju, što mi je činiti da baštini život vječni?” Isusa naziva Dobrim očekujući od njega dobrohotnost i neko dobro za sebe. Isus mu odgovara da je samo Bog dobar i da treba samo njega željeti, a ne neko dobro koje ne bi bio Bog.

Dajući zapovijedi, Bog je na prvoj ploči stavio sebe kao najveće dobro. Isus, učeći nas molitvu Očenaša, najprije nam u usta stavlja želju da se Bog proslavi.

Bogati mladić je bio vjeran, pouzdan, održavao je zakon – baš kao što i ja savjesno vršim kršćanske dužnosti, angažirano izvršavam povjerene mi poslove. No ulazak u vječni život Isus uvjetuje nečim drugim: “Još ti jedno nedostaje!” A to jedno – više je od svega. Moraš prije svega slušati Božju riječ i dati se voditi od nje. A što ta riječ govori?

“Idi, prodaj sve što imaš!” – Ne temelji život na onom što imaš, što znaš, što možeš. Oslobodi se navezanosti na imetak, užitak, naravne i duhovne darove. Ostvaruje se Isusova tvrdnja: “Ne možete služiti Bogu i bogatstvu!” (Mt 6,24).

“Podijeli siromasima!” – živi za druge, budi čovjek za druge, shvati da samo ono posjeduješ što si dao drugima,

da je tvoja vrijednost ne u tome što o sebi misliš, što imaš, što činiš, što ljudi o tebi misle, nego samo u onome što je otišlo od tebe drugima, od čega drugi žive. Siromasi su svi ljudi koje je Bog stavio na moj životni put, počevši od najbližih. Svi smo za sve siromasi i svi smo dužni dijeliti s drugima sve ono što nam je Bog dao.

“Imat ćeš blago na nebu!” – ne traži sigurnosti ovdje na zemlji, sve upravi prema vječnosti (“Tražite najprije kraljevstvo Božje, a sve ostalo će vam se nadodati!”, “Skupljajte sebi blago tamo gdje moljac ne grize i gdje tat ne krade!”).

“Onda dodi i slijedi me!” – idi za mnom, čini ono što sam ja činio, uvijek ponovno slušaj, uvijek ponovno započini, oslobađaj se od materijalnih dobara i svega što te priječi da ideš za mnom, prihvati da živiš u određenoj nezivjesnosti, ovisan o Božjem govoru.

Trebam moliti da vidim što posjedujem, što me zadržava u mene samoga i onemogućuje mi da sve što imam i što jesam shvatim kao dar drugima. Čega se trebam osloboditi, da budem raspoloživ za Isusov poziv. Vjerujem li da s Isusom mogu ostvariti nemoguće?

Teškoće bogataša i moje: mladić ode vrlo žalostan – jer bijaše veoma bogat. Biti bogat (stvarima, užicima, kvalitetama, duhovnim darovima) znači biti nemoćan, neslobodan, okrenut prema sebi, nesposoban ostvariti svoj život.

Mračna tajna bogatstva: ono što bogataš (neslobodan) posjeduje – to posjeduje njega! Ono čime želi raspolagati, gospodariti – to raspoložuje, gospodari s njime! Ono što zadržava za sebe – to zadržava njega u hodu prema Bogu!

“Lakše je devi kroz iglene ušice proći, nego bogatašu ući u kraljevstvo Božje!” Bogataš se, dakle, uopće ne može odazvati na Kristov poziv. Kako smo svi skloni posjedovati, zadržavati za sebe – naša je situacija beznadna. Pred Isusovom zahtjevnošću smo nemoćni.

Isus to potvrđuje: “Ljudima je to nemoguće!” Ali odmah pokazuje izlaz, rješenje: “Bogu je sve moguće!” Sa-

mo me Bog može osloboditi, razvlastiti od svega što me zarobljava. On to stalno čini dopuštajući mi gubitke, neuspjehe. Prepustit ću mu se kao dijete. Neka čini što hoće. Suradivat ću s njim. On će učiniti ono što ja ne mogu.

Mladić je otišao, a Petar pita: “Evo, mi smo ostavili sve svoje i pošli za tobom.” Isus odgovara: “Nema nikoga tko je ostavio radi kraljevstva Božjega kuću, ili ženu, ili braću, ili roditelje, ili djecu, koji neće primiti mnogo više već na ovom svijetu, a u budućem svijetu život vječni.”

Trostrukim razgovorom molim od Boga da me učini slobodnim, da mu se mogu odazvati.

Isus čisti hram

(Iv 2,13–21)

U hramu je na poseban način Jahve-Bog bio prisutan. Njemu su svake godine dolazili članovi Izabranoga naroda i susretali se s njim u prošnjama, u slavljenju Boga, u prinošenju Bogu sebe i onoga što im je Bog dao. Hram je bio mjesto susreta Boga i člana Izabranoga naroda. Nakon što je Isus učio da će doći vrijeme kada će se pravi klanjaoci klanjati Bogu u duhu i istini (Iv 4,23–24) i nakon što je ustanovljenjem Euharistije i svojom kalvarijskom Žrtvom uspostavio Novi i vječni savez s Bogom, hram je izgubio svoje značenje (“I gle, zastor se hramski razdrije odozgor do dolje, na dvoje”, Mt 27,51).

Hram je slika našega srca, jer naše je srce hram Božji. Bog najradije boravi u ljudskom srcu. Isus je došao očistiti, posvetiti i spasiti ljudsko srce. On želi da ga mi štujemo ne samo riječima, nego srcem.

Gledam očima događaj, slušam riječi, pratim mišlju što se zbiva i prepoznajem poruku Isusovu upućenu meni sada u ovoj vježbi.

“Isus uziđe u Jeruzalem. U Hramu nađe prodavače volova, ovaca i golubova i mjenjače gdje sjede.” Prodavači stoke i mjenjači novca bili su korisni hodočasnicima u hram. U hramskom se predvorju moglo nabaviti sve što je potrebno za žrtvu. Ono što je Isusa naljutilo i ono zbog čega je djelotvorno pokazao svoju ljutnju jest zloporaba hrama. Smisao hrama bio je susret s Bogom, molitva, predanje i žrtvovanje Bogu. No u praksi ova trgovina je čuvarima hrama postala važnija. Na taj način oni su namicali novac potreban za uzdržavanje hrama – i za sebe. Obistinilo se ono što je srž Isusova evandeoskog nauka: “Ne možete služiti Bogu i bogatstvu.” Ovdje je bogaćenje, novac, postao važniji od pobožnosti, molitve, susreta s Bogom. Narod kaže: “Gdje je Bog sagradio svoju crkvu, tamo je sotona podigao svoju kapelu.” Sklonost da čovjek izvlači iz svega korist za sebe nema granica. I djelo milo-

srda može biti izraz sebičnosti, i molitva može biti sredstvo stjecanja, i pokora može biti vrtnja oko sebe (Mt 6,1,5,16). U ljudskom srcu odvija se stalna borba između Boga i bogatstva. I u mom srcu stalna je borba između ljubavi i sebičnosti.

“I načini bič od užeta te ih sve istjera iz Hrama zajedno s ovcama i volovima. Mjenjačima rasu novac i stolove isprevrta, a prodavačima golubova reče: ‘Nosite to odavde i ne činite od kuće Oca mojega kuću trgovačku.’”

Prisutan sam tom događaju. Prilazim Isusu i hrabro ga molim da i u hramu moga srca napravi red. Ako treba, i bičem. Ako Boga stavim na prvo mjesto, onda će u mom srcu biti sve na svom mjestu. Ako Bog nije na prvom mjestu, onda je svugdje nered. Duhovne vježbe se obavljaju “da čovjek uredi svoj život ne dajući se voditi ni od kakva nagruća koje bi bilo neuredno” (DV 21). Moja ljubav prema Bogu često je premalena da bi me poticala da sam napravim red. Moja ljubav prema stvorenjima često je prevelika da bih ih sam izbacio iz srca, da bih se oslobodio navezanosti na njih. Zato je potrebno upotrijebiti silu, svladavati se, činiti pokoru. “Kraljevstvo nebesko silu trpi i siloviti ga osvajaju.”

Židovi ga upitaju: “Koje nam znamenje možeš pokazati da to smiješ činiti?” Odgovori im Isus: “Razvalite ovaj hram i ja ću ga u tri dana podići.” Isus je Bog. Čuvari hrama traže potvrdu od Isusa da može tako postupati. Kao dokaz vlasti nad hramom i hramskim čuvarima Isus govori o moći kojom će biti ubijen i pokopan uskrsnuti.

Isus je kao Bog gospodar moga hrama, moga srca. On može učiniti ono što ja ne mogu, zašto nemam snage. On može u mom srcu sve težnje okrenuti prema Bogu, Boga staviti na prvo mjesto. Prisjetit ću se iskustva kako je to Isus do sada činio, posebno u ovim duhovnim vježbama. Molit ću ga da bdije nad mojim hramom, da zahvati i ona osjetljiva područja u koja se ja bojim ući. Molit ću ga da spremno prihvatim i bolne zahvate.

Čistoća srca

(Mt 6,1–6;16–18)

Isus je došao k nama da očisti naše srce od svega što nije u skladu s Božjim Srcem – da mu budemo što sličniji. Sve što čovjek misli, govori, čini, treba proizlaziti iz čistoga srca ili treba čovjeku pomagati da neprestano pročišćava svoje srce.

Mt 6,1–4: “Pazite da svoje pravednosti ne činite pred ljudima da vas oni vide. Inače, nema vam plaće u vašeg Oca koji je na nebesima. Kada dakle dijeliš milostinju, ne trubi pred sobom, kako to u sinagogama i na ulicama čine licemjeri da bi ih ljudi hvalili. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kada daješ milostinju – neka ti ne zna ljevica što čini desnica, da tvoja milostinja bude u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti!” Čovjek se često uhvati u mislima što će ljudi reći na ono što govori ili čini? Ima slučajeva kada je ta misao opravdana jer smo mi ograničeni ljudi i subjektivni i nismo sigurni je li nešto objektivno dobro ili nije, uspješno ili neuspješno. No ima slučajeva kada ne gledamo vrijednost naših čina nego želimo afirmirati svoj ja, svoj ego. U tom slučaju treba nastojati da naš ego-izam prijeđe na područje drugoga, da činimo ono što je drugima dobro, a to je altru-izam. Ono što je učinjeno iz čiste ljubavi ima vječnu vrijednost. Ono što je pomiješano sebičnošću i ljubavlju treba biti pročišćeno. Ono što je učinjeno iz čiste sebičnosti nema nikakve vrijednosti. Je li to moj kriterij u mojim odnosima prema drugima, pri mom djelovanju?

Mt 6,5–6: “Tako i kad molite, ne budite kao licemjeri. Vole moliti stojeći u sinagogama i na raskršćima ulica da se pokažu ljudima. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad moliš, uđi u svoju sobu, zatvori vrata i pomoli se svomu Ocu, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti.” Molitva je izričaj vjere. Kako vjerujem, tako molim. Kako molim, tako vjerujem. No molitva može biti deformirana, može biti i

izričaj moje želje da samom sebi dokažem kako sam dobar vjernik. Ili da pred drugim vjernicima pokažem koliko sam ja veći vjernik od drugih. U tom slučaju ja ne molim pred Bogom, nego pred ljudima. To je deformacija vjere i molitve. Možda brižno brojim koliko sam kojih molitava izmolio vjerujući da je moja vrijednost u količini molitve. A molitva je samo toliko dobra koliko me izdiže iznad mentaliteta sebičnosti i grijeha i upućuje prema Bogu. Molitva je toliko vrijedna koliko mene mijenja, pročišćava, preobražava. Zatvoriti se u svoju ložnicu znači izići iz svijeta sebičnosti i ući u Božji svijet povjerenja i ljubavi. Takvu molitvu Bog uvijek sluša i uslišava.

Mt 6,16–18: “I kad postite, ne budite smrknuti kao licemjери. Izobličuju lica da pokažu ljudima kako poste. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad postiš, pomaži glavu i umij lice da ne zapaze ljudi kako postiš, nego Otac tvoj, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti.” Post ovdje označava sve vrste pokore, odricanja i žrtve. Post, pokora, slobodno je i dragovoljno nametanje neugodnosti, ali ne iz nekih sadističkih ili mazohističkih razloga, nego isključivo iz želje da provjerim koliko sam slobodan od navezanosti na užitke i ugodnosti da bih u slobodi mogao odabrati ljubav. Takav post, takvo odricanje uvijek je korisno i pomaže čovjeku da bude više čovjek. No, gotovo nevjerojatno, i takvo opredjeljenje za žrtvu može biti bezvrijedno, beskorisno, čak štetno – ukoliko ta žrtva nije u službi ljubavi nego u službi sebičnosti. Može se dogoditi da se sam pred sobom želim dokazati, da se uspoređujem s drugima zato da vidim koliko sam bolji od drugih. Jesam li spreman prepoznati u sebi tragove ovakve vrste sebičnosti? Što sam spreman poduzeti da se protiv nje borim. U služenju Bogu nema nikakva izmicanja, nema paktiranja sa sebičnošću.

Isusova rečenica: “Ne možete služiti Bogu i bogatstvu” u punoj snazi može se primijeniti na ova tri područja. Sve što činim, molim, trpim, a cilj je isključivo moja sebičnost, jest bogatstvo. Ono mi ne dopušta da služim Bogu koji je ljubav.

Bogataš i Lazar

(Lk 16,19–31)

Sveti Luka je evanđelist Isusova milosrđa. Po njemu Bog želi sada oplemeniti moje srce da u njemu ima više mjesta za sve potrebite, otvoriti mi oči da vidim oko sebe ljude ne kao kamenje ili drveće, nego kao svoju braću i sestre u potrebi. Želi me upozoriti da djela milosrđa nisu samo preporučena, nego zapovjeđena. O njima ovisi moja vječna sudbina.

“Bijaše neki bogataš. Odijevao se u grimiz i tanani lan i danomice se sjajno gostio.” Čovjek koji je imao svega i mislio samo na sebe, gledao kako će izgledati pred ljudima, uživao u ugledu koji je imao pred ljudima i u dobrima koje je posjedovao. Bogataš je čovjek koji je posve uvrnut u sebe, okrenut prema sebi i u sebi želi naći sreću. Primjenjujem ovo na sebe i pitam se: koliko se ja vrtim oko sebe u svojim mislima, riječima, djelovanju? Koliko ja uživam u sebi i za sebe? Ili plačem nad sobom i želim da se opet svi vrte oko moje muke?

“A neki siromah, imenom Lazar, ležao je sav u čirevima pred njegovim vratima i priželjkivao nasititi se onim što je padalo s bogataševa stola. Čak su i psi dolazili i lizali mu čireve.” Siromah je čovjek koji nema onoga najpotrebnijega. Bolestan je onaj koji trpi tjelesne ili psihičke muke. Ovaj siromah ne bi ništa koštao bogataša. Mogao je preživjeti od bogataševa suviška. Trpio je zbog sljepoće i tvrdoće bogataševa srca. Drastičnu sliku psa koji liže Lazarove čireve dao je sam Bog. Želi nam reći da je pas, simbol vjernosti i bliskosti, u ovom slučaju bliži čovjeku nego njegov brat, rekli bismo ljudski, ima više razumijevanja za čovjeka nego čovjek čije je srce otvrdnulo u onom što posjeduje.

“Kad umrije siromah, odnesoše ga anđeli u krilo Abrahamovo.” Siromah je nosio svoj križ. Bog koji ima milosrdno Srce nagradio je patnika zbog onoga što je prepatio na zemlji. Koliko sam uvjeren da će sve patnje koje

prihvaćam strpljivo i s ljubavlju jednom biti izvor vječne sreće? Da će Bog nagraditi obilato sve siromahe, zapuštene, posebno one koji trpe zbog ljudskoga nemara i ljudske tvrdoće?

“Umrije i bogataš te bude pokopan. Tada u teškim mukama u paklu, podiže svoje oči te izdaleka ugleda Abrahama i u krilu mu Lazara pa zavapi: ‘Oče Abrahame, smiluj mi se i pošalji Lazara da umoči vršak svoga prsta u vodu i rashladi mi jezik jer se strašno mučim u ovom plamenu.’ Reče nato Abraham: ‘Sinko! Sjeti se da si za života primio dobra svoja, a tako i Lazar zla. Sada se on ovdje tješi, a ti se mučiš. K tome između nas i vas zjapi provalija golema te koji bi i htjeli prijeći odavde k vama, ne mogu, a ni odatle k nama prijelaza nema.’” Zašto je bogataš poslije smrti došao u pakao? Ta ne spominju se nikakva zlodjela, grijesi. No njegovo srce nije bilo dobro, a pomanjkanje dobra je zlo. Nisu li dobra ili loša djela plod čovječjega srca? (Mk 7,20). Nije li Isus došao na svijet da promijeni, pročisti, oplemeni ljudsko srce? Dati milostinju nije samo dati nešto od svoga suviška, pa makar i puno. Dati milostinju znači s darom koji ublažava tjelesne potrebe i muke dati i svoje srce koji potrebitome vraća ljudsko dostojanstvo, približava ga meni i drugim ljudima, ugrađuje ga u ljudsku zajednicu. Je li to moje raspoloženje pri dijeljenju milostinje bilo koje vrste? Vjerujem li u nagradu za dobra djela i kaznu za ono što sam trebao učiniti, a nisam učinio?

“Nato će bogataš: ‘Molim te onda, oče, pošalji Lazara u kuću oca moga. Imam petero braće pa neka im posvjedoči da i oni ne dođu u ovo mjesto muka.’ Kaže Abraham: ‘Imaju Mojsija i Proroke! Njih neka poslušaju!’ A on će: ‘O ne, oče Abrahame! Nego dođe li tko od mrtvih k njima, obratit će se.’ Reče mu: ‘Ako ne slušaju Mojsija i Proroka, neće povjerovati sve da i od mrtvih tko ustane.’” Da bih se promijenio, oplemenio, često mislim da su potrebni veliki Božji ili ljudski zahvati. Da drugi učini ono što ja moram. Nije li najvažnije da slušam Božju riječ koja mi preko savjesti govori, opominje me i mijenja? Što ta riječ sada govori mom srcu? Nije li opasno prečuti Božju riječ?

Isus liječi dušu i tijelo

(Lk 5,17–25)

Isus je naglašavao da je donio ljudima puninu života, da je došao pronaći izgubljeno, spasiti propalo, izliječiti bolesno. On želi da njegovi učenici budu puni života u duši i tijelu. Da u svakoj situaciji prepoznaju šansu da ostvare ljubav. Molit ću Gospodina da po ovoj vježbi doživim nešto od te punine. Da Isusa prepoznam kao onoga koji mi vraća zdravlje tjelesno i duhovno, koji mi daje puninu života.

“A sila Gospodnja nukala je Isusa da liječi.” Isus i danas ima oka i srca za naše patnje, bolesti, duhovne, duševne i tjelesne. On želi ili da budemo posve zdravi ili da bolest prihvatimo kao i zdravlje (sv. Ignacije), uvjereni da i u bolesti kao i u zdravlju možemo služiti Bogu i pomagati ljudima.

“I gle, ljudi doniješe na nosiljci čovjeka koji bijaše uzet. Tražili su da ga unesu i stave preda nj. Budući da zbog mnoštva nisu našli kuda bi ga unijeli, popnu se na krov te ga između crepova s nosiljkom spuste u sredinu pred Isusa.” Nevjerojatne li ljubavi i snalažljivosti! Ovi ljudi vjeruju u Isusovu moć. Vole svoga prijatelja. Isusa posebno veseli kad ljudi stoje pred njim u mislima i molitvama. Vjera u Isusa i ljubav prema bližnjemu čine čudesu. Imam li osobno iskustvo kako su me prijatelji donijeli pred Isusa i izmolili mi zdravlje duha i tijela. Jesam li susreo ljude koji pate, koji su uzeti možda ne tjelesno, nego duhovno, nemoćni okrenuti se drugima i činiti dobro, koji su zarobljeni bezvoljnošću, beznađem, koji trunu u svojoj sebičnosti? Jesam li takve, kao ova četvorica, u vjeri donosio pred Isusa, povjeravao ih Isusovoj snazi i ljubavi? Vjerujem li da nema beznadnih situacija ako imam vjeru?

Vidjevši njihovu vjeru, reče on: “Čovječe, otpušteni su ti grijesi!” Vjera jednih spašava druge. Vjera kao zrno gorušičino premješta bregove, čisti duše, liječi tijela. Vje-

ra je svemoćna. Kad bih imao vjere, koliko bih dobra mogao učiniti. Isusa najviše veseli kad imam vjere. Najviše ga žalosti pomanjkanje vjere: “Dokle mi vas je podnositi, nevjerni rode!” Cetvorica nisu tražila liječenje duha. A Isus zna da je to puno važnije. Kako mu se jako svidjela njihova vjera i ljubav, učinio je i ono za što ga nisu molili: izliječio mu je duh.

Pismoznanci i farizeji počеше mudrovati: “Tko je ovaj što huli? Tko može grijeha otpuštati doli Bog jedini?” Proniknuvši njihovo mudrovanje, upita ih Isus: “Što mudrujete u sebi? Što je lakše? Reći: ‘Otpušteni su ti grijesi’ ili reći: ‘Ustani i hodi?’ Ali da znate: Vlastan je Sin Čovječji na zemlji otpuštati grijeha!” Slijepci i vođe slijepima, kako je Isus nazvao one koji su bili oslijepljeni zavišću i mržnjom, ne mogu doživjeti radost duhovnoga oslobođenja. Uza zdrave oči ne vide Kristovu ljubav na djelu. A Isus je došao na svijet prije svega da oslobodi svijet od grijeha. Prisjetit ću se trenutaka kada mi je Isus govorio: “Odrješujem te od grijeha” i sada mu ponovno zahvaliti. Povjerovat ću da Isus tako svima oko mene oprašta grijeha. Da bih vidio čudesna Božja djela, moram imati zdravo oko: dobru volju, čisto srce.

I reče uzetomu: “Tebi zapovijedam: ustani, uzmi nosiljku i idi kući!” I on odmah usta pred njima, uze na čemu ležase i ode kući slaveći Boga. Kada je Isus učinio ono što mu je najviše na Srcu – očistio bolesnikovo srce od grijeha – svojom božanskom snagom pridiže bolesnika, vraća mu zdravlje i snagu. Bolesnik, sav presretan i ushićen, uzima postelju na kojoj su ga donijeli Isusu i kreće u život – biti koristan drugima. To je smisao svakoga čuda, svake milosti: podići čovjeka, osposobiti ga da nosi svoj teret i poslati ga ususret drugima da darom koji je primio dariva druge.

Isus liječi i uskrisuje

(Lk 8,40–56)

Priključujem se mnoštvu koje čeka Isusa. Želim biti sudionik događaja, doživjeti osobni susret s Isusom. Molim ga da me primi u svoju blizinu.

“Isusa dočeka mnoštvo jer su ga svi željno iščekivali. I gle, dođe čovjek, ime mu Jair, koji bijaše predstojnik sinagoge. Baci se Isusu pred noge i stane ga moliti da dođe u njegovu kuću. Imaše kćer jedinicu, otprilike od dvanaest godina, koja umiraše.” Mnoštvo vjernika i danas okružuje Isusa. Željno očekuje njegovu riječ, vidjeti čude sa, udovoljiti svojoj znatiželji. Nađe se i poneki “Jair”, čovjek koji s pouzdanjem očekuje pomoć u nevolji. Kakvu pomoć ja očekujem? Vjerujem li da će mi Isus pomoći?

“Dok je onamo išao, mnoštvo ga guralo odasvud. A neka žena koja je već dvanaest godina bolovala od krvarenja, sve svoje imanje potrošila na liječnike i nitko je nije mogao izliječiti, priđe odostrag i dotaknu se skuta njezove haljine i umah joj se zaustavi krvarenje.” Mnoštvo gura Isusa, uznemiruje, opterećuje, ali nema raspoloženja ove žene koju je teška bolest dovela blizu smrti. Ostavit ću ovo jalovo mnoštvo, priključiti se ženi, pokušati s njom podijeliti njezin mučan životni put tijekom mnogih godina, pokušat ću osjetiti čvrstu nadu u njezinu srcu, sigurnost da će joj Isus pomoći, diskreciju kojom pristupa Isusu. Usporedit ću njezino raspoloženje sa svojim.

I reče Isus: “Tko me se to dotaknu?” Svi se branili, a Petar će: “Učitelju, mnoštvo te gura i pritišće.” A Isus: “Netko me se dotaknuo. Osjetio sam kako snaga izlazi iz mene.” Neobično Isusovo pitanje. Mnoštvo ljudi sa svih strana pravi pritisak na Isusa i oni najbliži stalno ga dotiču, makar i protiv volje. No takvi doticaji njega ne diraju. Ali netko se dotakao njegova Srca. Netko ga je pogodio u “slabu točku”. Netko je s pouzdanjem od njega očekivao pomoć. Nečije srce je krvarilo i takvo se približilo Isusovu Srcu. Takve Isus uvijek osjeti. Takvi ga dotiču.

Takvi u njemu izazivaju sućut i djelotvornu ljubav. Tada njegova snaga dolazi do izražaja.

“A žena, vidjevši da se ne može kriti, sva u strahu pristupi i baci se preda nj te pred svim narodom ispripovjedi zašto ga se dotakla i kako je umah ozdravila. A on joj reče: ‘Kćeri, vjera te tvoja spasila. Idi u miru!’ Žena se krila jer je to što je napravila bilo protiv Zakona. Njezina ju je bolest učinila nečistom i kao takva nije smjela doticati druge. U svojoj mucu, makar u najčišćoj namjeri, prekršila je taj zakon. Sada kada je ozdravila, ne želi ništa više tajiti. Boji se onih koji će uprijeti prstom u nju zbog kršenja zakona, ali se nimalo ne boji Isusa koji joj je vratio zdravlje. Otvoreno priča pred svima o svojoj sada već bivšoj bolesti. Želi Isusu zahvaliti. Isus i ženi i svima oko sebe pokazuje gdje je izvor zdravlja: vjera te tvoja spasila! Ah ta vjera! Je li bila velika kao zrno gorušičino? Koliko bi bilo manje bijede, manje nesreće, manje bolesti – da je više vjere. Gledam sretnu ženu, a onda idem u svoju nutrinu da prepoznam kolika je moja vjera.

“Dok je on još govorio, eto jednog od nadstojničkih s porukom: ‘Umrla ti kći, ne muči više Učitelja.’ Čuo to Isus pa mu reče: ‘Ne boj se! Samo vjeruj i ona će se spasiti!’ Jair sluša kako mu je kći već umrla. U velikoj je kušnji. Pomislio je da je Isus može izliječiti. Ali smrt je previše i za njega. Kao da Isusova moć ima granica.

“Uđe u kuću, ali nikomu ne dopusti da s njim uđe osim Petra, Ivana, Jakova i djetetova oca i majke.” Isus se ne protivi da i ja uđem s njima u kuću. Isus ne želi spektakularnost. Želi pomoći. Prava ljubav prema Bogu i ljudima označena je intimnošću. Isus “ne želi baciti biser pred svinje”.

“A svi plakahu i žalovahu za njom. A on im reče: ‘Ne plaćite! Nije umrla, nego spava!’ No oni mu se podsmjehivahu.” Koliko su stvarno bili žalosni zbog djevojčice vidi se iz nagle promjene, jer su mu se odmah podsmjehivali. Ali za Isusa nekoga vratiti u život isto je što je nama nekoga probuditi oda sna.

“On je uhvati za ruku i povika: ‘Dijete, ustani!’ I povratio joj se duh i umah ustade, a on naredi da joj dadu je-

sti. Njezini se roditelji začudiše, a on zapovjedi da nikome ne reknu što se dogodilo.” Nezaboravna slika: Isus pun tople, milosrdne ljubavi prilazi krevetu, hvata djevojčicu za ruku i zapovijeda: ustani! Ona otvara oči, gleda dubokim pogledom onoga koji joj je vratio život. Isus joj rukom pomaže da ustane, a onda, jer je bila iscrpljena i gladna, blago naredi roditeljima da je nahrane. No ljubav i dalje treba ostati intimna: “zapovjedi da nikome ne reknu što se dogodilo”. Kad smo ostali sami Isus i ja, otvaram mu svoju dušu, iznosim pred njega sve ono što mene tišti, opterećuje, boli. Razgovaram s njim.

Ozdravljenje uzetoga

(lv 5,1–18)

Pratim Isusa kako hoda jeruzalemskim ulicama, razgovara s ljudima, traži one najjadnije. Zna za jednoga koji je desetke godina bolestan. Nitko mu ne pomaže, jer svatko gleda svoje interese. Čovjek je izgubio nadu. A sada Nada hoda njemu ususret. Gledam, slušam, uključujem se u ovaj događaj tako blag i tako snažan.

“Nakon toga Isus uzide u Jeruzalem. U Jeruzalemu se kod Ovčjih vrata nalazi kupalište koje se hebrejski zove Bethzatha, a ima pet trijemova. U njima je ležalo mnoštvo bolesnika – slijepih, hromih, uzetih: čekali su da izbije voda. Anđeo bi Gospodnji, naime, silazio od vremena do vremena u ribnjak i pokrenuo vodu: tko bi prvi ušao pošto je voda izbila, ozdravio bi makar bolovao od bilo kakve bolesti.” Opis ljudske bijede, mjesta kamo ljudi svraćaju samo ako moraju, preko volje. Ovi bolesnici su najčešće prepušteni sebi. Gledam slijepce koji pružaju ruke i očekuju dar, hrome, uzete, iznakažene, deformirane sa svim vrstama manjkavosti. Ivan opisuje zagonetne Božje zahvate po kojima su pojedinci ozdravljali. No trebalo je biti brz i spretan da se to postigne.

“Bijaše ondje neki čovjek koji je trpio od svoje bolesti trideset i osam godina. Kad ga Isus opazi gdje leži i kada dozna da je već dugo u tome stanju, kaže mu: “Želiš li ozdraviti?” Odgovori mu bolesnik: “Gospodine, nikoga nemam tko bi me uronio u kupalište kad se voda uzbiba. Dok ja stignem, drugi već prije mene siđe.” Isus je znao za ovaj “beznadni slučaj”. Bolesnik je trideset i osam godina ležao bespomoćan. Njemu se nikada nije nasmiješila nada u ozdravljenje. Izgubio je zdravlje, prijatelje, nadu. Što mu je ostalo? Isus ide k njemu, gleda ga, počinje razgovor s njim. Slušam taj razgovor, gledam čas Isusa, čas bolesnika. Isusovo pitanje: “Želiš li ozdraviti?” on shvaća kao iz uljudnosti, bez velikoga značenja. Njegov odgovor je bolan, tužan, beznadan: “Nemam nikoga!” Ne znači li

to biti izgubljen? Nije li Isus došao “spasiti ono što je izgubljeno”? Jesam li se kada osjetio kao ovaj bolesnik, kada nisam imao nikoga jer za moje muke nitko nije znao ili nije htio znati. Svi su išli svojim putovima, borili se za svoju životnu sreću. Jesam li svjestan da sada ima puno ljudi koji se osjećaju kao ovaj bolesnik: ostavljeni, zaboravljeni, prepušteni svojoj bijedi? Tražim li ja takve poput Isusa? Vjerujem li da im u Isusovo ime mogu pomoći?

“Kaže mu Isus: ‘Ustani, uzmi svoju postelju i hodi!’ Čovjek odmah ozdravi, uzme svoju postelju i prohoda.” Bolesnik je, odgovarajući na Isusovo pitanje, izrekao svoju muku ne očekujući ništa osobito. No tada se počinje nešto događati. Isus upire pogled u bolesnika. Ovaj ga osjeća kao da iz tih očiju struji u njega život. Ne da mu mira. Ne dopušta mu da i dalje leži. Isusove riječi, blage i odlučne, sluša kao zapovijed kojoj se ne može oprijeti: “Ustani, uzmi svoju postelju i hodi!” Pokušava, pridiže se oslanjajući se na lakte, pokušava privući i zgrčiti noge. Uspijeva. Hoda. Gleda i dalje u Isusove oči. O, taj pogled! Ne dopušta da ponovno legne na postelju. Skuplja snagu, pridiže se, stoji – nakon 38 godina, čvrsto, sigurno, snažno. Ah da, treba i postelju uzeti, iskušati svoju snagu. Smata ležaj, stavlja ga pod ruku. Gleda Isusa još uvijek nesvjestan do kraja što se to zapravo dogodilo. On je sada kao svi drugi ljudi. On stoji, on hoda, on nosi svoju postelju. I krene onamo kamo ga je često nosila misao, želja. Samo on je to znao. Još jedan pogled čuđenja, radošti, zahvalnosti Isusu i – ode.

Isus i ja ostajemo sami. Isus me gleda, pogledom pita: “Želiš li i ti ozdraviti!” Što ću mu odgovoriti? Koju bolest, slabost, manu, grijeh, nevolju trebam sada staviti pred njega? Isusu je sve moguće. Ovaj susret za mene je jedinstvena prilika. Hoću li je iskoristiti ili promašiti? Isus želi da njegovi učenici budu zdravi, da hrabro i vedro hodaju životnim putovima, da nose, ne samo svoje postelje, nego terete drugih, slabijih, nesigurnijih. Isus treba moje zdravlje, moju snagu i nadasve moju spremnost.

Isus i grešnici

(Lk 7,36–50)

Bog je stvorio čovjeka na svoju sliku da bude vrijedan, dobar, ljubav. Čovjek to želi svim bićem. No sotona je posijao u ljudsko srce sjeme nevrijednosti, zloće, smrti. Zbog toga se čovjek osjeća nevrijedan, nepravedan, zarobljen u svoj egoizam. Čovjek je razapet između ove dvije krajnosti. Može glumiti pravednost i ljubav, ali svojim silama to ne može ostvariti.

Događaj o kome razmatram pokazat će ove dvije krajnosti i naći najbolje, jedino rješenje: Isus Krist stoji između jedne i druge stvarnosti, povezuje ih u jednu stvarnost. Po milosrdnoj ljubavi Kristovoj čovjek, unatoč grešnosti i slabosti, uzdiže se u beskrajne visine, postaje više nego što je bio prije grijeha, postaje ljubljeno dijete Božje. Vjerujem li da ja, unatoč doživljaju svoje bezvrijednosti, bijede i sebičnosti, mogu beskrajno nadići sebe i biti ljubljeno dijete Božje. Kako to postići, reći će mi Božja riječ.

“Neki farizej pozva Isusa da bi blagovao s njime. On uđe u kuću farizejevu i priđe stolu. Kad eto neke žene koja bijaše grešnica u gradu.” Dva svijeta: pravedni farizej, koji se trudi živjeti po zakonu i zato u očima ljudi prihvaćen i čašćen, i žena grešnica, i zato osuđena i odbačena.

“Dozna da je Isus za stolom u farizejevoj kući pa ponese alabastrenu posudicu pomasti i stade odostrag kod njegovih nogu. Sva zaplakana poče mu suzama kvasiti noge: kosom ih glave svoje otirala, cjelivala i mazala pomastću.” Njezin dolazak Isusu odražava njezino pouzdanje da je Isus neće odbaciti, njezine suze pokazuju njezino iskreno kajanje, dragocjena pomast dokaz je velikodušnosti koja daje najbolje što ima.

“Kad to vidje farizej koji ga pozva, pomisli: ‘Kad bi ovaj bio Prorok, znao bi tko i kakva je to žena koja ga se dotiče: da je grešnica.’” Odviše ružna i nažalost tako česta reakcija “pravednih” u odnosu prema “grešnicima”.

Šimun osuđuje i otpisuje i ženu, ali osuđuje i Isusa koji se ne zna distancirati od ovakvih kao što je ova žena, koji očito ne zna razlikovati zle od dobrih.

“Isus će mu: ‘Šimune, imam ti nešto reći.’ A on će: ‘Učitelju, reci!’” Farizejska reakcija! Iznutra ružne misli, izvana ugladene riječi. Zašto nema snage biti dosljedan? Isus će mu pomoći da upozna svoje stanje pričajući mu priču.

“Neki vjerovnik imao dva dužnika. Jedan mu dugovao pet stotina denara, drugi pedeset. Budući da nisu imali odakle vratiti, otpusti obojici. Koji će ga dakle od njih više ljubiti?” Šimun odgovori: “Predmnijevam, onaj kojemu je više otpustio.” Isus daje objektivnu sliku odnosa između vjerovnika i dvojice dužnika. Kako se tu Šimun ne nalazi, ne boji se izreći objektivni sud. Vjerovnika će više voljeti onaj kome je više oprostio. On zna načela, zna ih objektivno primijeniti. Ali to ne zna primijeniti na sebe. Ne zna da je on onaj dužnik s pedeset denara, a žena ona s pet stotina denara. Zaslijepljen svojom “pravednošću” i ne pomišlja da je tako velik dužnik da ne može vratiti duga. U toj zaslijepljenosti je njegov najveći problem.

“Reče mu Isus: ‘Pravo si prosudio.’ I okrenut ženi reče Šimunu: ‘Vidiš li ovu ženu? Uđoh ti u kuću, nisi mi vodom noge polio, a ona mi suzama noge oblila i kosom ih svojom otrla. Poljupca mi nisi dao, a ona, otkako uđe, ne presta mi noge cjelivati. Uljem mi glave nisi pomazao, a ona mi pomašću noge pomaza. Stoga, kažem ti, oprošteni su joj grijesi mnogi jer ljubljase mnogo. Komu se malo oprašta, malo ljubi.’ A ženi reče: ‘Oprošteni su ti grijesi.’” Isus izriče svoj božanski sud. Priznaje Šimunu da je objektivno dobro prosudio. No zbog subjektivnoga raspoloženja ne zna se okoristiti objektivnim sudom. Potiče ga da pogleda ženu, da je ne otpisuje, da uspostavi s njom vezu. Isus pravi između njih dvoje usporedbu: što radi žena, a što nije radio Šimun. Usporedbom utvrđuje da žena više voli. Zašto? Jer joj je više oprostio. Šimun manje voli. Zašto? Jer ne doživljava da Isus njemu treba nešto oprostiti. Rečenicu: “Oprošteni su joj grijesi mnogi

jer ljubljاشة mnogo” možemo dvojako tumačiti. Jer joj je Isus puno oprostio, puno ga je zavoljela. Ili, jer je puno ljubila, puno joj je Isus oprostio.

A on reče ženi: “Vjera te tvoja spasila! Idi u miru!” Stat ću pred Isusa svjestan svojih grijeha i pročitati u njegovim očima odgovor: “Vjera te tvoja spasila! Idi u miru!”

Vjera rimskoga satnika

(Mt 8,5–13)

“Kad biste imali vjere kao zrno gorušičino, premještali biste bregove!” Vjera, tako divna stvarnost, a tako zagonetna. Vjerom čovjek ništa ne izmišlja, ne fantazira. Vjerom otkriva puninu stvarnosti. Vjera je ulaz u život. Molit ću da tako vjerujem da ostvarim sve ono što Bog od mene očekuje.

Gledam događaj, slušam razgovor. Oko Isusa je mnogo ljudi, znatiželjnika i namjernika. No malo ih je koji vjeruju. Ovdje je bio, čini se, samo jedan, i to stranac, i to omraženi rimski vojnik, časnik. No događaj pokazuje kako u tim vojničkim grudima kuca toplo, nježno, majčinsko srce. Čudna povezanost tvrdoće i nježnosti, krutosti i blagosti, poganstva i najdublje vjere. Čovjek je zagonetno biće i nikada nećemo prodrijeti u njegovu nutrinu. Mi vidimo samo vanjštinu, po njoj sudimo, a ona može prevariti.

Kad Isus uđe u Kafarnaum, pristupi mu satnik pa ga zamoli: “Gospodine, sluga mi leži kod kuće uzet, u strašnim mukama.” Kaže mu: “Ja ću doći izliječiti ga.” Kafarnaum! Nije li Isus rekao: “Jao tebi, Kafarnaume! Zar ćeš se do neba uzvisiti. Do u podzemlje ćeš se strovaliti!” Zašto? Zbog nevjere. U njemu je Isus puno propovijedao, mnoga čudesa učinio, a on je ostao tvrd. I eto, baš u tom gradu predivna čuda: jedan rimski vojnik čuo za Isusa, prikupljao informacije, pratio ga u mislima, povjerovao je da je Božji poslanik. Uto mu se dogodi nesreća. Sluga koga je poštivao i volio, obolio. Teško, neizlječivo. Teško mu je dok gleda svoga slugu u mukama, a onda mu dođe nadahnuće: Isus iz Nazareta, prorok, čudotvorac, Božji poslanik! Spremi se i krene k njemu. S pouzdanjem iznosi svoju molbu. Čovjek na visoku položaju, a toliko humanosti prema sluzi. Rekli bismo: zaslužio je da ga Isus usliša. Ali satnik ne razmišlja tako. On se pouzdaje samo u Isusovu dobrotu i ljubav. I kad sluša Isusa kako govori

da će odmah krenuti k njemu i izliječiti mu slugu, satnik je zatečen. Iskreno ponizan pita se: Tko sam ja da ovaj veliki čovjek dolazi k meni?

Odgovori satnik: “Gospodine, nisam dostojan da udeš pod krov moj, nego samo reci riječ i izliječen će biti sluga moj.” Nije ni slutio da će njegove riječi tisućljećima odzvanjati i u srcima bezbrojnih vjernika i u hramovima i crkvama svi kršćana. Koliko puta sam izgovorio te riječi sam ili s drugima: “Gospodine, nisam dostojan da unideš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja!” Jesam li imao raspoloženje duboke vjere i iskrene poniznosti poput ovoga vojnika? Petar je u trenutku poniznosti govorio: “Idi od mene, grešan sam čovjek, Gospodine!” Satnik govori u istom duhu. Uistinu veliki ljudi imaju skromno mišljenje o sebi.

“Ta i ja, premda sam čovjek pod vlašću, imam pod sobom vojnike pa rekнем jednomu: ‘Idi!’ – i ode, drugomu: ‘Dođi!’ – i dođe, a služi svomu: ‘Učini to’ – i učini.” Satnik izražava vjeru u Isusa kao Boga, Gospodara života i smrti, zdravlja i bolesti. Govori: ako ja, mali čovjek, imam pod sobom vojnike, zapovijedam im i oni me slušaju, koliko više se bolest mora pokoravati Isusu koji je apsolutni Gospodar svega.

“Čuvši to, zadivi se Isus i reče onima koji su išli za njim: ‘Zaista, kažem vam, ni u koga u Izraelu ne nađoh tolike vjere.’” Isus govori gorku istinu onima koji su bili uvjereni da su najbolji vjernici, da su miljenici Božji. Jesam li uvjeren da danas ima dobrih vjernika među onima koje ja ne smatram vjericima i da im Bog čini velike stvari. Kod Boga nema povlaštenih osoba, staleža, naroda, rasa. Njemu je najvažnija osobna prava vjera.

“A kažem vam: Mnogi će s istoka i zapada doći i sjesti za stol s Abrahamom, Izakom i Jakovom u kraljevstvu nebeskom, a sinovi će kraljevstva biti izbačeni van u tamu. Ondje će biti plač i škrgut zubi.” Isus ide do kraja. Tko nema vjere u srcu – bez obzira na vjerske običaje, vjersku formalnost, nabranje dugih molitava koje su prazne kao što su prazna srca koja ih izgovaraju – nema mu pristupa u kraljevstvo Božje, u Božji svijet.

“I reče Isus satniku: ‘Idi, neka ti bude kako si vjerovao!’ I ozdravi sluga u taj čas.” Bih li ja bio zadovoljan da mi Isus sada kaže: “Neka ti bude kako si vjerovao!”

Zavapit ću iz dubine svoga srca: “Isuse, vjerujem, pomози mojoj nevjeri!”

Farizej i carinik

(Lk 18,9–14)

Čovjeka s pravom zanima tko je i što je. Želi znati je li vrijedan, čestit, dobar. Zato mu je Bog dao savjest da ga vodi od dobra na bolje, prema sve većoj vrijednosti. No može se dogoditi da njegova mjerila prosuđivanja ne budu dobra, da ne gleda svoje srce, svoju dušu u Božjem svjetlu, nego se mjeri ljudskim ovozemaljskim mjerilima. Ako je po ljudskim mjerilima napravio više, kvalitetnije, bolje, zaključi da je onda bolji od drugih. Tako dođe u napast da druge podcjenjuje, omalovažava, čak prezire. U tom slučaju treba se sjetiti da on u svoju lošu misao o drugima projicira samoga sebe pa je onda upravo on ono što misli o drugima. Istina o kojoj sada želim razmišljati neka mi pomogne da bolje, dublje upoznam sebe. Istina je katkada gorka. Ali istina oslobađa.

“Nekima pak koji se pouzdavahu u sebe da su pravednici, a druge podcjenjivahu, reče zatim ovu prispodobu: Dva čovjeka uzidoše u Hram pomoliti se: jedan farizej, drugi carinik. Farizej se uspravan ovako u sebi molio: ‘Bože, hvala ti što nisam kao ostali ljudi: grabežljivci, nepravednici, preljubnici ili – kao ovaj carinik. Postim dvaput u tjednu, dajem desetinu od svega što steknem.’ A carinik, stojeći izdaleka, ne usudi se ni očiju podignuti k nebu, nego se udaraše u prsa govoreći: ‘Bože, milostiv budi meni grešniku!’ Kažem vam: ovaj siđe opravdan kući svojoj, a ne onaj! Svaki koji se uzvisuje, bit će ponižen, a koji se ponizuje, bit će uzvišen.”

Dva čovjeka ovdje predstavljaju dva svijeta, dva mentaliteta. Mentalitet farizeja mi je poznat. No možda nisam svjestan koliko je on prisutan u meni i koliko mi je drag. Kada se primjerice uspoređujem s drugima, obično upadam u zamku da o sebi mislim bolje nego o drugima. Ili ako doživljavam osjećaj manje vrijednosti, nije li taj osjećaj neugode baš zato prisutan što ne prihvaćam da budem ispod drugih. Tako je osjećaj manje vrijednosti naličje iste medalje: nezadovoljene potrebe da budem vrijedniji od

drugih. Nisu li se i apostoli uspoređivali i pitali “tko bi od njih bio najveći” (Lk 22,24). Uspoređivanje u ovom smislu nikad nije dobro. Težnja da se uspoređujem redovito mi želi pokazati da sam bolji od drugih. Tako više ne živim u svijetu ljubavi, nego u svijetu nezdrava bolesna nadmetanja, izdizanja nad druge. Zdravo nadmetanje ide za tim da postigne bolje rezultate, a nezdravo da ponizi drugoga. Kad su se apostoli prepirali tko bi od njih bio najveći, Isus im reče: “Ja sam posred vas kao onaj koji poslužuje... Ta Sin čovječji nije došao da bude služen, nego da služi i da svoj život dadne kao otkupninu za mnoge.”

Farizej se molio uspravan, uzdignut, svjestan svoje pravednosti, vrijednosti, superiornosti. Uživao je u njoj. Zahvaljivao je Bogu, a nije znao da ta zahvala nije usmjerena prema Bogu, nego je utjelovljenje njegovih sebičnih i oholih osjećaja. On svojom zahvalom kao da i Bogu želi reći: gledaj me, Bože. Jesi li ponosan na mene? Imaš pravo to biti. Drugi ljudi nisu kao ja. Oni su grabežljivi, nepravedni su, robovi su seksualnosti. Svijet je prepun takva ološa. Evo i ovaj carinik. On ovamo i ne spada. Po što je došao ovamo? Znaš ga kakav je. Živi na tuđi račun. A ja sam pravi. Sposoban nametnuti si pokoru, postiti, žrtvovati se. Tebi na slavu dajem propisanu desetinu... Sve što je farizej govorio bila je istina. On je sve to činio. Samo jedno nije – nije volio, nije naučio biti plemenit, nije naučio ljubiti. Prepoznajem li klice farizejštine u sebi. Otvorit ću Gospodinu svoje bolesno srce i moliti ga da me izliječi, očisti, oplemeni.

Carinik je pognut, svjestan da nema pravo pogledati Bogu u lice. Od njega očekuje samo smilovanje i pomoć. Govori: “Bože, milostiv budi meni grešniku!” Petar je u trenutku spoznaje svoje grešnosti rekao: “Idi od mene, grešan sam čovjek, Gospodine!”

Mogu li i ja sada izreći carinikovu molitvu? Pogotovo ako sam se prepoznao u farizeju. Možda će molitva ruskoga hodočasnika biti najprikladnija da izreknem svoje raspoloženje: “Gospodine Isuse Kriste, Sine Božji, smiluj se meni grešniku!” Tada i samo tada čut ću Isusovu riječ da sam od molitve otišao opravdan, pomilovan, spašen, ljubljen.

Bezuvjetno oprostiti

(Mt 18,21–35)

Opraštanje je česta tema Sv. pisma. Isus u raznim prigodama naglašava da treba uvijek opraštati. Nama je teško opraštati jer smo ranjeni nepravdama i jer nam opraštanje izgleda kao slabost, popuštanje jačemu, nešto što nalikuje na puzavost i da bolje prolazi onaj koji je jači, nametljiviji, tvrdi. Narodna izreka to potvrđuje: “Tko je jači, taj kači!” Pomolit ću se da doživim kako je opraštanje snaga, moć, pozitivna superiornost nad zlom i onim koji ga čini. Kad opraštam, najsličniji sam Bogu koji uživa u opraštanju. Božje oprostjenje moj je siguran put u vječni život. Opraštanje je temelj našega zajedništva jer opraštanjem rušimo zidove, premošćujemo ponore među ljudima.

“Tada pristupi k njemu Petar i reče: ‘Gospodine, koliko puta da oprostim bratu svomu ako se ogriješi o mene? Do sedam puta?’ Kaže mu Isus: ‘Ne kažem ti do sedam puta, nego do sedamdeset puta sedam.’” Na Petrovo pitanje Isus odgovara da treba bezbroj puta oprostiti. Bibličari kažu da je Isusov odgovor aluzija na tvrdu rečenicu koju je izrekao Lamek: “Ako će Kajin biti osvećen sedam puta, Lamek će biti osvećen sedamdeset sedam puta” (Post 4,24). Opraštanje je kao nevidljiva duhovna granica između dobra i zla, duhovne slobode i duhovnoga ropstva. Tko oprašta, slobodan je, dobar je. Tko ne oprašta, rob je, zao je. Isusova prispodoba nije opis konkretnoga događaja. Ona nam opisuje što se stalno događa u našim srcima, u našim međuljudskim odnosima, u odnosima među narodima, državama, svugdje.

“Stoga je kraljevstvo nebesko kao kad kralj odluči urediti račune sa slugama. Kad započe obračunavati, dovedoše mu jednoga koji mu dugovaše deset tisuća talenata. Kako nije imao odakle vratiti, zapovjedi gospodar da se proda on, žena mu i djeca i sve što ima te se podmiri dug. Nato sluga padne ničice preda nj govoreći: ‘Strplje-

nja imaj sa mnom i sve ću ti vratiti.' Gospodar se smilova tomu sluzi, otpusti ga i dug mu oprostí." Isus u prispodobí počinje s našim velikim dugom Gospodaru neba i zemlje, toliko velikim da ga nitko od nas ne može vratiti. Gospodar je milostiv. Na molbu sluge gospodar mu ne umanjuje duga, on ga briše. Ova Božja milosrdna ljubav izvor je naše nade, sigurnosti, mira i radosti.

"A kad taj isti sluga izađe, naiđe na jednoga svoga druga koji mu dugovaše sto denara. Uhvati ga i stane ga daviti govoreći: 'Vrati što si dužan!' Drug padne preda nj i stane ga zaklinjati: 'Strpljenja imaj sa mnom i vratit ću ti.' Ali on ne htjede, nego ode i baci ga u tamnicu dok mu ne vrati duga." Ova je slika mučna, tvrda, neshvatljiva. Sluzi je sve oprošteno, zaboravljeno. Umjesto da uživa u plodovima gospodareva milosrđa, da bude radostan, sluga se namrgođen i bijesan okreće prema onome koji mu je dugovao puno manje nego on gospodaru i stade ga maltretirati, daje ga na sud, trpa u zatvor. Prepoznajem li možda sebe u ovom sluzi?

"Kad njegovi drugovi vidješe što se dogodilo, silno ražalošćeni odoše i sve to dojavíše gospodaru." Zlo neopraštanja nikad nije osobna, privatna stvar. Ono opterećuje međuljudske odnose i sve ljudske zajednice.

"Tada ga gospodar dozva i reče mu: 'Slugo opaki, sav sam ti onaj dug oprostio jer si me zamolio. Nije li trebalo da se i ti smiluješ svome drugu, kao što sam se i ja tebi smilovao?'" Božja milosrdna ljubav treba biti mjerilo, uzor čovjeku kako treba opraštati.

"I gospodar ga, rasrđen, preda mučiteljima dok mu ne vrati svega duga. Tako će i Otac moj nebeski učiniti s vama ako svatko od srca ne oprostí svomu bratu." Nakon nemilosrdne kazne nemilosrdnom sluzi, Isus, što je rijetko u Evandelju, tvrdo prijeti da nikome koji ne oprašta neće biti oprošteno. Otvorit ću svoje srce Bogu i moliti ga da bude slično Božjem milosrdnom Srcu, da uvijek mogu oprostiti, da osjetim kako mi se na moju riječ upravljenu bratu, sestri: "Opraštam ti!" vraća jeka Božjega Srca: "Opraštam ti!"

Isusov duh slu enja

(Mk 10,35–45)

“Reci mi s kim si i reći ću ti kakav si” – kaže narodna izreka. Koliko god ona bila istinita, u Isusovoj prisutnosti nije je bilo lako ostvariti. Apostoli su bili s Isusom gotovo tri godine. Gledali su ga. Slušali ga. Upijali njegov duh. Pa ipak. Njegova zapovijed nesebične, ponizne i požrtvovne ljubavi nadilazila je i njihovo shvaćanje i njihove mogućnosti. Tijekom povijesti Crkve možda nas iznenaduje i razočarava nemoć članova Crkve, udova Mističnoga Tijela Kristova, da žive Kristovu zapovijed ponizna služenja. Pred tom činjenicom nije dobro ni razočarati se ni rezignirati ni osuditi. Najdjelotvornija će biti jednostavna konstatacija i pokušaj da ja sada napravim što mogu, da se vježbam u služenju drugima. Isus me zove da u svjetlu njegove riječi prepoznam sebe u svojoj nemoći, ali i u iskrenoj želji da idem naprijed.

“I pristupe mu Jakov i Ivan, sinovi Zebedejevi, govoreći mu: ‘Učitelju, htjeli bismo da ti u slavi tvojoj sjednemo jedan zdesna, a drugi slijeva.’” Isusovi “rođaci” Jakov i Ivan iskreno vole Isusa. Spremni su mu se dati na raspolaganje. No oni za to očekuju nagradu i to ne bilo kakvu. Misao na nagradu izbila je u prvi plan. Prirodno je da čovjek, jer je ograničeno biće i ne može sebe učiniti potpuno zadovoljnim i blaženim, očekuje od Boga da će ga takvim učiniti. Ali to iščekivanje može biti i neprirodno, može i previše zaokupiti čovjeka, može ga dovesti do duhovne deformacije. Isus želi da se ponašamo kao “sluge beskorisne” koji kad naprave što su trebali napraviti, s uvjerenjem govore: “Učinili smo ono što smo bili dužni učiniti.” Je li pravo djelo ljubavi u tome da očekujemo kako će nas ljubljena osoba nagraditi ili je radost što smo mogli nešto učiniti ljubljenoj osobi naša najveća nagrada?

“A Isus im reče: ‘Ne znate što ištete. Možete li piti čašu koju ja pijem ili krstiti se krstom kojim se ja krstim?’”

Oni mu rekoše: 'Možemo.' A Isus će im: 'Čašu koju ja pijem pit ćete i krstom kojim se ja krstim bit ćete kršteni, ali sjesti meni zdesna ili slijeva nisam ja vlastan dati – to je onih kojima je pripravljeno.'" Na ovakvu neobičnu želju Isus reagira upadno blago, strpljivo, s razumijevanjem. On pozna ljudsku narav, čovjekove težnje za vrijednošću i zna da se one katkada očituju na nestvaran način. Umjesto odgovora na njihovu molbu, on im skreće pozornost na ono što u životu trebaju napraviti, što trebaju pretrpjeti – ako ga zaista vole i žele podijeliti njegovu sudbinu. No što se nagrade tiče, i na ovom mjestu i drugdje Isus nas ostavlja u neizvjesnosti. Ona će sigurno biti i ona će nadići svako naše ljudsko iskustvo, ali kakva će biti, to nitko ne zna.

"Kad su to čula ostala desetorica, počеше se gnjeviti na Jakova i Ivana." Reakcija ostale desetorice pokazuje da su prožeti istim duhom. Uvrijedili su se, jer očito i oni računaju na prva mjesta. Jednom su se svađali tko je ovdje na zemlji među njima prvi. A sada se bore da i u kraljevstvu nebeskom budu prvi. Možda nam ova reakcija pomogne da shvatimo mnoge bolesne čežnje za afirmacijom, ugledom pred ljudima, položajima. Umjesto da se "gnjevimo" na druge, nastojmo se odgojiti za nesebičnu žrtvenu ljubav. A Bog se sigurno neće dati nadmašiti u velikodušnosti.

"Zato ih Isus dozva i reče im: 'Znate da oni koji se smatraju vladarima gospoduju svojim narodima i velikaši njihovi drže ih pod vlašću. Nije tako među vama! Naprotiv, tko hoće da među vama bude najveći, neka vam bude poslužitelj! I tko hoće da među vama bude prvi, neka bude svima sluga.'" Kratka, britka, odlučna poruka: Vrijednost nije u položaju i vlasti, nego u ljubavi koja služi. Najveći je onaj koji najvelikodušnije služi.

"Jer ni Sin Čovječji nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj daje kao otkupninu za mnoge." Na kraju možemo samo dodati Isusove riječi: "Primjer sam vam dao da i vi činite kao što sam ja činio!" Kako bi trebalo izgledati moj život u svjetlu ove poruke?

Isus u oluji

(Mt 14,22–33)

Jedna od naših velikih poteškoća jest u tome što mi slimo: kad povjerujemo, kad se predamo Gospodinu, da će naš život teći kao mirna rijeka, da ćemo izbjeći sve nezgode. Činjenice govore suprotno. Čovjek, da bi mogao zrelo služiti Bogu, mora biti spreman na oluje. Mnoge nam je nevolje podnijeti na putu prema vječnom cilju.

Neka mi ovo razmatranje pomogne da više mislim kako ću se prepustiti Gospodinu, a manje kako će mi biti na životnom putu.

Podsjetit ću se prethodnoga: Isus je nahranio s pet kruhova i dvije ribe preko pet tisuća ljudi. Oni ga žele učiniti kraljem uvjereni da su u najboljoj namjeri. A zapravo ih je vodila sebična želja da sebi, uz Isusovu pomoć, osiguraju lagodan život.

“I odmah prisili učenike da uđu u lađu i da se prebace prijeko dok on otpusti mnoštvo.” Narod se najeo kruha i riba. Ozračje naelektrizirano. Ako Isus pristane biti kralj, ništa im neće nedostajati. Apostoli promatraju mnoštvo, pojedince koji agitiraju za Isusa. Pomišljaju da je došao pravi trenutak. Ako Isus bude kralj, oni će s njim podijeliti ministarske stolice. Petar se već vidi u ulozi ministra pravosuđa, Matej bi mogao biti ministar kulture, Ivan i Jakov, sinovi groma, ministri obrane, Juda, dakako, ministar financija... Svi su bili uzbuđeni u iščekivanju. Jedino je Isus bio smiren i – žalostan. Učinio je čudo iz iskrene sućuti prema gladnom narodu, a sada ljudi namjeravaju zlorabiti njegovu božansku moć: da im osigura miran i udoban ovozemaljski život. Kako uski horizonti!

“A pošto otpusti mnoštvo, uzide na goru, nasamo, da se pomoli. Uvečer bijaše ondje sam.” Ni narod ni učenici nisu mislili na Oca. Jedino Isus. Samo On je bio otvoren za Očeve planove. Sam je stajao pred Ocem, kao što je, unatoč mnogim navalama mnoštva, obično u duhu bio sam. To je sudbina ljudi koji su odabrani da budu veza iz-

među neba i zemlje (Noa, Abraham, Mojsije, Ilija...). Užišao je na goru, izdigao se iznad ovozemaljskoga ljudskog mentaliteta. Tâ on je došao radi Oca, da uspostavi njegovo kraljevstvo. Ovdje je pošlo sve po zlu, a da ljudi toga nisu ni svjesni.

“Lađa se već mnogo stadija bila otisnula od kraja, šibana valovima. Bijaše protivan vjetar.” Isus je prinudio apostole da otplove. Onda je i oluju poslao. Htio ih je poučiti kako će u životnoj opasnosti moliti i dobiti pomoć i Isusa doživjeti kao Gospodara života i smrti.

“O četvrtoj noćnoj straži dođe On k njima hodeći po moru. A učenici, ugledavši ga kako hodi po moru, prestrašeni rekoše: ‘Utvara!’ I od straha kriknuše.” Pred jutro Isus krene po valovima u pomoć učenicima. Po običaju, ne želi se nametnuti. Želi da ga oni zamole za pomoć. No apostoli, od umora iscrpljeni, od straha izbezumljeni, ne vide doli utvaru koja hoda po valovima. Koliko je ta slika bila uvjerljiva govori njihova reakcija – od straha kriknuše. Bila je to gorka mješavina straha od potonuća i straha od mračnih sila koje im prijete, a oni sami, posve bespomoćni. Da su barem mogli naslutiti kako im je baš sada Isus sasvim blizu. No strah im je zaslijepio i oči i srca.

“Isus im odmah progovori: ‘Hrabro samo! Ja sam! Ne bojte se!’” Isus ih ohrabruje, objavljuje im se i odnosi strah. Bog ne želi da ga se ljudi boje. On je uvijek za njih, ono što čini čini njima u prilog pa i onda kada im prijete propašću.

“Petar prihvati i reče: ‘Gospodine, ako si ti, zapovjedi mi da dođem k tebi po vodi!’ A on mu reče: ‘Dođi!’ I Petar siđe s lađe te, hodeći po vodi, pođe k Isusu.” Petrova reakcija, svojstvena njegovoj naravi, ide iz krajnosti u krajnost. Tjeskoban strah pretvara se u euforičko stanje. Osim Isusa, ništa više ne vidi, ni oluju, ni valove, ni dubine jezera. Isusu se sviđa ovakav zanos. Ide mu ususret. Govori Petru: “Dođi!” Poziva ga u oluju, u valove, u opasnost... Slika Crkve kroz povijest, slika svakoga čovjeka kroz osobnu povijest. Ovakav Božji plan nije prilagođen slabićima, kukavicama.

“Ali kad spazi vjetar, poplaši se, počne tonuti te krikne: ‘Gospodine, spasi me!’” Dok je Petar upirao svoj pogled u Isusa, uzdigao se iznad svih opanosti, pobjeđivao je sve neprijateljske sile, hodao je po valovima. No kad mu je prestrašeni pogled zapeo za oluju i valove, izgubio je čvrstoću (tlo i tako nije imao pod nogama) i počeo tonuti. Snažna i jednostavna poruka! Dok upiremo pogled u Krista, jači smo od svih neprijateljskih sila. Kad smo pesimisti i gledamo samo teškoće, mi neminovno tonemo.

“Isus odmah pruži ruku, dohvati ga i kaže mu: ‘Malovjerni, zašto si posumnjao?’ Kad udoše u lađu, utihnu vjetar. A oni na lađi poklone mu se ničice govoreći: ‘Uistinu, ti si Sin Božji!’” Kristova ruka diže Petra iz valova. Kristove riječi upozoravaju: toneš jer si posumnjao, jer svoj pogled više nisi upirao u mene. Koliko god bilo bolno ovo iskustvo, uvjerljivo je. Apostoli doživljavaju Isusa kao Gospodara oluja. Priznaju ga Bogom i klanjaju mu se.

S Kristom kroz životne oluje

(Mk 4,35–41)

Kada sam se našao u sumnjama u odnosu na Boga, ljude, samoga sebe, koje su me razdirale – nisam li tada bio u oluji? Kad sam doživljavao neuspjehe, razočaranja, izgubljenost i osjetio se kao da tonem u bezdan – nisam li tada bio u oluji? Kada me je pogodila bolest, a s njom nesigurnost u kojoj mi je izmicalo tlo ispod nogu – nisam li tada bio u oluji? Kad su me pogađale nepravde, progoni, gubitci – nisam li se tada nalazio u oluji?... Oluje u mom životu imaju isti pedagoški smisao kao i smirena, ugodna stanja. Bog me po njima odgaja, upozorava me da je On začetnik i zaštitnik života. Poziva me da mu se povjerim, da se oslonim na njega, da se oslobodim straha i tjeskobe za svoj život, za svoju budućnost.

“Uvečer istoga dana kaže im: ‘Prijedimo prijeko!’ Oni otpuste mnoštvo i povezu Isusa kako već bijaše u lađi. A pratile su ga i druge lađe. Najednom nastaje žestoka oluja, na lađu navale valovi te su je već gotovo napunili. A on na krmi spavaše na uzglavku. Probude ga i kažu mu: ‘Učitelju! Zar ne mariš što ginemo?’ On se probudi, zaprijeti vjetru i reče moru: ‘Utihni! Umukni!’ I smiri se vjetar i nastaje velika utiha. Tada im reče: ‘Što ste bojažljivi? Kako nemate vjere?’ Oni se silno prestrašiše pa se zapitkivahu: ‘Tko li je ovaj da mu se i vjetar i more pokoravaju?’”

Nadvladati životne oluje i iz njih izići kao pobjednik mogu ako dopustim Isusu da uđe u lađicu moga života, da uzme kormilo u svoje ruke? Kada, gdje i zašto mi je teško ispustiti kormilo iz svojih ruku i prepustiti ga njemu?

“Prijedimo prijeko!” Isus ima inicijativu. Dopuštam li mu da i u mom životu ima inicijativu, da njime upravlja po svom božanskom promislu pa i onda kada se čini da me vodi u propast? Vjerujem li da se onima koji Boga ljube sve okreće na dobro?

“Najednom nastaje žestoka oluja.” Imala je svojih uzroka: promjena temperature, hladan zrak koji se s Hermona naglo spušta na jezero... Uvijek postoje uzroci naših oluja: nekontrolirani osjećaji, neukročena sebičnost, nezasićena oholost... i slabost moje naravi da ih nadvladam. Najčešći uzroci oluja u mom životu? Mogu li ih iz dosadašnjega iskustva predvidjeti, zaštititi se od njih?

“Učitelju! Zar ne mariš što ginemo?” Apostoli kao iskusni ribari poznavali su čud jezera. Ali ova oluja nadilazi njihovu vještinu i snagu. U životnoj su opasnosti. Prave životne oluje, koje Bog pripušta, uvijek nadilaze ljudsku snagu i ljudsku spretnost. Kao što si ni vješti ribari nisu mogli pomoći, tako ni vješti duhovni vođe ne mogu zaštititi ni sebe ni ikoga drugoga pred olujama u koje, prije ili poslije, mora upasti svaki Isusov učenik. U realnoj opasnosti u kojoj su se odjednom našli apostoli doživljavaju da su prepušteni na milost i nemilost neprijateljskim silama i da ih je Isus zanemario, ostavio, da se za njih ne brine, da mu nije stalo do njih, da su izgubljeni. Isusovo spavanje doživljavaju kao nebrigu, nezainteresiranost za njih i to još više potencira njihov strah i njihovu zlovolju. Gospodin je upravo to htio. Pokazati im njihovu lažnu sigurnost, slabost njihove vjere. Istina o njihovu pravom stanju može ih osloboditi od privida u kojem su živjeli. Njihov povik bio je povik ljutnje: “Ti ne mariš”, povik beznađa i očajaja: “mi ginemo”, ali i s mrvičom nade da taj Isus može i hoće nešto učiniti.

U bezbrižnim, možda euforičnim prilikama mi često živimo u lažnoj sigurnosti da smo jaki, da vjerujemo Bogu. Ali oluje našu lažnu životnu sigurnost ruše kao kulu od karata. Smisao i cilj svih oluja je da nas spuste na zemlju, da opipamo svoje stvarno stanje, da iskusimo svoju nemoć i ugroženost. Tek tada egzistencijalno, iskreno, iz dna bića vapimo za pomoć.

“Utihni! Umukni!” Dvije kratke riječi dovoljne su da Isus pokaže svoju moć. Nije ih ni trebao izgovoriti. Ali ih je izgovorio radi učenika. Uz iskustvo slabosti i nemoći koje izazivaju oluje moram postići i drugo prelijepo iskustvo Gospodinove moći iz koje se onda rađa u meni mir i

sigurnost. Tada se više ne brinem kako će me Gospodin voditi. Najvažnija mi je njegova prisutnost.

“Što ste bojažljivi? Zašto nemate vjere?” – opomena je upućena apostolima i meni. Ona me kao vatra čisti, ali i podiže do neba, ohrabruje i izaziva u meni mir, radost, raspjevanost. Kad bih u olujama povjerovao u Isusovu prisutnost, u njegovu snagu i ljubav prema meni – ničega se više ne bih bojao. Nošen na krilima Božjega Duha, uvijek bih uživao mir. “Moj pravednik će od vjere živjeti!”

Uskrisenje Lazara

(Iv 11,1–45)

Prije nego što će Isus ući u završnicu spasenja svijeta, zablistao je u punom sjaju kao plemenit čovjek i Gospodar života i smrti.

Bijaše neki bolesnik, brat Marije i Marte. Sestre poručise Isusu: “Gospodine, evo onaj koga ljubiš, bolestan je.” Bolesnik je njegov prijatelj. Njegove sestre su njegove prijateljice. Molba sestara diskretna je, nježna, žensvena. Vjeruju u Isusovu prijateljsku ljubav. Bog ni ovu prijateljsku obitelj nije poštedio od tragedije.

Čuvši to, Isus će: “Ta bolest nije na smrt, nego da se po njoj proslavi Sin Božji.” Nije bio Očev plan da ga izliječi. Lazar će umrijeti, sestre trpjeti. Prijatelji će žrtvom sudjelovati u Isusovoj objavi kao Gospodara života i smrti. Prijateljevati s Isusom znači sve podložiti Božjoj proslavi.

A Isus ljubljaše Martu i njezinu sestru i Lazara. Ipak ostade još dva dana u onome mjestu. Onda reče: “Podimo u Judeju! Lazar, prijatelj naš, spava, no idem probuditi ga.” Tek poslije reče: “Lazar je umro.” Ivan naglašava da je Isus ljubio prijatelje, a ipak je ostao još dva dana. On žrtvuje Lazara i sestre, sam zbog toga trpi, ali volja Očeva se mora izvršiti.

“Kad je Isus stigao, Lazar je četiri dana u grobu. Marta pođe Isusu u susret i reče: ‘Gospodine, da si bio ovdje, brat moj ne bi umro. Ali znam: što god zaišteš od Boga, dat će ti.’ Kaza joj Isus: ‘Uskrsnut će brat tvoj!’ A Marta mu odgovori: ‘Znam da će uskrsnuti u posljednji dan.’ Reče joj Isus: ‘Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada. Vjeruješ li ovo?’ Odgovori mu: ‘Da, Gospodine! Ti si Krist, Sin Božji!’” Isus je došao “prekasno”. Lazarovo se tijelo raspada. Ali Marta vjeruje u Isusovu ljubav i moć i nada se. No kako to povezati s činjenicom da joj se brat raspada? Isus inzistira da On

sada i ovdje može uskrisiti, a ne samo “o uskrsnuću mrtvih”.

“Rekavši to, ode, zovnu svoju sestru Mariju i reče joj krišom: ‘Učitelj je ovdje i zove te.’ Ona brzo ustane i pođe k njemu.” Dogodit će se nešto veliko. Želi da u tome i sestra sudjeluje.

A kad Marija dođe, baci se Isusu k nogama govoreći: “Gospodine, da si bio ovdje, brat moj ne bi umro.” Marija izriče isto što i Marta. Bile su prožete istim duhom vjere i povjerenja u Isusa. Ušle su u Kristov svijet, u Kristov život, u Kristovu ljubav.

“Kad Isus vidje kako plače ona i Židovi koji je dopratiše, potresen u duhu i uzbuđen upita: ‘Kamo ste ga položili?’ Odgovoriše mu: ‘Gospodine, dođi i pogledaj!’” Isusovo pitanje: “Kamo ste ga položili?” vodi ga prema grobu. Po grijehu čovjek se osudio na smrt. Isus-život ide ususret smrti da mrtve ugrabi iz ralja smrti. Lazarovo uskrisenje zorna je slika onoga što će se zbiti na Kalvariji svima nama: Isus će ući u smrt i svima nama reći: “Ustanite! Dao sam svoj život da vi živite vječnim životom.”

“I zaplaka Isus.” Isus, moj prijatelj, plače. Osjećam li strahopoštovanje, nježnost, ljubav? Približit ću se Isusu, podijeliti s njim žalost. Ne plače li to Isus nad sudbinom svih nas? Isus suosjeća s nama. Oni koji su bili tvrda srca, i ovdje su bili hladni analitičari ili kritičari.

“Isus onda, ponovno potresen, pođe grobu i zapovjedi: ‘Odvalite kamen!’ Kaže mu Marta: ‘Gospodine, već zaudara. Ta četvrti je dan.’” Isus traži od ljudi da surađuju u čudesnom zahvatu. Ali ljudi nemaju vjere. Malo prije Marta je rekla da je Isus Sin Božji. Ali sada, pred strašnom činjenicom da se njezin brat već raspada, njezina vjera je preslaba.

“Kaže joj Isus: ‘Nisam li ti rekao: budeš li vjerovala, vidjet ćeš slavu Božju?’ Odvališe dakle kamen.” Isus svojom čvrstoćom želi ojačati Martinu vjeru.

“A Isus podiže oči i reče: ‘Oče, hvala ti što si me uslišao. Ja sam znao da me svagda uslišavaš, no rekoh to zbog nazočnog mnoštva: da vjeruju da si me ti poslao.’”

Isusu je beskrajno stalo do toga da povjerujemo u njegovu ljubav, u njegovu moć. Samo ako vjerujemo, možemo uskrsnuti, postati dionici njegova života.

“Rekavši to, povika iza glasa: ‘Lazare, izlazi!’ I mrtvac iziđe, noge mu i ruke bile povezane povojima, a lice omotano ručnikom.” Gledam Isusa. Slušam njegove riječi jače od smrti. Gledam Lazara kako teško pomiče vezane noge i kao živa mumija ide prema svom Životvorcu.

Isus reče: “Odriješite ga i pustite neka ide!” Ljudi su izvan sebe. Isus smireno traži od njih da sudjeluju, angažiraju se u vraćanju života.

Milost novoga Božjeg života u meni bit će plod – i Božje snage i moje suradnje.

Zakornitost duhovnoga razvoja

Odazvao sam se Gospodinu. Dopuštam da me On vodi i odgaja. Njegov način odgoja često nije predvidiv. Božja riječ kako je Isus odgajao apostole, posebno Petra, neka mi bude putokaz.

Iv 1,42: Isus pogleda Šimuna: “Ti si Šimun, sin Ivanov! Zvat ćeš se Kefa – Petar – Stijena!” Pri prvom susretu predskazuje mu zadaću. Moj život u svjetlu prvoga susreta s Kristom?

Lk 5,1–11: Petar postaje svjestan svoje grešnosti. Ponižniji je. Ohrabruju ga Isusove riječi: “Ne boj se! Od sada ćeš ljude loviti!” Kako je Bog mene čistio? Jesam li surađivao? Poslije toga doživio veću, prisniju povezanost s Gospodinom, veću plodnost života?

Iv 6,67–71: “Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga!” Isus je izbio iz ruku apostola sve naravne želje i očekivanja. Ostao im je samo vječni život. Bog i mene stalno oslobađa od navezanosti i upućuje mi pogled prema vječnosti. Prisjetit ću se nekih Božjih zahvata.

Mt 16,13–20: “Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga! – Ti si Petar-Stijena! Tebi ću dati ključeve kraljevstva...” – “Krist će puno trpjeti, biti ubijen.” – “To se tebi ne smije dogoditi!” – “Nosi se od mene, sotonu! Nije ti na pameti Božje, nego ljudsko!” Priznanje, obećanje, razočaranje, neshvaćanje, odbacivanje. Tako biva kad je u meni i u svima nama isprepletenu nadnaravno i naravno. Jesam li naučio lučiti milosno od naravnoga, Božje od ljudskoga?

Mt 17,1–9: Na brdu Preobraženja. “Dobro nam je biti ovdje. Načinit ću tri sjenice. – Ovo je Sin moj, ljubljenu, njega slušajte!” Petar, Jakov i Ivan – kao i u Getsemani ju. Milost i kušnja uvijek su u jednakom omjeru. Znam li se okoristiti milošću da izdržim u kušnjama? Cilj milosti nije uživanje, nego nova snaga. Cilj kušnje nije poništenje, nego oplemenjivanje.

Mt 14,24–33: “Gospodine, ako si ti, zapovjedi mi da dođem k tebi po vodi!” – “Dođi!” – “Gospodine, spasi me!” – “Malovjerni, zašto si posumnjao?!” Tjeskoba zbog oluje pretvara se u oduševljenje, hrabrost, gotovo preuzetnost. Dok gleda Isusa, hoda po vodi. Kad gleda oluju, tone. Gospodin ga pridiže i kori zbog nevjere. Ima trenutaka kada je Božja pedagogija “zgusnuta”, kada doživljavam nagle promjene. Upirem li tada pogled u Gospodina?

Mt 18,21–22: “Gospodine, koliko puta da oprostim... Do sedam puta?” – “Ne kažem ti do sedam puta, nego do sedamdeset puta sedam.” Neopraštanje je veliko zlo, slabost, ropstvo. Isus traži da oprostim. Tako brani moju slobodu od nemoći i ropstva zlu i otvara mi put do Očeva milosrdnoga Srca.

Mt 19,27–29: “Evo, mi smo sve ostavili i pošli za tobom. Što ćemo za to dobiti?” – “Stostruko na ovom svijetu, a na drugom život vječni!” Kad dajem – dobivam, kad ne dajem – gubim.

Mt 26,33: “Ako se i svi sablazne, ja se nikada neću!” – “Zaista, kažem ti... triput ćeš me zatajiti!” Preuzetnost, tvrdoglavost, umišljenost pripremaju pad. “Mi obično ne grijeshimo kada se osjećamo slabi i nesigurni, nego onda kada se osjećamo jaki i sigurni” (K. Rahner).

Lk 22,49: “Gospodine, da udarimo mačem?” Pita, ali ne čeka odgovor. Česta pojava. Tražim li ozbiljno savjet od Boga spreman promijeniti svoje stavove?

Lk 22,56–62: “I ovaj bijaše s njim!” – “Ne znam ga, ženo!” – “I ti si od njih!” – “Čovječe, nisam!” – “Doista i ovaj bijaše s njim!” – “Čovječe, ne znam što govoriš!” Dubok pad! Odrekao se Isusa u strahu za svoj život. Nesigurnost, strah, kukavičluk u teškoćama, u opasnostima, redoviti su uzroci da zatajim Isusa, vjeru, poštenje, prijatelje, nevjernosti dobrim odlukama. Prepoznajem li svoje slabosti, zatajenja? Priznajem li ih sebi i drugima?

“Isus upre pogled u Petra... – I on izide te gorko za plaka.” Obasjan Isusovim pogledom, prosvijetljen milošću, Petar prepoznaje ruševine svoga bića, svoga prijatelja.

teljstva s Isusom i svoga poziva. Jesam li u svjetlu Kristova pogleda spoznao svoju grešnost? Gorke suze kajanja? Vjerujem li da se iskrenim kajanjem uvijek vraćam Bogu?

Iv 21,15: “Šimune Ivanov, ljubiš li me više nego ovi?” – “Da, Gospodine, ti znaš da te volim.” – “Pasi jaganjce moje, pasi ovce moje!” Na kraju Petar u potpunosti ostvaruje Kristov plan. Unatoč slabostima, lutanjima, zatajenju. Utješna istina. Unatoč slabostima i grijesima, kad se kajem i borim, ostvarujem Božji plan. Božja je snaga u meni tada jača od moje slabosti!

Iv 21,18b: “Kad ostariš, drugi će te voditi kamo nećeš!” Petar će umrijeti za Gospodina, kao što je tvrdio na Posljednjoj večeri, ali ne svojom snagom, nego onom od Duha Božjega.

Iv 21,19b: “Idi za mnom!” – bila je posljednja Isusova riječ u tom sudbonosnom razgovoru. Ići za Isusom znači misliti, osjećati, djelovati kao Isus. Za mene to je ono “jedno potrebno”.

Treći tjedan

Pratim Isusa u časovima njegove najveće ljubavi prema meni i nastojim mu vratiti ljubav za Ljubav. Nastojim se uživjeti u osjećaje moga prijatelja i Spasitelja Isusa patnika i s njim doživjeti težinu njegovih boli, slomljenosti i poništenosti.

Prisutan sam na Posljednjoj večeri kod ustanovljenja Euharistije. Slušam ga kako govori svim prisutnima i meni za kruh i vino: "Ovo je tijelo moje... Ovo je krv moja!... Uzmite jedite, uzmite pijte!" U duhu pristupam stolu Gospodnjemu i primam njegovo Tijelo i njegovu Krv.

Gledam ga s ostalim učenicima dok se krvlju znoji u Getsemaniju. Uživljam se u njegovu muku, borbu da prihvati volju Očevu – da radi mene ide u smrt. Gledam i slušam kako ga svjetina hvata i zlostavlja, Veliko vijeće ispituje, šalje Pilatu, Pilat Herodu. Slušam kako ga Pilat osuđuje na smrt. Gledam ga kako nosi svoj i moj križ. Slušam njegove posljednje riječi. Gledam kako umire na križu i svoj duh predaje Ocu u ruke, kako ga skidaju s križa i polažu u grob.

Tako je Bog pokazao i dokazao svoju ljubav prema meni, prema svim ljudima.

Pashalni misterij

Pasha je prijelaz iz ropstva u slobodu, iz grijeha u svetost, iz smrti u život.

Isusov dolazak na svijet, njegov život, posebno vrijeme muke i smrti, posvećeno je preobrazbi svijeta, svakoga čovjeka, okretanju od prolaznoga prema neprolaznom, vječnom, prema Bogu. Isus Krist je ostao s nama pod prilikama kruha i vina, simbola života, da nam pokaže kako je On naš vječni život. "Postao je poslušan do smrti i to do smrti na križu." Umro je da mi živimo. Bio je "proklet" da mi budemo blagoslovljeni. "Postao je grešnik" da mi budemo sveti. Njegova ljubav prema nama nije bila ni senzacija ni sentimentalna igra. Ljubio nas je tako da je za nas dao sve, i život. Ono što je Bog u ljubavi stvorio, to otkupljuje ljubavlju koja nema granica, koja je jača od smrti. Božji čin stvaranja čovjeka na početku završio je čovjekovim otkupljenjem. Stvaranje i otkupljenje jedan je čin ljubavi. Otkupljenje je završni čin stvaranja.

Prije muke Isus je napravio najveće čudo ljubavi: običan kruh, simbol sve ljudske hrane kojom čovjek uzdržava i produžuje život, pretvorio je u svoje tijelo. Vino, simbol svega pića koje je čovjeku jednako potrebno kao i hrana, pretvorio je u svoju krv. Tako je slikovito jasno označio da je On naš duhovni život, onaj život kojim ćemo u Bogu vječno živjeti. Onda je pozvao sve ljude riječima koje kod svake mise slušamo: Uzmite, jedite; uzmite, pijte! Hranite se duhovnom hranom, pijte se duhovnim pićem, da možete duhovno živjeti, da možete postići život vječni. "Uzmite i jedite od ovoga svi, ovo je moje tijelo koje će se za vas predati!" – "Uzmite i pijte iz njega svi: ovo je kalež moje krvi, Novoga i Vječnoga koja će se proliti za vas i za sve ljude na otpuštenje grijeha. Ovo činite meni na spomen!" "Kruh je Božji Onaj koji silazi s neba i daje život svijetu. Tko blaguje moje tijelo i pije moju krv, ima život vječni i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan!" (Iv 6,

33,54). Nevjerojatna Božja čežnja koju stalno ponavlja kroz cijeli Stari i Novi zavjet: Bog želi da budemo jedno s njim. Zato nas je stvorio. Krist želi da se sjedinimo s njim. Zato nas je otkupio. Sve djelovanje Duha Svetoga ide za tim da nas sjedini s Ocem i Sinom. Sakrament Euharistije, misa, žarište je ove Božje čežnje, središnja točka u kojoj je sadržano sve što je Bog želio i u Sv. pismu izrekao.

Ustanovljenjem Euharistije ostao je stalno prisutan među nama: "Ja sam s vama u sve vrijeme do svršetka svijeta." Budući da je preuzeo na sebe grijehе svih nas i posljedice grijehа – sve zlo i na kraju smrt, u suradnji s Ocem ("Oče, došao je čas, proslavi sina svoga da on proslavi Tebe!") i u snazi Duha ušao je kroz tjeskobu i muku u tamu smrti. Život je ušao u bit smrti, razorio je iznutra i otvorio nam put k uskrsnuću i vječnom životu. "A on je naše bolesti ponio, naše je boli na se uzeo... Za naše grijehе probodoše njega, za opacine naše njega satriješe. Na njega pade kazna – radi našeg mira, njegove nas rane iscijeliše... Jahve je svalio na nj bezakonja naša... za grijehе naroda njegova na smrt ga izbiše... sam se ponudio na smrt i među zlikovce bio ubrojen, da grijehе mnogih ponese na sebi i da se zauzme za zločince"(Iz 53,4–12).

Isusovu ljubav u Euharistiji, patnji i smrti trebam doživjeti u dubokoj, osobnoj, prisnoj povezanosti s Isusom. Bog svakoga čovjeka stvara napose. Bog ga tako i otkupljuje. Gledao me je, vidio me u opasnosti da se zauvijek upropastim, ušao je u tamu smrti i svojom me rukom izvukao na svjetlo života. Kad doživim spasenje osobno, onda ću moći razumjeti spasenje koje je Krist pohranio u krilo Crkve, onda ću svakoga čovjeka moći doživjeti spašenim. Isusov križ se našao u središtu crkava, domova, sela i gradova. On treba biti i u središtu mog srca. Ne kao simbol tragedije, nego kao simbol Isusove prijateljske ljubavi prema meni. On daje svoj život za mene – svoga prijatelja.

Zagledat ću se u oči Krista u Euharistiji, Krista raspeta. Neka me Isusov pogled privuče, pročisti, preobrazi, zauvijek sjedini s njim, mojim vječnim životom.

“Novi savez u mojoj krvi”

“Ovo je kale moje krvi novoga i vječnoga saveza!”

Isus je “žarko želio s učenicima blagovati Pashu prije svoje muke!” (Lk 22,14) jer ih je “do kraja ljubio” (Iv 13,1). Poziva nas da se u ljubavi s njim sjedinimo: “Ostanite u meni i ja u vama. Kao što loza ne može donijeti roda sama od sebe, ako ne ostane na trsu, tako ni vi ako ne ostanete u meni. Ja sam trs, vi loze. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda” (Iv 15,4–5). Isus očekuje da se odazovemo na njegovu ljubav i obećava: “Tko jede moje tijelo i pije moju krv, u meni ostaje i ja u njemu. Kao što je mene poslao živi Otac i ja živim po Ocu, tako i onaj koji mene blaguje živjet će po meni” (Iv 6,56–57). “Čaša blagoslovna koju blagoslivljamo nije li zajedništvo krvi Kristove? Kruh koji lomimo nije li zajedništvo tijela Kristova?” (1 Kor 10,16). Duh Sveti nam osigurava zajedništvo s Isusom. “Ja ću moliti Oca i on će vam dati drugoga Branitelja da bude s vama zauvijek” (Iv 14,15–16).

Isus moli da njegovi učenici budu sjedinjeni s Ocem? – “Molim da svi budu jedno kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu jedno kao što smo mi jedno da svijet upozna da si me ti poslao i ljubio njih kao što si mene ljubio” (Iv 17,20–23).

“Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem” (Rim 8,31–39). Po Euharistiji sjedinjujemo se s Bogom, ali i međusobno: “Budući da je jedan kruh, jedno smo tijelo mi mnogi” (1 Kor 10,17).

a) Stari savez: Poslije Adamova grijeha svi su bili ođeljeni od Boga. No Bog obećava spasenje. Nakon potopa Bog sklapa s Noom Savez. Poslije sklapa savez s Abrahamom (Post 12,1–3; 22,16–18), Izakom (Post 26,3–6) i Jakovom (Izl 3,6).

Od Izraela traži vjernost Savezu: “Stoga, budete li držali moj Savez, vi ćete mi biti predraga svojina, vi ćete mi biti kraljevstvo svećenika, narod svet” (Izl 19,5–6).

Sklapanje Saveza: “Dode Mojsije i kaza narodu riječi Jahvine. A puk odgovori: ‘Sve riječi što ih Jahve reče, vršit ćemo.’ Tada Mojsije podigne žrtvenik. Naloži mladim Izraelcima da prinesu žrtve paljenice i da žrtvuju Jahvi junce kao žrtve pričesnice. Mojsije uhvati krv; polovinu krvi ulije u posude, a polovinu izlije po žrtveniku. Prihvati zatim Knjigu Saveza pa je narodu glasno pročitao, a narod uzvрати: ‘Sve što je Jahve rekao, izvršit ćemo.’ Mojsije potom krvlju poškropi narod govoreći: ‘Ovo je krv Saveza koji je Jahve s vama uspostavio’” (Izl 24,3–8).

Mojsije govori: “Ta ti si narod posvećen Jahvi; tebe je Jahve, Bog tvoj, izabrao da među svim narodima budeš njegov predragi vlastiti narod. Stoga drži zapovijedi, zakone i uredbe. Budeš li ove naloge i izvršavao – Jahve, Bog tvoj, ljubiti će te, blagoslivljati i razmnažati” (Pnz 7,6–15). Izrael je kršio saveze. Zato Bog po prorocima najavljuje Novi, trajni, vječni savez (Jer 31,31).

b) Novi savez: Proroci Jeremija i Izaija naviještaju Novi savez: “Evo s domom Izraelovim i s domom Judinim sklopit ću Novi savez. Zakon ću svoj staviti u dušu njihovu i upisati ga u njihovo srce. I bit ću Bog njihov, a oni narod moj. I oprostit ću bezakonje njihovo i grijeha se njihovih neću više spominjati” (Jer 31,31–34). “Sabrat ću vas. Očistit ću vas od svih nečistoća i kumira. Izvadit ću iz tijela vašega srce kameno i dat ću vam srce od mesa. Duh svoj udahnut ću u vas da hodite po mojim zakonima i da čuvate i vršite moje naredbe” (Ez 36,24–27). Novi savez bit će, dakle, obilježen s dva bitna elementa: Božjim oprostjenjem grijeha i interiorizacijom vjere.

Obećani Novi savez sklopio je Isus u svojoj krvi: “Ovo je moja krv, krv Saveza koja se proljeva za sve za oprostjenje grijeha” (Mt 26,28).

Vjerujemo “vjerom ljubavlju djelotvornom” (Gal 5,6). Isus je u Novom usavršio Stari savez: “Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge, kao što sam ja ljubio vas. Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali

ljubavi jedni za druge” (Iv 13,34–35). “Ako me ljubite, zapovijedi ćete moje čuvati. I ja ću moliti Oca i on će vam dati drugoga Branitelja da bude s vama zauvijek” (Iv 14,15–16). I dodaje: “Ako me tko ljubi, čuvat će moju riječ pa će i Otac moj ljubiti njega i k njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti” (Iv 14,23). Iz Božje ljubavi prema nama proizlazi naša ljubav jednih prema drugima: “Ljubljeni, ljubimo jedni druge jer ljubav je od Boga, i svaki koji ljubi, od Boga je rođen i poznaje Boga. Ako je Bog tako ljubio nas, i mi smo dužni ljubiti jedni druge. Ako ljubimo jedni druge, Bog ostaje u nama” (1 Iv 4,7–8.12). “I tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu” (1 Iv 4,16).

Čovjek može ljubiti samo snagom Duha Svetoga: “Bolje je za vas da ja odem: jer ako ne odem, Branitelj neće doći k vama; ako pak odem, poslat ću ga k vama” (Iv 16,7). Duh Sveti daje da je čovjekova “ljubav velikodušna, dobrotivna, ne zavidi, ne hvasta se, ne nadima se; ne traži svoje, ne pamti zlo, raduje se istini, sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi” (Kor 13,4–7). Pavao tvrdi: “Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan!” (Rim 5,5). Živjeti po Duhu znači ljubiti Boga i čovjeka, sve, ući u Božji svijet i biti stalno povezan s Bogom.

Posljednja večera

(Mt 26,17–29; Mk 14,12–25; Lk 22,7–20; Iv 13–17)

U duhovnim vježbama konačno sam se opredijelio za Krista. Želim se do kraja dati Kristu koji se do kraja dao nama, živjeti u zajedništvu s Kristom, poprimiti Kristove dimenzije ljubavi koja se do kraja daje Ocu i ljudima. Po Euharistiji ne živim više ja, nego Krist živi u meni, po meni, u svijetu u kome živim. Po Euharistiji moj ljudski život postiže puninu za koju sam stvoren. Euharistija je središte moga bivstvovanja. Sjedinjenje s vječnim Bogom. Vječni život u klici. “Kao što je mene poslao živi Otac i kao što ja živim zbog Oca, tako će i onaj koji mene jede živjeti zbog mene” (Iv 6,57).

Po Euharistiji Krist je prisutan u meni kada sam slab, da me ojača; kada sam kolebljiv, da bude moja sigurnost; kad patim, da posveti moju patnju; kad loše činim, da pati zbog mene; kada umirem, da s njim umirem i s njim uđem u vječni život.

Molitva euharistijskom Isusu jednostavna je, kontemplativna, nesebična, bliska svakodnevici, upućuje na djelotvornu ljubav, pomaže mi da pronađem Boga u svemu. U molitvi jednostavno stojim pred Gospodinom, klanjam mu se, zahvaljujem mu ili ništa ne govorim; dopuštam Kristovoj ljubavi da me oslobađa samoga sebe i preda Isusu i ljudima.

“Vruće sam želio da blagujem s vama ovu pashalnu večeru...” (Lk 22,15). Isusova ljubav prema čovjeku dovela ga je na ovu zemlju. Ljubav ga tjera da se dadne meni. Ljubav njegova Srca jača je od svega onoga što mora trpjeti. Radi ljubavi ljudi su ga odjenuli u luđačku haljinu... Može li mentalitet ovoga svijeta razumjeti što je prava ljubav?

Isus se htio Posljednjom večerom oprostiti od svojih dragih učenika. Kao što gozba simbolizira vrednote nebeskoga kraljevstva, tako večera simbolizira toplinu i intimnost koja treba biti između čovjeka i Boga. Isus je re-

kao da će onom koji vrši njegove zapovijedi doći i da će s njim večerati. Njegov oprostajni govor pun je intimnosti. "Idem vam pripraviti mjesto, da i vi budete gdje sam ja" (Iv 14,3). "Nazvao sam vas prijateljima, jer sam vam priopćio sve što sam čuo od Oca" (Iv 15,15). "Ostanite u mojoj ljubavi" (Iv 15,9). Povjerljivost i toplina došla je do izražaja i u trenutku kada je Isus zagrlio svoga ljubljenog učenika Ivana.

Bog želi da do kraja povjerujem njegovoj ljubavi, da mu uvijek kao dijete Ocu iznosim sve što nosim u srcu, da s njim podijelim sva raspoloženja i neraspoloženja, uspjehe i neuspjehe, radosti i žalosti. Veličina i snaga moje vjere očituje se u trajnom prijateljevanju s Bogom u svim životnim situacijama, posebno u teškima. Isus je raspet na križu sačuvao potpuno povjerenje u Oca: "Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!" (Lk 23,46).

Povjerljivost i bliskost s Bogom pomaže nam da budemo povjerljivi i bliski s ljudima, da znademo u njima otkriti prave vrednote, da možemo s njima podijeliti dobro i zlo, da naučimo živjeti ne "uz ljude", nego "s ljudima".

Prijateljstvo s Kristom čisti me od sebičnosti i uči me nesebičnoj ljubavi. Kad se očistim, Krist će me "uvesti u svoju ložnicu" intimnoga prijateljstva. Ukoliko se ne dam čistiti, prije ili poslije napustit ću Krista i poput Jude prodat ću njegovo prijateljstvo za srebrnjake bogatstva, užitka, slave, moći. Koja je moja slaba točka, stvorenje uz koje se priklanjam. Moram više bdjeti na tom području. Moram neprestano premještati težište svoga života od "imati" na "biti", od "posjedovati" na "davati" (ljubiti). Tako ću biti u trajnom prijateljstvu s Isusom.

Za vrijeme večere Isus je oprao noge učenicima i rekao: "Dao sam vam primjer, da i vi činite kako ja učinih vama" (Iv 13,15). Ponizna ljubav je tajna. Isus želi da je otkrijem: "Učite od mene jer sam krotka i ponizna srca!" (Mt 11,29).

Euharistija je prisutnost Krista Spasitelja pod vidljivim, opipljivim prilikama kruha i vina, ne da bude preda mnom, nego da bude u meni i po meni u svima, u cije-

lom svijetu. Po Euharistiji ostvaruje se trajno zajedništvo koje ni smrću neće biti prekinuto. “Ovo je onaj kruh što s neba silazi da onaj koji jede od njega, ne umre” (Iv 6,50).

Duhovno bogatstvo Euharistije

Ova vježba pomoći će mi da dublje uđem i trajno doživljam bogatstvo Euharistije pod različitim vidovima.

Euharistija je duhovna stvarnost: kruh i vino, hrana i piće. Tjelesna hrana i piće znače život. Bez toga čovjek je mrtav. Duhovna hrana i piće je Božji život u nama. Bez toga čovjek je duhovno mrtav. “Ako ne jedete tijelo Sina čovječjega i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi!” (Iv 6,53).

Euharistija je uvijek prisutni Krist koji je “žarko želio blagovati ovu pashalnu večeru”, želio je ostati sa mnom, biti moj životni suputnik; da ga uvijek mogu naći, kroza život putovati s njim, razgovarati s njim, boriti se s njim, sve dijeliti s njim.

Osoban, prijateljski susret s Kristom. Po prilikama kruha i vina Isus mi prilazi na vidljiv način. Dopušta mi da dođem k njemu, da se družim s njim. Ta me blizina malo po malo preobražava da, prema onoj narodnoj: “Reći mi s kim si i reći ću ti kakav si”, Kristove misli postupno postanu moje misli, Kristovi osjećaji – moji osjećaji, Kristovi planovi – moji planovi, Kristov svijet – moj svijet, Kristova ljubav – moja ljubav.

Za sjedinjenje s Kristom najkarakterističnija je uloga Euharistije. Čovjek se sam ne može spasiti. Njegovo spašenje je u Isusu Kristu. To je bitan element kršćanske vjere. Sv. misa je uzajamno davanje Isusovo meni i moje Isusu. Kao što je Isus dao meni sebe, tako On ne traži nešto od mene, nego traži mene samoga.

Međusobno zajedništvo vjernika prvi je plod našega zajedništva i sjedinjenja s Kristom. Krist se daje svima. Svi jedu od jednoga kruha, piju iz istoga kaleža. Tako su svi povezani u živi organizam kome je Krist Glava. Odatle potreba da se više naglašava zajedništvo. Da sudionici sv. mise budu aktivni, da se osobno uključe u misno slavlje. Pružaju jedni drugima znak mira. Tako vidljivim na-

činom isključuju diobu, podijeljenost, nepomirljivost, strančarenje, neprijateljstva. Po Euharistiji svi postajemo bogatiji da dijelimo, jači da trpimo, ponizniji da praštamo i služimo, zreliji da budemo korisniji. Kristovo Srce, komu se po Euharistiji suobličujemo, pokretačka je snaga koja nas tjera da činimo dobro. Preobraženi po Kristovu tijelu, sposobni smo preobražavati druge.

Euharistija je gozba Kristova vječnoga života, sudioništvo na punini radosti, blaženstva. Isus je uzeo sliku ovozemaljske gozbe da oslika bogatstvo vječne gozbe. Ali Euharistija nije slika, simbol, usporedba. Ona jest gozba vječnoga života.

Euharistija je dar Očev meni, svom djetetu, dar Isusov samoga sebe svom prijatelju, dar Duha Ljubavi koji me ispunja i posvećuje. Iako Isusa nisam dostojan, On mi se daje da bih postao dostojan i mogao sebe dati onima koje teško mogu smatrati dostojnima. Euharistijski dar poziv je da i ja budem dar, da budem za druge, da živim, radim, molim, trpim, umirem za druge.

Euharistija je žrtva Kristova za moje spasenje, žrtva Crkve koju ona stalno prinosi za cijeli svijet. To je jedina prava žrtva koja spašava cijeli svijet. Euharistija čini prisutnom Isusovu kalvarijsku žrtvu u svako vrijeme, u svim krajevima, među svim narodima. Po toj žrtvi i ja, ud njegova Mističnoga Tijela, moram biti "živa žrtva na hvalu slave Božje", kako kaže III. euharistijska molitva. Po njoj postajem dionik njegove žrtve, čistim se od grijeha, oslobađam ropstva sebičnosti, spašavam se od zla pretvarajući ga u sredstvo duhovnoga rasta. Po Kristovoj žrtvi na križu i po mom sudjelovanju u Euharistiji sve moje žrtve dobivaju pečat jedine, Kristove žrtve, sve moje boli, tjeskobe, nesigurnosti, progoni, sve nedefinirane patnje postaju sredstvo blagoslova.

Tajna vjere jer Euharistija nadilazi moje ljudsko shvaćanje. Sama pretvorba ovisi o smislu rečenoga, a ne o riječima. Tajna je mogućnost da se Neizmjerni skriva pod prilikama kruha. Tajna je kako doživjeti u Euharistiji i Krista patnika, i Krista proslavljenoga, i Krista u ovom trenutku prisutnoga. Zato svećenik kliče: "Tajna vjere!"

Euharistija je doksologija, proslava dostojna Boga od stvorenja koje je posve nesposobno proslaviti Boga. Euharistijski Isus – Utjelovljena Doksologija – slavi Oca u moje ime, u meni i po meni. Po njemu postajem dostojan i sposoban slaviti ga. Zato hvala, slava, klicanje, pjesma, radost jesu pravo moje raspoloženje za misnoga slavlja. Izričaj raspjevine zaljubljenosti i predanja moga bića Onome koji me voli.

Euharistija je sjedinjenje s Ocem. Po Kristu i u Kristu jedno sam s Ocem, jer je Isus jedno s Ocem: “Filipe, tko vidi mene, vidi i Oca.” Kristov “Abba” po Duhu Svetom i moj je Abba, Otac.

Euharistija je nebo prisutno u mom srcu. Ako su Otac, Sin i Duh u meni, onda su u meni prisutni i svi oni koji žive u Ocu. Zato usklik: “Gore srca!” Uzdižem se tamo gdje je moja vječna domovina, gdje Krist “sjedi s desne Ocu” okružen anđelima i svetima. Euharistija je predokus neba, sudioništvo u zajedništvu svetih.

Euharistija je Kristova uskrsna pobjeda koja se ponavlja u sudionicima misnoga slavlja. Krist pobjednik nas hrabri: “Ne bojte se, ja sam pobijedio svijet!” Krist Pobjednik – prisutan u meni po Euharistiji – pobjeđuje grijeh, svijet, đavla, smrt. Zato mi Euharistija jamči Božji trijumf u meni. Po njoj sam ispunjen Kristovom uskrsnom radošću i već anticipiram radost Isusove konačne pobjede i njegove vladavine ljubavi nad svim stvorenjem. Po Euharistiji postajem sijač radosti.

Isus prihvaća muku

(Lk 22,14–23.56)

(Mt 26,15–27,53; Mk 14,26–15,13; Iv 18,4–19.34)

Pratim Isusa prema Lukinu Evandelju i nadopunjam ga drugim evandeljima:

Lk 22,14: Vruće sam želio... jer je to bio smisao njegova dolaska na zemlju, njegova života: pokazati snagu ljubavi jaču od najstrašnije smrti. Tako me samo Bog može voljeti.

Lk 22,15: Kraljevstvo Božje Isus je donio na ovaj svijet da bih ja mogao postati dionik toga kraljevstva, baštinik Božjega života, jer sam subaštinik Kristov. Isusova smrt mi otvara vrata u Kraljevstvo. Od tada sve ljudske smrti vrata su u novi Božji život.

Lk 22,19: Ustanova Euharistije je tajna neizrecive Božje ljubavi prema nama, žrtva za moje spasenje, susret i sjedinjenje s Bogom, gozba na Božjem životu, dostojna proslava Boga, Kristova pobjeda nad grijehom, zlom, sotonom, smrću, zajedništvo neba i zemlje, proslava ljudskoga zajedništva, pečat Novoga, Vječnoga saveza između Boga i čovjeka.

Lk 22,21: Dok se Isus predaje iz ljubavi, Juda, jedan od njegovih najbližih, izdaje ga, prezire njegovu ljubav, priklanja svoje srce prolaznim dobrima. "Što ćete mi dati pa da vam ga izdam?" (Mt 26,15). Za imetak, za 30 srebrnika! Važnije mu je bilo da ima, nego da ljubi. U dvojbi između imati ili biti, opredijelio se za imati. Htio je sačuvati svoj život i zato će ga uskoro izgubiti. U Isusu se konačno razočarao jer je shvatio da s Isusom ne može ostvariti svoje ovozemaljske planove. Mojih 30 srebrnika?

Lk 22,22: "Sin Čovječji odlazi kao što je pisano." Nije Juda začetnik Isusove sudbine. Vječni Bog ima svoje planove u kojima je Juda samo sredstvo, makar i svjesno to čini... Puno puta mi se čini da ljudi sa mnom manipuliraju, ali u stvari iza svega stoji vječna Božja providnost.

Lk 22,23: Oni stadoše pitati... tko bi ga to mogao izdati. Mnogo je korisnije i meni i svim ljudima pitati se: što je to što nas dovodi do izdajstva ljubavi. Svatko od nas ima svoju Ahilovu petu, svoju slabu stranu. Zaštitit ću se!

Lk 22,24: Apostoli se prepiru tko je od njih najveći. Dok Isus ide u poniženje, poništenje i smrt, oni misle na sebe i na svoje vlastito ostvarenje. To je uzrok izdajstva ljubavi, Boga i čovjeka – kod njih i kod mene, kod svih ljudi.

Lk 22,25: Duh ovoga svijeta tjera ljude da se bore za ovozemaljsko ostvarenje. Duh Isusa Krista tjera ljude da se žrtvuju, da se ponize, da služe na ovom svijetu, ali im jamči pobjedu i proslavu u Isusovu kraljevstvu (29. redak).

Mt 26,31: “Svi ćete se vi još noćas zbog mene pokolebati...” Apostoli su se oduševili s Isusom kada su vidjeli njegovu snagu, slušali njegovu mudrost, gledali njegovu slavu. Ali noćas će vidjeti njegovu slabost. On će pred njima biti samo čovjek, drhtat će pred teškoćama, krvlju će se znojiti. Oni nisu u biti shvatili temeljnu Isusovu poruku i zato su u opasnosti.

Lk 22,31: Sotoni je dopušteno kušati ih – Isus upozorava Petra, ali dodaje da će se moliti za njega i zaštititi ga. Tako će trebati i Petar štititi one koji će mu biti povjereni. Isusova molitva i moja je snaga i moja sigurnost u pobjedu.

Lk 22,33: Petar je preuzetan, ponosan, ne pozna svoju slabost. To je najčešći izvor grijeha, slabosti, nevjere kod svakoga od nas.

Lk 22,34: Isus mu proriče da će ga zatajiti. Njegov prvi namjesnik će ga zatajiti, odreći ga se, pokazati svu svoju slabost – da svima bude jasno kako Isus gradi svoju Crkvu, ne na ljudskoj slabosti, nego na svojoj snazi.

Lk 22,36: Isus upozorava apostole na opasnost, želi ih pripremiti na borbu. Ali oni ništa ne shvaćaju. Zatvoreni u svoje shvaćanje života, svoje planove i želje, za patnju, borbu, gubitak, nisu ostavili mjesta. Na njihovu ne-

umjesnu primjedbu da imaju dva mača, odgovara kratko: “Dosta je!” Ni ja gotovo ništa ne shvaćam kada mi Isus govori o spremnosti na borbu, patnju, smrt. Mora mi biti dano, moram tu milost izmoliti od njega.

Mk 14,28: “Ali kad uskrsnem, ići ću pred vama u Galileju.” Isus je više puta za života pretkazivao da će biti predan, mučen, ubijen, ali je uvijek dodavao da će poslije toga uskrsnuti. Kako apostoli nisu nikada htjeli prihvatiti patnju, srušili su most do uskrsnuća. Kad god su moje oči uprte u patnje, ne smijem biti kratkovidan pa previdjeti sve ono lijepo što je plod patnja i umiranja.

Isus u Getsemanskom vrtu

(Lk 22,39–46; Mk 14,50)

U Getsemanskom vrtu Isus je unaprijed proživio sve ono što će mu se dogoditi sljedećih 20-ak sati. Mnoge naše tjeskobe i nemiri u svjetlu Isusove getsemanske agonije dobivaju svoj smisao i svoju vrijednost.

Lk 22,39: U Getsemani ide Isus prvi, za njim učenici. Isus je uvijek prije nas u našim tjeskobama, patnjama, mukama. Uprimo pogled u njega, u molitvi tražimo pomoć, kao što nas On upozorava: “Molite da ne padnete u napast!”

Lk 22,40: “Oče, ako hoćeš, otkloni ovaj kalež od mene. Ali neka ne bude moja, nego tvoja volja!” Najdublja, najkvalitetnija molitva predanja, uzor svih molitava, molitva kroz suze, znoj i krv, molitva žrtvovanja, molitva spasenja, molitva čovjekova izručenja u ruke Očeve, molitva povratka cijeloga svijeta u Očev zagrljaj... Mogu li se smireno, čitavim bićem, priključiti toj molitvi, učiniti je svojom, posebno onda kada sam u teškoćama?

Lk 22,41: Anđeo ga je hrabrio. Otac ga nije ostavio sama. Nije mu otklonio križa, ali mu je dao utjehu i snagu da ga može nositi. Pokazao mu je smisao patnje i križa. Cesto moje molitve rađaju istim plodom: Bog ne otklanja križa, ali mijenja mene da mogu podnijeti nepodnosivo.

Lk 22,44: U većoj mucijerki žarkije moli. Molitva je kao i život – borba. Što je ta borba teža, to molitva mora biti intenzivnija. U patnji nikada ne smijemo prestati moliti jer bi to bila naša gotova propast. Moje iskustvo molitve u patnji?

Lk 22,44: Znoj mu postade kao guste kaplje krvi. Pred svim patnjama koje su ga čekale njegova narav se grči, bori se, odbija svoje poništenje. No njegova volja želi prihvatiti volju Očevu. Njegova narav se slama. Sa znojem koji obilno teče miješa se i krv. Njegova volja da pri-

hvati volju Očevu jača je od naravi. U Isusu se borilo čitavo čovječanstvo. Isus je pobijedio. Njega trebam zazivati u pomoć kada me očekuju teškoće, a ja se osjećam slab. Njegovom pomoću i ja, iako slab, mogu postati pobjednik nad zlom, nad svojom palom naravi. “Ne bojte se, ja sam pobijedio svijet!” – govori nam Isus.

Lk 22,46: Apostolima koji spavaju govori: “Molite da ne padnete u napast!” Svi evanđelisti naglašavaju da su apostoli u najtežem trenutku spavali. Za sve nas, za mene, to je važno upozorenje: neprilike me obično zateknu nespremna. Križevi me redovito zaskoče, iznenade. A Isus, kao i apostolima, tako i meni neumorno ponavlja: “Molite da u časovima slabosti ne padnete!” Molitva će te održati budnim, molitva će ti dati snage da izdržiš, da pobijediš Zloga, da budeš s Bogom.

Mk 14,50: Tada ga svi ostave i pobjegnu: sva ona velika hrabrost o kojoj je govorio Petar i ostali rasplinula se kao mjehur od sapunice. Obično se svi precjenjujemo kada nismo u konkretnim, neposrednim opasnostima. Dobro je o sebi, ako treba, korigirati sliku da bismo bili realniji i mudriji. Činjenica je da je Isus u najtežim trenutcima ostao sam. Činjenica je da sam i ja i svi drugi u časovima patnje gotovo redovito sami. Ali mi nikada nismo sami. Ja nikada nisam sam. Bog je uvijek sa mnom, kao što je bio i s Isusom. Zato se pouzdajem mnogo više u snagu Božju i oslanjam se na nju!

Isus uhvaćen i predan

Pratim Isusa u njegovoj mucij, gledam ga, razgovaram u duhu s njim, dijelim s njim njegovu muku, svoju muku pridružujem njegovoj mucij.

Lk 22,47: Svjetina su ljudi koji ne misle svojom glavom i ne odlučuju svojom voljom, koji poneseni osjećajima poput lavine ruše sve što im se nađe na putu. Takvoj svjetini dobro dođu "izdajice", oni koji su se razočarali u vjeri, Bogu, zvanju, zajednici... Oni oslobađaju razornu snagu svjetine. Oni "opravdavaju" i usmjeruju negativistički stav svjetine prema svemu što je Božje.

Iv 18,5: "Koga tražite... Ja sam... padoše na zemlju..." Ovaj kratak dijalog pokazuje da Isus nije zatečen, da ide slobodno u smrt, da se može braniti, ali neće. Sigurnost da vršim Očevu volju može mi dati nadljudsku snagu. I kad po zemaljskom shvaćanju gubim, onda pobjeđujem. Za takvu sigurnost i snagu trebam moliti.

Lk 22,48: "Juda, poljupcem izdaješ Sina čovječjega!" reče Isus svom učniku. Kako boli izdajstvo prijatelja! Kako boli himbeno držanje koje finom vanjštinom sakriva nutarnje odbacivanje, prezir, osudu, uništenje! Kako sam često u napasti da sakrijem svoje grobove pune kostiju vanjskim bojanjem, vanjskim prividom, vanjskim lijepim ponašanjem!

Lk 22,49: "Gospodine, da udarimo mačem?" pita jedan od učenika, Petar, da umiri savjest koja je zarobljena negativnim osjećajima, ali nema ni snage ni volje čuti savjet i po njemu se ravnati. Često pitam, govorim, izričem neke istine – da umirim svoju savjest, ali nemam volje čuti pravi odgovor, pravu istinu.

Iv 18,10: Petar se hvata mača, ali Isus mu govori: "Zar da ne pijem kalež koji mi pruži Otac?" Petrova navedena reakcija prirodna je i razumljiva. Ona izgleda kao hrabrost, ali bilo bi mnogo hrabrije da se je mogao suočiti sa stvarnošću i poput Isusa prihvatiti je. Moje prirodne reakcije nisu uvijek u skladu s Božjim planovima. U vjer-

skim stvarima dva područja – Božje i moje – mogu se zamijeniti. Isus mi pokazuje u čemu je prava mudrost života: “piti kalež koji Otac pruža”. To je i najveća hrabrost. U tome je i najveća plodnost moga života i mojih žrtava.

Lk 22,51: Isus prekida agresivnost, liječi uho – i time razočarava Petra i učenike. Oni imaju dojam da ih je Isus napustio, da se priklonio neprijateljima, da ih je izdao. Nisu se mogli osloboditi svojih pogleda na Mesiju, svojih planova u vezi s njim, svojih nada koje su konačno počele tonuti. Odijelivši se tako od Isusa, oni su izgubili svaki oslonac i sigurnost. Bili su izgubljeni... Takvo distanciranje od Boga u životnim teškoćama za mene znači kapitulaciju i izgubljenost.

Lk 22,52: “Izišli ste kao na razbojnika” – reče Isus svećenicima, stražarima, starješinama. Takav njihov stav prema Isusu proizlazi iz najdubljih dubina njihova bića. Kakvi su oni, takvim su smatrali i Isusa... Nije li moje postupanje prema drugima, u prvom redu, izričaj moje nutrine, moga bića?

Lk 22,53: “Ovo je vaš čas i vlast tame!” Isus je rekao da je Svjetlo došlo na svijet, ali su ljudi više voljeli tamu nego svjetlo, jer su im djela bila zla i nisu htjeli izići na svjetlo da ne bi bili raskrinkani. Jesam li svjestan da moja djela, moje ponašanje bitno utječu na moje približavanje ili udaljavanje od Boga? Da se moja vjera dokazuje djelima?

Lk 22,54: Isusa uhvatiše i odvedoše, njega koji je došao k nama samo zato da nam donese slobodu, njega koji je rekao: “Bit ćete slobodni, ako vas Sin oslobodi!” (Iv 8,36) uhvatiše u mreže svojih laži i mržnje da ga uklone, da ga ubiju, unište... Koliki porobljeni, obespravljeni, prognani sada mogu naći Isusa u svom jadnom stanju. Zato je Isus i prihvatio takvu sudbinu: da bude najbliži najjadnijima. Nije li Isus prisutan u mojim zarobljenostima, slabostima, nemoćima?

Isus pred Pilatom i Herodom

(Lk 23,1–18; Iv 18,36–38; 19,2,5)

Lk 23,1: “Odvedoše ga Pilatu...”, iako im je bio neprijatelj. Sada im treba, iz interesa. U mržnji na Isusa spremni su se i poniziti. Pilat je čovjek beskičmenjak, dezorijentiran, koji nema pravih načela, ne zna što je objektivna istina, kojim se može manipulirati.

Lk 23,2: Optužba glasi: “Ustanovili smo: ovaj buni narod, zabranjuje caru porez, tvrdi da je Mesija, kralj.” Koliko tvrdnji, toliko laži: nisu ustanovili, nego su izmislili; ne buni narod, nego su se neki bunili što ne pobuni narod protiv Rimljana; kad su tražili porez, izvadio je stater iz ribljih usta i pružio im; nije takav Mesija da bi ugrozio zemaljske kraljeve, jer njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta... Koliko puta su moji sudovi, moji životni stavovi, moji odnosi prema drugima utemeljeni na krivim pretpostavkama, ali ja ih prihvaćam, usvajam, jer mi odgovaraju! Kad bismo svi bili poklonici jedne Istine, ne bismo nikada ustajali jedni protiv drugih, ne bismo sudili nikoga.

Iv 18,36: “Jesi li ti kralj židovski?” – “Moje kraljevstvo nije od ovoga svijeta!” Razgovor između zakonite zemaljske vlasti i one nebeske. Isus smiruje Pilata: neće mu oduzeti ni umanjiti zemaljsku vlast. Isus je došao vladati, ne ljudski nego božanski, a to znači s ljubavlju. U Crkvi postoji samo jedan način izvršavanja vlasti: onaj Kristov – s ljubavlju. “Šimune, sine Ivanov, ljubiš li me...? – Pasi ovce moje!” (Iv 21,15). Božja vladavina je vladavina ljubavi.

Iv 18,37: “Došao sam da svjedočim za istinu... Svatko koji je prijatelj istine sluša moj glas.” Isus tvrdi da svatko tko traži istinu sluša njega, jer on je Istina. Ako ne prihvaćam Isusa, znači da nisam prijatelj istine. Ako Krista nisam više, dublje upoznao, znači da nisam dovoljno otvoren istini. Nutarnje prijanjanje uz istinu uvjet je da upoznam Isusa.

Iv 18,38: “Ja ne nalazim na njemu nikakve krivnje.” Pilat je bio toliko slobodan od mržnje na Isusa da je vidio istinu, ali toliko neslobodan od mržnje prema Židovima i od straha za sebe i svoj položaj da ju je odbacio. Ne nalazi krivice na Isusu, a ipak će ga osuditi... Moje nelogično, često kontradiktorno, ponašanje plod je moje zarobljenosti: interesima, strahu, neprijateljstvu i priprema patnju kako meni, tako i onima oko mene.

Lk 23,5: Oni su još upornije navaljivali. Zlo u meni i oko mene je uporno, navaljuje i treba se boriti protiv nje, treba biti uporniji od zla, trebam mu se oprijeti svim silama jer “kraljevstvo nebesko silu trpi i samo ga siloviti osvajaju”.

Lk 23,6: Kad je Pilat čuo da je Isus Galilejac, poslao ga je Herodu koji je tih dana bio u Jeruzalemu – iako su bili neprijatelji. Združili su ih ne ljubav, nego interesi. Pilat se htio riješiti neugodnoga slučaja, izvući se iz neprilike u koju su ga uvalili Židovi. A Herodu je polaskalo što mu je Pilat priznao kompetenciju. Time je Pilat Isusu još više uvećao muke. Moje neprincipijelno ponašanje ništa ne rješava, nego samo stvara veću muku meni i drugima.

Lk 23,8: Herod u čije ruke je upao Isus bio je čovjek žedan vlasti, žedan uživanja, okrutan, intrigant, nesposoban išta shvatiti i prihvatiti od objektivne istine. Pomislio je kako će Isus biti lijepa zabava, kako će se Isus pokušati izvući iz škripca možda kakvim neobičnim potezom, čudom. Bit će dakle zanimljivo.

Lk 23,9: Na mnoga njegova pitanja Isus odgovara – šutnjom. Ni riječi onome koji nema poštovanja pred ljudskom osobom, koji nije prikladan prihvatiti istinu, koji je rob svojih strasti. Nije li Isusovo ponašanje i meni velika opomena? Kad nisam spreman prihvatiti istinu, odreći se užitka, tada Bog šuti, čeka moju promjenu.

Lk 23,10: I dok Isus nemoćan stoji pred Herodom koji je rob svojih strasti, braneći se jedino šutnjom, mržnja svećenika i književnika bjesni, sve više raste i prijeti Isusu, želeći ga uništiti.

Lk 23,11: Herod ga prezre i naruga mu se jer mu se takav način rješenja činio najprikladniji izlaz iz neugodnosti. Kad mu ne pomaže sila, kad nema protiv Isusa nikakvih pametnih razloga, onda je ruganje dobro došlo. Nije li moje ruganje drugima najčešće izraz vlastite nemoći pred onima koji su od mene jači ljudski i moralno?

Petrovo zatajenje

(Lk 22,54–62)

Koliko je Petar samouvjerenost nastupio na Posljednjoj večeri, toliko se sada pokazalo koliko je njegovo samouvjerenje bilo bez ikakva temelja. Razmišljanje o Petrovu slučaju pomoći će mi da budem iskreniji i ponizniji, da se više ne oslanjam na sebe, nego isključivo na Boga.

Lk 22,54: Petar je Isusa slijedio izdaleka. U sebi ras-trgan, podvojen između pristanka i odbijanja, između radoznanosti i straha upao je u osinjak, izložio se opasnosti koja je bila veća od njegove snage. I ovdje je njegova pre-uzetnost došla do izražaja. Bila je dovoljna riječ jedne vratarice da se nađe ugrožen i da potraži spas u nijekanju svoga Učitelja. Obična zemaljska vratarica nadvladala je nebeskoga vratara da mu bude jasno kako Isus neće graditi budućnost svoje Crkve na ljudskoj snazi, nego na Kristovoj prisutnosti i milosti.

Lk 22,57: “Ženo, ne poznam ga!” kaže Petar ženi za Isusa. Da, možda je imao i pravo: nije poznavao Isusa u njegovoj nutrini, nije shvaćao Kristove stavove, nije prihvatio Kristov način spašavanja čovječanstva. Do dolaska Duha Svetoga Isus mu je bio nepoznanica. Tek ga je Duh Istine uputio u svu istinu.

Lk 22,58: “I ti si njihov!” – “Nisam!” Dijalog s nekim drugim čovjekom prinudio je Petra da se odrekne i svojih drugova, onih za koje je rekao da bi mogli izdati Isusa prije njega. Kad čovjek zaniječe Boga, zaniječe i čovjeka. Stav prema Bogu ponavlja se u stavu prema ljudima.

Lk 22,59: Nakon sat vremena: “I ovaj je bio s njim.” – “Čovječe, ne znam što govoriš!” Petar je imao čitav sat vremena razmisliti o onom što je učinio svom Isusu. Ništa nije smislio. Strah ga je natjerao da govori, a da ne zna što govori. Ni na Taboru, u euforiji, nije znao što govori. Osjećaji, i pozitivni i negativni, mogu čovjeka blokirati, odvesti na krivi put. “Osjećaji su dobri sluge, ali loši gospodari.”

Lk 22,61: Pijetao zapjeva... Isus upre pogled u Petra. Sve je srušeno. Dok Isus daje život za svoga učenika, za svijet, njegov prvi učenik ga se odriče... Možda bi pijetao uzalud kukurikao da Isus nije upro pogled u Petra. O, taj Kristov pogled! To Božje prodorno oko koje dijeli kosti i moždine. Pod svjetlom toga pogleda Petar je ugledao ruševine svoga prijateljstva s Isusom, svoga izabranja, svoga bića. Sve je slomljeno, uništeno... Morao je Petar, više nego drugi, doživjeti da Isus ide u smrt kako bi, prije svih ostalih, njega spasio. Jednom je tonuo u valovima i Isus mu je pružio ruku. Sada je potonuo u svoj kukavičluk, strah, grijeh. Odijelio se od života.

Lk 22,62: Iziđe te zaplaka gorko. Bile su to suze iz dna Petrova bića koje je u svom dnu do kraja poniženo i ugroženo i koje vapi za spasenjem; bile su to suze žalosti, suze bola, suze poništenosti. Isus je prije rekao: "Blago onima koji tuguju, jer će se utješiti!" (Mt 5,4).

Osuda na smrt

(Lk 22,14–23.56)

(Mt 26,15–27.53; Mk 14,26–15,13; Iv 18,4–19.34)

Lk 23,13: Isus je opet kod Pilata, opet ispitivanje, tvrdnja da je Isus nedužan, ali Pilat već popušta pod pritiskom sile, kapitulira: “Išibat ću ga i pustiti!” Ako je nedužan, zašto ga šibati, ako je kriv, zašto ga pustiti? Mnoge praktične nedosljednosti u mom životu samo su posljedica principijelne životne nedosljednosti jer sam zapleten u svoje interese.

Iv 19,2: “Vojnici mu staviše trnovu krunu na glavu... ogrnuše ga skrletnom kabanicom, u desnicu mu staviše trsku, pljuvali su po njemu, udarali su ga pesnicama po obrazima: ‘Zdravo, kralju židovski!’ pokrivali lice i govorili: ‘Prorokuj!’” Bila je to okrutna igra nemilosrdnih vojnika, posebno s njegovom proročkom misijom. No Isus je na taj način htio zadovoljiti za svu oholost koja je izvor tolikih zala. Za tolika izigravanja proroka sa strane lažnih proroka. Toliko puta priželjkujem da mi se ljudi klanjaju, dive, da me obožavaju. Bilo bi korisno, kada mi se u glavi rađaju ohole misli, pogledati Isusa izbičevana, okrunjena trnovom krunom, izudarana, popljuvana, s trskom u ruci umjesto žezla, oblivena krvlju.

Iv 19,5: Pilat je takva Isusa izveo pred narod, pred svećenike, starješine, književnike, vojnike, sluge, pred cijeli svijet riječima koje će kroz tisućljeća odzvanjati: “Evo Čovjeka!” Ovako izgleda pravi, potpun čovjek. Čovjek koga je grijeh nagrdio, davao izmučio i predao na milost i nemilost ljudima otrovanima grijehom. Ranjeni Isus je slika čovjeka iznakažena grijehom i izmučena posljedicama grijeha. Prepoznajem li sebe obučena u ruho grijeha? Kako najčešće osjećam posljedica svojih grijeha, grijeha ljudi oko mene, grijeha mojih predaka? Ja sam ranjeni čovjek komu se Isus htio suobličiti. Prepoznajem

li oko sebe ljude grijehom i patnjom iznakažene? Moj stav prema njima?

Lk 23,18: "Ovoga smakni, a pusti nam Barabu!" Kroz povijest čovječanstva, kroz povijest pojedinih naroda, kroz povijest Crkve, povijest pojedinih zajednica, ovaj zahtjev se često čuje. Često tražim da mi se pusti Baraba, često opravdavam lopove, nepoštene, razbojнике, one koji su na bilo koji način krivi – jer mi je to u interesu, dok pošteni, pravedni, istiniti ljudi moraju trpjeti naš neprijateljski stav, naše kritike, naša ogovaranja i klevetanja. A kako me je boljelo kada su nepoštene, loše ljude pretpostavili meni!

Mk 15,13: "Razapni ga!" bila je jedna od najčešće ponavljanih riječi za vrijeme Isusova procesa. Otkako je Isus došao na našu zemlju, pred očima mu je lebdjela slika raspeća. Kroz cijeli ovozemaljski život bio je raspet između neba i zemlje, između Božje pravde i Božje ljubavi prema čovjeku. Na sebe je uzeo grijehe svijeta i znao je da ih mora raspeti na križ, svoju pretešku zadužnicu pribit će na križ i tako je uništiti zauvijek. Nisu li mnoge moje razapetosti, mnoge moje rastrganosti posljedica mojih grijeha? Podnoseći ih strpljivo, predano u volju Očevu, oslobađam se mnogih zala.

Iv 19,11: "Ne bi imao nada mnom nikakve vlasti kad ti ne bi bilo dano odozgor." Ovdje Isus posve jasno daje do znanja da ga je Otac predao u ruke Pilatu. Koliko god je teško prihvatiti tu istinu, u životu bi mi mnoge patnje bilo lakše podnijeti kada bih povjerovao da iza njih stoji Otac sa svojim tajanstvenim božanskim planom spasenja u koji su uključene i te konkretne patnje.

Iv 19,15: "Mi nemamo drugog kralja osim cara!" Tako su se Židovi odrekli Isusa. Odrekli su se nebeskoga Kralja koji vlada ljubavlju i poklonili se zemaljskom caru koji će im razoriti grad i hram, tisuće njih povješati na križeve... Koliko ludih izbora u mom životu: zbog časovitih interesa, inata, mržnje, ograničenosti, sljepoće. Zbog čega bih mogao sada prekršiti volju Božju, odreći se prijateljstva s Bogom?

Mt 27,25: “Krv njegova na nas i na našu djecu!” rekoše Židovi, ne znajući što govore. Da, Isusova krv će pasti, prolić će se, ali ne kao prokletstvo, nego kao blagoslov, kao izvor vječnoga života. To je krv Novoga i Vječnoga saveza koja pere sve grijeha svijeta. U toj krvi trebam prati svoju dušu. Pravednici koje je Ivan vidio u nebeskom Jeruzalemu “ubijeliše svoje haljine u krvi Jaganjčevoj”.

Lk 23,24: Pilat popušta pod pritiskom, pred silom. On nije nikakav pravi pošten borac, iako je po zvanju vojnik. Nema motiva zašto bi se borio za Isusa. Nema nikakvih principa istine i pravde. Daje se nadvladati od časovite sile koja na nj juriša. “Ako ovoga oslobodiš, nisi prijatelj caru!” (Iv 19,12): Pilatov položaj je neposredno ugrožen i taj razlog će prevagnuti protiv Isusa. Kako se borim kada me pritisne sila? Imam li snage i motiva za borbu? Pilat je predao Isusa na volju neprijateljima da spasi sebe. Kada sam ja predao Isusa, Istinu, Ljubav na volju nutarnjim neprijateljima (sebičnosti i mržnji) i vanjskim (ponuđenim šansama ili prijetnjama na moju ko-motnost ili afirmaciju)?

Isus ide ususret smrti

(Lk 23,26–53; Mt 27,46; Iv 19,26,28,30,34)

Iv 19,17: Isusu su natovarili križ, simbol svih patnja svijeta. Na sebe je uzeo moje grijeha i kao posljedicu grijeha terete, križeve, patnje.

Lk 23,26: Šimuna Cirenca su prisilili da mu pomogne nositi križ. On je slika mene koji nosim križ najčešće samo kada sam prisiljen. Ta prisila Šimunu je bila blagoslov, kao što su i svi moji križevi meni. Trebam pristati na njih i nositi ih kao Isusov učenik.

Lk 23,28: “Kćeri jeruzalemske, ne plaćite nada mnom...” Isus razumije suosjećanje žena. Ne odbija ga. Ali ih upozorava da je najplodnije suosjećanje ono koje uklanja uzroke patnja: grijeha, sebičnost, nepravde. Osjećaji su dobri ako su djelotvorni. Razmišljanje o Isusovoj patnji korisno je ako me potiče da uklonim iz svoga života i iz društva uzroke patnja. Je li moja pobožnost djelotvorna? Činim li sve što mogu da bude u meni i oko mene manje nepravda, manje grijeha, manje zla?

Lk 23,32: Isusa su raspeli između dva razbojnika. To je bila sudbina Boga među ljudima, Istine u raljama laži, Ljubavi okružene mržnjom. Veliki Bog, Apsolutna Pravda, htio je postati žrtva najgore nepravde. Isus je htio biti “proklet” da nas proklete spasi prokletstva. Htio je umrijeti raspet između dva zločinca – kao najveći zločinac – da ne bude ni jednoga zločinca na zemlji koji ne bi smio računati na Isusovo oprostjenje.

Lk 23,35: Napasti: Đavao koji je Isusa kušao u pustinji sada ima povoljniju priliku: Isus je u mukama, ostavljen od Oca, odbačen od ljudi. Na usta svećenika progovara: “Ako si Mesija, Sin Božji, Izabranik Božji, spasi sam sebe!” Pokaži svoje božanstvo! Sidi s križa?... Ali ljubav i poslušnost prema Ocu Isusa prisiljavaju da ostanu na križu. Tako će čovječanstvo vratiti Ocu. Nisam li i ja često kušan da raspet na svoje svakidašnje križeve tražim svoju potvrdu i ostvarenje na ovom svijetu?

Đavao govori i na usta vojnika: “Ako si zaista kralj židovski, spasi sam sebe!” Pokaži da si Kralj i mi ćemo ti služiti. Ali on je “Sluga Jahvin”. On nije došao kraljevati, nego služiti Božjim planovima i tako spasiti ljude koji su htjeli vladati kao Bog i tako se upropastili.

Đavao govori na usta lijevoga razbojnika: “Zar nisi ti Mesija? Spasi sebe i nas!” Misli na sebe! Ti imaš pravo i dužnost spašavati život koji ti je Bog dao. Tvoj život ti je jedino što ti je ostalo!... Ali Isus želi svoj život dati za svoje prijatelje. U časovima krize đavao i meni svraća pogled na mene samoga, na “nepravde” žrtve koje ljudi od mene traže i uvjerava me da je dosta takvih nepravda i da već jednom i ja imam pravo misliti na sebe.

Lk 23,38: Natpis na grčkom, latinskom i hebrejskom jeziku: “Ovo je kralj židovski” potvrđuje da je Isusa osudila i poganska misao i rimska ovozemaljska vlast i židovska vjera koja je postala sredstvo sebičnih interesa.

Lk 23,40: Dobri razbojnik priznaje svoju krivnju, kaže se i moli Isusa da ga se sjeti u svome kraljevstvu. Takvo raspoloženje omogućuje mu spasenje bez obzira na težinu grijeha i zločina. Pred Bogom, posebno u času smrti, najsigurnije raspoloženje jest priznanje svojih grijeha, iskreno kajanje i očekivanje spasenja od Božjega milosrđa. Uvježbavam li svakodnevno takvo raspoloženje?

Lk 23,46: Isus je izdahnuo s riječima: “Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj.” Od Oca je došao, za Oca je živio, u Oca se pouzdavao, u Ocu umire. U najtežim trenucima, kad se osjetio ostavljenim i napuštenim, nije izgubio povjerenje u Oca: da je njegov ljubljani Sin, Miljenik, Izabranik. Posljednjim izdisajem Isus se našao u vječnom zagrljaju s Ocem. Ali ne sam. Na očinsko Srce stavio je cijelo čovječanstvo, cijeli svijet. Božje djelo stvaranja i otkupljenja je dovršeno. Božja ljubav je pobijedila sve zlo. Zaklani Jaganjac je sjeo s desna Ocu, postao je Kralj kraljeva i Gospodar gospodara, postao je Gospodar svemira.

Mt 27,45,51–53: Popratni događaji: tama, raskidanje hramskoga zastora, potres, pucanje pećina, otvaranje

grobova, uskrisenje mrtvih pokazuju da je Kristova smrt djelo tame, djelo Zla koje Isus pobjeđuje. Isusova smrt je razderala zastor između Boga i čovjeka, premostila ponor između neba i zemlje. Po njoj Bog će biti svugdje prisutan i pravi klanjaoci će mu se klanjati u Duhu i Istini. Pokazala je Isusovu snagu veću od prirodnih zakona, sposobnu uskrisivati mrtve.

Iv 19,34: “Jedan od vojnika kopljem mu probode bok...” Otvori Srce da ja vidim kako više u njemu nema ništa što mi nije dao. Otvoreno Srce govori: Zakon ljubavi traži da dadnem život za život. Želim li živjeti po tom zakonu?

Isus je bio pokopan kao jedina nada čovječanstva: ušao je u beznade groba i istjerao ga iz svoga korijena. Gdje su pokopane moje nade – uskrsavam na vječni život.

Isusovih sedam riječi

Njegov svjetonazor i oporuka

Isus mi s križa ostavlja oporuku. Neka mi posluži kao ispit savjesti živim li po njegovoj volji, jesam li usvojio njegov duh, njegove osjećaje, njegova načela, njegov pogled na život.

Lk 23,34: “Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine!” – govori onima koji su ga mrzili, ubijali, htjeli uništiti. Ova molitva je postala pramolitva svih potlačenih, nepravedno osuđenih, odbačenih, prezrenih. Nju ponavljam u časovima kada me napast tjera u gnjev, osvetu, mržnju. Njome se želim izdići iznad kaljuže ovozemaljskoga duha: “Oko za oko, zub za zub!” Ona odražava snagu Duha Božjega u meni. Ona mi otvara vrata u beskrajne prostore slobode djece Božje. Ona izriče otkucaje beskrajno milosrdnoga Božjeg Srca.

Opraštam li? Molim li za progonitelje? Blagoslivljam li ih?

Mk 15,34: “Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio!” U jednom trenutku Isus se osjetio posve sam, ostavljen od Oca, od sviju. Ovaj se krik vinuo iz najdubljih dubina zla u kojem se našlo njegovo biće. Isus je na sebe preuzeo grijeha svijeta. Svojstvena posljedica grijeha je ostavljenost, zapuštenost, život bez Boga, bez Izvora i smisla života. Bio je to čas kenoze, poništenja njegova bića: Boga kao da nema, ljudi ga mrze i ubijaju, sam u sebi nema nikakve snage. Isus se spustio u taj ponor ništavila da me tu pronade, zagrli i povede u slobodu, u svjetlo, u život.

Kada se nađem u nepodnošljivim prilikama za moju ljudsku narav, sjetim li se da je On bliz svima skršena, slomljena srca i da je “došao spasiti ono što je izgubljeno”? Vapim li tada Bogu za pomoć ili zdvajam, padam u očaj?

Lk 23,43: “Zaista, kažem ti, još danas bit ćeš sa mnom u raju!” Razbojniku koji se kaje za svoju krivnju i

moli Isusa da ga se sjeti u svom kraljevstvu Isus govori riječi koje odzvanjaju kroz tisućljeća i koje daju nadu svakom grešniku, svakom zločincu. Prvi čovjek koji se s Isusom našao u Očevu zagrljaju bio je, ne slučajno, razbojnik.

Jesam li spreman, želim li iskreno priznati svoje grijehe? Vjerujem li da kajanje otvara vrata Božjega srca? Ispričavam li se spremno onima koje sam svjesno ili nesvjesno povrijedio?

Iv 19,26: “Ženo, evo ti sina... Evo ti majke!” Tako Isus govori najdražim osobama. Sebe je žrtvovao za spasenje svijeta. Htio mi je dati i svoje najdraže: srce svoga Srca – svoju Majku.

Prihvaćam li je s poštovanjem, sa zahvalnošću i radošću kao svoju duhovnu Majku koja mi je rodila Isusa – Vječni život?

Isus je uputio Mariju na Ivana, Ivana na Mariju. Želio je da njegovi najbliži budu bliski i jedni drugima. Moja bliskost s Isusom treba se odraziti i na moju bliskost s onima koji me okružuju. Dijelim li dobro i zlo s onima koje je Bog postavio na moj životni put?

Iv 19,28: “Žedan sam!” Svim fizičkim mukama pridružila se i žeđ. Kad mu dadoše piti tekućinu da mu olakšaju boli, ne htjede je uzeti. Njegova ljubav prema meni toliko je velika da je spreman za mene ispiti sve patnje do posljednje kapi.

Prikazujem li svoje patnje za one za koje trebam živjeti, raditi, trpjeti, umirati? Vjerujem li da bi mi veća ljubav pomogla da lakše, spremnije i velikodušnije podnosim životne križeve?

Iv 19,30: “Svršeno je!” Približio se posljednji čas. Isus je završio savršeno svoje poslanje. Više nema što dati, prepatiti. Volja Očeva je izvršena. Otac će staviti točku na njegov život.

Svojom strpljivošću, izdržljivošću, ustrajnošću do kraja spasit ću svoju dušu. Molim li da Bog što prije ukloni teškoće ili puštam Bogu da on stavi točku na moje patnje?

Lk 23,46: "Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj." Tim riječima je izdahnuo. Od Oca je došao, za Oca je živio, u Oca se pouzdavao, u Ocu umire. U trenutcima ostavljenosti i napuštenosti nije izgubio povjerenje u Oca da ga neizmjerljivo ljubi kao svoga ljubljenog Sina, svoga Miljenika, svoga Izabranika. Posljednjim izdisajem našao se u vječnom zagrljaju s Ocem. Ali ne sam. Ocu je doveo i na očinsko Srce stavio cijelo čovječanstvo. Božje djelo stvaranja i otkupljenja je dovršeno. Božja ljubav je pobijedila zlo, zapreke. Zaklani Jaganjac sjede s desna Ocu, postaje Kralj kraljeva i Gospodar gospodara, postade Gospodar svemira.

Jednom će doći moj čas. Spremam li se na nj svagdašnjim povjerenjem, predanjem Bogu, posebno u teškim prilikama? Jesam li spreman sada izručiti svoje biće Bogu?

Poniženi Isus

Nasljedovati Isusa znači biti spreman na poniženja, jer je to Isusova sudbina. Bio je ponižen, odbačen, izrugan, osramoćen, prognan, ubijen, uklonjen između živih kao onaj koji nije vrijedan da živi. A on je bio Život. Gledam Isus kako ga udaraju, kako se kao s bezvrijednim čovjekom poigravaju, zastiru mu lice i govore: "Proreci!" "Nabacivali su se i drugim pogrđama" (Lk 22,63; 18,31; 1 Pt 2,22).

1) Tko vrijeđa Isusa? Sluge, vojnici, oni koji su drugima podložni i zato su naučili biti prezreni. Oni imaju svoju filozofiju: bolje prolazi onaj na vrhu. Sada su oni nad Isusom, oni trijumfiraju, mogu iskaliti sav svoj bijes koji se u njima gomila dok ih drugi tlače, svu svoju mržnju. Gaje u sebi niže osjećaje izivljavanja nad drugima koji su slabiji. To je ukorijenjeni osjećaj u čovjeku: želi gospodariti nad drugima. Oni imaju težak život. Njihova egzistencija je neprestano u opasnosti od tlačitelja. Zato ne poznaju velikih radosti. Život im je pun tjeskobe i žalosti. Takvi ljudi žele žalostiti druge. Daju drugima ono što imaju. Oni u sebi nisu zli. Oni su robovi položaja i straha pred jačim. To je svojstvo sotone koji nesretan želi unesrećiti druge.

2) Što rade ljudi? Izruguju Isusa, zlostavljaju ga, pljuju po onom što je Isusu najintimnije, najvrjednije. On je prorok Boga svemogućega. Govorio je tako. Oni doživljavaju da je to nemoguće. Razmišljaju: da je prijatelj Božji, ne bi ga Bog stavio u ovu muku, ne bi ga dao u njihove ruke. Bog čuva svoje miljenike. Ovaj dakle nije ni miljenik Božji, nije ni čovjek Božji. Prema ovim njihovim pojmovima o proroku, ovo je običan lažac. Imaju dakle pravo što ga ovako kažnjavaju. Oni smiruju svoju savjest misleći da čine Bogu ugodno djelo.

Idu korak dalje. U svojim mislima shvaćaju da ovaj čovjek ne zna svoj posao, nije sposoban za posao koji je započeo, nije kadar obraniti svoju misao. Bit će neki fan-

tasta. Evo, ne zna se ni braniti. On je dakle prilično glup (Herod mu oblači luđačku haljinu). Da je on prorok, odgovorio bi ognjem s neba. S takvim se čovjekom ne isplati boriti izravno. Ne zna živjeti, ne zna se braniti, nije heroj. Treba ga do kraja izrugati.

3) Isus sam (koji odabire lude ovoga svijeta, slabe, ono što nije... da postidi mudre, jake, ono što jest). Ne govori kao nekada Ivan ("zmijska legla"), niti kao što je sam prije govorio ("objeljeni grobovi"). Mogao si je vratiti čast mudrim riječima, zamkama. Mogao je izazvati svađu među njima (kao kasnije Pavao). On šuti, kao janje koje vode na klanje. Djelom pokazuje svoju ljubav, raspoloživost prema Ocu da se dadne za ljude. Upravo tim raspoloženjem pokazuje u čemu je grijeh svijeta. Pruža im priliku da razmišljaju o korijenima grijeha (sluzi: "Ako sam rekao zlo, dokaži..."). Neće tako raditi ni njegov veliki apostol Pavao kad bude planuo: "Udarit će tebe Bog!" Isus govori blago kao prijatelj. Pred Ocem ispričava one što ga muče da ne znaju što čine. Oni se kao robovi žele svidjeti svojim gospodarima. Njihovo ponašanje je plod njihova teškog života. Zaslijepljeni su. Isus upravo za takve ljude daje život, za svakoga od njih. Za one za koje nitko nije mario, koji su bili prezreni od svih. Otac ga daje njima u ruke.

4) Prepoznajem li sebe? Moje zlo srce puno je zlih pokreta. Ponašam se kao vojnici, kao sluge. Riječima i djelima želim ušutkati slabijega, priklanjam se jačem. Riječima želim drugima začepiti usta, borim se za prestiž, ugled, utjecaj. Odbacujem one koji su slabiji. U meni živi u isto vrijeme i servilnost i ukus nasilja, slabosti, straha i bojažljivosti. Želja da iskoristim za sebe moć i neznanje drugih.

Isus zna da sam takav jer sam pun straha, rob sam svoga ugleda, svoga uspjeha. On mi oprašta jer zna da "ne znam što činim". Daje mi nešto od svoga bogatstva. Siromah je škrt. Bogat dobrotom oprašta sve, daje samoga sebe. Ljubljen znade ljubiti. Tko doživi da je ljubljen od Boga, lako ljubi braću. Krist me obogaćuje da budem slobodan, vedar, radostan, sretan, pun života.

Isus patnik i njegov odnos prema Ocu

Promatram Isusa patnika u njegovu odnosu prema Ocu. Otac i od mene očekuje da se ponašam kao Isus.

Iv 12,27: “Duša mi je sada potresena i što da kažem? Oče, izbavi me iz ovoga časa? No, zato dođoh u ovaj čas! Oče, proslavi ime svoje!” Uto dođe glas s neba: “Proslavio sam i opet ću proslaviti!” Isus na to reče: “Ovaj glas nije bio poradi mene, nego poradi vas.” “Sada je sud ovom svijetu, sada će knez ovoga svijeta biti izbačen. A ja kad budem uzdignut sa zemlje, sve ću privući k sebi.” To reče da označi kakvom će smrću umrijeti.

Njegova narav protivi se mucu. Zato moli: “Oče, izbavi me iz ovoga časa!” Ali spreman izvršiti Očevu volju, dodaje: “Zato dođoh u ovaj čas, da proslavim, Oče, tvoje ime.”

Isusova i moja muka uvijek je proslava Očeva, uvijek je pobjeda nad zlim. Isus je darovao život svijetu i svojom ljubavlju sve privukao k sebi. Od tada svako moje umiranje moja je pobjeda nad zlim, moje preobraženje u Božje dijete koje ljubavlju osvaja svijet.

Lk 22,42: “Oče, ako hoćeš, otkloni ovaj kalež od mene. Ali neka ne bude moja, nego tvoja volja!” Ova molitva predanja Ocu u najtežim trenutcima treba mi biti uzor kako ću se i ja u najtežim trenutcima predavati Ocu.

Mk 14,62: Veliko vijeće službeno pita Isusa: “Jesi li ti Mesija, Sin Preslavnoga?” – Isus spremno odgovara: “Jesam i vi ćete vidjeti Sina čovječjega gdje sjedi s desne Sve-mogućega i gdje dolazi na oblacima nebeskim.” U času i u stanju kada je to najmanje izgledao i kada je to bilo najmanje poželjno, Isus je priznao čudesno divnu istinu, onu koju mu je objavio Otac: “Ti si Sin moj, Ljubljeni moj, u tebi mi sva milina!” (Lk 3,22).

Kako je meni katkada preteško pred onima koji me ponizuju, obezvrjeđuju, preziru, priznati istinu o svojoj vrijednosti, dostojanstvu, veličini? Kako je katkada teško samom sebi priznati svoje dostojanstvo i veličinu kada

sam ponižen svojim grijesima, slabostima, nesavršenostima! A ipak, i tada ja jesam ljubljeno dijete Božje.

Iv 19,11: “Ne bi imao nada mnogom nikakve vlasti kad ti ne bi bilo dano odozgo.” Isus daje do znanja da ga je Otac predao u ruke Pilatu. Koliko god ja teško prihvaćam tu istinu, u životu bih mnoge konkretne patnje lakše podnio kada bih povjerovao da me je Otac po njima ugradio u svoj božanski plan spasenja.

Lk 23,34: I dok su ljudi Isusa mrzili i uništavali, On je za njih molio: “Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine!” Isus želi da i ja zajedno s njim, kao Očevo ljubljeno dijete, molim za sve, posebno za one koji mi nanose zlo.

Mt 27,40: Isus visi raspet na križu u užasnim mukama, ostavljen od Oca, odbačen od ljudi. Đavao koji je Isusa kušao u pustinji našao je povoljnu priliku da ga napastuje. Na usta svećenika progovara: “Ako si Sin Božji, Izabranik Božji, spasi sam sebe, siđi s križa!” Nije li ovo pravi trenutak da Isus pokaže svoje božansko dostojanstvo? Da siđe s križa?... Ali ljubav i poslušnost prema Ocu Isusa prisiljavaju da ostane i umre na križu.

Nisam li i ja često kušan kada, raspet na svoje svakidašnje križeve, tražim od ljudi svoju potvrdu, svoje ostvarenje? Trebam povjerovati u nadnaravnu vrijednost svojih patnja bez obzira kako se ljudi prema meni postavili.

Mt 27,46: “Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?” Ostavljenost od Oca posljedica je grijeha. Isus kao čovjek treba doživjeti ostavljenost od Oca, poništenje svoga bića. I ja ću se naći u sličnu raspoloženju, osjećaju ostavljenosti, kao da Boga nema. No On je uvijek “blizu onima koji su skršena srca”. On je “došao spasiti ono što je izgubljeno” (Lk 19,10).

Iv 19,30: “Svršeno je!” Isus je završio svoje poslanje. Izdržao je do kraja. Volja Očeva je izvršena. Isus mi govori da ću i ja svojom strpljivošću, svojom izdržljivošću spasiti svoju dušu. Kako često tražim da me Bog oslobodi nekoga križa. Molit ću da se prepustim Bogu, da On stavi točku na sve patnje, jer je to za mene najbolje.

Lk 23,46: – Isus je izdahnuo s riječima: “Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj.” Ljubav prema Ocu jača je od smrtnih muka. Tom ljubavlju i mene je doveo u očev zagrljaj. Da tu stvarnost mogu doživjeti, moram s Kristom ponavljati ove njegove riječi.

Križni put

Prva postaja: Isusa osuđuju na smrt. A On je smrt pretvorio u život. Gospodine, daj da se ne bojim nikakvih osuda, jer me sve osude ovoga svijeta, prihvaćene u Tvoje duhu, oslobađaju od navezanosti na prolazno i osiguravaju neprolazno, vječno.

Druga postaja: Isus prima na se križ. Tako je sve naše križeve pretvorio u sredstvo spasenja. Gospodine, zahvaljujem Ti na svim križevima i molim Te snage da ih mogu zajedno s Tobom nositi za spasenje svoje braće i sestara.

Treća postaja: Isus pada prvi put pod križem. Prirodno je pasti pod teretom koji me nadilazi. Ali je isto tako prirodno ustati i nastaviti životni put. Gospodine, daj da me nikada ne obeshrabre padovi, klonuća, slabosti i nesigurnosti.

Četvrta postaja: Isus susreće svoju svetu Majku. Po njoj je došao na ovaj svijet. Ona je prisutna sada kad patnjama i smrću vraća ovaj svijet Bogu. Gospodine, pridruži i moje patnje svojim i Marijinim patnjama da tako djelotvorno sudjelujem u Tvome djelu spasenja.

Peta postaja: Šimun Cirenac pomaže Isusu nositi križ. Čovjek pomaže Bogu nositi križ jer tako Bog hoće. Čovjek čovjeku pomaže nositi križ jer je to zakon ljubavi. Gospodine, hvala Ti što mogu s Tobom nositi križ. Daj da i ja dopustim da mi drugi pomognu nositi moj križ.

Šesta postaja: Veronika pruža Isusu rubac. Isus joj ostavlja utisnuto svoje patničko lice. Samilosnom ljubavlju prema drugima otkrivam pravo patničko lice brata i sestre. Gospodine, daj mi da imam oka i srca za patnje drugoga.

Sedma postaja: Isus pada drugi put pod križem. Najčešće klonemo pod svagdašnjim teretima i patnjama koje se stalno ponavljaju. Gospodine, daj mi snage da ustrajem do kraja noseći svoj svagdanji križ.

Osma postaja: Isus tješi jeruzalemske žene. Prihvaća njihovu samilost, ali ih upozorava na najveće zlo – grijeh

koji je izvor svih patnja. Gospodine, daj mi takvu samilost koja će mene i svijet mijenjati na bolje.

Deveta postaja: Isus pada treći put pod križem. Teret je za njegova pleća prevelik. No njegova ljubav prema meni i želja da mi smrću podari vječni život još je veća. Gospodine, daj da moja ljubav prema Tebi i ljudima bude veća od svih patnja.

Deseta postaja: Isusa svlače. Odijelo božanske slave odložio je dolaskom na svijet. Sada dopušta da mu skinu i ljudsko odijelo i ljudsko dostojanstvo. Skidanjem odijela otvaraju se rane od bičeva i udaraca. Gospodine, nije li patnja kad sam lišen osjećaja ljudskoga i kršćanskog dostojanstva najveća patnja? Ali i najplodonosnija? Nauči me tako trpjeti.

Jedanaesta postaja: Isusa pribijaju na križ. Željezni čavli otkrivaju neslomivu snagu Isusove ljubavi kojom je prikovan uz Očevu volju. Gospodine, daj da i mene moja ljubav prema Tebi prikuje na životni križ po kome se spašavam.

Dvanaesta postaja: Isus umire na križu. Isus je umro da ja živim. Kad s Isusom živim i umirem na ovom svijetu, On mi otvara vrata vječnosti. Gospodine, daj da s Tobom svakodnevno umirem, daj da mi posljednje umiranje bude početak vječnoga života.

Trinaesta postaja: Isusa skidaju s križa. Nakon što je izvršio životnu zadaću, vraća se u krilo Majci. Sada može biti posve njezin. Gospodine, daj da shvatim kako mogu svima pripadati tek onda kad spremno izvršavam od Oca povjerenu mi zadaću.

Četrnaesta postaja: Isusa polažu u grob. Nada čovječanstva ulazi u beznađe groba. Više ne smije biti beznađa ni u grobu, ni u svijetu, ni u ljudskim srcima. Gospodine, otvori mi oči srca da vidim kako više nigdje nema beznada.

Petnaesta postaja: Isus ustaje iz groba. Smrt nije kraj. Ona je prijelaz iz ovoga života u drugi. Gospodine, daj da mi i smrt i patnje budu prijelaz, priprava, preobrazba u vječni život.

Budi volja tvoja!

(prema Luis Evelyn: "Notre Pere" – "Oče naš")

Moja spontana molitva ide najčešće za tim da se Bog prikloni mojoj volji.

Je li moja životna želja da se oslonim na sebe ili da se dadnem voditi od Duha Božjega?

Prvi čovjek Adam htio je biti apsolutni gospodar, sam sebi biti mjerilo dobra i zla. Želio je držati konce u svojim rukama, znati gdje je, kamo ide, koji je smisao Božje volje.

Novi Adam, Isus Krist, govori: "Moja je hrana da vršim volju onoga koji me posla!" Zato mu Otac odgovara: "Ti si Sin moj, Ljubljeni! U tebi mi sva milina!"

Ljudski gledano, Bog je zastrašujuće zahtjevan. A Isus je posvemašnje odricanje, žrtvovanje samoga sebe, posvemašnji polet prema Ocu.

Ja želim biti istodobno i svoj i za drugoga. Ova podvojenost je izvor rastrganosti i nesreće.

Ostvarenje moga života jest u ekstazi prema Bogu. A ja se bojim otvoriti Bogu. Ljubim, a bojim se žrtava. Poklanjam, a bojim se gubitka. Odlučim li se davati, zaprepašten sam kad primijetim da, darivajući, gubim. Kao da se rušim u ponor. Trebam se iz goruće kuće ljudske egzistencije baciti u mrežu Očeve ljubavi, ali ja ne vidim ni Oca ni mrežu. Vidim samo crni dim i ponor. To mi ne da da poslušam. A dolje me čeka Otac raširenih ruku i otvorena Srca.

U konkretnom životu želim se preobražavati, ali i čuvati ono što jesam. Želim se mijenjati, ali ne napustiti stare navike. Uvijek sam sklon bježati od Boga i biti apsolutno neovisan!

Predanje, ovisnost, ljubav – pretpostavljaju bolnu promjenu, bolno rađanje. Samo tako mogu ostvariti svoj život. Strah pred darivanjem znak je moje neraspoloživosti, neslobode.

A zadržati svoj ja najgori je gubitak. “Tko želi sačuvati svoj život, izgubit će ga!” Kad puštam što grčevito držim – to počinjem posjedovati.

Adam se nije htio predati Bogu. Krist se predao na križu: “U ruke tvoje predajem duh svoj!” Za ovakvo predanje trebam se vježbati, govoriti: “Neka mi bude po riječi tvojoj!”

Kad kažem da prihvaćam križ, ja mislim na ono što i nije pravi križ.

Pravi križ je nametnuti križ: moje slabosti, bolesti, narav, razne prisile, ljudi s kojima živim, moje zvanje, moji glupi neuspjesi... Sve mi je to nepodnošljivo, kukavno, ponižavajuće i štetno. Pomišljam kako mi baš ovaj križ ne pristaje. Više bih volio onaj susjedov, onaj moj prijašnji, onaj koga sebi zamišljam. Ovaj sadašnji mrzim, jer “me upropašćuje”, jako me boli. Očajno dozivam neki drugi križ, po mojoj mjeri, podnošljiv, više duhovan, koji me podiže, koji mi godi. Ali onda to i nije križ. Otklanjajući križeve koji me muče, odbacujem sve križeve koje mi Bog šalje. A ti križevi uvijek su ponižavajući, odvratni i teški, ranjavaju tamo gdje sam najslabiji, najranjiviji, gdje sam bez obrane.

Pravi križ je nepodnošljiv. Božja volja mi je nepodnošljiva. Sam Bog mi se katkada čini nepodnošljiv, nenasosan. Zato me Isus pita: “Možeš li piti kalež koji ću ja piti?”

Isus Krist prije raspeća moli, krvlju se znoji i ponavlja: “Oče, ne moja, nego tvoja volja neka bude!” I on je doživio svoj križ nenasosnim, nepodnošljivim. “S jakim vapajima i suzama” molio je da bude od toga oslobođen.

Moja narav neprestano otklanja Božju ponudu za pobožanstvenjenjem zato što se moram predati, zaboraviti sebe, pretpostaviti drugoga sebi. A ja to doživljam kao razapinjanje, muku, smrt. Protivno mom raspoloženju, Sin Božji u tome nalazi radost: “Moja je hrana da vršim volju onoga koji me poslao!”

Marija, njegova i naša Majka, odrekla se svojih planova i dala pristanak na djelo otkupljenja koje će se ostvari-

ti drukčije nego što je očekivala: “Neka mi bude po tvojoj riječi!” Slijedila je Božji glas, a da nije znala kamo je vodi. Prihvatila je poniženje, neizvjesnost, protuslovlje: odrekla se majčinstva, a onda joj ga Bog nameće. Sa svojim Sinom doživjet će tjeskobu, žalost, osamljenost, odbačenost. U svemu tome prepoznavala je Boga. Na Kalvariji je umrla sa svojim Sinom i postala Majkom svih živih. U svome *da* otkrivala je lice Boga koji je patnjama duboko ranjavao srce svoje vjerne Službenice.

Bog razočarava. Od Utjelovljenja nije nikada govorio jezikom koji bismo mi ljudi očekivali. Isus je razočarao svoje zemljake (zato su ga htjeli ubiti), svoje apostole (Petar ga je odvrćao od križa), svoga Preteču (koji pita: “Jesi li ti onaj koji ima doći ili da drugoga čekamo?”). Razočarava i danas svakoga od nas – i mene.

Bog me jedini može promijeniti da prihvatim neprihvatljivo. On će to učiniti ako ustrajno molim. Tada ću prihvatiti i ono što sam u početku svim svojim silama odbacivao. Dopustit ću mu da to čini.

Molit ću da mogu čitavim bićem moliti i iskreno željeti: Budi volja tvoja!

Hod kroz pustinju – život kao pokora

Često nam se nameće pitanje o smislu i koristi pokore. Naš život je hod iz ropstva grijeha u obećanu vječnu domovinu. Izabrani narod je putovao iz egipatskoga ropstva u Obećanu zemlju. Usporedimo ta dva putovanja.

I jedan i drugi hod vodi kroz pustinju.

1) U Svetom pismu tema o pustinji je česta.

Strahota pustinje:

Pnz 1,19: "...prijedosmo svu onu veliku i strašnu pustinju..." – kako često nam se život čini nesnosnom pustinjom.

Pnz 2,7: "...On je bdio nad tvojim putovanjem ovom velikom pustinjom..." U njoj se čovjek osjeća malen, bespomoćan, u opasnosti. Nema travke, životinje, ptice... Rađa se egzistencijalno pitanje o smislu života. Velika je potreba za Bogom u nemoći koju čovjek osjeća u pustinji.

Pnz 8,15: "...koji te je proveo kroz onu veliku i strašnu pustinju, kroz zemlju plamnih zmija i štipavaca, suhim i bezvodnim krajem..." Prozirna je potreba za Bogom pred strahom od smrti, opasnostima. Bezvodni kraj je životarenje u kome se javlja potreba da nadživimo opasnosti uz Božju pomoć.

2) U pustinji narod je nevjeran, prkosi, buni se.

Ps 78,4: "Koliko mu prkosiše u pustinji i žalostiše ga..." Slika naše pobune kad nas snađu teškoće. Tada se javlja i želja za vrijeđanjem Boga (primjerice kod psovača).

Ps 136: "On izvede Izraela iz ropstva... On Crveno more razdvoji... Provede Izraela posred mora... On narod svoj vođaše pustinjom... On se spomenu nas u poniženju našem... On daje hranu svakom tijelu..." Sve je to dokaz da "je vječna ljubav njegova" i da se možemo bezgranično pouzdavati u Boga.

3) Bog daje sigurnost da će pustinja procvasti (daje smisao patnje).

Iz 32,15–16: “Tada će pustinja postati voćnjak... u njoj će se nastaniti pravo...” (aluzija na razbojnike i nesigurnost u borbi za život).

Ps 35,1–2: “Nek se uzraduje pustinja, nek bujno cvatom cvate!” To je navještaj plodnosti Kristova života i muke, i našega života i naših patnja kad smo s Kristom povezani.

4) Naš život je naše putovanje iz grijeha kroz patnju u slobodu djece Božje: pun je časova suše, nesigurnosti, straha, praznine, slabosti, nevjere, beznađa. Čini nam se da je sve varka. Napastovani smo da se vratimo u “egipatsko” ropstvo vlastitih požuda, da se više ne borimo.

Izl 17,1–7: Sva izraelska zajednica zapodjene prepirku s Mojsijem: “Daj nam vode da pijemo!” A Mojsije im odgovori: “Zašto kušate Jahvu?” Ali je narod mrmljao... Mojsije je zazivao Jahvu: “Još malo pa će me kamenovati.” “Istupi pred narod!” – rekne Jahve Mojsiju. – “Uzmi u ruku štap. Udari po pećini! Iz nje će poteći voda pa neka se narod napije.” Mojsije učini tako naočigled izraelskih starješina. Mjesto prozovu Masa i Meriba, zbog toga što su se Izraelci prepirali i kušali Jahvu govoreći: “Je li Jahve među nama ili nije?”

I mi se pitamo gdje je Bog, zašto dopušta tolika zla? Odustati od teškoća znači nikada ne doći do cilja, nikada ne susresti Boga, jer se on javlja baš u teškoćama.

Pustinja je bila bitna na putu Izraelaca iz ropstva u Obećanu zemlju. Patnja je bitan dio našega izlaska iz grijeha i hoda prema Bogu. Prihvatiti teškoće znači susresti se s Bogom, odbaciti ih znači promašiti susret s Bogom. Iluzija je zamišljati svoje prijateljstvo s Bogom kao neprestanu radost i zadovoljstvo. Prihvaćena pustinja znači plodnost našega života (pustinja procvate!). To najteže shvaćamo baš u pustinji.

U našoj pustinji događaju se najljepše tajne između Boga i čovjeka.

Hoš 2,16: “Stoga ću je, evo, primamiti, odvesti je u pustinju i njenu progovoriti srcu!” U pustinji Bog govori, pustinja je mjesto susreta sa zaručnicom (čovjekom). Tako Bog čini pustinju plodnom. Bogu koji govori u pustinji treba odgovoriti.

5) Isusova pustinja:

a) 40 dana je bio u pustinji. Sotona ga želi izvesti, ali On je ustrajao. Kada je odbio sve napasti, dolaze mu anđeli i poslužuju ga (Mt 4,11).

b) Napuštenost i osamljenost na križu: “Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio!” – početne riječi Psalma 22. odaju osjećaj duhovne napuštenosti, ali je čitav psalam pun nade. Na križu sotona ga je napastovao: “Ako si Sin Božji, siđi s križa, izidi iz pustinje, vrati se u život...!” Isus odbija napast, pati u nadi i završava život u bezgraničnom pouzdanju u Oca. Isus je ostao u pustinji i kroz nju prošao u Obećanu zemlju i sve nas poveo sa sobom – ako idemo za njim.

Četvrti tjedan

Isus je umro samo zato da bi uskrsnuo. Da bi meni darovao novi, svoj, vječni život i pokazao mi put kojim trebam ići.

Treći dan nakon njegove smrti i ukopa u ranu zoru gledam prazan grob, anđele, Isusa kako se ukazuje ženama, kako Petru i Ivanu objavljuje da je uskrsnuo i da je živ. Slušam Isusa dok razgovara s dvojicom učenika na putu u Emaus. Gledam ga kako im se kod večere objavljuje. Kako se objavljuje učenicima u dvorani Posljednje večere, na Genezaretskom jezeru, kako uzlazi na nebo. Prisutan sam s učenicima pri dolasku Duha Svetoga koji i njih i mene preobražava. U svjetlu Duha Svetoga ulazim u svijet ljubavi. Boga doživljavam kao izvor života i ljubavi. Svim silama nastojim vratiti ljubav za Ljubav. Zajedno s Ignacijem molim:

“Uzmi, Gospodine, i primi, svu moju slobodu, moju pamet, moj razum i svu moju volju, sve što imam i što posjedujem. Ti si mi to dao, Tebi, Gospodine, sve vraćam; sve je tvoje, raspoloživa sa svime po svojoj volji. Daj mi samo svoju ljubav i milost, i to mi je dosta” (DV 234).

U svjetlu njegove ljubavi prepoznajem ga u sebi, u svim ljudima oko sebe, u svim stvarima koje me okružuju, u svim događajima koji me zapljuskuju. Doživljavam njegovo djelovanje koje sve ljude povezuje u jednu Božju obitelj i vodi je prema vječnom životu.

Uskrsnuli Isus s Majkom

“Krist nas je istrkao ispod vlasti tame i pozvao u svoje divno svjetlo!” (Kol 1,13). “Ako Krist nije uskrsnuo, uzaludno je naše propovijedanje, uzaludna je i vaša vjera!” (1 Kor 15,14).

Isusovo uskrsnuće jamstvo je da će se poslije sumraka ovoga života i poslije tamne noći smrti roditi novi, vječni dan u kome neće biti ni suza, ni boli, ni jauka.

Pobijediti smrt, nadvladati patnju, pobijediti zlo – bila je i ostatak će temeljna i vječna težnja ljudskoga roda. Čovjek želi biti sretan i ne može se te želje odreći ni onda kada bira smrt (jer misli da će smrt biti manje zlo).

Smrt je već pobijeđena – dokaz zato je Isusovo uskrsnuće. Zlo je svladano. Došao je kraj svim ljudskim nevoljama. Pod jednim uvjetom: svaki pojedinac i cijeli ljudski rod mora se uključiti u Kristovu ekonomiju spasenja. “Kršćanstvo je osvojilo svijet zato jer je u nj ušlo s uskrsnom pobjednom pjesmom” (Peter Delp). Isus je svojim uskrsnućem ostvario ono što je za zemaljskoga života rekao: “Došao sam na svijet da ljudi imaju život i da ga imaju u izobilju!”

Živimo opterećeni raznovrsnim patnjama. Mislimo na to da je patnja kratka, a korist od patnje vječna. Smrt se događa jednom, a životu poslije smrti nema kraja. Netko reče: “Budi sretan radi radosti koja ti je dana! Budi sretan radi patnje jer ona vodi k Bogu, u punu radost!”

Teško je prodrijeti u tajnu Uskrasa, jer nas u svemu nadilazi, kao što je nadilazila apostole i sve Isusove prijatelje.

Isus se ukazuje svojoj Majci.

Sv. Ignacije predlaže da prvo razmatranje o uskrsnućem Isusu bude posvećeno tom događaju. Kako se to zbiljo, ne možemo znati, ali je sigurno da se Isus na poseban način objavio toga blagoslovljenog jutra svojoj Majci.

Marija je bila povezana i sjedinjena s Isusom trostrukim vezama: vezama Kćerke prema Ocu, Zaručnice prema Zaručniku, Majke prema Sinu. Takvo sjedinjenje donijelo je Mariji i neizrecivu patnju u Isusovoj mucu, ali i neizrecivu sreću u Isusovu uskrsnuću. Isus i Marija, Sin i Majka, bili su jedno u mislima, željama, u životnim stavovima, u mucu, na Kalvariji. Sjedinjena u Duhu s Isusom, Marija je intenzivno proživljavala njegovu osudu, muku, smrt, ukop. No, taj isti Duh koji ih je povezivao u Isusovoj patnji podario joj je neizrecivu radost Isusova uskrsnuća.

Gledajmo događaj! Nakon Isusove smrti i ukopa Marija je sama. U njoj odzvanjaju proročke riječi o Isusovu uskrsnuću. U Duhu je sigurna da će Isus uskrsnuti. Tako se njezina bol smiruje, njezina osamljenost postaje podnošljiva. Uskrsnuli Isus postupno preobražava njezine patnje. Njezinu osamljenost ispunja svojom uskrsnom prisutnošću. Njezinu bol postupno preobražava u neizrecivu sreću. U njezinoj duši kao da odzvanjaju nebeski glasovi: “Kraljice neba, raduj se, aleluja, jer koga si bila dostojna nositi, aleluja, uskrsnu kako je rekao, aleluja...!” Vidi li ga svojim ljudskim očima ili ga doživljava puno snažnije u srcu? Doživljaj je neizrecivo snažan, predokus nebeskoga blaženstva. Njezin Isus je živ, s njom je, u njoj je, prožima je svojom nebeskom radošću. Kao što ju je Duh Isusov ispunio u času Isusova začeca kada je Isus po njoj došao na zemlju, tako je sada taj isti Duh ispunja i uvodi u puninu Isusova novoga uskrsnulog života. Majka i Sin u zagrljaju! Vječnom zagrljaju! Više ih ništa neće moći odijeliti. Oni će kroz vječnost ostati jedno – u životu Presvetoga Trojstva.

Marija je za ovozemaljskoga života u svemu ispunjavala Isusovu, Očevu volju. Od sada Isus će u svemu ispunjati njezinu volju. U njezine će ruke položiti obilje svojih milosti. Ona će ih obilno dijeliti svim ljudima jer sada je cijeli otkupljeni svijet njezina velika obitelj. S križa joj u srcu odzvanjaju riječi: “Ženo, evo ti sina!” Marija prihvaća otkupljeni, preobraženi svijet ljubavlju kao svoju obitelj.

Marija me uči i potiče da sjedinjujem svoje patnje s Isusovim patnjama da bih tako mogao s Kristom i uskrsnuti. Uči me da ja kad trpim, u sebi nosim Kristove patnje. Potiče me da sve patnje prihvatim strpljivo, bez gorčine prema progoniteljima, u dubokoj vjeri da su moje patnje lijek za moje grijehе, da mi patnje pripremaju vječno spasenje. Uči me da svi koji su s Kristom jedno u Duhu nose u sebi Kristove rane, ali i život Krista uskrsnuloga, nose klicu novoga života.

Majka Marija slika je Majke Crkve. Crkva – poput Marije – začinje Božji život u srcu vjernika, vodi ih putem milosti, podržava u borbi, tješi ih u patnjama, vodi ih prema konačnoj sigurnoj pobjedi.

Isus se ukazuje ženama

(Mt 28,1-10; Mk 16,1-11; Lk 24,1-11; Iv 20,11-18)

Teško je doživjeti, iskusiti uskrsnu radost. Uzrok tome su mnoge naše nutarnje žalosti, nesigurnosti, bolna iskustva, nepovjerenje prema životu.

Pratim žene na putu prema praznom grobu i njihovo iskustvo Isusa uskrsnuloga. Želim otkriti Gospodinovu poruku za mene.

Žene odoše na grob ranom zorom: tjeralo ih je veliko poštovanje i velika, čista ljubav prema Isusu. Htjele su mu iskazati posljednju pažnju, uslugu. Nisu razmišljale o zaprekama na putu do Isusova tijela. Vodilo ih je srce. "Razboriti ljudi" bi ih upozorili na trostruku zapreku do Isusova tijela: na stražare, koji im neće dopustiti da dođu do groba; na veliki grobni kamen, "koga ni više ljudi ne bi moglo maknuti"; na pečat Velikog vijeća, koji nitko nekažnjeno ne može skinuti. Kada su stigle na grob, stražari su već pobjegli, kamen je bio otkotrljan daleko, a pečatu ni traga.

Bog je jači od vojnika: od ljudske moći, od prirodnih sila – otkotrljao je kamen daleko, od ljudske vlasti – i ona mu se mora pokoriti.

Ako dopustim da me srce vodi k Bogu, neće postojati nikakva zapreka na putu do njega. Tražim li Boga iskreno, s ljubavlju, spreman da mu se predam, da živim za njega? Ili u traženju Boga čeznem da meni bude lijepo?

"Zašto tražite živoga među mrtvima? On nije ovdje!" Nije li moj pogled odviše okrenut prema grobu, patnji, nesreći, zlu? Ako previše upirem pogled u zlo, ako sam pesimist, nikada neću prepoznati Boga koji je živ, koji je izvor života, radosti, sreće. "Žalost je dah koji puše iz pakla", reče blaženi Columba Marmilon.

"Uskrsnuo je!" On je živ. Ne može umrijeti. On sam je život i svemu daje život. Dopuštam li mu da me stalno oživljuje, ispunja, usrećuje?

“Sjetite se kako vam je govorio dok je još bio u Galileji: ‘Treba da Sin čovječji bude predan u ruke grešnicima i da bude razapet te da uskrsne treći dan!’” Ono na što je Bog preko anđela podsjetio žene, na to podsjeća i mene: moram slušati Krista, biti spreman s Kristom biti predan, izdan, moram biti spreman biti razapet na svoj životni križ... ali ne smijem nikada zaboraviti da sve te nedaće sigurno vode prema uskrsnuću.

“Idite i recite njegovim učenicima, posebno Petru: Pred vama ide u Galileju; ondje ćete ga vidjeti, kako vam je rekao.” Zadaća koju su žene dobile više je nego lijepa: navijestiti radost Isusove pobjede, radost novoga života. To je njihovo poslanje, njihova zadaća tijekom cijele povijesti Crkve. Bog se objavljuje ljudima da ga oni objavljuju dalje. Kada, kako i gdje se Bog meni objavio? Kako mi se sada objavljuje? Objavljujem li ja uskrsnu radost drugima?

Marija Magdalena je plačući tražila Isusa. Njezina čežnja za Isusom bila je veća od njezine žalosti. Ljudi velikih želja, velike ljubavi prema drugima uvijek će biti jači od pesimizma.

“Ženo, zašto plačeš?” pita Isus Magdalenu. Čovječe, zašto plačeš? pita Bog mene. Zašto sam, nakon Kristova uskrsnuća, još uvijek žalostan? Zašto sam žalostan nakon što mi je oprostio grijeh? Zašto sam žalostan kad mi je pripravio stan na nebesima? Zašto sam žalostan kad mi je obećao dati Snagu odozgo, kad mi osigurava pobjedu dobra nad zlom?

“Uzeše moga Gospodina i ne znam kamo ga staviše” – tako je mislila Magdalena. Tako i ja često mislim, posebno onda kada me Bog povede trnovitim putem patnja, gubitaka, umiranja. A upravo onda kada mi se čini da su mi ga drugi ukrali ili da su mi ga ukrali moji grijesi, moja nevjera, On mi je najbliži, On tada sa mnom razgovara, On mi dolazi kao Spasitelj, Prijatelj.

“Marijo” – “Rabbuni!” Bljesak susreta! Isus je izgovorio njezino ime s božanskom ljubavlju i to je Mariju preobrazilo. Marija mu se, zauzvrat, poklonila, obujmila

mu noge. Kad Bog izgovori moje ime, kad ga čujem srcem, predat ću mu se poput Magdalene.

“Nemoj me dulje držati, jer još nisam uzišao k Ocu, nego idi k braći mojoj i reci im: ‘Uzlazim svome Ocu i vašemu Ocu, svome Bogu i vašemu Bogu.’” Isus poučava Mariju da ovaj život nije mjesto vječnoga susreta s Bogom. Ne smije ga zadržati za sebe. Treba ići Isusovim učenicima, Isusovoj braći, i njima javiti radosnu vijest Uskrsnuća. Reći im da će Isus uzići svome Ocu koji je poslije Isusova djela Otkupljenja postao Otac svim ljudima.

Nije li to i moja zadaća: ne ponašati se ovdje kao da sam već u raj, nego govoriti ljudima, i riječima i djelima, da je Isusov i naš Otac na nebesima. On nas čeka da nas primi u vječni zagrljaj.

“Ovima se te riječi učiniše kao izmišljotina. I nisu im vjerovali.” Bilo je odviše teško povjerovati da se tragedija Velikoga petka okrenula u uskrsnu radost. Nakon mnogih razočaranja i gubitka nade teško mogu vjerovati da je prava istina o životu ljepša nego što je mogu zamisliti.

Petar i Ivan na grobu

(Iv 20,3–10)

Riječi koje su žene izgovorile apostolima – da su im se ukazali anđeli i rekli da je Isus živ, da im se i ukazao – pričišće im se kao obična tlapnja. Jednostavno nisu mogli povjerovati da se nakon tragedije u petak mogu dogoditi tako lijepe stvari kako im pričaju žene. Kao što za Isusova života nisu vjerovali u mogućnost da će Isus “biti predan u ruke grešnika, da će biti prezren, mučen i ubijen”, tako sada ne mogu vjerovati u ovu prelijepu istinu. A Isus im je upravo te dvije stvarnosti stalno spominjao i povezivao u jednu stvarnost: “Bit će predan... umrijet će, ali će treći dan uskrsnuti.” Kako nisu prihvatili ono prvo: da će biti ubijen, nisu jednostavno mogli doći do toga da povjeruju kako će uskrsnuti i pobijediti smrt, grijeh, sotonu, sve zlo.

Ipak, među učenicima našla su se dvojica, Petar i Ivan, koji su razmišljali o onome što su žene rekle. Odlučili su i pošli na Isusov grob da se sami uvjere u istinu o kojoj su žene govorile.

Petar, vjerojatno potaknut dubokim kajanjem što je zatajio Isusa, što ga se odrekao u času muke, a Ivana je tjerala na grob velika ljubav prema Isusu.

Kajanje i ljubav dva su temeljna raspoloženja koja čovjeka redovito dovode Bogu. Svijest vlastite grešnosti, koju redovito daje Bog kao milost, tjera čovjeka Bogu da ga moli za oprostjenje, da se oslobodi tereta kako bi mogao započeti novi život u prijateljevanju s Bogom.

Ljubav koja je najveći dar Božji (1 Kor 13) ne da čovjeku mira, tjera ga da ide naprijed, da traži Boga dokle god ga ne pronađe i sjedini se s njime.

Imam li u sebi ova dva raspoloženja? Kakvo je moje dosadašnje iskustvo? Za što se obično kajem? Kako prepoznajem svoju ljubav prema Bogu?

Obojica su trčala... Marija je žurno poslala Elizabeti... Zakej je sretan požurio primiti Isusa u svoju kuću... Dvojica učenika iz Emausa žurno su se vratila u Jeruzalem nakon što im se Isus objavio. Dinamizam koji dolazi od Boga ne daje mi mira, tjera me iz moje sporosti, lijenosti, komotnosti. Daje mi krila da radosno i brzo izvršavam volju Božju. Ova užurbanost nema nikakve veze s tjeskobnom žurbom koja dolazi od straha da neću postići što želim, da ću promašiti cilj, da ću se osramotiti pred ljudima. Žurba ove dvojice učenika puna je naslućivanja, nade, vedrine, lakoće, sreće koja teži prema svojoj punini.

Ivan je trčao brže... vjerojatno zato jer je bio mlađi. No, ukoliko on simbolizira ljubav, onda je razumljivo da je ljubav brža od kajanja, jer je ljubav najuzvišenija vrлина, jer je sveza savršenstva. Pavao kaže da je temelj svega: vjera, ufanje i ljubav, ali da je od njih najveća ljubav.

No ne uđe u grob. Ivan je poštivao prvenstvo koje je Isus obećao Petru, poštivao je autoritet koji dolazi od Boga. Unatoč tomu što je Ivan bio svjedok Petrova zatajenja, poštuje Petra kojemu je Isus obećao dati ključeve kraljevstva nebeskoga. Često oni koji nose teret autoriteta nisu onakvi kakvi bi trebali biti. Možda nas sablažnjavaju svojom arogancijom, slabošću, nerazboritošću. Znam li se izdići nad ljudske slabosti i gledati u ljudima vlast koju su dobili od Boga? Omalovažavam li ljude od autoriteta zbog njihovih slabosti? Osuđujem li ih? Ogovaram li ih? Mogu li se u duhu vjere izdići nad ljudsko doživljavanje i u svemu gledati Boga koji stoji iza slabih, grešnih ljudi – kao što je stajao iza Petra?

Petar uđe u grob, vidje plahtice i ručnik što bijaše oko Isusove glave koji je bio napose smotan na jednom mjestu. Tada uđe i Ivan, vidje i povjerova... Trenutak susreta s Isusom, ali ne na vidljiv način, nego u vjeri, koja se temelji na jasnim znakovima danim od Boga. Isus se apostolima postupno objavljivao: najprije preko znakova, a tek onda osobno.

Što su ova dvojica vidjela? Tekst nije posve jasan, ali nas upućuje na stvarnost koju su doživjeli. Ručnik kojim je bila omotana Isusova glava i koji je bio napose smotan

na jednom mjestu bio je kao neka prazna čahura. Ostala je u onom stanju kako je omatala Isusovu glavu. Isusa, dakle, nitko nije ukrao, nitko nije dotaknuo ručnik. Isusovo tijelo je jednostavno nestalo iz omota, a omot je ostao...

Živi Bog prisutan je i u meni i oko mene, svugdje. Po mnogim znakovima pripravlja me da mi se jednom objavi u punini. Prepoznajem li znakove po kojima mi Bog objavljuje svoju prisutnost? Kako mi se objavljuje ovoga časa?

“Još ne bijahu razumjeli Pisma da je trebalo da Isus uskrsne od mrtvih.” Ivan u skromnosti i jednostavnosti priznaje da nisu razumjeli Pisma. Nakon tri godine druženja s Isusom nisu razumjeli ni Isusovih riječi da će uskrsnuti!

Kako Isusova stvarnost teško ulazi u moje srca! Koliko vremena treba da prihvatim Isusove misli, poglede, osjećaje? Prihvaćam li istinu da još ne razumijem dovoljno Isusa? I da trebam stalno napredovati u iskustvenoj spoznaji Isusa Spasitelja, Sina Božjega?

Na putu u Emaus

(Lk 24,13–35)

Slušam razgovor u uskoj povezanosti s duhovnim vježbama. U njima sam razgovarao s Gospodinom. On mi je objasnio tajnu svoga i moga života. Sada se ohrabren i radostan vraćam na put na kojem me Isus prati u stopu.

Dvojica učenika su izgubila nadu. Dezertirala su:

- a) jer su sve gledali svojim očima,
- b) jer su polovično shvaćali ono što je Isus govorio,
- c) nisu vjerovali onima koji su ga vidjeli živa.

Molit ću: da prepoznam svoj životni put, Gospodina na njemu, sigurnost da sve patnje vode prema uskrsnuću i proslavi.

Uskrsnuli postupno, ali sigurno ulazi u moju svako-dnevnicu i tjera me da mijenjam životni hod od Emausa (vlastite sebičnosti) do Jeruzalema (životu u zajedništvu).

Toga istoga dana kada je Isus uskrsnuo, pobijedio smrt, kada je trebalo kliknati od veselja...

Dvojica od njih, od onih koji su bili s Kristom, gledali su ga, slušali... Sama izvanjska blizina i slušanje Riječi, vršenje vjerskih čina nije dovoljno da me očuva od nespo-razuma i klonuća.

Išli su iz Jeruzalema, iz zajednice u koju ih je Isus pozvao, napuštali su zadaću koju im je Isus povjerio, razočarani zbog događaja koji su pokopali sve njihove nade.

U Emaus, simbol moga osobnog, sebičnoga svijeta, u koji se vraćam nakon razočaranja.

Razgovarali su i raspravljali o svim tim događajima. Ali su prihvatili samo ono što im je odgovaralo. Manjkala im je i nutarnja cjelina svega što je Isus govorio. Misterij Kristova križa bio je nepremostiva zapreka... Kad ne prihvaćam cjelovito Evandjelje, doživljavam neuspjeh, šokove, razočaranja. Onda okrivljujem ljude, događaje,

samoga Boga. Povlačim se u sebe. To su časovi tame i klonuća. Tada ne smijem mijenjati životni pravac. Moram povjerovati da su moje muke plod neprihvatanja cjeovitoga Evandjelja.

Približi im se Isus te pođe s njima. Tako se zbilo u ovim duhovnim vježbama... i na mom životnom putu. Uskrsnuli mi se priključuje. Hoda sa mnom. On je Bog sa mnom. Isus se hrabro uključuje u moje razgovore, ulazi u moju nutrinu, u moj svijet, moje osjećaje, brige, planove. Proživljava sa mnom moju situacije, muke, ne gubi strpljivost zbog moje neuljudnosti.

“Što to putem pretresate među sobom?” Moli ih da mu kažu kako se osjećaju. Oni su nerasploženi i ljutiti: “Zar si ti jedini stranac u Jeruzalemu te ne znaš što se u njemu dogodilo?” On inzistira: “Što to?” Oni odgovore:

“Pa ono što se dogodilo s Isusom koji je bio silan prorok riječju i djelom, pred Bogom i pred cijelim narodom...” Takav Isus ih je oduševljavao. Za takvim su Isusom oni pošli. Takav Isus je bio njihova nada i radost. Nisu li moji životni stavovi slični? Prihvaćam samo ono što je lijepo, ugodno, što razveseljuje. Sve je to samo jedan dio stvarnosti. Pola stvarnosti.

“...kako ga naši glavari svećenički i članovi Velikog vijeća predadoše da bude osuđen na smrt te ga razapeše.” Razočaranje potpuno. Razlozi veliki: osudili su ga svećenici – Božji namjesnici i Veliko vijeće koje je od Boga dobilo vlast. Sve je svršilo neuspjehom, razočaranjem, prazninom, smrću. Kapitulirali su. Srušilo se sve što su gradili. Žene na grobu? Bio je prazan.

“O ljudi bez razumijevanja i spore pameti za vjerovanje svega što su proroci govorili!” On ne daje jeftinu utjehu. Govori im da su spore pameti da vjeruju sve, a ne samo nešto. Tako ih Isus okreće prema rješenju. Središnja točka povijesti odakle se sve može shvatiti i prihvatiti jest sam Isus Krist. Sve upućuje na njega, sve završava u njemu. On je sudbina čovječanstva. Isusov pashalni misterij je središte povijesti.

“Zar nije trebalo da to Mesija pretrpi da uđe u svoju slavu?!” Isus izražava neophodnost da se sve trebalo dogoditi kako Otac hoće. Isus želi u njima spojiti smrt i uskrsnuće u cjelinu. Ponašanje ove dvojice se promijenilo. Sad su raspoloženi, otvoreni, radosni, prosvijetljeni.

“Ostani s nama, jer je večer; dan je već na izmaku!” Ovom molitvom izriču najdublju ljudsku težnju za Bogom. Bili su obraćeni. I moje obraćenje je u tome da naučim gledati, slušati, shvaćati svoju povijest u sklopu Isusova djela spasenja. Kad se susretnem s Uskrsnulim, moj životni hod, i nakon tragičnih zbivanja, može se mirno nastaviti prema Cilju.

“Dok je sjedio... uze kruh... razlomi ga pa im ga dade. Njima se otvoriše oči i prepoznaše ga... Ali njega nestade ispred njihovih očiju!” Isus im se objavio kada je htio. I meni se objavljuje kad hoće. Ako molim, ako čekam, sigurno će mi se objaviti. Kada je nestao ispred njihovih očiju, znali su da je nevidljiv s njima, da ih prati u stopu.

“U isti se čas digoše i vratiše u Jeruzalem.” To je plod susreta s Isusom. To je plod dobro obavljenih duhovnih vježba. Na mom životnom putu više mi ne smeta ni umor, ni tama, ni glad, ni loši putovi.

Nadoše Jedanaesticu s njihovim drugovima. Vratiliše se na put kojim ih je Isus poveo, k povjerenj zadaci, k ljudima s kojima trebaju živjeti.

Kad se susretnem s Kristom, rado se vraćam u zajednicu, na posao, u život za druge.

Uskrsli Isus među svojim učenicima

(Mk 16,14; Lk 24,36–43; Iv 20,19–29)

Tijekom uskrsnoga dana učenici su dobivali sve više informacija o Isusu uskrsnulome. Tako ih je Isus pripremao za večernji susret.

“Uvečer, dok su vrata kuće bila zatvorena zbog straha od Židova, dođe Isus...” Možda je Isus čekao večer, jer je ona vrijeme intimnosti (kao što je to bilo na Posljednjoj večeri)? Možda je čekao da se apostoli otvore stvarnosti o kojoj im je govorio?

“...dok su vrata kuće bila zatvorena”. Zatvorenost, njihova i moja nemoć da se otvorimo pravoj stvarnosti, vječnoj istini, dobroti, ljubavi, velika je kočnica na putu prema vječnosti. Isus je jači od njihove i moje zatvorenosti.

“...od straha pred Židovima”. Oni su u petak izgledali jači od Isusa, od istine, od pravde... Apostoli se pokušavaju, na primitivan način, zaštititi: zaključali su i zabarikadirali vrata. Još nisu imali snage Duha Svetoga da nadvladaju strah. Svi imamo neke svoje “Židove” – i u svom biću i izvana: bojimo se neuspjeha, slabosti, nepravde, napora i žrtava, ljudskih misli i riječi, zlih postupaka, samoće... smrti. Prepoznajem li u sebi strah i zatvorenost? Isus je pobijedio smrt, izvor svih strahova. Pokazao mi je da se preko svih gubitaka može i mora doći do pobjede, do života. Vjerujem li mu?

“...dođe Isus i stade u sredinu”. Ne smetaju mu zatvorena vrata ni strah učenika. Za njega nema više zapreka. On želi doći k meni u moje zatvoreno srce. Ako ga zamolim, On će sada doći. Dokaz njegove prisutnosti jest mir u srcu. To je njegov pozdrav, dar svima.

“Isus im reče: ‘Mir vama!’” Želi mi dati svoj mir, mir pobjednika, mir sigurnosti. Mir svijeta je u postignuću nekoga dobra koje prolazi. Mir Kristov je trajni mir. Temelji se na istini da u svakoj prilici i neprilici mogu du-

hovno rasti, ići prema cilju. To je mir borca koji je dobro naoružan i koga neprijatelj ne može svladati.

“Pokaza im ruke i bok!” – znakove svoje borbe, patnje i pobjede. On je onaj isti Isus koji je bio predan, mučen, raspet. Sada je opet živ.

“Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas!” Ponovno im govori: “Mir vama!” A onda im naređuje da nastave njegovo djelo spasenja. On im osigurava mir, a to znači pobjedu nad svim neprijateljima. Jesam li spreman surađivati u Kristovu djelu spasenja? Imam li u sebi njegov mir? Širim li ga oko sebe?

“Primate Duha Svetoga! Kojima oprostite grijehе, oprošteni su im; kojima zadržite, zadržani su im!” Daje im dar Duha Svetoga i moć opraštanja grijehа. Apostoli su slabi ljudi. Duh Sveti bit će njihova snaga. Kod ispovijedi, u formuli odrješenja slušam riječi: “...I izlio je Duh Svetoga za opraštenje grijehа...” Duh čisti od grijehа, preobražava, daje Božji život.

Isus naređuje svima da opraštamo grijehе izvan sakramenta pomirenja. Samo snagom Duha Svetoga čovjek može velikodušno i radosno oprostiti drugima. Molim li snagu Duha Svetoga da mogu drugima oprostiti? Osloboditi se gorčine, ljutnje, želje za osvetom?

“Dok ne vidim na rukama njegovim znak od čavala i ne stavim prst svoj u mjesto od čavala i ne stavim ruke svoje u njegov bok, neću vjerovati.” Toma nije bio s ostalima. Iz konteksta zaključujemo da je izgubio vjeru i nadu, sklon pesimizmu. Slika svih nas koji smo nevjerni, pesimisti, nepovjerljivi prema ljudima. To nas zatvara pred drugima i pred Bogom.

“Mir vama!” – “Pruži prst svoj ovamo: evo mojih ruku! Pruži ruku svoju i stavi je u moj bok te ne budi više nevjernik, već vjernik!”... Toma se više pouzdavao u svoja iskustva, nego u Gospodinove riječi. Mnogi danas traže “znake s neba” zato jer ne vjeruju jednom izrečenoj “Božjoj riječi koja će ostati i onda kada prođu nebo i zemlja”. Trebam se pitati: vjerujem li Bogu, njegovim riječima, ili sebi i svojim iskustvima?

“Gospodin moj i Bog moj!” Riječi divljenja, kajanja, radosti i klanjanja.

“Jer me vidiš, vjeruješ. Blago onima koji će vjerovati, a da nisu vidjeli!” Ne vidjeti, a vjerovati znači ne oslanjati se na svoje osobno iskustvo, nego isključivo na riječ Božju. Ako vjerujem da mi Bog sve okreće na dobro, neće mi biti teško povjerovati i onda kada mi se čini da je sve, pa i Bog, protiv mene. Nije važno razumijem li to ili ne. Dijete vjeruje ocu. Molit ću Gospodina da mi se objavi, da mi kaže makar riječi prijekora, ali riječi koje će me uvjeriti da je On živ, prisutan u meni, da On i u meni pobjeđuje sve zlo.

Uskrsnuli na Genezaretskom jezeru

(Iv 21,1–19)

Isusovo Uskrsnuće srž je kršćanske vjere, jamstvo da će nadživjeti kušnje, slabosti svojih članova i mržnju protivnika. Snaga kršćanstva je uskrsnuli živi Krist. Smrt, ubijanja, ratovi, tjeskobe, razočaranja, nemiri i nesigurnosti ne mogu uništiti nadu ukorijenjenu u Uskrsnulom. Krist nam govori: “Uskrsnuo sam, i sada sam s tobom!” Ljudi su ga ubili, a On je nadvladao smrt. Ljudi ga ubijaju grijesima, ali On uskrisava u sakramentu pomirenja. Ubijaju ga ubijajući njegove učenike. No njihove smrti sjeme su novih vjernika.

Unatoč slabostima, pogreškama, kukavičluku, lutanjima, grijesima – radost treba ispunjavati svako vjerničko srce. Isus je živ. Njega više nitko ne može ubiti. Njega nitko ne može pobijediti. I mi ćemo s njim sigurno pobijediti. Kad stvarnost Isusova uskrsnuća bude moje duboko osobno iskustvo, bit ću autentičan Kristov svjedok.

U duhu sam na Genezaretskom jezeru. Isus se objavljuje učenicima kao Spasitelj, Brat, Prijatelj. Za njih je dao život. Oprašta im kukavičluk, grijeh, slabosti. On s njima računa i oni s njim računaju. Bit će s njima uvijek: kada toga nisu svjesni, kad ih poslovi odviše zaokupe, u nezadovoljstvu radi neuspjeha, u probdjevenim noćima, kad su umorni od posla, gladni, bezvoljni.

“Djeco (dečki), zar nemate malo ribe?” govori iz jurtarne polutame. Svjesni su svoga neuspjeha. Ovo ih pitanje pogađa jer ga nemaju čime ponuditi.

“Nemamo!” – promrsili su. Kako je teško nakon neuspjeha pobijediti neraspoloženje! Još je teže kada neuspjeh moramo priznati drugima! A ipak to je sudbina svih nas.

“Bacite mrežu na desnu stranu ladice i naći ćete!” Je li to zapovijed, sugestija, molba ili možda čak ironija? Ili je možda stranac s obale nešto primijetio?

Baciše je i već je nisu mogli izvući zbog mnoštva riba. Poslušali su. Ne ovise li životni uspjesi o mojoj poslušnosti Božjem glasu, ali i o mojoj upornosti?

Ivan reče Petru: "To je Gospodin!" Ivan ima čisto srce i zato prepoznaje Boga i u ovim prozaičnim okolnostima, u ovom jutarnjem mamurluku. Prepoznajem li ja svugdje Isusa?

Petar navuče na se gornju haljinu te skoči u more. U njemu se sve pokrenulo prema Gospodinu. Ostavlja ribe, mreže, drugove, lađicu da bi što prije bio uz svoga Isusa. Neraspoloženje teškoga jutra pretvara se u ushit, oduševljenje, sreću.

Drugi učenici dođoše lađicom... vukući mrežu s ribama. Smirenija i prirodija reakcija, ali ista ljubav prema Isusu i ista želja da ga što prije vide. I jedna i druga reakcija bile su dobre, u skladu s njihovim naravima. Vjerujem li da različite reakcije mogu proizlaziti iz iste, prave, velike ljubavi? Otkrivam li različitost karizama?

Kad izidoše na kopno, opaziše kruh, razgorjelu žeravu i na njoj ribu. Isus im je priprazio doručak. Jutros gotovo da i nema riječi. Ozračje je tople, prijateljske, povjerljive ljubavi. Isus pokazuje da im oprašta kukavičluk Velikoga petka. Ne razgovaraju ni o čemu "velikom". Isus im pokazuje svoju ljubav. Ona će im dati snage da za Isusa i život dadnu. Prisjetit ću se intimnih trenutaka Gospodinove ljubavi. Dopustit ću i ja toj ljubavi da me obuhvati, zagrlj, ponese.

Isus se primakne, uzme kruh pa im ga dadne, ribu isto tako. Gledam Isusa kako uzima kruh i ribu i pruža svakom učeniku s jednostavnom toplom ljubavlju. Gleda s nježnošću one po koje je išao čak u smrt. Oni su sada jedno s njim i međusobno. Više nema nesporazuma, protivljenja. Isusova ljubav ih je uvela u njegovo Kraljevstvo. Oni će nastaviti njegovo djelo.

Sada Isus dolazi k meni, pruža mi kruh, stavlja na nj ribu, pogledom se susrećemo...

"Šimune, sine Ivanov, ljubiš li me više nego ovi?" – Prisno ozračje, prisno pitanje. Temelj Crkve bit će ne

intelektualna, politička, ekonomska ili organizacijska spretnost, ne sposobnosti, ne ljudska moć, nego – ljubav. Ona je alfa i omega u Kristovu kraljevstvu.

“Da, Gospodine, ti znaš da te ljubim.” Petrov odgovor je odlučan i skroman. Njegova je ljubav zrela i jaka. Krist mu može povjeriti svoju Crkvu. Ne smetaju mu Petrove slabosti i padovi.

“Pasi jaganjce moje..., pasi ovce moje!” Povjerava Petru i nasljednicima da se brinu za Crkvu na Kristov način: “Starješina među vama neka bude kao poslužnik... Ja sam među vama kao poslužnik!” (Lk 22,26.27).

“Kad si bio mlad... hodao si kud si htio. Ali kad ostariš... drugi će te... voditi kamo ti ne bi htio.” Mlad po dobi ili po mentalitetu je onaj koji radi po svojoj glavi i ne prima ničijega savjeta. Nije li Petar čak i Isusu davao savjete? Znak zrelosti duhovnoga života je kada čovjek sluša Božji glas. Tada mu nije važno što i gdje radi. Važno mu je da samim sobom slavi Boga. Čovjek svojim umiranjem može više učiniti nego svojim djelovanjem. To je božanski pogled na stvarnost.

“Slijedi me!” – slušaj moju riječ, daj se voditi od moga Duha. Poslušat ću Isusa.

Uzašašće

(Mt 28,18–20; Dj 1,6–14)

Pratim događaj, gledam Isusa, učenike, slušam govor, upijam u sebe dojmove. Molim za milost iskustva stalne Božje prisutnosti.

Nato ga sabrani upitaše: “Gospodine, hoćeš li u ovo vrijeme u Izraelu opet uspostaviti kraljevstvo?” On im odgovori: “Nije vaše znati vremena i zgone koje je Otac podredio svojoj vlasti. Nego primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje.” Kada to reče, bi uzdignut njima naočigled i oblak ga ote njihovim očima. I dok su netremice gledali kako On odlazi na nebo, gle, dva čovjeka stadoše kraj njih u bijeloj odjeći i rekoše im: “Galilejci, što stojite i gledate u nebo? Ovaj Isus koji je od vas uznesen isto će tako doći kao što ste vidjeli da odlazi na nebo.” Onda se vratiše u Jeruzalem s brda zvanoga Maslinsko, koje je blizu Jeruzalema, udaljeno jedan subotnji hod. “I pošto uđu u grad, uspnu se u gornju sobu gdje su boravili Petar i Ivan i Jakov i Andrija, Filip i Toma, Bartolomej i Matej, Jakov Alfejev i Šimun Revnitelj i Juda Jakovljevi – svi oni bijahu jednostavno postojani u molitvi sa ženama, i Marijom, majkom Isusovom, i braćom njegovom.”

Druga Božanska Osoba, Isus Krist, sišao je s neba na zemlju, hodao njome, propovijedao Radosnu vijest, izvršio djelo otkupljenja, dokazao da je Emmanuel – uvijek prisutni Bog – i onda kada ga ne vidimo i ne osjećamo. Kad su apostoli dozreli u vjeri, nestao je ispred njihovih očiju. No nevidljiv, prisutan je na svakom mjestu, u svakoj duši, za sva vremena. Njegovo Uzašašće bilo je korak naprijed u životu Crkve, priprava za dolazak Duha, koji ljude upućuje u svu istinu. “Kad budem uzdignut sa zemlje, sve ću privući k sebi!” Preko križa Sin Čovječji uzdignut je u božanski život i za sobom je privukao čitavo čovječanstvo.

Na oproštaju s apostolima Isus je rekao: "Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Podite i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih vršiti sve što sam vam zapovjedio. I evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta." Isusova vlast je pobjeda Dobra nad Zlim, grijehom, smrću. Isusovi učenici trebaju uputiti sve ljude u tu stvarnost. Krstiti ih znači omogućiti im da uđu u Život Oca, Sina, Duha Svetoga. Vršiti zapovijedi znači živjeti Božjim životom i vršiti Božja djela. Isus je uvijek i svugdje prisutan. Kad se netko otvori njemu, pobjeđuje zlo u sebi i oko sebe. Zato Isus govori: "Tko uzvjeruje, u moje će ime izganjati zlo duhe, novim će jezicima zboriti, zmije uzimati; i popiju li što smrtonosno, neće im nauditi; na nemoćnike će ruke polagati i bit će im dobro..." Sve su to slike snage Duha Božjega u nama slabim ljudima, slike Isusove pobjede nad zlom u nama i oko nas. Da bi apostoli mogli izvršiti Isusovo djelo, Isus im obećava silu Duha.

I dok su apostoli promatrali Isusa kako postaje nevidljiv, anđeli im govore: "Galilejci, ovaj isti Isus koji je uznesen na nebo, isto onako kako ste ga vidjeli da odlazi na nebo, vratit će se." Isusov vidljivi odlazak je privremen. Oblak koji ga je zastro njihovim očima hebrejski je izraz koji nam govori da vječnost nadilazi naše ograničeno, ljudsko zemaljsko iskustvo.

Produhovljenje započeto po Duhu Svetom u Isusovu Utjelovljenju nastavlja se oblikovanjem svakoga čovjeka u Božjega Sina. Isusovo se tijelo u Mariji postupno oblikovalo. Tako se Isus postupno oblikuje u čovjeku. Čovjek postupno prestaje biti tjelesan, senzualan, sebičan, podvrgnut nagonima, da bi istodobno postajao duhovan, nesebičan, slobodan od nagona za čistu ljubav. I apostoli su postupno rasli u Duhu: za Isusova života nisu prihvaćali Kristov program, a sad se "s velikom radošću vraćaju u Jeruzalem te sve vrijeme blagoslivljaju Boga".

Isus Krist je u svojoj božanskoj slavi "sakriven" našim očima, a ipak tako prisutan da ga uvijek možemo s nadom čekati i sa sigurnošću ga otkrivati i tako se pripravljati za njegov konačan slavni dolazak. Prisutan je u

sakramentima. U molitvama, radu, žrtvama, poslanju vjernika. Po Euharistiji je prisutan u svemiru i po njoj čitav svemir postaje Euharistija – proslava Boga.

Apostoli su puni njegove prisutnosti: “Znamo kome smo povjerovali!” Spremni su se za njega istrošiti. Rade na zemlji, ali misle na vječnost. Pomažu ljudima u njihovim tjelesnim potrebama da bi im spasili duše. Vođeni Kristovim Duhom šire Istinu o vječnom životu kao najsigurnijoj stvarnosti, o Ljubavi koja izvire iz Božjega Srca, o Milosti koja grli sve ljude.

Poslani su objaviti ljubav Očevu koji po Kristu daje Duha da bi čitavo čovječanstvo imalo udjela u božanskom životu.

Duhovne vježbe su pri kraju. Isus Krist koji nam se u njima objavljivao možda će se “sakriti ispred naših očiju”. No On je uvijek s nama. Svjesni njegove prisutnosti, predanjem Duhu Svetom, svjedočit ćemo za njega, svima naviještati Istinu o Kraljevstvu liječeći svaku bolest i svaku slabost sa sigurnošću da nas čeka stan koji nam je Isus otišao pripremiti.

Isus nas ohrabruje: “Ne bojte se, ja sam s vama u sve vrijeme do svršetka svijeta!”

Duh Sveti

Isus je došao na svijet da nam donese spasenje, Božji život, život u Duhu Svetom. Nakon Isusova djela spase-nja Duhu Svetomu je povjereno da svakoga čovjeka i cijeli svijet uvede u to spasenje. Zato je sadašnje vrijeme – vrijeme, era Duha Svetoga.

Isus je na Posljednjoj večeri u ozračju intimnosti rekao apostolima: “Bolje je za vas da ja odem. Ako ne odem, Duh neće doći, ako li odem, poslat ću ga k vama.”

I. Duh Sveti je najveći plod spasenja:

a) Duh Sveti je Duh istine. Upućuje nas u svu Isusovu istinu. Isus je govorio apostolima da mnogo toga “sada ne mogu razumjeti, ali će razumjeti kasnije, kada dođe Duh Sveti”. Čovjek ne može razumjeti Božjih tajna, ni sebe, ni svoj život, ni događaje u povijesti ako mu Bog ne dadne svoga Duha. Apostoli su kroz tri godine druženja s Isusom jedva što razumjeli od onoga što im je govorio. Poslije, Duhom prosvjetljeni, sve razumiju.

b) Duh Sveti je Tješitelj. On tješi, jača, ohrabruje. On ne oduzima križ, ne osigurava lagodan život, ali nas djelotvorno uvjerava kako su sve patnje dragocjene, kako nas preobražavaju. Tako one prestaje biti gorke, iako uvijek ostaju teške. Snaga Duha Svetoga omogućuje čovjeku da ne malakše, da nosi križ smireno, strpljivo i s ljubavlju.

c) Duh Sveti je Branitelj. U nama pobjeđuje Zloga. Raskrinkava njegove zamke i prijevare. Daje nam mir i sigurnost. Čovjek, ispunjen Duhom Braniteljem, iako slabo stvorenje, osjeća se zaštićenim, poput djeteta bezbrižan. Zli mu ništa ne može nauditi.

II. Duh Sveti je uvijek prisutan:

a) u djelu stvaranja kao izričaj Božje dobrote. “Lebdio je nad vodama” i rađao život,

b) upravljao je poviješću svijeta,

- c) određivao je povijest Izabranoga naroda,
- d) u punini vremena osjenio je krilo Djevice Marije da je mogla začeti i roditi Sina Božjega,
- e) u Duhu Svetom Otac je na Jordanu objavio Isusa kao Ljubljenoga Sina u kome je sva njegova milina. Duh Sveti je nadahnjivao i poticao Isusa: da ide u pustinju, da propovijeda, da čini čudesa, da liječi, da izgoni đavle, da prihvati i najstrašnju smrt iz ljubavi. Duh Sveti ga je uskrisio, proslavio, uveo u Očev život.

Otac daje Duha svoga svakome: svecu i grešniku, vjerniku i nevjerniku, shizmatiku i heretiku. Njegovo djelovanje nije vezano uz vanjske znakove. Duh puše gdje hoće, kada hoće i kako hoće – kaže sam Isus.

No Duh na poseban način djeluje u Crkvi. Crkva se rodila dolaskom Duha Svetoga. Duh Sveti je duša Crkve. On je oživljuje, nadahnjuje, oplođuje i vodi. Napose je djelotvoran u sakramentima: u krštenju postajemo djeca Božja, baštinici Božjega života, članovi Božjega naroda. U potvrdi daje nam se Duh da u životnoj borbi sačuvamo Božji život; to je ljubav. U Euharistiji pretvara stvorenu materiju u Tijelo i Krv Sina Božjega, a nas po njoj sjedinjuje s njim. U ispovijedi oprašta grijeha, daje slobodu od zla i sigurnost da smo, unatoč prošlim grijesima, voljena djeca Božja. U pomazanju nas čini dionicima Kristove patnje i pobjede. U svetom redu posvećuje i svećenikovu osobu i druge po njemu. U ženidbi daje bračnim drugovima snagu da duh bude jači od tijela, ljubav jača od sebičnosti, da daju djeci ne samo tjelesni, nego i duhovni, Božji život.

Po sakramentima Isus Crkvu, svoju Zaručnicu, oživljuje, uljepšava, čini je podatljivom njegovim zahvatima, ispunja je Božjim životom; oplođuje je da može rađati Božju djecu. Kako je Crkva ljudska zajednica slabih, krhkih i nestalnih ljudi, Duh Sveti je oživljuje, pridiže, čisti, jača, čuva od ovozemaljskoga shvaćanja života, mijenja je, preobražava, potiče je da ide putovima Božjim, da se usavršava, da bude sve sličnija Isusu, svome Zaručniku.

Kao što Duh Sveti oživljuje cijelu Crkvu, tako oživljuje, prosvjetljuje, potiče i vodi svakoga njezina člana. Duh Sveti, dakle, oblikuje i moj život! Prisutan je u mom životu po sakramentima, po dobrim djelima, molitvama, žrtvama. Nadahnjuje me, potiče, jača. Sve što se u meni i oko mene zbiva upravlja prema Cilju. U svjetlu vjere otkrivam djelovanje Duha na svakom mom koraku, u svakom trenutku, u svim prilikama i neprilikama, u svim događajima i doživljajima. On djeluje na najrazličitije načine... Najveća je mudrost života prepoznati prisutnost Duha Svetoga, znati surađivati s njim, prepustiti se njegovu blagotvornu djelovanju.

Simboli i djelovanje Duha Svetoga

Duh Sveti nam otkriva svoju prisutnost i svoje djelovanje po simbolima, znakovima. Objavljivao se:

a) kao golub objavio se na Jordanu kod Isusova krštenja. Golub simbolizira prisnost, intimnost i poslanje. Hebrejskim jezikom golub se kaže Jona. A taj je prorok bio poslan i označava sve od Boga poslane osobe. Isus je "Miljenik, Izabranik, ali i Poslanik Božji". Duh Sveti daje čovjeku ove dvije osobine: doživljuje se kao miljenik, izabranik, ali i onaj koji je poslan naviještati ovo prisno iskustvo odnosa s Bogom;

b) kao olujni vjetar koji ruši sve što nije u skladu s voljom Božjom, što nije utemeljeno na Bogu, što nije izgrađeno po Božjem planu (kao bespravno izgrađene vinkendice ili vile);

c) kao vatra koja svijetli u tami i grije ono što je hladno, bez topline ljubavi. Na našem svijetu nema života bez svjetla i topline. Tako nema ni Božjega života bez Istine i Ljubavi, a to su plodovi Duha. Vatra je sredstvo čišćenja. Čisti dragocjene metale, dijeli trosku od kovine. Vatra Duha Svetoga čisti čovjeka od svega što je prljavo, pomiješano s nečim što nije dostojno Boga;

d) kao novi ljudski i božanski jezik kojim govorimo u Božjem Duhu. Tako nas i Bog i ljudi mogu razumjeti. Jedini jezik koji razumiju svi, i Bog i ljudi, jest jezik ljubavi;

e) kao zrak koji udišemo. Kao što naše tijelo ne može živjeti bez zraka ni 3 minute, tako ni naš duh ne može živjeti bez Božjega Duha. Na Uskrs Isus je dahnuo u apostole i rekao: "Primate Duha Svetoga...!";

f) kao izvor žive vode u pustinji. Naše je biće bez Duha Božjega kao pustinja bez vode: suha, бесплодна, bez života. Kad padne kiša Duha ili kad provre Izvor, nastane živa, plodna, bogata oaza.

Život u Duhu najviše se očituje u mom djetinjem odnosu prema Bogu, mom ljubljenom Ocu, i u mom odnosu prema ljudima koji mi postaju bliski i dragi. Što su moji

odnosi prema Ocu i braći otvoreniji i topliji, to mogu biti sigurniji da je Duh Sveti djelotvorno prisutan u meni.

Duh Sveti stalno u meni djeluje. Ako sam pažljiv, lako prepoznajem njegovo blagotvorno djelovanje: plodovi Duha Božjega su dobre misli, dobre riječi, dobra djela, dobre nakane i želje. Isus reče: “Bez mene ne možete učiniti ništa!” Duh Sveti me, kao i apostole, mijenja, suobličuje Isusu Kristu, čini me dostojnim djetetom nebeskoga Oca.

Djelovanje Duha Svetoga otkrivam u svakodnevicu. Stalno me oživljuje, oplođuje moje misli, riječi i djela: daje da dobro mislim o svima, daje da izgovorim pravu riječ u pravo vrijeme, na pravi način, daje moć da vršim svoje dužnosti iz čiste ljubavi, da strpljivo i s ljubavlju slušam drugoga, da činim dobro i nezahvalnima, da nosim terete drugih, da imam vremena i za teške i antipatične, “jadne i nevrijedne”, jednostavno da radim, žrtvujem se ne očekujući odatle nikakve nagrade za sebe.

Živjeti po Duhu Svetom – znači živjeti ljudski, kršćanski, svetački, savršeno, živjeti božanskim životom. Sve je u životu po Duhu: sav smisao svih naših molitava, žrtava, sakramenata, dobrih djela, našega zajedništva. Ako živim po Duhu, u klici već na zemlji živim vječni život.

Trebam se stalno moliti Duhu Svetom: da mi rasvijetli misli, dadne snagu mojim riječima, oplodi moje djelovanje, da imam ispravan odnos prema svakom čovjeku.

Kada sam iskusio djelovanje Duha Svetoga u svojim mislima, riječima, djelima, zbivanjima oko sebe? Kako sam se osjećao kada sam se dao od njega voditi, a kako kada se nisam dao voditi? Zašto se nisam dao voditi? Na što me sada Duh Sveti potiče?

Da bih prepoznao tragove njegova djelovanja, moram sve gledati u svjetlu vjere, u svjetlu Božjem.

Što znači za mene dati se ovoga časa voditi od Duha Svetoga?

“Svi oni koje vodi Duh Božji, sinovi su Božji” (Rim 8,14).

Presveto Trojstvo

Veliki, tajanstveni Bog, Stvoritelj, Otkupitelj, Posvetitelj, Smisao i Cilj moga života, Izvor svega Dobra, neprestano stoji preda mnom kao izazov, kao poziv da ga tražim, da ponovno započinem i da mu stalno hitim u naručaj, da tako u njemu i po njemu ostvarim sebe.

Tajna Trojstvenoga Boga nadilazi ono što shvaćam i što očekujem. Ona me izaziva da stalno tražim, da se propinjem, da idem dalje i dalje. Ići prema Bogu, otkrivati ga sve više znači svakodnevno mu postajati sve sličniji.

Trojstveni Bog je Biće koje po svojoj biti ljubi, koje živi od ljubavi i za ljubav. Otac govori: "Ovo je Sin moj, Ljubljeni moj, u njemu mi sva milina" (Mt 3,17). Sin govori: "Moja je hrana da vršim volju Onoga koji me je poslao!" Ova uzajamna upravljenoost jedne osobe prema drugoj živi u njima kao treća osoba – Duh Sveti, njihova Ljubav, njihovo Zajedništvo, njihov Život. Tajna Presvetoga Trojstva otkriva nam da Bog nije samac, da je Bog u biti zajedništvo. On je u sebi neizreciva sreća. On želi druge učiniti sretnima kao što je On.

U toj nakani stvara čovjeka na svoju sliku, sebi slična: da mu može pokloniti svoju sreću, svoj život, svoju ljubav. "Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori" (Post 1,26). Kao što je Bog u biti Biće koje je trojstveno, koje živi u zajedništvu i od zajedništva osoba, tako i čovjek postiže svoju puninu, svoj smisao, svoju bit kad ostvari zajedništvo ljubavi s Bogom i drugim ljudima. Ono po čemu je Bog Bog, po tome je i čovjek čovjek – po zajedništvu, po ljubavi. Što se čovjek više otvori prema Bogu i bližnjemu, to je više čovjek, jer je to sličniji Bogu.

Za čovjeka nije bitno ono što misli, što govori, što radi, nego da izađe iz sebe, da nađe smisao svoga života u drugome i da nađe svoju sreću u davanju drugome, u životu s drugim.

Čovjek je po svojoj biti traženje Boga, jer je u njemu najjača težnja za ljubavlju. Čovjek je potpun čovjek kada ljubi i kada je ljubljen. Čovjek je potpuno sretan kada je

ozračen ljubavlju. Čovjek je siguran da ide prema Cilju samo onda kada napreduje u ljubavi. Kristove mi riječi trebaju neprestano odzvanjati u ušima i u srcu: “Ostanite u mojoj ljubavi. Ostatak ćete u mojoj ljubavi ako budete vršili moje zapovijedi, kao što sam i ja vršio zapovijedi Oca svoga te ostajem u njegovoj ljubavi” (Iv 15,9). “Ovo je moja zapovijed: ljubite jedan drugoga kao što sam ja ljubio vas. Nitko nema veće ljubavi od ove: položiti svoj život za svoje prijatelje... Ovo je moja zapovijed da ljubite jedan drugoga” (Iv 15,12–17). “A kada dođe Duh istine, uvest će vas u svu istinu. On neće govoriti sam od sebe... uzet će od onoga što je moje i to objaviti vama” (Iv 16,13).

Isus Krist zapovijeda da ljubim jer zna da bez ljubavi ne mogu ostvariti sliku Božju, ne mogu doći k njemu. On zna da je moje srce sebično i zato od mene traži bezuvjetno izlaženje iz sebe, traži da se pretačem u drugoga. Zbog prevelike sebičnosti moje naravi ranjene grijehom, meni je ovo izlaženje teško, bolno kidanje. Zato je na ovoj zemlji moj put do ljubavi ne uživanje, nego odluka da se odričem sebe, da se žrtvujem za druge, da budem spreman na patnju koja me čisti od sebičnosti, da prihvatim svoj križ i da ga nosim kao što je Isus nosio svoj i umro na njemu – iz ljubavi prema Ocu i meni.

U tom mom bolnom izlaženju, u toj patničkoj ljubavi, Bog mi je blještavi uzor. Otac me je ljubio toliko da je za mene dao ono najdraže što je imao – svoga ljubljenog Sina. Isus me je, nadahnut Duhom, ljubio do smrti na križu.

Učenik koga je Isus posebno ljubio najdublje je shvatio ovu Kristovu zapovijed. Zato nam govori: “Ljubljeni, ljubimo jedan drugoga, jer ljubav dolazi od Boga i tko god ljubi, od Boga je rođen i poznaje Boga... U tome nam se očitovala ljubav Božja što je Bog poslao na svijet svoga jedinorođenoga Sina da živimo po njemu. U ovome se sastoji ljubav: nismo mi ljubili Boga, nego je on ljubio nas i poslao Sina svoga kao žrtvu pomirnicu za naše grijeha” (1 Iv 4,7).

Kad tražim Boga – ljubim! Kad nalazim Boga – ljubim! Kad se od Boga rađam – ljubim! Otac daje Sina, jer ljubi. Ja dajem najdraže kad ljubim! Ljubav se uvijek daje! Ne zaustavlja se dok se posve ne preda! Tako ulazi u tajanstveni život trojstvene Božje ljubavi.

Ljubav

(1 Kor 13)

Ljubav je snaga koja ruši sve zapreke, prodire u sve tamne zakutke svijeta, svladava sve udaljenosti između ljudi, pobjeđuje sebičnost, patnju, smrt. Ljubav nas na svojim krilima nosi do Srca Božjega. Ako ne odlučimo pravo ljubiti, ostajemo neostvareni, u srži nezadovoljni, nanosimo drugima boli, a i sami sebe osuđujemo na patnju.

1 Kor 13,1–3: Ljubav je neopisiva riječima. Pavao je ne definira. Ili se živi pa onda i shvaća. Ili se ne živi i onda se i ne shvaća. Pavao govori samo o manifestacijama ljubavi koja se doživljava u dubini bića. Tko gori od ljubavi, može o njoj i govoriti. Za Pavla, koji je gorio, ljubav je sve. Sve što nije prava ljubav kao entuzijazam, sentimentalnost, riječi... jest mjed koja zveči. Pravu ljubav prepoznajemo intuicijom. Proročanstva bez ljubavi – ništa su, inteligencija bez ljubavi – ništa je, posljednji razlog u svakoj, posebno u svetoj znanosti mora biti isključivo ljubav. Teolog bez ljubavi nije nego umjetni cvijet s umjetnom bojom bez mirisa i bez plodova. Mjera ljudske vrijednosti jest samo jedna – ljubav. Ako bi čovjek i život dao, a da to nije iz želje za darivanjem, ne bi mu vrijedilo ništa. Može u čovjeku postojati prividni heroizam, ali ako u svemu traži sebe, to je privid velikodušnosti, to nije ništa. Ljubav je po svojoj biti izlaženje iz sebe, nesebično davanje sebe, bez ikakve računice, bez očekivanja ikakve nagrade. Ona jednostavno uživa u tome da se daje.

Čovjek ljubi kad je spreman odreći se sebe. “Tko izgubi svoj život, sačuvat će ga.”

1 Kor 13,4–6: Ljubav se shvaća logikom srca. “Srce ima svoje razloge koje razum ne razumije.” Ljubav se ne hvali, ne gleda sebe, ljubav je strpljiva, dugotrajna, ne

vrti se oko sebe, zaboravlja sebe, ponizna je, sebe se odriče, velikodušno podnosi drugoga, nije nepristojna, profinjena je i mila, plemenita, pazi na male stvari, ne traži priznanje, ne traži prednost, priznaje drugima dobro, ne zavidi, hvali druge, traži dobro drugoga, tuđi uspjeh doživljava kao svoj, raste preko uspjeha drugih, ne da se ogorčiti ni razljutiti zlom drugoga, spremno oprašta, ne pamti zlo, ne kapitulira u teškoćama već ih svladava, uvijek je tu za drugoga. Dobrostiva je i dobrohotna, ne veseli se nepravdi, ne raduje se tuđem padu i zlu, ne nadima se, mirna je, blaga, tiha, prihvaća i čuva drugoga, ima suosjećanja s drugim, ako je stroga, nije oštra, nosi ulje blagosti, ne traži priznanje, nije ironična ni cinična, poštuje druge.

1 Kor 13,7: Ljubav raste u zrelosti polaganim koracima, sve junački podnosi (umor, prijevaru, iskorištavanje, prezir, ismijavanje...), sve vjeruje, svemu se nada, sve ispričava, daje šansu drugima da se poprave, dopušta mogućnost čuda, dolazi u susret sa strpljivošću, ništa ne predbacuje, svojom dobrohotnošću pomaže obraćenje.

1 Kor 13,8–12: Ljubav je vječna, nema kraja. Na kraju života ostaje nam život ljubavi. Sve se mijenja i nestaje, samo nju nosimo u vječnost. Zato je ljubav u srcu usred ovoga svijeta dio vječnoga života. Sve drugo je nesavršeno i prolazno. Stalnost postoji samo u ljubavi. Ona stvara jedinstvo. Djetinjasto, nestalno, promjenjivo u ljudskoj ljubavi treba odbaciti. Treba ljubiti snažno. Treba joj se ozbiljno predati da bi se po njoj rodio pravi čovjek.

Sada gledamo kao u ogledalu. U vječnosti ćemo gledati Boga jasno, izravno, licem u lice, srcem u srce, ti u Ti. Razumjet ćemo ga na način kako On nas razumije – do kraja.

Ljubav već sada u klici posjeduje nepromjenjivu vječnost, novi svijet, Boga. Bog je po njoj već sada prisutan među nama, u nama. Zato je ljubav jača od smrti. Do života u ljubavi treba doći u ovom životu, uskim putem i

kroz tijesna vrata smrti – slijedeći Isusa Krista – utjelovljenu Božju ljubav.

Ako u Hvalospjevu umjesto riječi ljubav stavimo riječ Krist, dobit ćemo njegov portret.

Samo ljubav vrijedi i samo ona ostaje uvijek. Sve ostalo nije ništa. Moramo htjeti ići putem ljubavi. “Primi, Gospodine, moju dobru volju, primi moju krhku, napuknutu ljubav i pretvori je u svoju veliku božanski jaku ljubav!”

1 Kor 13 ogledalo je poniznosti i svetosti. Ogledaj se često u njemu. Sve prolazi, a vječno ostaje samo ljubav.

Kako da postignemo ljubav

(kontemplacija)

(DV 230–237)

Ova kontemplacija, na kraju duhovnih vježba, više je od razmatranja, od vježbe. Predlaže mi nov, cjelovit pogled na život, nov način bivstvovanja u svakodnevicu, neprekidan način molitve u svemu i po svemu. Ona je prožimala sve vježbe, ali ima posebno značenje na koncu duhovnih vježba – nakon konačne odluke da stalno živim po zakonu Ljubavi.

Sve je usredotočeno na ljubav kao temeljnu i vječnu stvarnost. Božja se ljubav objavljuje u stvaranju, u daru njegova Sina i Duha Ljubavi, u pobožanstvenjenju čovjeka.

Moja je životna zadaća da u svemu pronađem Boga, njegovu prisutnost, njegovo djelovanje – da bih mu vratio ljubav za Ljubav. Zato se i dalje trebam oslobađati, razvlašćivati samoga sebe od svega što nije Bog.

Isus Krist je Ocu u ljubavi vratio sebe i cijeli svijet. Ja kao Isusov učenik sebe i sve oko sebe vraćam Bogu u ljubavi i u svemu ispunjavam volju Božju. Od Boga želim samo Milost i Ljubav. Kao Isusov učenik prihvaćam i križ jer je on najuočljivija manifestacija Ljubavi Božje prema meni i moje ljubavi prema njemu. Od Golgote dalje svagdašnji križ je izvor života.

Kao dijete Božje, po Kristu spašeno, po Duhu posvećeno, želim biti bitno jedno sa svojim Izvorom. Zato stalno molim: “Uzmi, Gospodine, i primi svu moju slobodu, moju pamet, moj razum i svu moju volju, sve što imam i što posjedujem. Ti si mi to dao. Tebi, Gospodine, sve vraćam. Sve je Tvoje. Raspolazi sa svime po svojoj volji. Daj mi samo svoju ljubav i milost, i to mi je dosta.”

Ovakva kontemplativna molitva briše razliku između misli i djela, riječi i srca, sebe i drugih. Biti kontemplativan u akciji znači jednako tražiti Boga u djelovanju, u molitvi, u odnosima, u patnji, svugdje, jer Bog je u svemu!

Da bih u svemu pronašao Boga, sv. Ignacije mi predlaže:

a) Da promatram dobročinstva koja sam primio od Boga Stvoritelja svijeta i svakoga čovjeka – iz ljubavi. Svijet i ja postojimo samo zato – jer smo od Boga voljeni. Bog upravlja poviješću svijeta i mojom poviješću – s ljubavlju. Bog mi želi dati sebe, svoj božanski život – jer me ljubi... Pod uvjetom da se i ja predam Bogu – s ljubavlju. Zato čitavim bićem molim: “Uzmi, Gospodine, i primi...!”

b) Da prepoznam prisutnoga Boga: u neživim stvarima, dajući im bivstvovanje, u biljkama, dajući im život, u životinjama, dajući im osjećanje, u ljudima, dajući im da mogu razumjeti i voljeti. Mene je učinio svojim hramom i želi se u meni trajno nastaniti. A ja mu se s najvećom ljubavlju predajem: “Uzmi, Gospodine, i primi...!”

c) Da prepoznam u svemu Boga koji djeluje. Svojim vječnim zakonima sve stvoreno neprestano usavršava i vodi prema punini. Prepoznat ću u sebi Božje djelovanje koje me želi učiniti što sličnijim sebi. Pustit ću Duhu Božjem da u meni moli: “Uzmi, Gospodine, i primi...!”

d) Bog je izvor svakoga dobra, svake savršenosti, svake svetosti. Kao što od sunca dolaze zrake svjetla na zemlju, tako svi darovi dolaze od Boga. I sve ono što ja imam i što jesam, dolazi od Boga: moja snaga dolazi od Božje snage, moja inteligencija od Božje inteligencije, moja dobrotu od Božje dobrote, moja pobožnost od Božjega bitka, moje milosrđe od Božjega milosrđa... Zato sve u meni žudi za njim i potiče me da molim: “Uzmi, Gospodine, i primi...!”

U svjetlu ove kontemplacije čitam riječ Božju zapisanu u Svetom pismu. Napose doživljavam ono što je Bog objavio u Psalmu 139. ili u Prvoj Ivanovoj poslanici – pjesmi ljubavi. Euharistiju doživljavam kao sakrament Ljubavi. Po njoj On sam mi svakodnevno dolazi i daje mi sva ostala dobra. Po njoj i ja moram postati dar njemu.

U duhu ove kontemplacije promatram ljude, stvari, zbivanja do u najsitnije detalje, jer Bog je u svemu, Bog sve podržava, Bog sve voli i želi da se preko svega predam njemu.

Tri temelja zajedništva

Bog je stvorio čovjeka na svoju sliku. Poslao je ljudima Isusa koji je molio: "Oče, neka budu jedno kao što si Ti u meni i ja u Tebi!" Poslao nam je svoga Duha, povezanost između njega i nas, po kome se svi prepoznajemo kao braća i sestre.

Čovjek se rađa, raste i razvija u obitelji, uči i radi s drugima. Jedini put čovjekova ostvarenja je bližnji. Kad je postao "čovjek za druge", ostvario je samoga sebe.

Prvi temelj zajedništva je vjera u čovjeka. "Mi smo djeca Božja i još se ne očitova ono što ćemo biti... Gledat ćemo ga kao što jest!" (1 Iv 3,2). "Čovjek beskrajno nadilazi samoga sebe" – kaže Blaise Pascal. Isus nas je učinio svojim svjedocima, svojim ambasadorima: "Idite po svem svijetu i propovijedajte Radosnu vijest svakom stvoreniku... Gospodin je s njima djelovao i potvrđivao Riječ čudesima..." (Mk 16,15–20).

Vjerovati u čovjeka znači vidjeti njegovo dostojanstvo skriveno razumu i osjetilima. Vjera u Boga dovodi nas do vjere u čovjeka.

Vjerovati u čovjeka znači vjerovati da mi se po njemu otkriva Bog, da mi po njemu govori, da je drugi čovjek moj put Bogu, most koji me veže s Bogom.

Kad u toj vjeri gledam druge: susjede, suradnike, prijatelje i neprijatelje, simpatične i antipatične, sposobne i nesposobne, snagom Božjom nadvladavam sile zloga duha koji mi neprestano laže o drugima, ponižava druge preda mnom po njihovim slabostima i u meni izaziva nepovjerenje, neprijateljstvo, sukobe, mržnju, odijeljenost i udaljenost.

Kad u vjeri gledam drugoga, govorim novim jezikom ljubavi koji razumiju i Bog i ljudi. Jezik ljubavi proizlazi iz srca koje ljubi, jer "iz punine srca usta govore..." U svom odnosu prema drugima ravnám se ne po postupku drugih prema meni, nego po zakonu ljubavi koja je jača od nanesenoga mi zla.

Kad povjerujem u drugoga, ni zmiije nepovjerenja i mržnje, ni otrov tuđega zla neće mi nauditi. Bit ću jači od zla u meni i od zla izvan mene.

Kad povjerujem, ja ću u susretu s ljudima liječiti i pridizati slabe, bolesne, klonule, bezvoljne, slomljene, dotučene. Vraćat ću zdravlje, život, smisao za prave vrednote, radost, sreću.

Prepoznajem li po plodovima svoga komuniciranja s drugima vlastitu kršćansku autentičnost i osobnu ukorijenjenost u Krista?

Drugi temelj zajedništva je djelotvorna ljubav. U svjetlu Lk 10,29 prepoznat ću jesam li drugima bližnji ili nisam. Živim li zajedništvo s drugima ili ga možda razaram? Milosrdni Samarijanac milosrdnim je srcem prepoznao čovjeka u nevolji i samilošću pokazao da mu je blizak. Milosrdnim djelom mu se približio i trajno se s njim povezo.

Mene okružuju ljudi koji su upali među razbojнике (sebičnjake, fanatike, grubijane), u duši, a često i na tijelu, ranjeni, izudarani, slomljeni, polumrtvi (bez volje da komuniciraju s ljudima). Pokraj njih drugi žive i rade, zaslijepljeni interesima, komotnošću, blokirani strašljivošću, "vide ih, zaobiđu i – prođu". Jesam li ja osoba koja ima oka i srca za drugoga? Isus je smjestio bogataša u pakao samo zato jer je uživao u svome bogatstvu i tako previdio Lazara (Lk 16,19). Što bih znao reći o osjećajima, potrebama, mukama onih koje svakodnevno susrećem?

Treći temelj zajedništva je bezuvjetno i neprestano opraštanje. Isus u Mt 18 govori "o nemilosrdnom sluzi". Gospodar mu je oprostio 10.000 talenata, a on nije mogao oprostiti 100 denara! Zbog toga je bio najoštrije kažnjen. Isus na kraju parabole nemilosrdnima prijete: "Tako će i Otac moj nebeski postupiti s vama ako od srca ne oprostite jedni drugima!" Mi smo svi slabi, grešni ljudi. Jedni druge vrijeđamo, ranjavamo, ponižavamo, iskorištavamo, mučimo. Ako se želimo povezati samo s onima koji nas nisu povrijedili, onda nećemo živjeti ni s kim u zajedništvu. "Tko traži devu bez mane, neka odmah ide pješice!" kažu Arapi.

Neću tražiti korektnost drugih prema meni, nego snagu opraštanja u sebi!

Što činiti za dobre odnose s drugima?

Želim imati dobre odnose s drugima. Takvi odnosi ne nastaju sami od sebe. Treba ući u dinamiku odnosa, ne prestano nešto činiti da bih bio dobar. Što činiti?

- Analiziram ljude oko sebe, no ne na štetu naših odnosa.
- Poštujem druge i to im pokazujem.
- Ne idealiziram druge.
- Ne dopuštam da u odnosu prema neugodnim ljudima u srcu otvrdnem, ogrubim.
- Otkrivam posebnosti i jedinstvenosti drugoga.
- Izbjegavam nastojanje da promijenim one koji su mi dragi, kao i one koji su mi neugodni.
- Dopuštam drugome da se slobodno razvija prema potrebama vlastite naravi.
- Najprije uočavam i gledam pozitivne strane drugih, tek onda dopuštam da vidim i negativne.
- Međusobni odnosi su promjenjivi. Ako ništa ne činim da ih poboljšavam, postajat će lošiji.
- Neugodne doživljaje s drugima gledam kao nove spoznaje, nova korisna iskustva.
- Nastojim biti učtiv. Pokazujem pozitivne osjećaje. Trudim se pokazati više naklonosti prema drugima.
- Učim i razgovaram sa sobom – i saslušavam drugoga.
- Ne očekujem od drugih savršenstvo.
- Ustrajnom strpljivošću poboljšavam svoje odnose s drugima.
- Napuštam iluziju da drugi moraju imati isto mišljenje kao ja i da isto osjećaju kao ja.
- Čuvam se riječi koje peckaju i ujedaju.
- Čuvam se sklonosti da utjerujem pravdu, okrivljujem drugoga, iskorištavam drugoga, da gospodarim nad drugima. Čuvam se pohlepe, sebičnosti, nepromišljenosti, srdžbe, ponižavanja drugoga.

- Odnosi prema drugima pomažu mi da se razvijam, da rastem. No, oni ne mogu biti sredstvo za postizavanje mojih osobnih ciljeva.
- Imam vremena i za samoga sebe.
- Svjesno, slobodno i dragovoljno odlučujem mijenjati sebe.
- Oslobađam se sklonosti da igram ulogu neke druge osobe i ostajem jedinstven, ono što jesam.
- Dopuštam svom unutarnjem suncu da svijetli u meni.
- Razvijam suosjećanje i toplinu srca u odnosu s drugima.
- Ne borim se za prvo mjesto.
- Razvijam humor. Rado i iskreno se smijem.
- Trudim se prema drugima i prema sebi biti pošten.
- Nastojim postići vlastitu osobnost usađenu u moju narav.
- Ne upadam u ovisnost o drugima bilo koje vrste.
- Ne nadam se svojoj sreći od drugih. Mogu je i moram sam ostvariti. Izvor moga zadovoljstva, mira, stabilnosti i sreće uvijek sam ja sam u sebi.
- Moje zadovoljstvo i moja sreća ne ovise o tome voli li me netko ili ne voli. Dovoljno je da me voli Bog.

Živjeti u evanđeoskoj slobodi djece Božje

Na kraju smo duhovnih vježba u svakodnevicu. Nastavljamo svoj životni hod u slobodi djece Božje. "Za slobodu nas Krist oslobodi!" (Gal 5,1).

Kad govorimo o slobodi, onda mislimo na nutarnju, duhovnu slobodu. Ona pretpostavlja fizičku i psihičku. Većina ljudi fizički je slobodna (nisu u zatvoru, kreću se slobodno...). Manje ljudi je psihički slobodno (ovisnici su o drogi, alkoholu, seksu, navikama, okolini, modi, televiziji, jelu, piću, pušenju, kavi, športu, radu, hobiju, tuđim idejama...).

Vrlo mali broj ljudi je duhovno slobodan. A jedino duhovna sloboda daje čovjeku diplomu slobodna i zrela čovjeka. Da čovjek bude duhovni rob – ne treba ništa raditi. Da čovjek postigne duhovnu slobodu – mora se stalno boriti. Mora pobijediti ambiciju, interese, bezvoljnost, neodlučnost, mlitavost... Kako je ta borba teška i rijetki u potpunosti pobjeđuju, mnogi tvrde da i nema prave slobode. Naša sloboda nije sloboda sigurnosti da me nitko i ništa neće napasti. Naša sloboda je sloboda vojnika dovoljno naoružana i dovoljno hrabra da se uspješno brani. Mnogi su pustili da kormilo života i životne oluje nose njihovu lađu kamo hoće. Za takve rimski mudrac Seneka kaže da su živi mrtvaci i da bi trebali na sebi nositi natpis: "Ovdje leži (izvjesni) Vacije!" Slabići, mlitavci, ovisnici, robovi – ne žive. Oni leže poput mrtvaca.

Kod vjernika nesloboda se pokazuje u promjenjivosti raspoloženja, nestalnosti u dobrim odlukama, nemiru, hirovitosti, sitničavosti, neodlučnosti, u ovisnosti o ugodnostima, duhovnim užiticima. Kada vjernik slobodu ne ostvaruje radom i borbom, sklon je pobožnim maštanjima, uživanju u samodopadnosti, podložan je uvredljivosti, razdražljivosti, nervozi i nezadovoljstvu sa samim sobom i s Bogom. Neki takve vjernike nazivaju robovima prikovanim uz crkvene klupe.

Sloboda nije široko more na kome možeš plivati kuda hoćeš, nego pista s propisima kojih se trebaš pridržavati želiš li doći do cilja.

Duhovna sloboda je život u ljubavi, za ljubav, mogućnost biranja onoga što je dobro. Istinsku slobodu imaju samo oni koji Boga ljube svim bićem i koji dopuštaju da ih u svemu vodi Božji Duh. Oni ovise samo o Dobru. Slobodni su pravedni, mirni i radosni u Duhu Svetom. Slobodnima je volja Božja najviše mjerilo života. Sv. Franjo Saleški kaže: "Ne ljubi Božju volju zato jer se slaže s tvom, nego ljubi svoju volju zato što se slaže s Božjom."

Prihvatanje volje Božje pretpostavlja predanje Bogu vlastite volje. No mi ne vjerujemo Bogu. Mi smo sebični. Nas od nas samih može osloboditi samo ljubav. Kad ljubimo, mi ništa više ne moramo, mi sve hoćemo. Ljubav nas čini sličnima Onome koji nas je stvorio iz ljubavi. Ljubavlju se pretvaramo u slobodnu djecu Božju. "Ljubimo i činimo što hoćemo!" (sv. Augustin).

Slobodni su neovisni o svemu što ih okružuje. Sretni su jer ih ne stežu nikakvi lanci, pa ni oni najopasniji – zlatni. Žive u miru. Gospodari su svojih želja i svojih čina. Čine nešto zato što hoće činiti, a ne zato što ih na to netko ili nešto prisiljava. Ne zavodi ih slava. Ne zarobljavaju ih škrtost ni užici, bilo tjelesni bilo duhovni. Ne koči ih ljudski obzir. Ne smeta im mišljenje, kritika, ruganje, prezir drugih. Nesreće, patnje, poniženja i ostale vrste križeva njima se okreću na dobro.

Slobodni su neovisni i o samima sebi, o svojoj mašti, nestalnosti svoje volje. Nepokolebljivi su u odlukama, jasni u načelima, odlučni u pothvatima, sređeni u djelovanju. Duh Božji kao da prenosi svoju nepromjenjivost na stvorenja po sebi tako promjenjiva. Nije li to bio naš blaženi Alojzije Stepinac? I toliki drugi? Teško je doći do potpune slobode, no već i prvi koraci čovjeku donose neizmerno više od onoga čega se odriče. Nisu li svi sveci upravo zato bili sretni?

Slobodni su neovisni i u odnosu prema Bogu. Kakav god stav Bog zauzme prema njima, bilo da ih tješi, bilo da ih kuša, bilo da im je blizu ili daleko, ravnoteža njihova

duha uvijek je stabilna. Površina njihova bića može biti uznemirena, ali dubina je u miru. Unaprijed slobodno prihvaćaju sve što im dolazi od Boga. Sa sigurnošću mogu reći: u kakvu god se stanju našli, u njemu nisu protiv svoje volje. Pa i kad su okruženi i kao slomljeni križevima, preplavljeni bolima, kad đavao, ljudi i, kako im se čini, sam Bog složno protiv njih ratuju, kada nemaju ni vanjskoga ni nutarnjeg oslonca, oni su zadovoljni i ne bi ovo stanje zamijenili ni za koje drugo. U takvoj je slobodi živio Isus Krist i predao ju je nama.

Vjerujem li da je, uz Božju pomoć, mogu postići? Trudim li se svakodnevno ići putem slobode djece Božje?

Plod duhovnih vježba je život u Duhu

Duhovne vježbe od 30 dana – produljene, po jedna vježba dnevno, na pet mjeseci – bile su djelo Duha Svetoga. On je u meni djelovao, nadahnjivao me i vodio me. Naučio me je da je najvažnije surađivati s njime. Najveći uspjeh duhovnih vježba u svakodnevici jest u tome što sam naučio osluškiivati Duha i prepuštati mu se da me vodi.

U I. dijelu nastojao sam ući u sebe, prepoznati se kao ljubljeno dijete Božje, iskreno i radikalno otvoriti svoju grešnu nutrinu Bogu, u poniznosti i kajanju primiti oprostjenje grijeha, srediti nered koji je nastao zbog grijeha i neurednih sklonosti. Duh Božji bio je jači od moje grešnosti i od moje slabosti. On me je očistio, posvetio i sjedinio s Bogom.

U II. dijelu promatrao sam Isusa Krista – Prvu Ljubav svijeta, više ga upoznavao, više ga zavolio. U dubinama bića čuo sam njegov glas: Dođi mi bliže! “Kao što je Otac poslao mene, i ja šaljem tebe!” (Iv 20,21). Čuo sam njegov glas, odazvao mu se, predao mu se... To je bilo djelo Duha Božjega. Duh uvijek povezuje Boga i čovjeka.

U III. dijelu shvatio sam da me predanje Kristu i sjedinjenje s njime vodi u angažirano predanje njegovu djelu spasenja. Odlučio sam nasljedovati Isusa Krista u cijelom životu, posebno u patnji, u umiranju – zato da se Božji život rodi u ljudima.

U IV. dijelu nastojao sam se duboko ukorijeniti u istini da sve patnje završavaju Kristovom i mojom pobjedom, u slavi Uskrsnuća, da je pobjeda već osigurana, da se treba svakodnevno odlučivati za Kristovu i moju pobjedu.

Kao što je dolazak Duha Svetoga bio rođendan Crkve, polazna točka u aktivnom životu Crkve, tako bi trebale biti i duhovne vježbe u svakodnevici u mom životu: ro-

đendan intenzivnijega Božjeg života u meni i polazna točka moga djelovanja u Duhu.

Kako u svakodnevici otkrivati djelovanje Duha i živjeti i djelovati u Duhu?

- u vjeri prihvaćati svoj život;
- u svjetlu Duha Svetoga otkrivati Božju prisutnost i Božje vodstvo u svemu;
- prepuštati se vodstvu nevidljivoga Boga: po ljudima, stvarima, događajima.

Što čini čovjek koji živi u Duhu?

- sve gleda kroz ljubav: oprašta, služi drugima, ne sudi, ne prolazi mimo, sve susreće, svima pomaže koliko i gdje može;
- molitvom se sjedinjuje s Bogom. Po njoj stalno uči živjeti u Duhu. Ona je raznovrsna kao što je i život pojedine osobe drukčiji od drugih;
- prepoznaje djelovanje različitih duhova i duhovnih pokreta: prije svega u svojoj nutрини, a onda oko sebe, u Crkvi, svijetu;
- živi stalno povezan s Kristom u duhu predanja prema Ignacijevoj molitvi: “Uzmi, Gospodine, i primi...”;
- stalno raste u iskustvu Duha koje je započelo u duhovnim vježbama u svakodnevici;
- svoje duhovno iskustvo prenosi na ljude s kojima živi.

Sve na veću slavu Božju!

Sadržaj

Uvod.....	1
Prvi tjedan	5
Ignacijanske duhovne vježbe	7
Skica za vježbu (razmatranje).....	8
Oče naš.....	10
Upoznaj sebe!	12
Upoznaj sebe!	14
Duhovne vježbe	16
U svjetlu vjere otkrivam Boga.....	18
Vjera je integralni dio ljudske naravi.....	20
Smisao duhovnih vježba – tražiti i pronaći volju Božju	22
Kako prepoznati volju Božju?	24
Tko sam ja?	26
Tko je Bog?	28
Bog – temelj, središte, smisao i cilj ljudskoga života	30
“Toliko-koliko”	32
Boga otkrivam u prirodi.....	34
Čovjek kao zrela osobnost	36
Molitva.....	38
Smisao života: ljubav prema Bogu i bližnjemu.....	40
Udišemo ozračje otrovano grijehom	42
Pad i ruševine	44
Strah i grijeh.....	46
Isus i Samarijanka.....	49
“Grešan sam čovjek, Gospodine!”	52
Moj grijeh!.....	54
Odgovornost	56
Povratak Prvoj Ljubavi	58
Smrt – prijelaz u život	61
Mogućnost sudbonosnoga promašaja (pakao).....	63
Nebeska domovina	66

Drugi tjedan	69
Kristocentričnost ljudskoga života	71
Poziv Vječnoga Kralja	73
Isus Krist – uzor	75
Isus Krist – milosrdni Bog – odbačen.....	77
Isus čovjek	79
Utjelovljenje Sina Božjega	82
Utjelovljenje po Duhu Svetom	84
Susret Marije i Elizabete.....	87
Isusovo rođenje.....	89
Božić	91
Bogojavljenje	93
Prikazanje Gospodinovo	95
Bijeg u Egipat	97
Isusov skroviti život	99
Marija – Majka Crkve.....	101
Marijin duh.....	103
Isusovo krštenje na Jordanu	105
Prijateljavanje s Bogom i ljudima	107
Kušnja u pustinji.....	109
Evangelje – Borba dvaju svjetova I	111
Evangelje – Borba dvaju svjetova II.....	113
Evangelje – Borba dvaju svjetova III	115
Govor na Gori – Božanska povelja slobodâ.....	117
Isus poziva apostole.....	119
Isus šalje apostole	121
Umnažanje kruha	123
Dobri Samaritanac	125
Svadba u Kani	128
Preobraženje	131
Isus – trs	134
Zvanje	136
Obnoviti život ili promijeniti zvanje?	139
Dvije zastave.....	141
Tri vrste ljudi.....	143
Tri načina ljubavi (poniznosti)	145

Izbor (reforma života)	148
Isus čisti hram	151
Čistoća srca.....	153
Bogataš i Lazar	155
Isus liječi dušu i tijelo	157
Isus liječi i uskrisuje	159
Ozdravljenje uzetoga.....	162
Isus i grešnici.....	164
Vjera rimskoga satnika	167
Farizej i carinik	170
Bezuvjetno oprostiti	172
Isusov duh služenja	174
Isus u oluji	176
S Kristom kroz životne oluje.....	179
Uskrisenje Lazara	182
Zakonitost duhovnoga razvoja.....	185
Treći tjedan.....	189
Pashalni misterij	191
“Novi savez u mojoj krvi”	193
Posljednja večera.....	196
Duhovno bogatstvo Euharistije	199
Isus prihvaća muku.....	202
Isus u Getsemanskom vrtu	205
Isus uhvaćen i predan	207
Isus pred Pilatom i Herodom	209
Petrovo zatajenje.....	212
Osuda na smrt	214
Isus ide ususret smrti.....	217
Isusovih sedam riječi	220
Poniženi Isus	223
Isus patnik i njegov odnos prema Ocu	225
Križni put	228
Budi volja tvoja!.....	230
Hod kroz pustinju – život kao pokora	233

Četvrti tjedan.....	237
Uskrsnuli Isus s Majkom	239
Isus se ukazuje ženama.....	242
Petar i Ivan na grobu	245
Na putu u Emaus	248
Uskrsli Isus među svojim učenicima	251
Uskrsnuli na Genezaretskom jezeru	254
Uzašašće	257
Duh Sveti.....	260
Simboli i djelovanje Duha Svetoga.....	263
Presveto Trojstvo	265
Ljubav.....	267
Kako da postignemo ljubav	270
Tri temelja zajedništva.....	272
Što činiti za dobre odnose s drugima?.....	274
Živjeti u evanđeoskoj slobodi djece Božje	276
Plod duhovnih vježba je život u Duhu	279

Izdavač
STUDENTSKI KATOLIČKI CENTAR PALMA
Zagreb, Palmotičeva 31

Za izdavača:
Jadranka Garmaz

Tisak
Denona, d.o.o.

Naklada
2000 primjeraka